

Организација за безбедност и
соработка во Европа
Мисија во Скопје

Република Северна Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë së Veriut
AVOKATI I POPULLIT
Republic of North Macedonia
O M B U D S M A N

ПРВ СОСТАНОК НА МРЕЖАТА НА НАЦИОНАЛНИ ПРЕВЕНТИВНИ МЕХАНИЗМИ НА ЗЕМЈИТЕ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА ВО 2019

Скопје, Република Северна Македонија

Наслов: *Прв состанок на мрежата на национални превентивни механизми на земјите на Југоисточна Европа во 2019*

Издавач: Народен правобранител на Република Северна Македонија

Уредник: Народен правобранител - Национален превентивен механизам

Јазична контрола: Тања Трајковска

Графички дизајн: Кети Стефкова

Тираж: 100 примероци

СОДРЖИНА

Иџет Мемети , народен правобранител на Република Северна Македонија	7
Амбасадор Клеменс Која , Шеф на Мисијата на ОБСЕ во Скопје	9
Ермонела Џафа , Комисионер на НПМ Албанија	11
д-р Питер Кастнер , претседател на правната група во Австрискиот Омбудсман Борд	16
Силвија Славева , експерт Канцеларија на Народен правобранител на Република Бугарија	19
Маја Кевик , заменик - омбудсман на Република Хрватска	23
Хрисула Антониу , специјален истражител, Омбудсман на Р. Грција	26
Евангелија Маркаки , специјален истражител, Омбудсман на Р. Грција	29
Кристина Изсо и Ишван Саркозу , постари правни советници во ОПКАТ НПМ Отсек, Унгарија	34
Александар Тренкоски , советник за превенција од тортура, НПМ Република Северна Македонија	39
Зденка Перовиќ , заменик - народен правобранител на Црна Гора за НПМ	42
Иван Шелих , заменик - омбудсман и раководител на НПМ Словенија	47
Јелена Самрџиќ , независен советник во НПМ Србија	49
Ведрана Павловиќ , раководител на Сектор во Омбудсман институцијата на Босна и Херцеговина	51
Фидане Зекај , правен советник во НПМ Косово	54
АНЕКС I - Дневен ред на Првиот состанок на мрежата на национални превентивни механизми на Југоисточна Европа во 2019 година	57
АНЕКС II - Листа на учесници	60
АНЕКС III - Заклучоци и препораки од Првиот состанок на мрежата на национални превентивни механизми на Југоисточна Европа во 2019 година	62

Народниот правобранител - Национален превентивен механизам на Република Северна Македонија, на 11 и 12 јуни 2019 година по прв пат беше домаќин и претседавач на мрежата на Националните превентивни механизми на Југоисточна Европа, која оваа година бележи шест години од своето формирање. Одржувањето на овој важен настан беше финансиран од Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

Овој состанок на националните превентивни механизми на Југоисточна Европа беше посветен на стратегијата за заштита од репресалии, како и усогласување на заедничка методологија за постапување поврзана со превенцијата и заштита од репресалии врз лицата кои соработуваат и им даваат информации на националните превентивни механизми.

На овој настан покрај народниот правобранител, г. Иџет Мемети, свои обраќања имаа и Амбасадорот Клеменс Која, Шеф на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, членови од Поткомитетот за превенција од тортура на Обединетите Нации (SPT), како и претставници на националните превентивни механизми од Албанија, Австрија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Грција, Косово, Северна Македонија, Србија, Словенија, Унгарија, Хрватска и Црна Гора.

Во продолжение на оваа публикација следуваат и презентациите на секој од учесниците.

Иџет Мемети

**Народен правобранител
на Република Северна
Македонија**

Почитувани колеги, драги пријатели, дами и господа, добар ден

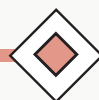
Како домаќин на Првиот состанок на мрежата на национални превентивни механизми од Југоисточна Европа, во 2019 година, дозволете ми да Ве поздравам и да Ви посакам добредојде, и да изразам благодарност до Мисијата на ОБСЕ во Скопје и до Канцеларијата на УНХЦР за поддршката во организирањето на овие состаноци на мрежата, чија важност е голема.

Дозволете посебно да ги поздравам господинот Клеменс Која, амбасадор на Мисијата на ОБСЕ во Скопје и г-ѓата Моника Сандри - шеф на канцеларијата на Високиот Комесаријат за бегалци во Скопје.

Ги поздравувам претставниците на Поткомитетот за превенција од тортура, почитуваните колеги од омбудсман институциите и од националните превентивни механизми, како и присутните претставници на медиумите.

Во 2013 година кога ја формиравме оваа мрежа, ние Националните превентивни механизми од Македонија, Албанија, Хрватска, Црна Гора, Словенија, Србија, и од Босна и Херцеговина како Омбудсман институција, имавме за цел да ја подобриме соработката и да воспоставиме пракса на размена на искуства, да создадеме подобра синергија меѓу членките на мрежата, како и да обезбедиме меѓусебна поддршка за ефективно исполнување на нашиот мандат, согласно Факултативниот протокол за превенција од тортура (ОПКАТ).

Денес, после шест години од функционирањето на оваа мрежа, слободно можам да кажам дека успеавме во замислената цел, односно дека ефектите од мрежното поврзување се видливи. Потврда за ова не е само проширувањето на мрежата со нови членови на националните превентивни механизми од омбудсман институциите (која денес брои 13 членови), туку и поефикасниот начин на кој постапуваат Национални превентивни механизми при посетите на местата на лишување од слобода, а што секако е и резултат на ваквите средби и состаноци на кои заеднички разгледуваме прашања со кои се соочуваме дејствувајќи како превентивен механизам.

Задоволството е уште поголемо, од причина што овие тела се во постојана комуникација, често и во неформали дружења, што повторно дава ефект, затоа што преку комуникацијата подобро се запознаваме, стануваме поблиски меѓусебно, но и полесно наоѓаме решенија за предизвиците поврзани со нашиот мандат.

Фокусирани на нашата работа, свесни сме дека во нашите секојдневни заложби да превенираме акти на тортура во местата на лишување од слобода, при што информациите ги добиваме и во разговор со жртвите, ризикот од заплашување и репресалии врз лицата и организациите со коишто комуницираме, претставува уште поголем предизвик за нашата работа, кој налага и потреба од посериозен пристап во дејствувањето. Заплашувањето и репресалиите се сериозни прекршување на човековите права.

Токму затоа, на овој годишен состанок на мрежата се определивме за тема која е тесно поврзана со методологијата за работа на Националните превентивни механизми, односно со стратегиите за превенција и заштита од репресалии. Притоа, имавме предвид дека Факултативниот протокол изрично забранува органите и функционерите на власта да наредат, применат, дозволат или толерираат каква било санкција против кое било лице или организација заради информациите што ги доставиле до Националниот превентивен механизам, без разлика дали тие се вистинити или не.

Оттука, наша е обврската да го следиме почитувањето на оваа забрана, исто како и одговорноста за преземање на соодветни мерки за намалување на ризикот од можни репресалии против лицата или организациите заради информациите што ни ги доставуваат.

Сакам да потсетам дека, препознавајќи ја сериозноста на оваа проблематика договорните тела на Обединетите нации ги имаат усвоено „Упатствата против заплашување и репресалии“, а Комитетот против тортура дополнително ги има усвоено и „Упатставата за прием и постапување по добиените наводи за репресалии против лицата и организациите со коишто соработуваат“.

Исто така, и Поткомитетот за превенција од тортура има усвоено и своја посебна „Политика против репресалии“, за чијашто практична имплементација ќе имаме можност да слушнеме од тука присутните претставници.

А, ние, Националните превентивни механизми, следејќи го примерот на овие тела и сериозноста на оваа појава треба да се стремиме кон подобрување на политиките и стратегиите, со цел намалување на ризикот од заплашувања и репресалии, како и обезбедување соодветна заштита на жртвите.

Со оглед на изнесеното, очекувам дека на овој состанок, преку споделување на искуствата, како и преку размена на мислења, ќе придонесеме кон подобрување и усогласување на стратегиите за превенција и заштита од заплашувања и репресалии.

Истовремено, очекувам да усвоиме заеднички ставови и заклучоци како да го подобриме нашето работење во борбата против тортурата во местата на задржување и лишување од слобода, особено како да го зајакнеме нашето постапување во однос на превенцијата и заштитата од репресалии, што секако ќе нè зајакне и како механизам за превенција од тортура и како Омбудсман институции во заложбите за нулта толеранција на тортура и друго нечовечко постапување или казнување.

Ви благодарам и Ви посакувам успешна работа.

Амбасадор Клеменс Која

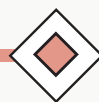
Шеф на Мисијата на ОБСЕ во Скопје

Народен правобранител Мемети,
Дами и господа,

ОБСЕ смета дека силните и независни национални институции за човекови права се неопходни за ефикасно спроведување на заложите за човекови права. Во Документот од Копенхаген од 1990 година, државите членки на ОБСЕ се обврзаа да го „олеснат воспоставувањето и зајакнувањето на независни национални институции во областа на човековите права и владеењето на правото“.

Во последниве години, Народниот правобранител на Северна Македонија ги прошири своите надлежности. Институцијата доби дополнителни задачи – вклучително да дејствува и како надворешно надзорно тело на работата на полицијата, како независна рамка за набљудување на спроведувањето на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост и како *amicus curiae* во судски случаи. Покрај тоа, беше зголемен и буџетот на институцијата, како и вработен персонал, кој треба да и помогне на институцијата подобро да ги спроведе своите надлежности. Сепак, на институцијата Народен правобранител, сè уште и треба дополнително зајакнување за да ги исполни своите нови обврски, како што е Националниот превентивен механизам. Националните превентивни механизми не можат да бидат ефективни, доколку не се способни правилно да ги извршуваат своите функции. Изготвувачите на „Факултативниот протокол на Конвенцијата на Обединетите нации против тортура“ експлицитно предвидоа законски обврски за државите членки во врска со независноста, надлежноста и буџетските ресурси на таквите механизми. Сепак, и покрај неодамнешното зајакнување во однос на персоналот, на Националниот механизам против тортура сè уште му се потребни дополнителни човечки и финансиски ресурси за да може правилно да ја извршува својата работа.

На денешниот настан присуствуваме за да разговараме за „Стратегиите на

националните превентивни механизми за превенција и заштита од репресалии“. Оваа тема е од големо значење за правилното функционирање на Националниот превентивен механизам. Неговите членови треба да можат да работат без закани или санкции против нив. Во исто време, треба да се обрне внимание на уште едно прашање – обезбедување заштита од одмазда против лица лишени од слобода и нивните контакти кои комуницираат со телата на надзор. Стравот од одмазда е сериозна пречка за ефикасен мониторинг. Со нетрпение ја очекувам Вашата дискусија за стратегиите за решавање на овој предизвик.

На крај, би сакал да ја пофалам институцијата Народен правобранител за целата своја работа, и особено, Националниот превентивен механизам. Сепак, треба да се водат уште многу битки сè додека не се оствари општество ослободено од мачење и друг вид на сурово, нечовечко или понижувачко постапување или казнување. Ние сме подготвени да продолжиме да ги одржуваме напорите за зајакнување на институциите на Народниот правобранител.

Ви посакувам на сите успешна дискусија.

Ви благодарам.

Ермонела Џафа

**Комисионер на НПМ
Албанија**

Што се подразбира под „санкции за одмазда“?

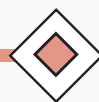
Терминот „одмазда“ често се користи за да се опишат казнените практики наметнати од стражарите или надлежните органи за приведување на притворениците кои пријавиле некаков случај на независни набљудувачи. Сепак, „одмазда“ се дефинира како акт на осветување, кој не е прецизен и конкретен, со оглед на тоа што последиците предизвикани врз лицата подложени на тортура и друго лошо однесување не резултираат од сторен „прекршок“ што наводно оправдува одмазда или казна¹.

Всушност, одмаздата треба да се смета како закана за мисијата на НПМ за спречување тортура и лошо однесување. Иако одмаздничките акции не се нов феномен, свеста за тоа расте во последните години, особено од стапувањето на сила на Факултативниот протокол кон Конвенцијата на ООН против тортура (ОПКАТ) и мултиплицирањето на националните превентивни механизми.

Улога на Националниот Превентивен Механизам (НПМ)

Ние како експерти на НПМ генерално сметаме дека дисциплинските мерки негативно влијаат на психолошката состојба на лицето и односите со другите затвореници. На органите за набљудување основани со ОПКАТ им се дадени следниве овластувања кои вообичаено треба да спречат евентуални санкции против нив: пристап до сите информации што се однесуваат на третман на притворените лица, пристап до сите места на притвор, можност да имаат приватни интервјуа со лицата лишени од слобода, слобода да ги изберат местата што сакаат да ги посетат и лицата што сакаат да ги интервјуираат². Здружението за спречување тортура (АПТ) остро ги осудува сите форми на одмазда поврзани со посети на местата на лишување од слобода. Тие не само што се кршење на човековите права,

¹ членови 15 и 21 од ОПКАТ

туку се и закана за мисијата на органите за надзор. За време на посетите, ние како орган за надзор ги користиме методите кои се корисни за намалување на ризиците од одмазда кои вклучуваат:

- Гарантирање на потребното време поминато на секое посетено место.
- Да се овозможи приватност при вршење на интервјуата.
- Одржување интервјуа со што е можно повеќе лица за да можат полесно да се препознаат.

Правилата за доверливост, кои ограничуваат некои органи кои ги посетуваат институциите, секогаш треба да бидат избалансирани со хуманитарните принципи и потребата од заштита.

Дејства за заштита на лицата лишени од слобода

Спроведете ги интервјуата во апсолутна приватност: без да се прислушкува и колку што е можно повеќе, да се обезбеди визуелна контрола (и на персоналот и на притворените).

Избегнувајте формулирање на препораки, предлози или петиции на притворените веднаш по интервјуата.

Кога го посетувате местото на лишување од слобода, избегнувајте ги колективните барања отворени од страна на притворените, бидејќи на тој начин, истите може да се откријат.

Подигање на свеста на јавното мислење за правата на лицата лишени од слобода

Подигање на свеста за мандатот на телото за надзор: Повеќето механизми за посета работат позади сцена, што, исто така е дел (барем во случајот со НПМ) на конструктивниот дијалог што го имаат со надлежните органи.

Надзорот секогаш треба да биде воден од принципот „да не се наштети“ и треба да се преземат сите можни активности за да се намали ризикот од санкции нанесени на оние што се согласуваат да соработуваат со нив за време на нивните посети.

Конкретни примери од набљудување, како и правни референци

А.С., 38 години, осуден на 9 години затвор за обид за убиство во квалификациски околности, беше награден со тоа што му беше дозволена посета на членовите од неговото семејство во период од четири дена во јуни. Поради конфликт со другите сограѓани, наградното отсуство на А.С беше откажано и за една недела беше исклучен од сите групни активности. Секако, реакцијата на оваа мерка беше контроверзна и не беше добредојдена.

Врз основа на горенаведениот пример, прашањето што треба да се постави е зошто и дали треба да има дисциплински мерки во казнено-поправните установи. Дали овој вид комуникација влијае на правата на лицата со ограничена слобода? Санкциите треба да бидат разумни во однос на кривичното дело и околностите на затвореникот, вклучувајќи ја дисциплинската историја и какви било ментални заболувања или други когнитивни нарушувања.

Затворите во Албанија за време на комунистичкиот режим се гледаа само како места за казнување и ограничени односи во комуникација со надворешниот свет и во затворот, а постоењето дисциплински мерки за лица со ограничена слобода во денешно време, ве тера да се потсетите и размислите за овој вид комуникација и последователни и интерактивни

² види ОПКАТ член 20

ефекти. Дисциплинските мерки може да се сметаат како ограничувачки мерки за лицата со ограничена слобода. Всушност, законските одредби се дефинираат како процес на комуникација со цел да се подобри неприфатливо однесување во околината во која се чуваат.

Одмаздата првично се создава од страна на околината која им овозможува на истите да се случат. Можеме да наведеме три главни причини за примена на мерките во овие институции:

1. Висока населеност
2. Обиди да се влезе во режимот на забранети предмети
3. Конфликти меѓу затворениците

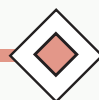
Во членот 51 од Општата регулатива на затворите се дефинираат мерките дадени во случаи на докази за повреда на дисциплината врз основа на класификација на сторената повреда. За многу тешки дисциплински прекршоци, се издаваат мерки за исклучување од сите здружени активности до 20 дена, сместување во специфични средини и прекинување на дозволите за период од 6 месеци. За сериозни дисциплински прекршоци, се издаваат мерки за исклучување од заеднички активности до 10 дена во специфични опкружувања, исклучување од излегување надвор во групи, но не повеќе од 20 дена. Опоменувањата, како и забелешките во присуство на затворениците, се даваат за прекршоци што се сметаат за лесни. Законот 8328 „За правата и постапувањето со затворениците и притворениците“ предвидува полесни мерки за жени и малолетни лица, со што се преполовува времето за мерките наведени погоре. 4

Како и да е, малолетните лица треба да се третираат како жртви, а не како криминалци, иако нивното однесување е опасно, но тоа не значи дека ќе им биде простено нивното однесување, но треба да се третираат подобро во текот на постапката и да се одредат најсоодветните мерки за нив.

За да се утврди дали дејствието е повреда, членот 52 од Општата регулатива за затворите предвидува формирање на Дисциплинскиот совет и начин на постапување. Во случај на полесни повреди, мерката ја решава директорот на установата, откако ќе ги разјасни околностите и ќе комуницира со затворениците, бидејќи се гарантира правото на заштита. Дисциплинската мерка ја решава Дисциплинскиот совет, кој го сочинуваат директорот на Институцијата во својство на претседател, како и вработените во секторот за социјална заштита, здравство, правни и полициски служби, кога се констатираат сериозни прекршувања во Член 51 од регулативата за затворите³. „Против решението на Дисциплинскиот совет, затвореникот има право да поднесе писмена поплака во рок од 15 дена до Комисијата за жалби при Генералниот директорат за затвори, чиј состав е одреден по наредба на генералниот директор на затворите “.

Од инспекциите што ги направивме како НПМ, забележавме дека почитувањето на правото на жалба на лицата со ограничена слобода на дадените дисциплински мерки, строго го следат соодветните структури во БДП. Сите поднесени претставки се разгледани сериозно и повеќето од нив станаа дел од инспекциските задачи за институциите кои се спротивставија на издавањето на овие мерки. Од прегледот на регистри за дисциплински мерки, откриено е дека на скоро секоја следена институција, заради прислушување и употреба на забранети предмети од страна на затворениците, им се изречени дисциплински мерки. Овие податоци се тесно поврзани со безбедноста во овие институции. Од мониторингот се покажа дека забранетите предмети често се мобилни телефони, наркотични дроги, алатки за сечење. Недостатокот на опрема за скенирање, во некои затвори недостаток на контролните мерки за проверка на храна, овозможуваат пренесување на забранети предмети во овие институции. Во некои случаи, затворениците

³ исто, член 52. 2,-3 12, член 52/1.1-2

тврдат дека оваа „услуга“ ја вршат корумпирани лица со „плаќање“. На пример, во еден случај во затворот Корча, што беше објавен од страна на медиумите. Во текот на декември 2015 година, Кривичниот законик на Република Албанија беше изменет, заострувајќи ги санкциите, поврзани со казнување на лица што се обидуваат да внесат или користат забранети предмети во затворите.

СТАТИСТИКА

За 2018 година, се применети **1.075** дисциплински мерки за сите затвори

За 2019 година, до сега се применети **461** дисциплински мерки за затворениците во сите затвори

За малолетни лица:

- За **2018** година, не е издадена дисциплинска мерка.
- За **2019** година, досега се дадени 3 мерки „Опомени“

Како што можеме да видиме од табелата подолу, дисциплинската мерка што почесто се дава во набљудуваните институции резултираше **во исклучување од заеднички активности до 20 дена**. Оваа мерка потоа е проследена со дисциплинска мерка за ослободување од тоа да се оди надвор во групи. Во однос на постапката што се спроведува за издавање на мерката, имало повремени, спорадични случаи на непочитување на процедуралните норми предвидени со закон и регулатива.

ДИСИЦИПЛИНСКИ МЕРКИ ЗА ЗАТВОРЕНИЦИТЕ И ПРИТВОРЕНИТЕ ВО ЗАТВОРИТЕ

Година	Индивидуално советување	Одмаздување во присуство на затвореници	Исклучување од заеднички активности до 10 дена	Исклучување од излегување во групни, не повеќе од 20 дена	Исклучување од заеднички активности до 10 дена
2018	119	3	200	185	513
Јануар-Мај 2019	66	4	111	59	190

Во однос на почитувањето на правото во корист на издавање на наградна дозвола, да земеме еден пример, во КПУ „Али Деми“ евидентиран е случај кога директорот го одобрил доделувањето на наградната дозвола, но генералниот директор од Затворот го отфрлил одобрието по телефон и не со службено писмо. Надлежен орган за давање на наградна дозвола е раководителот на установата, а генералниот директор од Затворот има задача да ги испланира дозволите⁴.

Друг лоциран проблем е неиздавањето на наградни дозволи на лица со странско државјанство. Ова е проблем што треба да се регулира, а не да се дискриминира во првото.

⁴ Осврнувајќи се на налогот на министерот за правда бр 103, од 14.02.2014 година „За решавање на одредени прашања поврзани со наградување или специјално доделување дозволи на службени лица“, се заклучува дека директорот на институцијата за извршување на криминалните решенија е надлежен орган за разгледување на барањата и наградните решенија на обични и затвори со ниски безбедносни систем. Откако ќе заврши правната постапка за разгледување на барањата, директорот на затворот, со специјално писмо, го известува генералниот директор кој одлучува за планирање на дозволата.

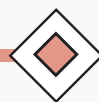
Лицата кои го прават надзорот секогаш треба да бидат водени од принципот „да не се прави штета“ и да ги преземат сите можни активности за да го намалат ризикот од санкции наметнати на оние кои се согласни да соработуваат со нив за време на нивните посети.

Како заклучок, можеме да кажеме дека е добро познат фактот дека затворите и притворите се места каде лицето е лишено од слобода и лимитирано од комуникација со надворешниот свет. Оваа комуникација е ограничена, затоа што затвореникот треба да се прилагоди на затворските правила, со кои се утврдуваат границите на однесувањето на една личност во затвор. Се разбира, дека ставањето во затвор на лице е поврзано со тешка состојба на умот на лицето, но не само тоа, можеме да кажеме дека ова може да предизвика тешка состојба дури и кај членовите на неговото семејство. Честопати, тие не се свесни за своите права и правилата што мора да ги применат, што го отежнува процесот на адаптација и начинот на нивно однесување. Дисциплинските мерки не треба да се сметаат како форма на казнување, туку како процес на комуникација за подигнување на свеста на лицето со ограничена слобода да го преиспита своето однесување и перформанси во установата. Формата, содржината, начинот и примената на овој процес се елементи дефинирани во разни домашни и меѓународни законски одредби. Да се даде дисциплинска мерка не е лесно, како што секогаш се гледа на два начина; флексибилност во ракувањето и комуникацијата со затворениците што и овозможува на секоја личност простор и лично достоинство и создавање на безбедносен систем.

Во процесот на овој комуникациски механизам, треба да се земат предвид неколку фактори кои можат да имаат позитивно влијание врз подобрувањето на дисциплинските мерки:

- Подобрување на постапките за жалби на лица со ограничена слобода да ја отповикаат дадената мерка;
- Ниту еден орган да не толерира казна против кое било лице за контакт со тело за надзор се смета за клучен елемент во борбата против тортура и спречување на тортура. Додека лицата лишени од слобода се подложни на санкции изречени од органите за притвор, не треба да се заборави дека нивните роднини, вработените во местата на притвор, па дури и членовите на телата за набудување, исто така, можат да бидат подложни на вакви мерки на казна.
- Покрај медицинското советување, потребно е да се разгледа ставот на психологот за опциите и ефектите врз менталното здравје на лицето; и
- Создавање „мини-библиотека“ во просториите за сепарирање/разделување.

Користење на права и почитувањето на обврските придонесува за избегнување на беззаконие. Се разбира, крајната цел на спроведување на правилата е почитување на човековото достоинство и заштитата на животот. Но, во секој случај, правдата не запира пред затворот.

д-р Питер Кастнер

Претседател на правната група во Австрискиот Омбудсман Борд

Општи забелешки

Австрискиот народен правобранител (АОБ) и нејзините шест мултидисциплинарни комисији редовно ги следат јавните и приватните институции кои се класифицирани како „места на лишување од слобода во смисла на член 4 од ОПКАТ“ на национално ниво. Главната цел на НПМ е да открие структурни дефицити кои можат да доведат до случаи на лоша администрација.

Дополнителни превентивни надлежности на НПМ се инспекција на институции и програми за лица со посебни потреби, поради член 16 став 3 од ООН-ЦРПД, како и мониторинг и истовремена контрола на надлежните органи овластени да вршат директна административна моќ и присилни мерки. Овие превентивни надлежности можат да се поклопуваат со мандатот на ОПКАТ и да го надополнат.

Комисиите извршиле повеќе од 500 посети во 2018 година. Повеќето првични посети беа направени во психијатриски установи, медицински установи, пензионерски и старечки домови, установи за благосостојба на деца и млади. Во повеќе наврати беа посетени и многу класични места на притвор, како што се поправни установи, полициски станици и полициски центри за притвор. Сите посети се спроведуваат во согласност со методологијата за мониторинг, развиена од НПМ и според унифицирани стандарди.

Информациите и забелешките направени од комисиите се документирани во сеопфатните извештаи за посети; вкупно 3.134 извештаи се подготвени од 2012 година.

АОБ собираше препораки кои ги сумираат резултатите од извештаите на комисиите уште од самиот почеток. Минатата година беа формулирани 179 нови препораки. Овие препораки се дизајнирани да им обезбедат на институциите и на персоналот што работи таму ориентација според која треба да се гарантираат стандардите за човекови права. За таа цел, неопходно е да се зголеми свеста за сите инволвирани за она што значи третман на лица со човечко достоинство.

За исполнување на своите задачи, НПМ мора да има загарантиран пристап за

воспоставување приватни интервјуа со лица лишени од слобода, на доверлив начин без сведоци. Комисијата, исто така мора да може да спроведува дискретни интервјуа со кое било друго лице што е во објектот, кој може да доставува релевантни информации, вклучувајќи персонал, службени лица, лекари, психијатри и социјални работници, итн. Сите луѓе кои даваат информации за НПМ не можат да бидат предмет на санкции или одмазда за давање информации до НПМ. Затоа, ние го следиме Упатството против заплашување или одмазда (т.н. „Упатства Сан Хозе“). Сепак, ние се фокусираме на некои специфични ситуации што би сакале да ги истакнеме.

Специфични мерки

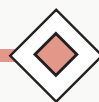
Како се обидуваме да спречиме заплашување или одмазда? Секогаш кога ги прашуваме луѓето дали се согласуваат да бидат интервјуирани, ние се уверуваме дека можеме да разговараме со нив приватно. Доколку овие лица се интервјуирани во посебна просторија, ние се уверуваме дека персоналот е надвор, стои надвор од опсегот на слушање и видливост. Се разбира дека е многу полесно да стапите во контакт со затвореници, кога ќе ги интервјуирате во нивната област на живеење. Ако ја делат просторијата со други затвореници, треба да се осигураме дека нашите партнери за интервју се согласуваат. На тој начин се здобиваме со многу повеќе информации за условите за живеење во објектите, бидејќи другите може да се мешаат и да даваат дополнителни информации. Значи, она што започнува како дијалог може да заврши како групна дискусија. Како и да е, мора да бидеме свесни за фактот дека по напуштањето на објектот може да бидеме причина за суптилен конфликт меѓу цимерите, што може да се претвори во одмазда кај нашиот партнер за интервју. Иако гарантиравме доверливост на разговорот кон вработените, напротив, предизвикавме состојба на тензија и конфликт меѓу цимерите.

Кога разговараме со ранливите групи, кои се секогаш малцинство, мора да имаме предвид дека е лесно да се открие на кого се обвртивме, без разлика дали сме ги споменале имињата на нашиот партнер за интервју или не. Значи, во овој случај се чини дека е подобро да не се потенцира специфичната состојба во последниот разговор, туку да се запраша раководството, како тие се справуваат со ситуацијата воопшто, стеснувајќи ја темата чекор по чекор, откако добиле информации од самото раководство. Значи со други зборови, секогаш треба да внимаваме да оставиме што е можно помалку индикации.

Сите лица кои комуницираат со НПМ, без оглед дали се приведени, пациенти, вработени во центри за притвор, психијатриски болници и слични установи, членови на граѓанското општество, државни претставници и други, треба да веруваат дека секоја доставена информација останува доверлива и дека тие нема да бидат подложени на никакви одмазди за обезбедување на такви информации. Како што се воспостави, персоналот понекогаш е нејасен, срамежлив, па дури и загрижен кога сака да стапи во контакт со членовите на НПМ, при вршење посети. Особено медицинските сестри се плашат дека ќе бидат набљудувани од колегите или нивниот претпоставен, кога даваат информации на НПМ. Така, имавме чудна ситуација во еден дом за стари лица, кога медицинска сестра инсистираше да разговара со комисијата во просторијата за одмор, единствената локација во објектот каде можеше да се направи доверлив разговор. За да се избегнат овие ситуации ние го охрабруваме персоналот, дека таа информација може да се испорача анонимно во нашата канцеларија во секое време. Секој може да не повика анонимно или да напише анонимно писмо. Ако ги добиеме овие информации веднаш по извршената посета, последователната посета може да биде организирана. Лично не сум обожавател на информаторство. Но, мора да ја почитуваме и личната ситуација на вработените.

Мерки за заштита

Релевантната држава потписник треба да донесе мерки за заштита, во случај на опасност дека поединец или група се изложени на ризик од заплашување или одмазда

заради комуникација со НПМ. Ваквите мерки можат да вклучат барања за воздржување од какво било дејствување на заплашување или одмазда и да се донесат сите неопходни мерки за заштита на лицата кои се во опасност.

Затоа, НПМ е должна да го извести раководството, персоналот и притворените лица во сите места на притвор дека одмаздата е експлицитно забранета со Факултативниот протокол и соодветно на тоа, надлежните органи ќе обезбедат апсолутна забрана за репресалии. Овие информации за НПМ се дистрибуираат во различни објекти, вклучувајќи ја и апсолутната забрана за одмазда и информации за тоа како да се пренесат информации до НПМ со доверба. Затоа отпечативме папки, кои ги поделуваме за време на посетите. Ние ги охрабруваме луѓето да поднесат тужба до одборот на Народниот правобранител, секогаш кога имаат чувство дека давањето информации на НПМ им предизвикува какви било закани, ограничувања или одмазда. Исто така, ги информираме засегнатите страни за нашите надлежности во секое време кога стапуваме во контакт со нив и се обидуваме да воспоставиме разбирање за нашата работа.

Се разбира, наше е да се справиме на чувствителен начин со сите доверливи информации, кои ги добиваме. Личните податоци или информациите што овозможуваат идентификација на некоја личност, освен ако не постои изречна согласност, се чувствителни податоци. Значи, ние мора да го поставиме мониторингот на некој начин, што не овозможува институцијата да открива лични податоци или да идентификува личност. Затоа, договоривме членовите на нашите комисиии да дадат упатство како да добијат пристап до сите медицински податоци, кои се регистрирани за затворениците во сите поправни установи. Така, членови на комисиите, кои ги вршат посетите, можат да побараат досиеја самостојно, без да зависат од помошта од персоналот што ги надгледува. Тие имаат посебни лозинки, кои им овозможуваат да ги прегледуваат сите релевантни датотеки и да ги филтрираат информациите.

Подигање на свеста

Спречувањето и реагирање на одмаздата против лица што доставиле информации до НПМ е важен дел од мандатите на НПМ. НПМ немаат мандат да ги испитаат наводите за одмазда. Тие треба систематски да ги потсетуваат државите за нивните обврски да обезбедат забрана на репресалии во сите места на притвор, соодветно да го известат персоналот за сите места на притвор и да воспостават истражни механизми за решавање на тврдењата за одмазда; исто така е неопходно да се следи исполнувањето на овие обврски.

Доколку австрискиот НПМ има чувство дека не е поддржан на ефикасен начин, треба веднаш да се консултира со Советодавниот совет за човекови права. Советот го поддржува австрискиот народен правобранител како советодавно тело. Се состои од претставници на Федералните министерства, покраината и граѓанското општество. Го поддржува Одборот на народниот правобранител во одредувањето на фокусните точки за постапките за набудување, издавање на изјави за лошо управување, развивање препораки и обезбедување постојани процедури и стандарди за инспекција. Во овој случај, ние контактираме и со медиумите, информирајќи ги новинарите за тековните пречки, кои ни овозможуваат да го исполниме мандатот.

Релевантното законодавство (како што е законодавниот акт за основање на НПМ) треба да гарантира забрана за нарачување, примена, дозволување или толерирање на какви било санкции против какви било лица или организации за давање какви било информации на НПМ, без разлика дали се вистинити или погрешни, и таквите лица или организации не треба да бидат жртви на предрасуди на кој било начин.

Силвија Славева, експерт

Канцеларија на Народен правобранител на Република Бугарија

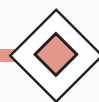
ПРАВНА РАМКА

- Со измените и дополнувањата на Законот за народниот правобранител, објавен во Службен весник (СЛВ), број бр. 29 од 10 април 2012 година, функцијата на НПМ му е делегирана на Народниот правобранител.
- Во законот беше вклучено ново поглавје, кое ги преведува барањата на ОПКАТ:
- “а” Национален превентивен механизам (нов Службен весник бр. 29/2012, важечки од 11.05.2012 година)

Член 28 (а) (нов - Службен весник бр. 29/2012, важечки од 11.05.2012 година) (1) Надлежностите на Народниот правобранител како Национален превентивен механизам се однесуваат на местата каде има лица лишени од слобода, или каде лица притворени или сместени како резултат на дело или во согласност од јавен орган, места кои не можат да ги напуштат по своја волја, со цел да се заштитат ваквите лица од тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување.

(2) Народниот правобранител има право:

1. пристап во секое време без претходно известување до сите места на притвор според ставот 1 и до нивните инсталации и објекти;
2. пристап до сите информации во врска со бројот на лишени лица од слобода во местата на притвор, како што е дефинирано во став 1, како и бројот на местата и нивната локација;
3. можност да се направат приватни интервјуа со лицата лишени од слобода без сведоци, лично или со преведувач доколку се смета за потребно, како и со кое било друго лице за кое Народниот правобранител како Национален превентивен механизам верува дека може да обезбеди релевантни информации;
4. пристап до сите информации што се однесуваат на постапувањето со лицата од

ставот 1, како и на нивните услови во притвор; (3) Вработените и службените лица во објектите се должни да му помагаат и да му ги даваат потребните информации на Народниот правобранител, според став 1.

Член 28 (б) (нов - СЛВ бр. 29/2012, влегува во сила од 11.05.2012 година) (1) Едно лице или службено лице нема право да начува, применува или дозволува каква било санкција за некое лице или организација, поради тоа што тие пријавиле какви било информации, без разлика дали се вистинити или не, на Народниот правобранител како Национален превентивен механизам и ниту едно такво лице или организација не може да претрпи никаква штета заради ова.

(2) Доверливите информации собрани од Народниот правобранител како Национален превентивен механизам не можат да бидат откриени. Личните податоци можат да бидат објавени дури откако лицето на кое се однесува, изрази својата експлицитна согласност.

Член (28) (г) (ново - СЛВ бр. 29/2012, влегува во сила од 11.05.2012 година) (1) По секоја посета, Народниот правобранител подготвува извештај што може да содржи препораки и предлози со цел подобрување на условите во просториите според член 28 или третман на лицата сместени таму, како и спречување тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување.

Национална политика за превентивен механизам за репресалии

НАШИТЕ ОТКРИТИЈА ЗА РЕПРЕСАЛИИ ВО 2017 И 2018 СЕ СЛЕДНИВЕ:

- Прекршување на тајната кореспонденција;
- Преместување во друг затвор како нерегулирана санкција по контакт со медиумите;
- Тортура под маскирање на претрес и заплена во текот на ноќните часови;
- Недостаток на соодветна судска одбрана во случај на дисциплински санкции.

ПРЕКРШУВАЊЕ НА ТАЈНАТА КОРЕСПОНДЕНЦИЈА

- Во членот 75 (2) од правилата за спроведување на ЕПРЦА се утврдува дека „Писмата и пратките испратени и примени од затворениците ќе бидат контролирани за заштита на сигурноста и спречување на криминал и внес на неовластени работи, предмети и супстанции. Писмата во писмена форма нема да биде предмет на инспекција“.
- Сепак, ова е спротивно на содржината на став 75 (4) од Деловникот, во кој се вели дека „Во случај на податоци од кои може да се направи разумна претпоставка дека писмото има содржина што може да спречи откривање или да доведе до извршување на сериозно кривично дело, за истото ќе бидат известени началникот на затворот и обвинителот кој ќе ја надгледува законитоста на местото на извршувањето на казната.“

НПМ му препорача на министерот за правда да го реши ова недоразбирање во член 75 (4) од правилата за спроведување на ЕПРЦА, при што побара и толкување од министерот за правда. НПМ не доби одговор. Сепак, законодавните измени на член 86 (3) ЕПРЦА беа предложени и усвоени (СЛВ бр. 13/2017, во сила од 7 февруари 2017 година). Кореспонденцијата на затворениците нема да биде предмет на надзор во однос на нејзината писмена содржина, освен ако тоа не е потребно за откривање или спречување тешки кривични дела.

Во овој поглед, тоа е и Одлука бр. 4 од 18 април 2006 година за Уставниот предмет бр.

11 од 2005 година (Службен весник бр. 36 од 2 мај 2006 година). Уставниот суд смета дека за да бидат во согласност со Уставот, обелоденувањето на тајноста на кореспонденцијата мора целосно да ги исполни барањата за ограничување на тоа право, утврдено во член 34 (2) од основниот закон на Република Бугарија. Отстапувањата од тајноста на кореспонденцијата се прифатливи само со акт на судски орган.

Преместување во друг затвор како нерегулирана санкција по контакт со медиумите

При преглед во 2018 година во Затвор Бургас, за време на состаноците со интервјуираните лица, НПМ доби поплаки од затвореници за малтретирање од страна на медицинските помошници. Затвореникот не извести дека тој бил суспендиран како перач на алишта поради медицински причини, по проценката на медицинскиот помошник, тој ја работел истата работа во Затворот Пловдив. Затворскиот лекар не бил свесен за тоа.

НПМ смета дека под услов медицинскиот доктор да работи во затвор, тој треба да ја спроведува здравствена проценка на затворениците. Затвореникот не извести дека било спречено да се изврши медицинска интервенција поради погрешен документ издаден од медицинскиот помошник. Инспекцијата покажа дека канцеларијата на обвинителот и укажала на затворската администрација да го испита случајот.

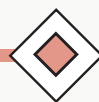
Затвореник, во поранешен санаториум, поднел бројни поплаки за злоупотреби и прекршувања од страна на лекар во затворскиот медицински центар. Тој достави релевантни документи за поддршка на обвинувањата кои ги поднесе. Потоа, НПМ утврди дека ова лице е пренесено од Затворот во Бургас во затворскиот дом.

Во последователните прегледи, тимот открил дека е постојана практика затворениците да се жалат дека затворската администрација ги пренесува во затворскиот дом во Дебелт. НПМ ги утврдува овие активности на администрацијата како административна репресија во маскирање и инсистира на прекинување на оваа практика. Затвореникот Б.М се обидел да се самоубие во хотелскиот Затвор Дебелт во знак на протест против ова.

Тортура под маскирање на претрес и заплена во текот на ноќните часови

Во претходните години НПМ утврди случаи кога обвинителството и надлежните органи на МВР заедно спроведоа претреси и заплена на предмети. Овие активности беа пријавени како успешни, бидејќи беа заплени телефони, таблети и други неовластени предмети. НПМ е со мислење дека ваквите претреси според законикот за кривична постапка се прифатливи во просторијата за спиење, но не и во целиот затвор. Надзорот врз усогласеноста со законот не значи дека властите на МВР влегуваат во затворите за да извршат претреси. НПМ утврди дека оваа практика е прекината.

- Меѓутоа затворската администрација спроведува пребарување и заплена на неовластени предмети, во текот на ноќта. Ова се претпоставува според одредбата на правилата за спроведување на ЕПРЦА, за кои НПМ смета дека се незаконски, имено член 86 став 2, што дозволува претреси и заплена да се вршат во кое било време во текот на денот или ноќта. Одредбата е спротивна на член 84, став 1, точка 2 ЕПРЦА што предвидува право на континуирано време на спиење од осум часа во период од 24 часа.
- Генералниот директорат за извршување на казни мисли дека „овие активности на затворските чувари се единечни случаи кога се појавила вистинска потреба“.
- НПМ посочува дека дејствијата на затворските чувари се резултат на незаконска наредба на директорот на затворот, постапувајќи по незаконска одредба

на правилата за спроведување на ЕПРЦА. Затоа, НПМ очекува реакција на министерот за правда кој го издаде незаконскиот акт.

Недостаток на соодветна судска одбрана во случај на дисциплински санкции

- Согласно член 111 ЕПРЦА, наредбата со која се изрекува дисциплинска изолација е предмет на жалба до управниот суд надлежен за областа каде што се наоѓа затворот во рок од три дена од објавувањето. Жалбата не го поништува извршувањето на наредбата, освен ако судот не одлучи поинаку. Во оние случаи кога судот ја укинува наредбата како незаконска, санкцијата е веќе отслужена.
- Можностите се или да се одземе времето поминато од идните дисциплински санкции или последователен финансиски надоместок, повторно по судска одлука.
- НПМ смета дека оваа одредба треба да се измени.
- Останатите дисциплински санкции се предмет на жалба според административни услови и процедури. Поради недостаток на експлицитна забрана за жалба на изречените санкции директно на суд, судската пракса на регионалните судови е противречна. Некои сметаат дека дејствието е недопустливо, додека други ја разгледуваат жалбата за основаноста согласно член 120 став 2 од Уставот.
- Административните судови сметаат дека наредбите за воведување дисциплински санкции не се административни акти, туку се активности за одржување на редот и дисциплината. Некои судски панели не ја разгледуваат природата на овие акти, но претпоставуваат дека се спротивставуваат и освен ако не се изречно утврдени, овие санкции се предмет на административна жалба и затоа се недопустливи.
- НПМ утврди недостаток на соодветна судска заштита и правно регулирање на практиката за воведување дисциплински санкции на лицата лишени од слобода. Ова ги објаснува бројните прилики за обраќање до овластувањата на Народниот правобранител според член 100, во комбинација со член 99 АПЦ за елиминација на прекршувањата, како што покажуваат извештаите од инспекцијата.

Маја Кевиќ

**Заменик - омбудсман на
Република Хрватска**

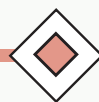
Република Хрватска го ратификуваше ОПКАТ на 5 Април 2005 година и со тоа се обврза да воспостави Национален превентивен механизам.

Согласно член 93 од Уставот на Република Хрватска, Народниот правобранител е ополномоштен од Хрватскиот парламент за унапредување и заштита на човековите права и слободи утврдени со Уставот, законите и меѓународните правни акти кои ги прифатила Република Хрватска. Воедно, во текот на 2008 година Меѓународниот координативен одбор за национални институции на Народниот правобранител му додели статус на институција за промоција и заштита на човековите права со „статус А“, што е највисок статус кој се доделува на институција за заштита на човековите права која ги задоволува критериумите на т.н. Париски принципи. 2013 и 2019 година се потврди реакредитацијата на статусот „А“ што доведе до значителни промени и го зголеми влијанието на институцијата, пред сè, со примената на меѓународните стандарди во заштитата на човековите права на национално и локално ниво и со известувањето на меѓународните тела, вклучувајќи го и процесот на Универзалниот периодичен механизам на ООН (УПР).

Уважувајќи го горенаведеното, како и фактот дека Народниот правобранител и претходно, во согласност со своите законски овластувања, редовно ги посетуваше местата каде се наоѓаат лицата лишени од слобода, Хрватскиот парламент на 28 јануари 2011 година го усвои Законот за национален превентивен механизам за спречување на тортура и друг вид на свирепо, нечовечко или понижувачко постапување или казнување (ЗНПМ) со кој се пропиша дека НПМ активностите ќе ги извршува Народниот правобранител.

Во април 2015 година стапија на сила измените и дополнувањата на ЗНПМ. Најзначајните измени се секако оние со кои учеството на двајца претставници на академската заедница и двајца претставници на здруженијата во спроведувањето на активностите на НПМ-от, се заменува со соработка со поголем број здруженија и независни експерти, а изрично е пропишана и можноста за соработка со специјални правобранителки.

Во периодот од 2012 до 2018 година спроведовме 210 посети од кои 188 редовни и

22 контролни, упатени се 1362 препораки и 215 предупредувања. Во наведениот период спроведовме 113 посети на полициски станици и притворски единици, 43 посети на затвори и казнено-поправни установи, 14 посети на психијатриски институции, 17 посети кои се однесуваат на барателите на меѓународна заштита (азил) и ирегуларни мигранти, 13 посети на домови за стари и немоќни лица, 5 посети на социјални институции и 5 посети на касарните во кои се наоѓаат просториите за задржување и лишување од слобода.

Во текот на 2018 година спроведовме 25 посети на полициски станици на кои упативме 64 препораки и четири предупредувања, шест посети на затвори на кои им упативме 58 препораки и 27 предупредувања, две посети на психијатриски институции на кои им упативме 27 препораки и три предупредувања, шест посети кои се однесуваат на барателите на меѓународна заштита и ирегуларни мигранти каде што дадовме 36 препораки и две предупредувања, три посети на домовите за стари и немоќни лица на кои им упативме 60 препораки и девет предупредувања и посетивме еден дом за психички (душевно) болни возрасни лица каде што дадовме пет препораки и три предупредувања.

Во 2018 година утврдивме дека се уште не е воспоставен граѓанскиот надзор над работата на полицијата и дека доаѓа до пречекорување на овластувањата при примена на средствата за присилба од страна на полициските службеници, недостаток на ефективни и независни истраги за тужбите за пречекорување на овластувањата, недоволна едуцираност на полициските службеници за човековите права, особено при извршувањето на полициските работи и примена на овластувањата кон ранливите групи, недостиг на видео надзор над лицата лишени од слобода и несоодветни услови за нивно сместување.

Во однос на затворскиот систем констатиравме недоволна достапност на соодветна здравствена заштита, несоодветни услови за сместување, недоволен број на службеници, вклучувајќи лекари и медицински сестри/техничари, нерамномерен третман, недоволна ефикасност на правните средства (лекови), меѓу затвореничко насилство.

Во психијатриските институции утврдивме услови за сместување несоодветни на меѓународните стандарди, недоволна едуцираност за правата на лицата со ментална попреченост, недостаток на евиденција за извршување на присилни мерки, додека, во врска со мигрантите, утврдивме неефективност на истрагата за наводите за колективно протерување на мигрантите со употреба на средства на присилба, неинформираност на мигрантите за нивните права, како и дека одредени мигранти немаат пристап до меѓународната заштита на територијата на Република Хрватска.

Приказот на овие бројки и констатации укажува на обемот на работа која ја извршува Националниот превентивен механизам, а со самото тоа и на опфатот на лица со кои се спроведуваат разговори во интерес на исполнување на мандатот согласно ОПКАТ-от.

Иако ЗНПМ не регулира прашањето за превенција на казнувањето, со ратификацијата на ОПКАТ-от го применуваме членот 21 кој гласи: „Ниту еден орган или службеник не смее да нареди, примени, допушти или толерира каква било санкција против кое било лице или организација заради соопштување на какви било информации на НПМ-от, без оглед дали се лажни или вистинити, и ниту едно такво лице или организација не може да биде загрозувано на никаков начин“.

На самиот почеток на дејствување на НПМ-от, тој на надлежните министерства и институции им достави писмена информација за својот мандат, вклучувајќи ја и обврската на државата согласно член 21 на ОПКАТ-от.

Обврските утврдени со ОПКАТ-от се наведуваат на редовните состаноци со државните институции, на јавните соопштенија, како и на други настани, со цел подигање на свеста за забраната на каква било форма на казнување на лицата кои им даваат доверливи информации на НПМ-от. Воедно, НПМ-от спроведува и едукација за службениците од полицискиот и затворскиот систем.

Важно е да се напомене дека досега не сме имале претставки ниту сознанија за

можни казнувања во текот или по НПМ посетите, меѓутоа, имавме случај на казнување на затвореник во 2009. година кога НПМ-от уште не беше воспоставен во Република Хрватска. Во тој случај, затвореникот се пожалил во канцеларијата на Народниот правобранител на недостаток на здравствена заштита во затворот, а заради содржината на претставката раководството на затворот покренало дисциплинска постапка за давање на лажни информации.

Народниот правобранител во овој случај го предупреди раководството на затворот и Министерството за правда дека претставките на затворениците до Народниот правобранител, без оглед на основаноста на наведеното, не смеат да се толкуваат како клевети, ниту смее да се покрене дисциплинска постапка против подносителот заради изнесените ставови во неа. Подеднакво, укажувањето на затвореникот за можноста за покренување на казнена постапка, не само што во конкретниот случај било казненоправно сомнително, туку и несомнено претставувало своевиден облик на заплашување и одвраќање на затвореникот од поднесување на претставка. Потоа надлежното министерство достави упатство за постапување до сите притворски места, затвори и казнено-поправни установи во кое се истакнува дека покренувањето на дисциплинска постапка против затворениците заради поднесување на претставка не е допуштено.

Имајќи ја предвид важноста на заштитата од казнување, во тек е подготовката на нова Методологија за работа која во поглавје 8 опфаќа разработка на член 21 од ОПКАТ-от.

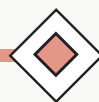
Во тоа поглавје се разделени превентивните и реактивните пристапи при постапувањето, зависно од фактот дали дошло до одредено казнување или имаме сознанија за можно казнување. Акцентот е ставен на превентивниот пристап кој треба да спречи да не дојде до казнување, па во текот на посетата, претставниците на НПМ-от ги запознаваат службениците и лицата лишени од слобода со забраната за казнување и можноста за пријавување во канцеларијата на Народната правобранителка.

Понатаму, се наведува дека доколку во текот на НПМ посетата дојде до сознанија за можно казнување, за истото итно ќе се информира раководното лице, ќе се предупреди на забраната за казнување и ќе се достави писмено предупредување во форма на НПМ извештај. Во случај на информација дека дошло до казнување или постојат сериозни индикации дека лицето ќе биде казнето се спроведува наменска посета (ad hoc посета).

Воедно, се предлага НПМ-от да има можност за спроведување на контролна посета по редовните или ad hoc посетите на меѓународните тела за спречување на мачењето или друго сурово, нечовечко или понижувачко однесување доколку има сознанија за можно казнување.

Во нацртот на Методологијата опфатен е и реактивниот пристап во случај кога доаѓа до казнување на лице или организација по разговорот со НПМ-от. Ако се примат информации за казнување, се спроведува итна истражна постапка од страна на канцеларијата на Народната правобранителка. Доколку надлежните државни органи не ги почитуваат обврските за забрана на казнувањето, НПМ-от за тоа ќе ги информира надлежните министерства, како и меѓународните тела за спречување на мачењето или друго сурово, нечовечко или понижувачко постапување.

Тргнувајќи од основната цел на Мрежата за размена на искуства и заедничка поддршка во спроведувањето на мандатот кој го имаат националните превентивни механизми, се надеваме дека ќе се донесе стратегија и методологија која ќе ги заштити лицата или организациите од која било форма на казнување, и мандатот ќе се спроведува без какви било ограничувања.

Хрисула Антониу

**Специјален истражител,
Омбудсман на Р. Грција**

ДЕЛ А `

Домашната правна рамка

Премостување на јазот помеѓу стандардите за притвор или затвор и практиката е предизвик за НПМ. Капацитетот за ефикасно спречување на тортура и други злоупотреби може да биде поткопан кога жалителите се заплашуваат или кога се појавуваат предрасуди кон нив. Да се потсетиме на добро познатата фраза „кога ќе се задуши нивниот глас, нашата работа за човекови права е исто така жртва“⁵. Нема сомнение дека ефективната политика за репресалии е зајакната со цврсто домашно законодавство кое претставува, повеќе или помалку, транспарентен систем во врска со местата на лишување од слобода. Во првиот дел од оваа презентација, ќе биде презентиран концизен аспект на домашното законодавство за казнено-поправните домови со цел да се испита правната рамка и процедуралните заштитни мерки кои ја поттикнуваат политиката на грчката НПМ во врска со одмазда.

Како што КПТ експлицитно истакна во својот неодамнешен генерален извештај⁶, проактивната политика во врска со спречувањето тортура кон лицата лишени од слобода вклучува три клучни одредби: право на пристап до адвокат, право на пристап до лекар, право да извести роднина - или друга трета страна - за фактот на притворот. Следејќи го ова „тројство на правата“, ќе се обидеме соодветно да ги следиме одредбите од домашното право што му овозможуваат на притвореното или затвореното лице да ги искористи овие права: правна помош, лекарски преглед, непречена комуникација.

Дополнително, информирањето на затвореникот за неговите/нејзините права, контролата на сите мерки од страна на законодавниот или друг авторитет, правото да

⁵ Генерален секретар на ООН, Њу Јорк, 2011

⁶ КПТ/Инф(2019)9-дел, параграф 2/4, §66,28 генерален извештај на КПТ

пријави, оддржување на доверливост и непристраноста при истражување на жалбите можат да се додадат кон оние параметри кои помагаат да се намалат системските причини кои дозволуваат произволно однесување. Сите гореспоменати мерки на претпазливост треба да бидат во согласност со претпоставката дека заплашувањето или одмаздата може да бидат резултат на акти или пропуст од страна на државните и недржавните носители, според Упатството на Обединетите нации против заплашување или репресалии („Упатства Сан Хосе“).

Според овој аспект, домашните законски одредби кои спаѓаат во опсегот на спречување на репресалии или олеснување за жртвите од ваквите дела да бараат забрана и компензација за какви било злоупотреби се отелотворени во грчкиот Устав, Казнено-поправниот законик, Внатрешната регулатива за притворските институции и други релевантни закони или министерски решенија.

Поконкретно, Уставот предвидува во член 7 дека тортурата, какво било малтретирање, физичко оштетување или психичко напаѓање, како и какво било друго дело кое го навредува човечко достоинство е забрането и казниво со закон. Дополнително, уставното право да се повикуваат на јавните власти им се дава на сите граѓани, според одредбата на член 10, кој исто така ја утврдува соодветната обврска на надлежните органи да постапуваат во разумен временски период.

Според грчкиот законик за казнено-поправните установи, почитувањето на човековото достоинство и самодовербата мора да се зајакнат за време на третманот на затворениците, во согласност со принципот на еднаков третман. Во ниту една прилика затвореното лице не смее да биде подложено на некаков чин на дискриминација.

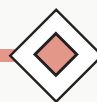
Во истиот контекст, надлежниот судски орган, кој е, во тој случај, надзорен јавен обвинител на просторијата за притвор, има овластување да ги надгледува условите и легитимноста на ограничувањата во затвор. Бидејќи затворот е должен да обезбеди сигурност за секој затвореник, жртва на вознемирување или насилство може да се обрати до надзорниот јавен обвинител, директорот и кој било член на затворскиот персонал, како главен чувар, психолог, социолог или социјален работник. За таа цел, се признава дека заканите, исто така, претставуваат чин на насилство и вознемирување⁷. Ако затворено лице е ограничено од прифаќање на посети, тој/таа може, исто така, тоа да го пријави и на надзорниот јавен обвинител.

Затвореното лице може да поднесе извештај до Советот на затворот за злоупотреба или нелегитимно барање од страна на затворскиот персонал. Доколку Затворскиот совет го одбие барањето или не даде одговор во рок од еден месец, затвореникот има право да поднесе жалба до Судскиот совет на локалниот магистрат. Надлежниот оддел на Министерството за правда, овластен да ја разгледа соодветната функција на просториите за притвор, исто така е овластен со мандат да го следи правилното почитување на администрациите кон одлуките на гореспоменатиот суд.

Во секој случај, жалбата на затвореникот упатена до јавен орган или меѓународна организација мора да биде доставена во рок од три дена, без никаква проверка или цензура на неговата содржина од страна на управата на просториите. Тајноста на комуникацијата е генерално заштитена според одредбите на КПЗ, иако проверката на содржината на комуникацијата може да се примени од безбедносни причини или со цел да се испитаат особено сериозни кривични дела.

Понатаму, затвореното лице може писмено да се изјасни дали неговата лична безбедност е во опасност и дали му е потребна заштита или има затвореници со кои има проблеми. Покрај тоа, притвореното лице може писмено да побара да се пренесе во друг притвор од лични причини.

⁷ Од А до Ш за затворениците, Грчко Министерство за правда, транспарентност и човекови права, Криминална политика на Генерален секретаријат, 2018

За време на дисциплинска постапка, притвореното лице има право писмено да се известува за дисциплинскиот прекршок за кој е обвинет. Тој / таа исто така има право да биде повикан пред Дисциплинскиот совет во рок од пет дена од донесувањето на решението и да замоли, казната за ограничување на поединечна ќелија да биде суспендирана, прекината или поштедена. Секоја изречена дисциплинска мерка е запишана на посебен запис. Ниту една санкција не може да се изрече, освен ако делото е пропишано во претходниот закон или регулативата и не може да се изрече дисциплинска казна ако таа не се персонализира. Присуството на правниот совет на затвореникот е исто така достапно за најтешките дисциплински прекршоци.

Лицето лишено од слобода има апсолутно и неоспорно право да комуницира со адвокат⁸. Правна помош ќе биде обезбедена за сиромашните затвореници, откако ќе се поднесе барање до надзорниот јавен обвинител. Покрај тоа, по согласност на затвореник, кој е странски државјанин и кој мора да биде информиран за неговите права на јазик, кој го разбира, дипломатската мисија на државата од која потекнува може да биде информирана за фактот на неговото затворање.

Должностите на медицинските работи се очекува да бидат извршени во рамките на дисциплините со професионална и научна независност. Како резултат на тоа, затвореникот мора да биде испитуван по негово барање и редовно. Затвореното лице може исто така да побара да го испита неговиот личен доктор. Од персоналот во затворот се очекува да го известат докторот за просторијата за евентуален итен инцидент што се случил при неговото отсуство во врска со здравјето или животот на затвореникот⁹, а посебна евиденција за жртвите од вознемирување и малтретирање мора правилно да се води во секоја просторија.

Конечно, предвидени се строги казни за физичко насилство извршено меѓу затворениците, дури и за време на одмор¹⁰, како што е пропишано со неодамнешното законодавство. Во исто време, дисциплинските процедури на грчката полиција предвидуваат трајно разрешување на службениците за спроведување на законот, кои извршиле акции со тешка повреда на човечкото достоинство¹¹.

Како заклучок, донесувањето на сите гореспоменати процедурални заштитни мерки, заедно со мандатот на повеќе организации да вршат директен преглед на местата на лишување од слобода¹², даваат одредени гаранции. Но, дали нивната имплементација е соодветна за да се осигураме дека правдата не запира на затворската врата? Ова е местото каде што нашата улога започнува да ја проширува и пополнува оваа рамка со нашата политика против репресалии.

⁸ Код на кривични постапки, член 96

⁹ Министерска одлука, број 58819/7.4.2003

¹⁰ Закон, број 4322/2015, член 5

¹¹ Претседателски указ, број 22/1996

¹² Освен грчкиот народен правобранител (НПМ), директни посети се спроведуваат, меѓу другото, и од Телото за инспекција и контрола на Одделот за притвор при Министерството за правда, транспарентност и човекови права и парламентарната Специјална постојана комисија за казнено-поправниот систем и други форми за затворање на затворениците

Евангелија Маркаки Специјален истражител, Омбудсман на Р. Грција

Операции на НПМ: Преглед на 2018 година

Ризикот од тортура и други форми на малтретирање постои насекаде, но овој ризик се зголемува во затворени средини, на места надвор од очите на јавноста.

Ризикот од одмазда кон лицата лишени од слобода кои биле во контакт со НПМ е сериозен предизвик. **Нашата цел мора да биде да ги елиминираме – колку што може повеќе - насилните практики на притвор.**

Репресалиите земаат различни форми од непотребни ограничувања на основните права, сместувањето во полоши услови на притвор, инвазивни претреси на телата, напад, повлекување на поддршка за предвременно ослободување, до самица поради фабрикувани дисциплински или безбедносни причини.

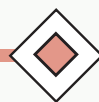
Ова е напорна и специјализирана задача за која **е потребно редовно присуство на местата на лишување од слобода, мултидисциплинарна стручност**, посветен персонал и **ефективни методолошки алатки.**

Грчката НПМ¹³ работи во институцијата Народен правобранител и специјализираниот персонал на постари инспектори, ги извршува задачите на НПМ.

Нашиот тим се состои од 15 професионалци од различни области на експертиза, претежно правници, како и социјални научници и психолози.

Имајќи ја предвид законската обврска што НПМ ја има во спречувањето на тортура и друго малтретирање и да постапува според законската рамка и упатства, презентирани претходно, би сакала да ви презентирам брз преглед на нашите минатогодишни активности, со фокус на стратегии и практики во врска со притворените во системот на кривична правда.

¹³ Закон бр. 4228/2014

2018 година беше година на стратешко размислување, методолошки развој и систематски оперативни интервенции за заштита на правата во режимите на притвор: (кривични, административни, психијатриски). Иако немаме регистрирано обвиненија за одмазда, ние се обидуваме да ја развиеме нашата стратегија и методолошки алатки, за да можеме да го решиме проблемот.

Основното планирање на народниот правобранител за **редовни месечни** регионални **посети** му овозможи на НПМ да ги систематизира своите теренски посети на местата на притвор, додека неговото присуство на меѓународно ниво со учество на европски или регионални состаноци и мрежи беше засилено.

Грчката НПМ ги следи секојдневните случувања во притворските институции и исто така започна серија контакти со релевантното Министерство за правда и граѓанските организации.

Членовите на НПМ следат специфични процедури додека ги посетуваат центрите за притвор.

Деталната листа за проверка се користи како основна алатка за да се обезбеди унифициран пристап.

Применетиот метод за време на посетите вклучува:

- Разговори со управителот на затворот, затворскиот персонал и другите релевантни чинители,
- Разговори со затворениците - во групи и индивидуално,
- Преглед на релевантни административни документи и записи за темелно проверување на изрекување дисциплински санкции во однос на нивната пропорционалност и законитост,

Методологијата за посети ја надополни, ревидираше и збогати оваа година во однос на нејзината ефикасност врз основа на меѓународните стандарди, како и според наодите од минатата година.

Како резултат на зголемено внимание посветено на овој феномен, решивме да воспоставиме кохерентна рамка за дејствување и да ги зајакнеме алатките и процедурите за подобро реагирање на можните практики за одмазда.

Така, методологијата за посети беше надградена со пилотирање на нови алатки и практики кои претежно беа оценети како корисни.

Особено:

- **Времетраењето** на ваквите пилот посети (првично спроведено во 3 центри за притвор) беше **продолжено на 2 дена**, со цел да се добие повеќе време со персоналот и притворениците и да се испита потемелно на условите.
- Изработени се два типа на анонимни **прашалници** (за малолетни лица и возрасни) за доброволно потполнување од страна на затворениците, кои беа дистрибуирани и собрани првиот ден од нашата посета. Објаснувања за прашалникот што беа преведени на најчестите јазици (според податоците за националноста на притворените, кои се стекнати од статистичките податоци од Министерството за правда), им беа дадени на притворените. Заедно со низа прашања фокусирани на условите на притвор, на пр. **чувство на безбедност/ можни инциденти на насилство/и пристап до услуги или активности**, исто така, има празно место, каде притворениците може да додадат каков било друг коментар во врска со нивниот притвор. Притворениците беа срдечни и добро реагираа на оваа постапка. Понатамошната обработка на овие пилот-

прашалници на грчкиот НПМ им даде пошироки извори на информации за условите на притвор, додека собраниот материјал се користеше во контекст на насочени интервенции и истовремено ја олеснуваше повторната проценка на прашалникот сам по себе.

- Техники за зајакнување на чувството на доверливост се користеа **во отворените дискусии** со притворените лица, со цел да се охрабрат поединците или групите лица да пријавуваат евентуално дело на заплашување или одмазда, без да бидат заплашувани.
- Покрај отворените разговори, индивидуалните интервјуа **(со случаен и репрезентативен примерок, како и со секој кој изрази волја да го стори тоа)** беа спроведени од страна на членовите на НПМ во посебна просторија, без присуство на затворскиот персонал, со цел да се намали ризик од потенцијална одмазда.

Во 2018 година грчката НПМ покренала иновативна практика за **испитување на инциденти со смрт или повреда на притворени лица**, без разлика дали се самоповредувани или поради недоволно/не навремено реагирање на овие инциденти од страна на персоналот на притворот, како и за ваквите инциденти како резултат на насилство меѓу приведените. НПМ потоа дејствува во своја иницијатива (на тој начин без поднесување извештај) и бара информации од Министерството за правда и релевантниот центар за притвор да ги испитаат темелно околностите под кои се случиле овие инциденти. Истражувањето на горенаведените инциденти може да открие и дела на одмазда.

- Покрај тоа, специјални мандати на Кабинетот на Народниот правобранител, постапувајќи како Надворешно набудувачко тело на присилно враќање на државјани на трети земји¹⁴, како и назначување да дејствуваат како Национален механизам за испитување на арбитражни инциденти (НМИАИ)¹⁵ (испитува инциденти на самоволно однесување **во извршување на должностите или злоупотреба на овластувањата на телата за спроведување на законот)** му дадоа можност на тимот на НПМ да добие вредни информации и да работи дополнително со колегите за прашања поврзани со лошо постапување.

Покрај сите горенаведени:

- Тимот на НПМ исто така активно учествува во јавната расправа, со што придонесува да се привлече вниманието на реалноста на притворот не само на властите, туку и на медиумите и на граѓанското општество.
- Извештаите на НПМ (извештаи по посета, годишни, тематски и последователни извештаи) може да се сметаат за основна алатка за транспарентност, отчетност и подигање на свеста за работата на НПМ во генералниот мандат и специфични прашања.

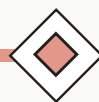
Потешкотии

И покрај напредокот постигнат од страна на Превентивниот механизам, бројни предизвици сè уште траат.

Членовите на НПМ се соочуваат со голем број потешкотии што можат да го поткопаат

¹⁴ Закон бр. 3907/2011, член 23

¹⁵ Закон бр. 4443/2016, член 56

нивниот капацитет за ефикасно спречување на лошо постапување.

Накратко се споменати:

Недостаток или недоволно распоредување на ресурсите:

- а) во персоналот (на тој начин недостаток на човечки ресурси, исто така, недостаток во некои области на експертиза, на пр. лекари, експерти за ментално здравје),
- б) на време (борба за соодветно балансирање на сите мандати),

Потребно е понатамошно развивање на ефективни алатки за спречување на одмазда, со цел да се соочи со нерамнотежата на моќта меѓу затворскиот персонал и затворениците и тврдењето на недоверба на затвореникот како изговор во име на затворскиот персонал.

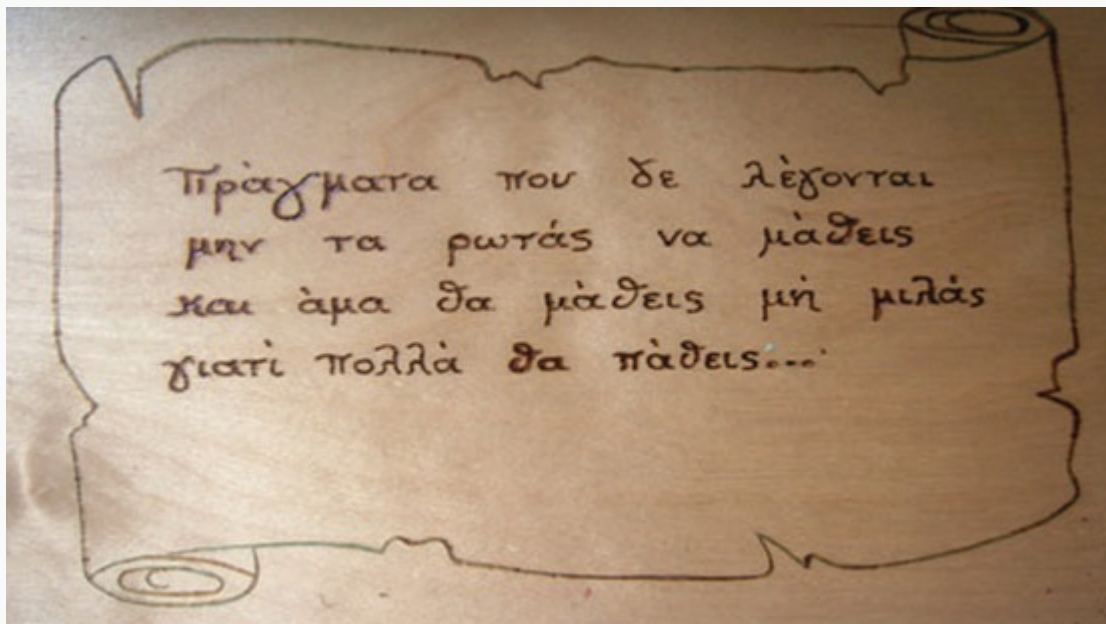
Понатамошни чекори кон борба против репризите: Предизвик за НПМ

- Очигледно е дека **тврдење за заплашување или вистинска одмазда мора да се сфати сериозно, да се пријави и да се реагира.**
- Случаи на одмазда добиени во рамките на нашиот генерален мандат или од Механизмот за испитување на арбитрарни инциденти да се документираат и да се води база на податоци за тоа.
- Да се презентира тематски извештај за случаи на одмазда.
- Да се следат пријавените случаи.
- Да се еволуираат методолошки алатки, на пр. преку развивање на специфичен прашалник за заштитни мерки, проширување на времетраењето на посетата итн.
- Да се подигне подготвеноста да се соработува/известува и да се намалат чувствата на закана кога се соработува со членовите на НПМ.
- Да се интензивира соработката со другите институти, тела за набљудување и невладини организации во областа на спречување на тортура и малтретирање.
- Да се интензивира соработката со државните сили со доставување на законодавни предлози и следење на спроведувањето на нашите препораки.

Заклучок, да земеме предвид дека самиот факт дека НПМ има моќ да **пристапува, во кое било време, на кое било место** каде што лицата се лишени од слобода, е важен **напредок** само по себе, имајќи **запрепастувачки ефект** врз злоупотребите и придонесува за зголемена транспарентност во местата на притвор.

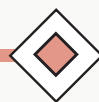

Епилог:

(Фотографија направена во работилницата за резба, за време на нашата посета на Центарот за притвор во Крит, февруари 2018 година)

Не барај да научиш
работи што не треба да се кажуваат
и ако учиш не кажувај
затоа што многу ќе страдаш...

Кристина Изсо и Ишван Саркозу

Постари правни советници во ОПКАТ НПМ Отсек, Унгарија

Правна позадина и општа пракса

Во Унгарија, Актот CXI од 2011 година за Комесарот за основни права (во понатамошниот текст „Акт на народниот правобранител“) ги дефинира надлежностите на Комесарот за основни права. Според член 21 (1) од Законот за народниот правобранител, Комесарот може да побара податоци и информации од инспекцискиот орган, да го покани началникот на органот, да учествува на јавна расправа или сослушување и да спроведе увид на самото место.

Комесарот за основни права може да дејствува во рамките на НПМ. Поглавје III/A од Законот за народниот правобранител ги содржи овие постапки и мерки. НПМ може да бара податоци, информации и копии на релевантни документи од овластениот орган. Тој може да го покани шефот на органот или началникот на неговиот надзорен орган да спроведе истрага. Тој, исто така, може да учествува на јавна расправа или сослушување и да изврши увид на самото место.

Во текот на теренската инспекција, Комесарот за основни права може да го сослуша секое лице присутно на местото, вклучувајќи го и персоналот на надлежниот орган што е под инспекција и секое лице лишено од својата слобода. На овие сослушувања, ниту едно друго лице не може да учествува, освен ако НПМ не го овласти неговото учество. [Закон за народниот правобранител, Дел 39 / Б (3) - (4)].

Дел 39 / Е од Законот за народниот правобранител предвидува дека никој не може да претрпи никакви неповолности поради давање информации на Комесарот за основни права или до неговите/нејзините членови на персоналот, овластени да ги извршуваат задачите поврзани со НПМ.

На почетокот на секоја посета, НПМ во комисиското писмо укажува експлицитно на член 21 (1) од ОПКАТ, според кој ниту еден орган или службено лице не може да нареди, изврши, дозволи или толерира казна против кое било лице или организација за комуникација и информирање на националниот превентивен механизам, без разлика дали

информацијата е вистинита или не, и ниту едно такво лице или организација не смее да подлежи на предрасуди на кој било начин.

Воведниот дел од извештаите за НПМ го насочува вниманието кон член 21 (1) од ОПКАТ како важен аспект што треба да се земе предвид.

Поткоминитетот на ООН за превенција од тортура (СПТ) престојуваше во посета на Унгарија помеѓу 21 и 30 март 2017 година. Во своите препораки, СПТ се осврна на прашањето за доверливост и ризик од одмазда. СПТ посочи дека локацијата каде што се одвиваат индивидуалните интервјуа треба внимателно да се избере за да се обезбеди доверливоста на содржината на интервјуто и дека принципот „не прави штета“ се применува, без исклучок. СПТ додаде дека анкетарите, исто така треба да укажат дека испитаниците може да пријават каква било одмазда со кое може да се соочат после посетата, па дури и да ги охрабрат да го сторат тоа. Доколку е потребно, треба да се спроведат последователни посети. СПТ ја истакна потребата секогаш да се бараат начини да се заштитат интервјуираните од можна одмазда, дури и кога се чини дека постои мал ризик.

СПТ му препорача на НПМ секогаш да смета дека постои ризик од заплашување, санкции или одмазда, и затоа да презема чекори за решавање на тој ризик. НПМ треба јасно да ги извести властите дека одмаздата од кој било вид е недопустлива, ќе биде пријавена и ќе биде проследена со НПМ. НПМ, исто така треба да преземе превентивни посети.

Оние вработени во НПМ кои ги интервјуираат притворените ја избираат локацијата на интервјуата внимателно, така што се применува принципот на доверливост. Приведените се известени дека учеството во интервјуто е доброволно, не се евидентираат лични податоци. Вработените во НПМ се обидуваат да направат приватни интервјуа со притворените, чуварите треба да останат надвор од сослушувањето.

НПМ, во текот на своите посети, секогаш се фокусира на механизмот за поплаки. Најнефективниот метод за спречување и прекинување на лошо постапување е што вработените во местото на притворот се информираат што е можно поскоро и истражуваат за овие поплаки. Со оглед на тоа што приведените се изложени на репресалии, важно е тие да имаат можност да поднесат жалба анонимно. Персоналот на НПМ ги испитува можностите на механизмот за поплаки, т.е. како може притворените да формираат поплака и како институцијата истражува за овие поплаки.

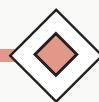
Доколку има активности што треба да се преземат веднаш, посетата на делегацијата им укажува на управниците на посетеното место на притвор за овие проблеми на последниот брифинг.

НПМ, од своето работење од 1 јануари 2015 година, двапати се соочи со случаи на одмазда. Првиот пат кога се случи репликата беше затворен случај во врска со Домот за деца „Цсеппко“ во Будимпешта во 2016 година. Второ, НПМ доживеа пример за одмазда во текот на случај за време на посета на Центар за помош за постари лица „Вишеград“ во 2018 година.

Во следните поглавја, би сакале да ги опишеме и сумираме заклучоците за различните методи за постапување со двата примери за различните видови на одмазда.

Тужба за граѓанско право против НПМ по објавувањето на извештајот

НПМ оствари посета на Домот за деца „Цсеппко“ во Будимпешта во 2016 година. По објавувањето на извештајот за посетата на веб-страницата на НПМ, Детскиот дом „Цсеппко“ иницираше граѓанска тужба против канцеларијата на Комесарот за основни права (во натамошниот текст „Канцеларија“), наведувајќи повреда на неговите права на личност

врз основа на дел 2:42 од Граѓанскиот законик на Унгарија и бараше отштета. Тужителот тврдеше дека извештајот вклучува лажни изјави за детска проституција и потрошувачка на дрога/лекови во однос на институцијата. Заради обезбедување докази, тужителот побара од Судот да го задолжи НПМ да ги достави сите основни документи на извештајот. Треба да се напомене дека ваквата постапка би ја загрозила доверливоста на информациите што ги добива НПМ и заштитата на лицето од кое НПМ ги добива овие информации за време на својата истрага. Судот првично го отфрли барањето и изјави дека извештајот не содржи никакви изјави за факти кои би ги нарушиле личните права на тужителот. Затоа, Судот не му даде место на барањето во врска со доставувањето на документите врз основа на кои беше објавен извештајот, бидејќи тоа беше ирелевантно. Судот, исто така изјави дека доколку изјавите за извештајот не биле поволни за тужителот, овој факт не дава причина да покрене судска постапка со цел да се спроведе извештај што е поповолен. Ова би значело жалба против извештајот на НПМ, што не е дозволено според законот за народен правобранител.

Тужителот достави жалба против пресудата, а исто така Канцеларијата како обвинет поднесе жалба. Во својата жалба, тужениот побарал од второстепениот суд да изјави дека изјавите на извештајот воопшто не можат да претставуваат основа за поведување тужба за граѓанско право. Судот ги одби двете жалби. Во однос на жалбата на обвинетиот, Судот изјави дека Канцеларијата може да биде тужена во рамките на постапката за граѓанско право врз основа на повреда на правата на личноста, оваа можност не е исклучена со фактот дека нема жалба против содржина на извештајот издаден од НПМ. Правата на личност заштитени со Граѓанскиот законик може да бидат присилени против секого. Извештајот не содржи изјави за детска проституција или потрошувачка на дрога/лекови, но се укажува дека има знаци на вакви феномени што се препознатливи во институцијата.

Бидејќи конечната пресуда се однесува на теоретската можност да се води граѓанска тужба против НПМ, доколку нејзиниот извештај содржи лажни изјави со кои се кршат правата на личноста, неопходно е НПМ внимателно да ги испита тврдењата и изјавите на фактите што треба да бидат вклучени во нејзините извештаи.

Репресија извршена во Центарот за помош на постари лица „Вишеград“ во врска со посетата на ОПКАТ пред објавувањето на извештајот

Изјава на факти

Канцеларијата на комесарот за основни права како унгарската НПМ престојуваше во посета на Центарот за помош на стари лица во „Вишеград“, управуван од фондацијата „Вишеград Аранукор“ на 11 декември 2018 година. По посетата, Канцеларијата на Комесарот за основни права доби жалба поднесена од роднина на штитеник на центарот во која се опишува дека договорот за неа на старицата која живее во овој дом за стари лица е раскинат од страна на институцијата, со образложение засновано на фактот дека таа поднела обвиненија до НПМ кои биле лажни и не поволни за домот. Жалбата била поднесена на датум пред НПМ да го објави својот извештај за посетата, т.е. фактите добиени за време на посетата од штитениците на центарот не биле ни проценети. Писмото за престанок било приложено со жалбата, вклучувајќи го и известувањето дека штитеникот на центарот ќе го напушти Домот по истекот на рокот од 3 месеци.

Надлежности на НПМ

НПМ со превентивен мандат не се занимава со индивидуални поплаки. Индивидуалните поплаки се испитуваат во рамките на општите активности на Комесарот за основни права. И покрај ова општо правило применето во Унгарија, случајот опишан

погоре беше упатен на надлежност на НПМ. Причината е тоа што според член 21, дел (1) од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, објавено во Унгарија со акт CXLIИ од 2011 година, ниту еден орган или службено лице не смее да нареди, примени, дозволи или толерира каква било санкција против кое било лице или организација за тоа што комуницирало до националниот превентивен механизам какви било информации, без разлика дали тие биле вистинити или не, и кон ниту едно такво лице или организација не треба да се има предрасуди на кој било начин. Исто така, под точка 4 од општите принципи на Политиката на Поткомитетот за спречување тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување со одмазда во однос на мандатот за посета, (...) Државите треба да се осигураат дека сите наводни акти на одмазда и заплашување се истражуваат навремено, непристрасно и ефикасно, дека одговорните се изведени пред лицето на правдата и дека на жртвите им се обезбедени соодветни лекови.

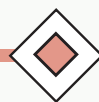
Што се однесува до унгарското законодавство, член 39/Е од Законот CXI од 2011 година за Комесарот за основни права (во натамошниот текст „Акт на народниот правобранител“) изјавува дека никој не може да претрпи никаква штета заради фактот што тој/таа комуницирал какви било информации до Комесарот за основни права и до овластените членови на националниот механизам за превенција.

Врз основа на наведената регулатива, НПМ е должен да спроведе ефикасни лекови за секој случај на одмазда, при што се утврдува надлежноста на НПМ за поединечни оплаки кои се однесуваат на ваквата одмазда.

Мерки на НПМ

НПМ донесе непосредни мерки за да обезбеди ефективни лекови за одмаздата, како што е наведено во точка 2.1. Применети се мерки на три нивоа, со целосна, брза и ефективна соработка на другите органи, т.е. Владината канцеларија и јавниот обвинител:

- а) обесштетување од страна на Фондацијата како чинител на институтот
 - б) барање до канцеларијата на владата да има надлежност за супервизија
 - в) барање до јавниот обвинител да испита за случајот
- а) Престанок на договорот за нега на штитеникот на центарот, како одмазда преземена за жалбата до членовите на НПМ во текот на посетата на Центарот за помош на стари лица „Вишеград“, беше прогласен од страна на Фондацијата „Вишеград Аранукор“ како приватен управител на институцијата. Заради непосредно надоместување на штетата, Комесарот за основни права како НПМ, повикувајќи се на член 2, дел (1) од ОПКАТ и член 39 / Е од Законот за народниот правобранител, го привлече вниманието на советодавниот одбор на Фондацијата за фактот дека прекилот е незаконски. Иако институцијата не смее да примени никаква одмазда дури и во случај информациите добиени од штитеникот на центарот да бидат лажни, НПМ посочи дека во конкретниот случај, НПМ сè уште не го испитала случајот за кој станува збор. НПМ побара од советодавниот одбор на Фондацијата како заинтересиран субјект веднаш да го повлече престанокот на договорот за нега и да ја извести НПМ за неговата мерка во рок од 30 дена од приемот на писмото на НПМ. Во одговорот, претседавачот на советодавниот одбор ја извести НПМ дека прекинувањето е повлечено.
- б) По барање на НПМ, Владината канцеларија истражуваше за околностите на прекинувањето по увидот на самото место. Тој прогласи дека прекилот не е основан и не е во согласност со важечкиот закон. Фактот дека жалбата на штитеникот на Центарот упатена до НПМ беше причина за раскинување на договорот за нега, може да предизвика страв кај другите штитеници на Центарот и да направи пречка за

искористување на правото на жалба. Владината канцеларија го посвети вниманието на институтот да ги исполни сите барања за законско работење во иднина.

- в) На барање на НПМ, јавниот обвинител што го испита документите поврзани со случајот, изврши вонреден увид на самото место, вклучително и лични интервјуа со засегнатите лица. Резултатот од истрагата е дека поради фактот што прекилот бил повлечен, немало основа за понатамошни дејствија од страна на јавниот обвинител.

Јавни медиуми

Во однос на фактот дека незаконското престанување, земено како одмазда, сериозно го нарушува правото на жалба, загрозувајќи го функционирањето на надомест на штети, НПМ ја извести јавноста за незаконското престанување преку пишаните и социјалните медиуми.

Заклучок

Унгарската НПМ се соочи со проблемот на одмазда на две нивоа: во првиот случај, предметот веќе беше затворен и НПМ мораше да го одбрани своето гледиште пред судот во рамките на тужбата. Во другиот случај, НПМ мораше да дејствува веднаш по посетата, пред да се подготви и објави извештајот за истрагата. Двата различни примери на одмазда бараа различни ставови и чекори во име на НПМ.

Во првиот случај, самиот НПМ беше вмешан во тужбата, а неговиот извештај судот го испитал во однос на барањето иницирано од посетената институција како тужител, т.е. дали извештајот содржи или не какви било тврдења што би ги нарушиле правата на личноста. Заклучокот е дека иако затворениците не можат да претрпат никаква штета поради какви било информации дадени на НПМ, извештајот на НПМ може да го разгледа судот во однос на евентуалното кршење на правата на личност.

Во вториот случај, посетуваната институција во текот на интервјуата спроведени од нив се одмазди против затворениците кои разговараа со членовите на НПМ. Како последица на тоа, НПМ мораше да реагира активно за да ги одбрани овие лица. Во вакви видови случаи, неопходно е НПМ да дејствува навремено и ефикасно за да обезбеди заштита, во соработка со други органи. Друг обид може да биде НПМ да изврши голем број интервјуа што спречува да се препознае изворот на информации и со тоа да се спречи примената на какво било одмазда од страна на институцијата која е под истрага.

Александар Тренкоски

Советник за превенција од тортура, НПМ Република Северна Македонија

Драги пријатели и почитувани колеги,

Репресалиите врз лицата и организациите поради остварениот контакт и споделените информации со националните превентивни механизми, или другите мониторинг тела со исти или слични надлежности, може сериозно да ги поткопа нашите напори во борбата против тортурата во местата на лишување од слобода.

Оттука произлегува и нашата обврска да развиеме соодветни политики за намалување на ризиците од ваков вид на репресалии.

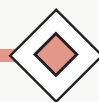
После посетата на нашата земја во 2017 година, Поткомитетот за превенција од тортура, во извештајот адресиран до нас како Национален превентивен механизам, ни упати препорака за потребата од усвојување на насоки за заштита на лицата лишени од слобода од репресалии.

Имајќи ја предвид конструктивноста на ваквата препорака, ние како НПМ пристапивме кон подобрување на методолшкиот систем на постапување, со практично имплементирање на дополнителни мерки и активности во насока на заштита на лицата кои ни даваат информации.

Во оваа смисла, ние воспоставивме еден практичен сет на мерки и активности што го применуваме во нашата работа, а којшто е базиран на упатствата содржани во прирачниците на меѓународните организации што се бават со превенција од повреди и заштита на правата на задржаните лица.

Сепак, ваквиот стратегиски пристап се уште не ни е преточен во официјален документ што би претставувал дополнување на веќе донесените интерни акти за начинот на вршење на превенција од тортура.

Инаку, нашата веќе актуелно применлива политика за превенција и заштита од репресалии се состои главно од три елементи, и тоа:

1. Идентификување на таргет групи изложени на ризикот од репресалии;
2. Преземање на конкретни мерки и активности за намалување на ризикот од репресалии и
3. насоки за постапување во случаи на добиени наводи за заплашување или репресалии.

Како идентификувани **таргет групи** изложени на ризикот од репресалии се:

- Лицата лишени од слобода и службените лица со коишто разговораа за време на посетите;
- Организациите што се бават со заштита на човековите права и ни даваат информации за состојбите во местата на лишување од слобода, како и
- Роднините, пријателите или други лица кои ни обезбедуваат информации за третманот и постапувањето со лицата лишени од слобода;

Конкретните мерки и активностите, пак, што ги преземаме заради намалување на ризикот од евентуални репресалии може да се поделат на:

- Активности што ги преземаме пред посетите;
- Мерки и активности што ги преземаме за време на самите посети, како и
- Активности што следат после спроведените посети

Активностите што ги преземаме пред посетите се состојат од собирање на информации за постоењето на претходни случаи на било какво санкционирање на лицата коишто побарале заштита на нивните права од надворешни тела, органи или организации.

Главен извор на вакви информации се средствата за јавно информирање, извештаите на органите и организациите што се бават со заштита на човековите права, како и контактот со сите оние лица коишто имаат информации за состојбите и третманот во местата на лишување од слобода.

Мерките и активностите за време на самите посетите се состојат од :

1. Посветување особено внимание на доверливиот карактер и начинот на којшто се водат разговорите со лицата лишени од слобода и службените лица. Имено,
 - a. Се води сметка за изборот на местото каде што се вршат разговорите;
 - b. Разговорите со лицата лишени од слобода секогаш да се водат без присуство на службени лица,
 - c. Да се извршат разговори со што е можно повеќе лица
 - d. а особено се внимава и на содржината на разговорите, во зависност од тоа дали се работи за индивидуални или групни разговори;
2. Исто така за време на посетите се испитуваат можноста за пристапот на лицата лишени од слобода до механизмите за поплаки, а задолжително на службените лица им се укажува и на забраната за репресалии предвидена во членот 21 од Факултативниот протокол.

Мерките и активностите што следат после спроведените посети се состојат главно од:

- Посветување внимание во содржината на извештајот да не се открие изворот на информации, како и да не се објавуваат лични податоци за лицата со коишто биле извршени разговори без нивно одобрение;
- Исто така, во зависност од констатираните состојби се врши и проценка на ризик од евентуални репресалии, врз основа на што потоа се прави и план за потребата од ad-hoc последователна посета.

Насоките за постапување по добиени наводи за репресалии, всушност го отсликуваат актуелниот став на тимот на НПМ по ова прашање, а тоа е дека:

- тимот на НПМ не спроведува индивидуални истраги за евентуални повреди на правата на лицата лишени од слобда, а наводите за било какви притисоци или репресалии врз одредено лице, по претходна добиена согласност од тоа лице, ги споделува до надлежните власти што треба да испитаат дали навистина постои повреда на правата на лицето.
- Тимот на НПМ го следи исходот од постапкати и во зависност од тоа ги планира следните активности.

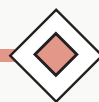
Ова е накратко нашиот актуелен стратегиски пристап за превенирање и заштита од репресалии, а инаку **во праксата** не сме имале случај одредено лице да се пожали на репресалии поради информациите што ги споделило со нас.

Сепак, имавме еден случај каде што повеќе организации беа соочени со потешкотии при спроведувањето на своите активности, а поради наводно доставувањето на информации до нас како НПМ.

Во оваа смисла, во текот на 2016 година на повеќе организации им беше ограничен пристапот во привремениот транзитен центар Табановце во ноќните часови кога всушност се вршеа колективните депортации на мигрантите и бегалците преку границата на нашата држава. По упатените препораки до надлежните власти, на невладините организации им беше овозможен непречен 24 часовен пристап, со што целосно беше имплементирана упатената препорака.

На крајот на оваа презентација би сакал само да истакнам дека очекувањата од овој состанок се истиот да придонесе кон дополнително подобрување на нашиот методолошки пристап во превенцијата и заштита од репресалии.

Ви благодарам на вниманието

Зденка Перовиќ

**Заменик - народен
правобранител на Црна Гора
за НПМ**

Во Законот за Народниот правобранител на Црна Гора, член 25ц, став 3 гласи: „Никој не може да биде санкциониран ниту да трпи последици заради постапување во согласност со став 2 ...“, кој гласи: „Старешината, односно лицето кое раководи со органот, институцијата и организацијата е должно на Народниот правобранител... да му овозможи непречена посета и преглед на просториите во кои се наоѓаат или би можеле да се најдат лица лишени од слобода, како и разговор со лицата лишени од слобода и со други лица кои можат да дадат релевантни информации во врска со сомнежот дека се кршат човековите права, без присуство на службено лице; и да ги стават на располагање сите податоци и овозможат непосреден увид во официјалните досиеја и документи кои ги содржат тие податоци.“

Правобранителот/ката, заменик правобранителот/ката, главниот/ата советник/чка на Правобранителот/ката и советникот/чката на Правобранителот/ката не можат да бидат повикани на одговорност за мислењето или препораката која ја даде при вршењето на функцијата, односно за постапувањето согласно надлежностите и овластувањата пропишани со овој закон во текот на својот мандат, односно во времетраењето на работниот однос.

Во Законот за доверливи податоци на Црна Гора, член 26 гласи:

Пристап до доверливи податоци без дозвола за пристап до доверливи податоци има: помеѓу наведените и Народниот правобранител на Црна Гора, и тоа само до доверливите податоци потребни за вршење на неговите овластувања, во согласност со законот.

Исто така наведено е дека со стапувањето на должност, се потпишува изјава дека со доверливите податоци ќе се постапува во согласност со законот и другите релевантни регулативи.

Терминот „одмазда“ често се користи за да се опише праксата на казнување на лицата во притвор кои разговарале, соработувале, давале информации на НПМ-от или на

другите независни набљудувачи, од страна на стражарите, полициските или затворските службеници.

Меѓутоа, „одмаздата“ која се дефинира како чин на освета или одмазда, не е прецизна, бидејќи последиците кои ги трпат поединците кои се изложени на злоставување не произлегуваат навистина од извршување на некој „прекршок“ кој наводно ја оправдува одмаздата или казната, односно санкцијата која следела. Санкциите можат да бидат во различни облици, покрај лицата во притвор, можат да ги трпат и трети лица, членови на семејствата, службени лица исто така. АПТ преферира да користи посоодветен термин, „санкција“, што воедно е и термин користен во членовите 15 и 21 на ОРСАТ-от, опишувајќи ја секоја казна која е резултат на самиот контакт со независни набљудувачи. А како што е наведено гледате дека и црногорскиот Закон за Омбудсманот го содржи тој поширок термин.

Глобалниот систем за спречување на тортура започнува од независна надзорна посета на местата на притвор и од директен контакт помеѓу набљудувачите и оние лица кои се лишени од слобода. Затоа е крајно загрижувачки што одделни притворени лица, кои и инаку се наоѓаат во ранлива положба, биле изложени на закани и злоставувања, како резултат на нивниот контакт со институциите кои се основани да го превенираат и спречат мачењето. Овие акти не претставуваат само кршење на човековите права, туку и закана на самата мисија на сите надзорни тела во целина. Без оглед на обликот на одмаздата, тие не смеат да се толерираат, а сторителите мораат веднаш да бидат соодветно санкционирани.

Ова е едно од прашањата кое не поттикнува на соработка и размена на информации за евидентирани случаи, како би придонеле кон поголема видливост на проблемот, а се со цел јакнење на глобалниот систем за превенција. Податоците и анализите ни овозможуваат да го согледаме опсегот на модалитетите на овој феномен и конкретните околности во кои тие се случиле, што пак, може да придонесе кон развој на модалитетите на превентивно дејствување, соодветни за секоја ситуација и околност што веќе била предмет на анализа.

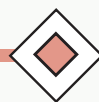
Актите на одмазда се првично генерирани од условите во конкретното опкружување кое им овозможува да се случат. Додека државните институции се должни да ја забранат одмаздата, надзорните тела имаат посебна одговорност во ублажување на ризикот.

За реализација на промовираниот принцип „не нанесувај штета“ од примарно значење е темелната подготовка на посетите. Во праксата се искристализираа најефективните начини за решавање на проблемот со одмаздата:

- Со издвојување на доволно време кое ќе се помине на секое посетено место,
- Осигурување дека интервјуата се одвиваат во целосна доверливост и
- Водење на разговори со што е можно повеќе личности, како би се овозможила делумна или целосна непрепознатливост на лицата кои дале одредена информација, која подоцна би била повод за разговор со раководството или евентуална препорака.

Од друга страна се размислува за законски амандмани за криминализација на одмаздата, како начин на борба против неказнувањето и силна порака кон потенцијалните извршители.

Според нашата методологија во текот на посетата во воведниот разговор со раководството, НПМ-от задолжително предупредува дека сите разговори кои ќе бидат спроведени со лицата лишени од слобода и службениците се доверливи и дека никој не смее да трпи каков било облик на заплашување, во текот и по завршувањето на посетата, заради можни разговори со претставниците на НПМ-от, а посебно одмазда или некој вид санкција по завршувањето на разговорот и дадените информации и воопшто поради соработката со НПМ-от.

И на крајот на посетата, за време на завршниот разговор една од темите е и заплашувањето и одмаздата и најавата дека НПМ-от во одреден временски интервал повторно ќе ја посети институцијата, поточно дека ќе спроведе follow up посета и повторно ќе разговара со соговорниците и други лица кои би можеле да му дадат информација за ситуацијата во институцијата, по претходната посета на НПМ-от.

Постапување на НПМ-от во индивидуалните случаи на одмазда и заплашување

Во нашата досегашна работа имавме два карактеристични случаи во кои се позанимававме со овој феномен. Едниот беше драстичен и медиумски пропратен под препознатливото име - т.н. „Јануарски настан“ од 2015 година, кој се случи во Бирото за извршување на кривични санкции Подгорица.

Хронологија на настанот:

Институцијата преку телефонски повик доби известување од затвореникот до еден наш советник во попладневните часови. Повикот се случи за време на самата акција, така што нашиот советник слушна автентични звуци и гласови, лелекања, по кои можеше да заклучи дека таму навистина нешто страшно се случува.

Судирот се случил помеѓу осудените лица и службениците за обезбедување (на полигонот на отворено, затворено одделение на Казнено-поправниот дом);

Претставници на Институцијата (НПМ) веднаш по дознавањето за инцидентот (истиот ден) заминуваат во Бирото за извршување на кривични санкции;

Понатамошни чекори беа реактивно постапување на Институцијата т.е службениците за заштита од тортура- Остварен е разговор со Управата на Бирото за извршување на кривични санкции;

Извршен е разговор со осудените лица учесници во судирот, преместени во дисциплинското одделение и осудените лица преместени во Затвор Бијело Поље;

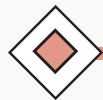
Извршен е разговор со службениците за обезбедување;

Покрената е постапка по сопствена иницијатива;

По повод инцидентот во Бирото за извршување на кривични санкции од 14 и 15 јануари оваа година, Народниот правобранител на Црна Гора по сопствена иницијатива оформи предмет и спроведе истражна постапка. По разгледувањето на сите факти, околности и изјави на сведоците, во конечното Мислење заклучено е дека во критичните денови во Бирото се случиле два просторно и временски различни настани- првиот на спортскиот терен на КПД околу 14:30 ч и вториот по 17 ч, во дисциплинското одделение и наредниот ден, исто така во дисциплинското одделение и другите места во Бирото. Заклучено е дека во настанот на спортскиот терен во КПД во Спуж, околу 14:30 ч, не дошло до примена на прекумерна сила од страна на службените лица и повреда на правата на осудените лица.

Меѓутоа во случајот во дисциплинското одделение истиот ден - 14 јануари по 17 ч, по заминувањето на претставникот на Народниот правобранител и утредента 15 јануари, службените лица неоправдано употребиле сила и средства за присила против 13 осудени лица, ги злоупотребувале, ги третирале нехумано и понижувачки и на тој начин ги повредиле нивните човекови права. Со оглед на интензитетот на употребена сила и сериозноста на последиците - телесните повреди на три осудени лица, оценето е дека во нивниот случај нехуманото и понижувачкото постапување, по своите карактеристики претставува тортура.

По инцидентот на полигонот, сите затвореници- учесници во инцидентот се преместени во дисциплинското одделение и сместени во просторијата за шетање, каде претставниците на правобранителот разговараа со сите затвореници. По нивното заминување, вратата од делот за шетање се отвараат, рацете им се врзуваат со лисици и службениците од

Бирото (маскирани) почнуваат да ги тепаат; (истиот ден и утредента во попладневните часови), со задевања во врска со повикувањето на Правобранителот, со што јасно им е дадено на знаење дека тоа е еден од мотивите за нивното казнување. За донесувањето на овој заклучок придонесоа и изјавите кои осудените лица ги дале во Основното јавно обвинителство и наодите на медицинските експерти.

Осудените лица се веќе дисциплински и кривично казнети, а постапката против службениците дури и по повеќе од четири години, не е завршена ни во прв степен. Минатиот месец на еден јавен настан во Подгорица, судија од Апелациониот суд која ја вршеше контролата на таа постапка изјави дека постапката е водена без грешка и дека немала ниту една забелешка. Меѓутоа, претставничката на една невладина организација, која ја следи оваа постапка, кажа дека рочиштето е одложено два пати, затоа што службениците биле на некои спортски натпревари.

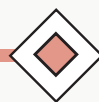
Тука би се навратила на моментот кога ви кажав дека затворениците ги повикаа нашите претставници за помош, затоа што слушаат лелекања и тепање на други затвореници во ходникот. Би дала тема за дискусија, што мислите за тоа. Дали сте имале некој сличен случај? Како би постапиле во таква ситуација? Дали одзивот на нашите претставници на овој повик за помош бил во рамките на превенцијата или на заштитата.

Втор случај во 2019 година

За време на редовната посета на институцијата за социјална заштита и заштита на децата на Црна Гора во февруари оваа година, која се занимава со институционална заштита на незгрижени деца со проблематично однесување, НПМ-от од еден од корисниците на заштитата од оваа институција доби сознание дека е физички казнет од страна на еден од вработените, кога неодамна биле на колективен одмор во детското одморалиште во „Ивановите корита“, додека друг вработен бил присутен и не интервенирал. Друг корисник ги потврди овие наоди во посебен разговор. Во меѓувреме, мајката на корисникот на заштитата поднесе кривична пријава до надлежното обвинителство.

Раководството на оваа институција е запознаено со наводите кои ги прими НПМ тимот и предупредени се дека треба да ги преземат сите неопходни мерки заради утврдување на можна дисциплинска одговорност на вработениот и превенција на евентуално санкционирање на корисникот на заштитата заради споделената информација со НПМ тимот. Побарани се информации за преземените мерки и одговорено ни е дека е спроведена дисциплинска постапка во која не е утврдена одговорност на службеникот и дека директорката донела одлука за распоредување на двајцата вработени на задачи при чие извршување нема да имаат контакт со ова малолетно лице.

По извесно време раководството ни достави писмена изјава од корисникот со која тој повлекува се што претходно кажал на сметка на вработениот. НПМ тимот изврши и контролна посета, загрижен дека оваа пишана изјава е дадена можеби под принуда и заради увид во комплетната ситуација по сите случувања. Во оваа прилика директорката наведе дека имаат проблем со крупните и силни корисници, кои целата случка по посетата на НПМ тимот ја користат за заплашување на службениците дека не смеат да интервенираат кога корисниците прават неред и не ја почитуваат дисциплината и куќниот ред. Тоа секако дека има влијание, па службениците дури и во текот на инцидентни ситуации (агресија помеѓу малолетниците, агресија кон службениците) се воздржуваат да реагираат, за да не бидат обвинети за неадекватно постапување и со тоа да го загрозат работното место. Инаку, целокупната атмосфера во оваа институција е позитивна и се препознава посветеноста и напорот на раководството за примена на сите меѓународни стандарди кои важат за овие институции. НПМ тимот процени дека не треба да спроведе разговор со корисникот кој го пријави казнувањето, токму од причина да не придонесе кон поттикнување на агресија на корисниците кон службениците, затоа што веста за нивното присуство и интерес веднаш

се шири помеѓу корисниците.

Меѓутоа, и на ова место би ви дала тема за дискусија- како во овој случај го согледувате принципот „не нанесувај штета“. Како би го прокоментирале повлекувањето на службениците по опишаниот случај? Дали поради тоа е доведена во прашање сигурноста на корисниците и вработените?

Постапувањето на НПМ-от на Црна Гора не навлегува во понатамошното истражување на поединечните случаи на одмазда, туку таа надлежност преминува на делот од службата кој се занимава со заштита од тортура. Секако дека НПМ-от низ заклучните забелешки, ставови, извештаи настојува да се преземат мерки неопходни за заштита на поединците или групите од заплашувањето и одмаздата.

Иван Шелих

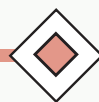
**Заменик - омбудсман
и раководител на НПМ
Словенија**

Според законот, Ратификувањето на Факултативниот протокол на Конвенцијата против тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување (Службен весник – Меѓународна спогодба, бр. 20/2006), текстот на Факултативниот протокол стана дел од словенечкото домашно право. Членот 8 од Уставот предвидува дека ратификуваните и објавените меѓународни договори ќе се применуваат директно.

Во Словенија, националниот превентивен механизам (НПМ) може да се примени директно на член 21 од Факултативниот протокол, според кој ниту еден надлежен орган или службено лице не смее да нареди, примени, дозволи или толерира казна против кое било лице или организација за комуникација на какви било информации, без разлика дали тие се вистинити или не, на националниот превентивен механизам, и ниту едно такво лице или организација не треба да биде жртва на предрасуди на кој било начин.

Засега, словенечкиот НПМ не содржи посебни регулативи или политики во врска со одмазда; наместо тоа, ја спроведува политиката на СПТ во оваа област (документ СПТ од мај 2016 година: Политика на Поткомитетот за спречување тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување за репресалии во однос на неговиот мандат за посета).

Затоа, работата на НПМ го следи принципот „ДА НЕ СЕ НАШТЕТИ“ додека се подготвува за посета, за време на посетата и, се разбира, за време на процесот на известување. Веруваме дека е особено важно да се придржуваме кон принципот на доверливост и на мерките кои спречуваат идентификација на лицата кои доставуваат конкретни информации за НПМ (освен ако самите лица не се согласат со идентификација). Треба да напоменам дека бев член на тимот на НПМ што посети еден од затворите, неодамна поканет да сведочам за кривично дело (што подразбираше расправа за обвиненија од законот за труд). Јас одговорив на поканата на судот и, за време на моето сведочење, се осврнав само на информациите и наодите објавени во извештајот за посетата на оваа институција. Во натамошната постапка, се осврнав на член 21 (2) од Факултативниот протокол (*Доверливите информации собрани од националниот превентивен механизам се*

привилегирани. Лични податоци не се објавуваат без изречена согласност од засегнатото лице).

Во пракса, не добиваме многу често поплаки во врска со одмазда. Се разбира, во случај на обвиненија од таков вид, реагираме веднаш и го привлекуваме вниманието на раководството на институцијата на фактот дека оваа практика не е дозволена. Доколку обвинувањата се сериозни и бараат потемелна истрага, случајот може да се разгледа на индивидуална основа, т.е. во контекст на овластувањата што ги имаме како народен правобранител. Затоа, веруваме дека целта на НПМ е првенствено превентивна, т.е. да спречи одмазда. Ако има услов да се испитаат наводите од овој вид, јасно е дека веќе се случила одмазда. Затоа, алатките што ги имаме како Народен правобранител за испитување на наводните нерегуларности се корисни во овие случаи.

Други мерки што ги имаме на располагање според Законот за народен правобранител за човекови права (известување на супериорната власт или на владата, специјални конференции за јавноста, соопштенија за медиуми и, исто така, на пример, иницијатива за започнување на дисциплинска постапка против јавен службеник, кривични пријави, итн.), исто така, може да се користи кога е потребно. Покрај тоа, НПМ може да повтори посета на една институција или да одлучи да оствари почести посети. Друга важна алатка за спречување на одмазда е одржување на постојан контакт со безбедни институции (на пр. преку бесплатни броеви, со роднини и адвокати кои се во почест контакт со затворениците).

Избраните невладини организации се исто така дел од НПМ во Словенија. Кога се занимаваме со обвиненија во врска со работата на полициските службеници кои обработуваат апликации за меѓународна заштита, во 2018 година Министерството за внатрешни работи (МВР) истакна сомнителни нерегуларности во работењето на некои невладини организации во однос на обезбедување на информации за странски државјани. Најавено беше дека полицијата ќе се консултира со државните обвинители во врска со можната вина на ваквото однесување според Кривичниот законик.

Бидејќи ова беа сериозни обвинувања во врска со однесувањето на невладините организации, го прашавме МВР на крајот на 2018 година дали најавената консултација веќе се случила и дали надлежниот државен обвинител презел мерки за водење на претходна кривична постапка во врска со ова (и, ако е така, каква акција презеле). Одговорот што го добивме вели дека според мислењето на обвинителството, однесувањето на невладините организации не се сметало за кривично. Беше јасно дека самата полиција не може да утврди основа за кривична пријава, бидејќи канцеларијата на државниот обвинител само поднесе извештај според член 148 (10) од Законот за кривична постапка (а не, на пример, кривична пријава).

Во последователната интервенција на МВР, забележавме дека, во отсуство на поцврста основа за вакви сериозни обвинувања во врска со однесувањето на невладините организации, се очекува МВР да биде повнимателна при ширење на овие информации, бидејќи невладините организации играат важна улога во промовирањето и заштитата на човековите права. Избрзаното објавување на информации за јавноста може да биде штетно за лицата или вклучените организации и може да изврши непотребен притисок врз нивното работење, да му наштети на угледот, па дури и да претставува заплашување. Доколку се заврши истрагата за овие наводи и се покаже дека тврдењата во врска со однесувањето на невладините организации не се сметаат за неосновани, исто така побаравме да се додаде известување за да се додаде во одговорот, во кој се наведува дали и како МВР ќе ги достави релевантните информации до јавноста, бидејќи токму МВР се сомневаше во допуштеноста однесувањето на невладините организации.

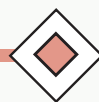
Јелена Самрџиќ

**Независен советник во НПМ
Србија**

Со оглед на тоа дека Националниот превентивен механизам (НПМ) на Србија нема формални документи како СПТ по кои постапува, кога е во прашање политиката за одмазда кон поединецот за кои НПМ добил информации, НПМ, пред сè, преку своите континуирани превентивни посети и постајаното присуство во институциите во кои се наоѓаат лицата лишени од слобода, се обидува да ги одврати државните органи и службените лица од каков било облик на злоупотреба и да ја насочи државата кон создавање услови за живеење во местата каде се сместени лицата лишени од слобода во согласност со општо прифатените стандарди.

Исто така, согласно член 20 од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура, НПМ-от е должен да го заштити идентитетот на интервјуираните поединци, додека во членот 21 став 1 на Факултативниот протокол е пропишано дека „ниту еден орган или службено лице не можат да наложат, применат, допуштат или толерираат каква било санкција против кое било лице или организација затоа што на националниот превентивен механизам му соопштиле некоја информација, било да е вистинита или неистинита, и ниту едно такво лице или организација не смее да сноси некои други последици на кој било начин.“ Врз основа на овие членови, НПМ тимот во текот на посетите особено внимание посветува на заштитата на идентитетот на сите лица кои имале контакт со НПМ-от и на превенирањето на појави на одмазда. Во согласност со тоа, НПМ-от своите активности ги базира на утврдување на примарните цели што треба да се постигнат за време на посетата пред сè водејќи се согласно принципите на доверливост и „do not harm“ - не прави штета.

Пред посетата се собираат информации од невладинот сектор и од други извори во рамките на Стручната служба на Народниот правобранител за тоа дали имало претставки од одредени институции и на што се однесувале тие. Потоа, се подготвуваат прашалници за интервјуирање на поединци или групи на лица кои во текот на посетата се пријавиле за разговор или кои се случајно избрани од страна на НПМ тимот. Во текот на интервјуирањето на лицата, НПМ-от се води согласно принципот на доверливост, на тој начин што го штити изворот на информации, за што поединците се информираат пред започнување

на интервјуто. Во таа смисла, во текот на посетата на местата каде се сместени лицата лишени од слобода, тимот пред сè ги информира лицата лишени од слобода за својот мандат и укажува дека заинтересираните лица можат да се пријават за разговор со НПМ тимот директно, а не преку службеникот од институцијата. Со постапувањето на овој начин се стеснува просторот за можни подоцнежни застрашувања на поединците од страна на службениците. Проактивниот пристап НПМ-от го нагласува и на почетокот на посетата, во воведниот разговор со раководството на институцијата, на кое му се предочува дека преземањето на одмазда кон лицата кои соработувале со НПМ-от претставува кршење на домашните и општите меѓународно прифатени прописи. Меѓутоа, доколку сепак постои страв дека идентитетот на поединецот или групата ќе биде препознаен и доколку се јави ризик од одмазда по завршувањето на посетата, НПМ-от својата превентивна функција ќе ја оствари и преку дополнителни ad hoc посети во таа институција или одредено одделение, разговор со службениците, повторно потсетувајќи ги на општо прифатените меѓународни обврски.

Меѓутоа, доколку по завршувањето на посетата од поединец или група се примат дојави за застрашување или одмазда, а со добиена согласност од засегнатиот поединец или група, во рамките на Народниот правобранител постапува Одделението за итно постапување. Секако дека Одделението за итно постапување, пред да замине во институцијата секогаш ги контактира претставниците на НПМ-от, како би ги собрало сите потребни информации за конкретниот случај и институција, но НПМ-от не учествува во постапувањето по дојавата, со оглед на тоа дека станува збор за реактивно постапување.

За стекнатите сознанија и наводи за застрашување и одмазда НПМ-от може да им укаже на надлежните органи преку Извештај од посетата потсетувајќи ги дека таквото постапување е спротивно на општо прифатените стандарди, преку издавање на соопштение за јавноста во кое се изразува загриженост за таквото постапување, како и преку известување на меѓународните тела за таквата појава во одредена институција или култури на однесување на одредени службеници во установата. Политиката на одмазда кон лицата лишени од слобода, НПМ-от ја остварува и преку својата промоција во превенцијата од тортура, земајќи учество на конференции, тркалезни маси и работилници, како би се подигнала свеста за потребата од обезбедување заштита за најранливите категории на лица.

Ведрана Павловиќ

**Раководител на Сектор во
Омбудсман институцијата
на Босна и Херцеговина**

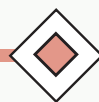
На почетокот, би сакала да му се заблагодарам на организаторот што ги покани претставниците на Босна и Херцеговина да присуствуваат на состанокот на мрежата на НПМ и оваа година, бидејќи ние сме единствената земја членка на мрежата, која сè уште нема воспоставен НПМ. За жал, треба да ве известам дека во Босна и Херцеговина, во 2018 година, не беа направени никакви измени и дополнувања на Законот за народниот правобранител за човекови права на Босна и Херцеговина, со кој се предвидува воспоставување на превентивен механизам во рамките на институцијата Народен правобранител, иако предложените измени на законот се прифатени од Советот на министри на Босна и Херцеговина.

Важно е да се повтори дека Босна и Херцеговина го ратификуваше Факултативниот протокол на Конвенцијата против тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување во 2008 година (ОПКАТ).

Како потписник на споменатата Конвенција, Факултативниот протокол предвидува дека сите држави потписнички ќе воспостават механизми за да спречат тортура. Факултативниот протокол на Конвенцијата против тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување предвидува дека сите држави потписнички ќе воспостават механизми за спречување тортура, кои преку редовни посети на институции во кои се лишени од слобода се ставени да дејствуваат превентивно со цел да се подобрат нивниот третман и условите во кои се наоѓаат тие лица.

И покрај горенаведеното, народните правобранители на Босна и Херцеговина презедоа одредени конкретни активности со цел да се подготват навреме и да се подготват за спроведување на мандатот на овој механизам.

Поради оваа причина, во рамките на Проектот за градење на капацитетите на Народниот правобранител за човекови права на Босна и Херцеговина, што беше спроведен во соработка со Народниот правобранител на Република Бугарија и поддржан од Бугарската амбасада во Босна и Херцеговина, неопходната Обука за персоналот на

Народниот правобранител беше спроведена од страна на бугарските експерти, за мандатот и функционирањето на Превентивниот механизам и со тоа се создадоа предуслови институцијата Народен правобранител соодветно да ја преземе улогата на овој механизам. Тимот се состоеше од тројца бугарски експерти за НПМ, а самата обука беше составена од два сегмента, теоретска и практична работа. Првиот ден на обуката беше теоретски дел од образованието преку кој вработените во нашата установа се запознаа со мандатот на НПМ на Република Бугарија, методологијата на нивните посети, нивната функција, начинот на известување и нивото на имплементација на препораките. Вторите два дена од тренингот вклучија теренска работа, односно посети на казнено-поправните установи „Бања Лука“, психијатриска клиника „Бања Лука“ и полициска управа „Бања Лука“. Во рамките на овие посети на учесниците во образованието и наставниците, раководството на овие институции ја презентираше работата и организацијата на овие институции и одговори на сите прашања што ги имаа.

Како дел од Проектот, народниот правобранител посети поголеми полициски администрации во Босна и Херцеговина за да ги утврди условите во притворните простории. Во овој поглед, беше подготвен и објавен на јавноста посебен извештај за состојбата на полициските администрации во Босна и Херцеговина. Посета на места каде лицата кои на каков било начин имаат ограничување во слободата на движење се ефикасно средство за спречување и борба против тортура. Врз основа на податоците собрани преку интервјуа со раководството на полициските власти, односно полициските станици опфатени со Извештајот, заклучено е дека службениците имаат одредено ниво на свесност за поимот тортура како незаконска форма на лекување, но тоа исто така е неопходно за континуирано да се спроведува едукација и со тоа да се подигне свеста на полициските службеници за правата на лицата и постапувањето со лицата лишени од слобода. Директните посети на притворните институции утврдиле дека главниот проблем на повеќето полициски администрации е фактот што тие немаат доволен број места за притвор и дека има ограничен капацитет на простории. За време на посетите, претставници на институцијата Народен правобранител не пронајдоа лица задржани во ниту една полициска станица. Со проверка на документацијата на лице лишено од слобода, утврдено е дека надлежните органи ги водат сите евиденции правилно, ги имаат потребните обрасци и дека лицата се информирани за нивните права, што се потврдува со потписот на лицата лишени од нивната слобода.

Во Специјалниот извештај се дадени општи препораки: да се распределат потребните буџетски средства со цел да се спроведат препораките на Народниот правобранител на Босна и Херцеговина упатени до надлежните министерства за внатрешни работи во врска со потребната адаптација на притворите (во согласност со стандардите предвидени со Европските правила за затворите); да се распределат буџетските средства потребни за вработување дополнителен персонал - овластени службени лица во полициските администрации/станции, во согласност со воспоставената систематизација на работните места; да организира континуирана, специјализирана и лиценцирана обука во рамките на професионална обука на овластени службени лица кои третираат лица лишени од слобода, што ќе биде во согласност со највисоките домашни и меѓународни стандарди во оваа област.

Иако превентивниот механизам сè уште не е воспоставен во Босна и Херцеговина, активностите на овој механизам се во согласност со нивните капацитети.

Во 2018 година, народните правобранители го изменија Правилникот за внатрешна организација и систематизација на институцијата Народен правобранител на Босна и Херцеговина, така што постојното Одделение за заштита на правата на притворениците/затворениците беше преименувано во Одделението за следење на примената на правата на лицата лишени од слобода и со тоа ги прошири своите овластувања.

Во врска со ова, надлежност на ова одделение е да разгледува поплаки и да покрене истражна постапка во сите случаи поврзани со можно кршење на правата и слободите

на лицата лишени од слобода, без оглед дали се сместени во установа (притвор/затвор) или која било друга институција во која е ограничена нивната слобода на движење. Статистиката покажува дека во текот на 2018 година, во овој оддел биле примени 144 претставки, што претставува зголемување од 6,67% во однос на претходната година. Анализата на поднесените поплаки покажува дека најголем број се поврзани со употреба на вонсудски бенефиции, обезбедување соодветна здравствена заштита во установи во кои се сместени лица лишени од слобода, услови за сместување и лекување, остварување на правото да бидат преместени во друга институција.

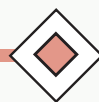
Важно е да се напомене дека во оваа година, како дел од нивните редовни активности, народниот правобранител изврши мониторинг на состојбите во скоро сите поправни установи во Босна и Херцеговина. Заклучено е дека има некои позитивни движења во работата, функционирањето, како и подобрување на условите за издржување затворски казни во повеќето поправни установи во Босна и Херцеговина.

Активностите на Одделот за заштита на правата на лицата со хендикеп резултираа со објавување на Специјалниот извештај за состојбата со човековите права во институциите за згрижување на ментално инвалидни лица во Босна и Херцеговина, кој исто така беше претставен пред јавноста во 2018 година.

Во Босна и Херцеговина засега немаме посериозни примери на одмазда. Доколку има жалби во некој случај, во тој случај реагираме веднаш со тоа што го известуваме раководството на институцијата за неприфатливоста на таквото однесување. Интервјуата со лица лишени од слобода се практикуваат во специјални простории, без присуство на службени лица или вработени. Лицата лишени од слобода, исто така, се обраќаат до нас писмено, каде е загарантирана доверливоста на писмото.

Со оглед на тоа што сè уште немаме воспоставено НПМ, се обидуваме да ја преземеме функцијата и задачите на овој механизам во најголема можна мерка.

Ви благодарам за вниманието

Фидане Зекај

**Правен советник во НПМ
Косово**

Во согласност со член 135 став 3 од Уставот на Република Косово и член 17 од Законот 05 / L-019 за Народниот правобранител, основана е Национална установа за спречување тортура на народниот правобранител (НПМ).

Законот бр. 05 / L-019 на Народниот правобранител, кој стапи во сила на 26 јуни 2015 година, во член 17 став 1, вели: „Народниот правобранител дејствува како Национален механизам за спречување тортура и други сурови казни, нехумани или понижувачки “

Законот предвидува дека, во рамките на Народниот правобранител, треба да се воспостави посебен механизам за извршување на сите функции на Националниот механизам за спречување тортура, според Факултативниот протокол на Конвенцијата на ООН. НПМ Косово се состои од правници, лекари, психолози и социјални работници. Затоа е составен од мултидисциплинарен тим, како што е предвидено со Факултативен протокол на Конвенцијата на ООН.

Во текот на изминатата година, како и оваа година, НПМ посети голем број полициски станици, центри за притвор, центри за поправање, установи за ментално здравје, центри за социјална заштита, Баратели на азил и Центар за странци. Во врска со овие посети, НПМ, врз основа на наодите од мониторингот, издаде извештаи со препораки, кои ги доставува до надлежните органи.

Треба да се напомене дека Народниот правобранител, на сите места на лишување од слобода, има поставено кутии за претставки од 2004 година, кои се отвораат само од претставници на институцијата Народен правобранител.

Како и да е, иако не е мандат на НПМ да се занимава со индивидуални поплаки, НПМ, за време на општи или ad hoc посети, ги отвора кутиите за претставки и оттаму може да се разбере општата состојба во Центарот, која се мониторира. Додека друга форма на прием на претставки е преку телефонски повици од самите лишени лица (постои и бесплатна линија каде бројот е налепен во кутиите за жалби), како и преку членовите на

семејството, преку социјалните работници и преку адвокатите.

И покрај формите на избор на лица лишени од слобода за интервју, што НПМ ги користи за да не ја загрози нивната безбедност, ние како НПМ добивме поплаки кои тврдат дека, по разговорот што го воделе со нас, тие биле казнети или со промена на одделот, или промена на просторијата, или отпуштен од работа, или дури и префрлен во други поправни центри.

Стравот од одмазда е голема пречка за ефикасна работа на набљудување. Сите лица што комуницираат со НПМ, затворениците, пациентите, персоналот за притвор, персоналот на психијатриските болници и слични институции, членовите на семејството, претставниците на државата и други (во центрите за притвор, на пр. Преку комуникација со нивните амбасади), треба да обезбедат дека секоја доставена информација останува доверлива и нема да им дозволи да претставуваат ризик од каква било казна.

Ваквата стратегија треба да ги опфати и заканите за одмазда против членовите и персоналот на механизмот. (пример на НПМ, што треба да се претстави за време на дискусиите).

Секој пат кога НПМ добиваше чувствителни информации или поплаки за време на посетата, спроведувааше и дополнителни индивидуални интервјуа за одржување на анонимноста и лицето како извор на информации.

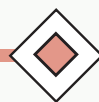
Друг облик на избор за интервјуто што го спроведе НПМ за време на посетата е изборот на имиња од табелите сместени во павилионите каде се напишани имињата на лицата лишени од слобода. На овој начин ние сме во состојба да ја избегнеме потенцијалната опасност со која лицето лишено од слобода може да се соочи доколку тој/таа побара да биде посетена од страна на НПМ. Во некои поправни центри, сепак, имињата на лицата лишени од слобода се појавуваат на вратата на својата ќелија. Оваа практика на НПМ го олеснува изборот на лице лишено од слобода да разговара со него, без надлежните органи да сфатат дека тој побарал интервју/состанок.

Ние како Национален механизам за спречување тортура, на состаноците што ги одржуваме, на почетокот на посетата и на крајот на посетата, но и на другите состаноци со раководството, персоналот и лицата лишени од слобода, продолжуваме да потенцираме дека казните се забранети експлицитно со сите домашни и меѓународни инструменти и дека НПМ ќе ги третира до крај. Во овој поглед, вреди да се спомене соработката со косовскиот полициски инспекторат (за случаи на нови приеми) и Затворскиот инспекторат (за случаи кои се во неволја), но во овој поглед имаме и добра соработка со невладините организации.

НПМ, исто така дистрибуираше брошури со информации, до раководството, вработените во центарот, на лицата лишени од слобода, за можноста да се јават во бесплатниот телефонски број за да поднесат претставка, како и можноста да имаат информации за мандатот и методите за работата на НПМ

Случаите кои, откако разговарале со НПМ, биле пренесени или имаме информации дека се заканувале дека ќе бидат казнети, во каква било форма, се доволни за тимот на НПМ да внимава и да ги следи на постојана основа. (пример за време на дискусиите). Загриженоста за овие ситуации најпрво се дискутира со раководството на центарот, а по потреба и со генералниот директор на поправниот центар. Сите овие случаи сериозно се разгледуваат од страна на НПМ и Народниот правобранител барајќи поведување дисциплинска или кривична постапка.

Со оглед на тоа, во сите случаи кога постојат наводи за телесно казнување, се разгледуваат здравствените записи, протоколите за телесна повреда, самоповредувањето, обидот за самоубиство, при што особено внимание се посветува на лицата со ментални нарушувања, како и на злоупотребуваните супстанции кои можат да се плашат од одмазда и немаат храброст да раскажуваат/зборуваат (пример за време на дискусиите).

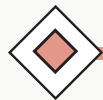
Како и да е, од последната посета во февруари оваа година во поправниот дом Дубрава, кој е најголемиот поправен центар на Косово, добивме поплаки од поправни службеници. Според нивните наводи, тие биле сослушани од супервизори за тоа што разговарале со НПМ, и истите поплаки сме ги доставиле до директорот на установата, но и до Генерален директор на корективната служба на Косово.

Треба да се спомене дека во Косово, со здравствената служба на затворите управува Министерството за здравство, што доведе до зголемување на нивото на услуги, намалување на бројот на поплаки и постапување со случаи кои стануваат посигурни. Исто така, во оперативните процедури на Здравствената служба на затворите, постои услов во сите случаи кога поправните центри добиваат нови случаи, каде полициската сила е користена или истата сила е користена од страна на казнено-поправните службеници, или кога има судири меѓу затворениците, Управата за здравство во затворите го известува НПМ и по претходна истрага го известува Затворскиот инспекторат или полицискиот инспекторат, кои имаат овластување да испитаат прекумерна употреба на сила, без оглед дали е од полиција или поправни службеници (пример за време на дискусиите).

Оваа соработка го подигна нивото на безбедност за лицата лишени од слобода и ги зголеми вниманието на полицијата и на службениците на корективната служба на Косово.

НПМ е посветена на промовирање на својот мандат, така што институциите можат да веруваат во работата на овој механизам, бидејќи нашиот мандат е да ги почитуваме правата на лицата лишени од слобода, нивниот човечки третман, а не тоа властите ја сметаат НПМ како тело на критики, а често и обвинение. Во овој поглед, Советот на Европа даде голем придонес преку проектот за градење на капацитетите на НПМ на сите места каде што се наоѓаат лишени лица од слобода. Преку оваа обука, тимот на НПМ, како и други учесници од народниот правобранител и граѓанското општество, беа понудени теоретска и практична обука со најдобрите експерти на СПТ. Овој проект се покажа многу успешен и траеше две години.

Најсилната гаранција за ефикасни механизми за набљудување е можноста на нивните членови да ја завршат својата работа без закани или санкции против нив. Во исто време, важен елемент е заштитата од одмазда за затворениците по нивниот контакт со набљудувачите, без разлика дали тие се НПМ или граѓанското општество.

АНЕКС I - Дневен ред на Првиот состанок на мрежата на национални превентивни механизми
на Југоисточна Европа во 2019 година

Организација за безбедност и
соработка во Европа
Мисија во Скопје

Република Северна Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë së Veriut
AVOKATI I POPULLIT
Republic of North Macedonia
O M B U D S M A N

„Стратегии на националните превентивни механизми за превенција и
заштита од репресалии“

Прв состанок на мрежата на национални превентивни механизми на
Југоисточна Европа во 2019 година
11-12 јуни, х. АРКА, Скопје, Република Северна Македонија

10 јуни 2019

19:00 – 21:00

Пристигнување на учесниците
Вечера во хотелот

11 јуни 2019

09:00 -09:30

Регистрација на учесниците

Воведни говори:

09:30 -09:50

г. Иџет Мемети – Народен правобранител на Република Северна
Македонија
н.е. Амбасадор Клеменс Која – Шеф на Мисијата на ОБСЕ во Скопје

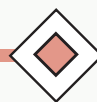
Презентации:

10:00-10:30

Г-ѓа Вјолца Рушај, државен советник за превенција од тортура,
Народен правобранител на Република Северна Македонија
(Модератор на Првиот состанок на мрежата на национални
превентивни механизми од Југоисточна Европа во 2019 година)

Претставници од Поткомитетот за превенција од тортура на ООН:

г. Коста Митровиќ – член на Поткомитетот за превенција од
тортура на ООН

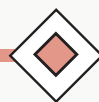

	г. Армен Аветисјан – член на секретаријатот на Поткомитетот за превенција од тортура на ООН
10:30- 11:00	Дискусија
11:00 - 11:30	Кратка пауза и групна фотографија
11:30- 12:30	Презентации на членовите на Националните превентивни механизми на: - НПМ Албанија - НПМ Австрија - НПМ Бугарија - НПМ Хрватска - НПМ Грција
12:30 - 13:00	Дискусија
13:00 -14:30	Пауза за ручек
14:30 -15:30	Презентации на членовите на Националните превентивни механизми на: - НПМ Унгарија - НПМ Северна Македонија - НПМ Црна Гора - НПМ Словенија - НПМ Србија - Босна и Херцеговина - НПМ Косово
15:30-16:00	Дискусија
19:30 - 21:30	Официјална вечера

12 јуни 2019

09:30 - 10:00	Дискусија и сумирање на дискусиите од ден 1
10:00- 10:30	Усвојување на заклучоци
10:30 - 11:00	Кафе пауза
11:00-12:00	Брифинг и дискусија за идните планови на мрежата на НПМ од Југоисточна Европа (активности, средби, конференции)
12:00-13:00	Ручек
13:00	Заминување на учесниците

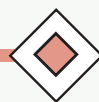

АНЕКС II- Листа на учесници

1. Иџет Мемети, народен правобранител на Република Северна Македонија
2. Амбасадор Клеменс Која, Шеф на Мисијата на ОБСЕ во Скопје
3. Коста Митровиќ, член на Поткомитетот за превенција од тортура на ОН
4. Армен Аветисијан, офицер за човекови права во Поткомитетот за превенција од тортура на ОН
5. Ермонела Џафа, комисионер на НПМ Албанија
6. Генци Терпо, асистент комисионер во НПМ Албанија
7. Бесник Деда, асистент комисионер во НПМ Албанија
8. Питер Кастнер, претседател на правната група во Австрискиот Омбудсман Борд
9. Ивелина Велкова, главен експерт во Омбудсман канцеларијата во Бугарија
10. Силвија Славева, постар експерт во Омбудсман канцеларијата во Бугарија
11. Маја Кевиќ, заменик - омбудсман на Република Хрватска
12. Аница Томшиќ Стојковска, советник за правни прашања во Омбудсман канцеларија на Република Хрватска
13. Хрисула Антониу, специјален истражител во Омбудсман канцеларијата на Грција
14. Евангелија Маркаки, специјален истражител во Омбудсман канцеларијата на Грција
15. Кристина Изсо, постар правен советник во Омбудсман канцеларијата на Унгарија
16. Ишван Саркози, постар правен советник во Омбудсман канцеларијата на Унгарија
17. Шучко Баковиќ, омбудсман на Република Црна Гора
18. Зденка Перовиќ, заменик - омбудсман на Република Црна Гора
19. Даниела Брајковиќ, советник во Омбудсман канцеларијата на Република Црна Гора
20. Иван Шелих, заменик - омбудсман на Република Словенија
21. Тамара Благојевиќ, шеф на НПМ, Омбудсман Србија,
22. Јелена Самарџиќ, независен советник, Омбудсман Србија
23. Ведрана Павловиќ, помошник омбудсман во Канцеларијата за заштита на човекови права во омбудсман институцијата на Босна и Херцеговина
24. Вања Дандиќ, советник експерт во Канцеларијата за заштита на човекови права во омбудсман институцијата на Босна и Херцеговина
25. Хашиме Терзиќи, доктор – член на тимот на НПМ во Омбудсман канцеларијата на Косово
26. Фидане Зекај, правен советник член на тимот на НПМ во Омбудсман канцеларијата на Косово
27. Моника Сандри, претставник на УНХЦР во Скопје,
28. Дејан Кладарин, УНХЦР Скопје
29. Татјана Бундалевска, УНХЦР Скопје
30. Алесио Зукарини, ОБСЕ Мисија во Скопје
31. Жанета Попоска, ОБСЕ Мисија во Скопје
32. Силвана Бошковска Георгиевска, ОБСЕ Мисија во Скопје
33. Васка Бајрамовска Мустафа, заменик - народен правобранител на Република Северна Македонија,
34. Сузана Салиу, заменик - народен правобранител на Република Северна Македонија
35. Јован Андоновски, заменик - народен правобранител на Република Северна Македонија
36. Вјолца Рушај, државен советник за превенција од тортура во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија

37. Ирина Ацеска, советник за превенција од тортура во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
38. Александар Тренкоски, советник за превенција од тортура во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
39. Барди Лимани, правен советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
40. Мартин Дувњак, правен советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
41. Јана Џеков, асистент на проект во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
42. Јана Дуковска, правен советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
43. Славица Димитриевска, државен советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
44. Демир Хамити, генерален секретар во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
45. Наџие Куртиши, советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
46. Марија Лазарова Мојсиловиќ, советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија
47. Ангела Лазаревска, советник во Канцеларијата на Народниот правобранител во Република Северна Македонија

АНЕКС III - Заклучоци и препораки од Првиот состанок на мрежата на национални превентивни механизми на Југоисточна Европа во 2019 година

ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ ОД ПРВИОТ СОСТАНОК

1. Националниот превентивен механизам (НПМ) треба да биде свесен дека во сите „места на задржување“ може да дојде до казнување и заплашување. Со почитување на принципот „не-нанесувај-штета“ се гарантира дека никој нема да биде казнет заради спроведување на мандатот на НПМ-от.
2. Активностите за подигање на свеста ќе помогнат да се создаде платформа на доверба со која ќе се охрабрат сите луѓе слободно да разговараат со членовите на НПМот, уверени дека принципите на доверливост нема да бидат прекршени.
3. Следејќи ја политиката за казнување на Поткомитетот за спречување на тортура (СПТ), секој НПМ ќе постави индивидуална стратегија и методологија како да се спречи казнувањето и што треба да се направи во случаи кога настанува казнување.

Заедничка фотографија на учесниците на настанот 11.06.2019 година

Organizata për Siguri dhe
Bashkëpunim në Evropë
Misioni në Shkup

Република Северна Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë së Veriut
AVOKATI I POPULLIT
Republic of North Macedonia
O M B U D S M A N

TAKIMI I PARË I RRJETIT TË MEKANIZMAVE PARANDALUES NACIONAL TË VENDEVE TË EVROPËS JUGLINDORE NË VITIN 2019

Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut

Titulli: *Takimi i parë i rrjetit të mekanizmave parandalues nacional të vendeve të Evropës Juglindore në vitin 2019*

Editor: Avokati i Popullit i Republikës e Maqedonisë së Veriut

Redaktor: Avokati i Popullit - Mekanizmi Parandalues Nacional

Përkthyes dhe redaktor gjuhësor: Avokati i Popullit

Dizajn Grafik: Keti Stefkova

Tirazhi: 100 kopje

PËRMBAJTJA

Ixhet Memeti , Avokati i popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut	73
Ambasador Klemens Koja , Shef i Misionit të OSBE-së në Shkup	75
Ermonela Xhafa , Komisionere e MPN Shqipëri	77
Peter Kastner , President i grupit juridik dhe Bordit të Avokatit të popullit Austriak	82
Silviya Slaveva, eksper te , Zyra e Avokatit të Popullit të Republikës së Bullgarisë	86
Maja Kević , Zëvendëse e Avokatit të popullit të Republikës së Kroacisë	90
Hrisulla Antoniu , Hulumtuese speciale pranë Avokatit të popullit në Greqi	93
Evangelia Markaki , Hetuese Speciale pranë Avokatit të popullit në Greqi	96
Kristina Izso dhe Istvan Sarkozy , Këshilltarë juridik më të vjetër në OPKAT MPN Otsek, Hungari	101
Aleksandar Trenkoski , Këshilltar për prevenim nga tortura, MPN Republika e Maqedonisë së Veriut	106
Zdenka Perovic , Zëvendëse e Avokatit të Popullit të Malit të Zi për MPN -në	109
Ivan Shelih , Zëvendës Avokat i Popullit dhe Shef i MPN - së së Sllovenisë	114
Jelena Samardzic , Këshilltare e pavarur e MPN - së Sërbë	116
Vedrana Pavloviq , Udhëheqëse e Sektorit të Avokatit të Popullit për të drejtat e Njeriut në Bosnjë dhe Hercegovinë	118
Fidane Zekaj , Këshilltare jurike e MPN -së Kosovë	121
ANEKS I - Rendi i ditës për Takimin e parë të rrjetit të mekanizmave parandalues nacional të vendeve të Evropës Juglindore në vitin 2019	124
ANEKS II - Lista e pjesëmarrësve	127
ANEKS III - Përfundimet dhe rekomandimet nga Takimi i parë i rrjetit të mekaniz- mave parandalues nacional të vendeve të Evropës Juglindore në vitin 2019	129

Avokati i Popullit – Mekanizmi Parandalues Nacional i Republikës së Maqedonisë së Veriut, më datë 11 dhe 12 qershor të vitit 2019, për herë të parë ishte mikpritës dhe kryesues i Rrjetit të Mekanizmave Parandalues Nacional të Evropës Juglindore, i cili këtë vit shënon gjashtë vjetorin e formimit të tij. Realizimi i kësaj ngjarje të rëndësishme u financua nga Misioni i OSBE-së në Shkup.

Takimi i parë i Mekanizmave Parandalues Nacional të Evropës Juglindore iu kushtua Strategjisë për mbrojtjen nga represaliet, si dhe harmonizimit të metodologjisë së përbashkët për veprim, parandalim dhe mbrojtje nga represaliet ndaj personave të cilët bashkëpunojnë dhe u japin informacione mekanizmave parandalues nacional.

Në këtë takim, përveç Avokatit të Popullit, z. Ixhet Memeti, të pranishmëve iu drejtua edhe Ambasadori Klemens Koja, Shef i Misionit të OSBE- së në Shkup, anëtarët e Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës të Kombeve të Bashkuara (SPT), si dhe përfaqësuesit e mekanizmave parandalues nacional nga: Shqipëria, Austria, Bosnja e Hercegovina, Bullgaria, Greqia, Kosova, Maqedonia e Veriut, Serbia, Sllovenia, Hungaria, Kroacia dhe Mali i Zi.

Në vazhdim të këtij publikimi vijojnë prezantimet e secilit pjesëmarrës.

Ixhet Memeti

Avokati i popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut

Kolegë të nderuar, miq të dashur, zonja dhe zotëri, mirëdita

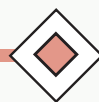
Si mikpritës i takimit të parë të Rrjetit të Mekanizmave Parandalues Nacional në Evropën Juglindore, në vitin 2019, më lejoni t'ju përshëndes dhe t'ju dëshiroj mirëseardhje, si dhe t'i shpreh falënderimin tim Misionit të OSBE në Shkup dhe Zyrës së UNHCR për mbështetjen e organizimit të këtyre takimeve të Rrjetit, rëndësia e të cilave është e madhe.

Më lejoni veçanërisht ta përshëndes z. Klemens Koja, Ambasador i Misionit të OSBE në Shkup dhe znj. Monika Sandri – Shefe e Zyrës së Komisionerit të Lartë për Refugjatë në Shkup.

I përshëndes përfaqësuesit e Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës, kolegët e nderuar të institucioneve të Ombudsmanit dhe të mekanizmave parandalues nacional, si dhe përfaqësuesit e pranishëm të mediave.

Në vitin 2013 kur e formuam këtë Rrjet, ne Mekanizmat Parandalues Nacional të Maqedonisë, Shqipërisë, Kroacisë, Malit të Zi, Sllovenisë, Serbisë dhe Bosnjë e Hercegovinës si institucion i Ombudsmanit, kishim për qëllim ta përmirësojmë bashkëpunimin dhe të vendosim praktikë të shkëmbimit të përvojave, të krijojmë sinergji më të mirë midis anëtarëve të Rrjetit, si dhe të sigurojmë mbështetje të ndërsjellë për përmbushjen e mandatit tonë, në përputhje me Protokollin Fakultativ për Parandalimin e Torturës (OPKAT).

Sot, pas gjashtë vitesh të funksionimit të këtij Rrjeti, lirisht mund të them se e arritëm qëllimin e synuar, përkatësisht se efektet e rrjetëzimit janë të dukshme. Konfirmim për këtë nuk është vetëm zgjerimi i Rrjetit me anëtarë të rinj të mekanizmave parandalues nacional nga institucionet e Avokatit të Popullit (i cili sot numëron 13 anëtarë), por edhe mënyra më efikase me të cilën veprojnë Mekanizmat parandalues nacional gjatë vizitave në vendet e privimit nga lira, e që gjithsesi është edhe rezultat i takimeve të këtilla dhe mbledhjeve në të cilat bashkërisht i shqyrtojmë çështjet me të cilat ballafaqohemi duke vepruar si mekanizëm parandalues.

Kënaqësia është edhe më e madhe për shkak se këto trupa janë në komunikim të vazhdueshëm, shpeshherë edhe gjatë shoqërimeve joformale, e që përsëri japin efekt, për shkak se përmes komunikimit njihemi më mirë, jemi më afër njëri tjetrit, por edhe më lehtë gjejmë zgjidhje për sfidat që kanë të bëjnë me mandatin tonë.

Të fokusuar në punën tonë, jemi të vetëdijshëm se në angazhimet tona të përditshme që të parandalojmë akte të torturës në vendet e privimit nga liria, informatat i marrim edhe përmes bisedave me viktimat, rreziku nga frikësimi dhe represaliet ndaj personave dhe organizatave me të cilat komunikojmë, është sfidë akoma më të madhe për punën tonë, e që e imponon edhe nevojën për qasje më serioze të veprimit. Frikësimi dhe represaliet janë shkelje serioze të të drejtave të njeriut.

Pikërisht për këtë, në këtë takim vjetor të Rrjetit u përcaktuam për temën e cila është ngushtë e lidhur me metodologjinë e punës së Mekanizmave parandalues nacional, përkatësisht me strategjitë për parandalimin dhe mbrojtjen nga represaliet. Gjithashtu, e kishim parasysh se Protokolli Fakultativ në mënyrë eksplicite ndalon që organet dhe funksionarët e pushtetit të urdhërojnë, të zbatojnë, lejojnë ose tolerojnë çfarëdo qoftë sanksioni kundër cilitdo qoftë person ose organizatë për shkak të informatave të cilat i kanë dërguar deri te Mekanizmi Parandalues Nacional, pavarësisht se a janë ato të vërteta ose jo.

Po ashtu, obligim i ynë është ta ndjekim respektimin e këtij ndalimi, njësoj si edhe përgjegjësinë për marrjen e masave përkatëse për zvogëlimin e rrezikut nga represaliet e mundshme kundër personave ose organizatave për shkak të informatave që na i dërgojnë.

Dua t'ju përkujtoj se, duke e ditur seriozitetin e kësaj problematike, trupat kontraktues të Kombeve të Bashkuara i kanë miratuar "Udhëzimet kundër frikësimit dhe represalieve", ndërsa Komiteti kundër Torturës në mënyrë plotësuese i ka miratuar edhe "Udhëzimet për pranim dhe veprim sipas të dhënave të pranuar për represalie kundër personave dhe organizatave me të cilat bashkëpunojnë".

Po ashtu, edhe Nënkomiteti për Parandalimin e Torturës ka miratuar "Politikën e vet të veçantë kundër represalieve", për implementimin praktikë të të cilit do të kemi mundësi të dëgjojmë nga përfaqësuesit e pranishëm.

Ndërsa ne, Mekanizmat parandalues nacional, duke e ndjekur shembullin e këtyre trupave dhe seriozitetin e kësaj dukurie duhet të synojmë drejt përmirësimit të politikave dhe strategjive, me qëllim të zvogëlimit të rrezikut nga frikësimi dhe represaliet, si dhe sigurimit të mbrojtjes adekuate të viktimave.

Duke e pasur parasysh këtë, pres që në këtë takim, përmes shkëmbimit të përvojave, si dhe përmes shkëmbimit të mendimeve, do të kontribuojmë në përmirësimin dhe harmonizimin e strategjive për parandalimin dhe mbrojtjen nga frikësimi dhe represaliet.

Njëkohësisht, pres të miratojmë qëndrime dhe konkluzione të përbashkëta se si ta përmirësojmë punën tonë në luftën kundër torturës në vendet e ndalimit dhe privimit nga liria, veçanërisht si ta përforcojmë veprimin tonë që ka të bëjë me parandalimin dhe mbrojtjen nga represaliet, e që gjithsesi do të na forcoj edhe si mekanizëm për parandalimin e torturës edhe si institucione të Ombudsmanit në angazhimin për zero tolerancë të torturës dhe veprimeve të tjera jonjerëzore ose ndëshkuese.

Ju faleminderit dhe Ju dëshiroj punë të suksesshme.

Ambasador Klemens Koja

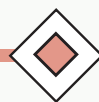
Shef i Misionit të OSBE-së në Shkup

Avokat i Popullit, Ixhet Memeti,
Zonja dhe zotërinj,

OSBE konsideron se institucionet e fuqishme dhe të pavarura nacionale për të drejtat e njeriut janë të domosdoshme për zbatimin efikas të obligimeve për të drejtat e njeriut. Në Dokumentin e Kopenhagës të vitit 1990, shtetet pjesëmarrëse në OSBE u angazhuan në drejtim që të "lehtësojnë dhe fuqizojnë krijimin e institucioneve të pavarura nacionale në fushën e të drejtave të njeriut dhe sundimit të së drejtës".

Viteve të kaluara, Avokati i Popullit i Maqedonisë së Veriut i zgjeroi kompetencat e tij. Institucionit i janë dhënë detyra plotësuese – përfshirë edhe veprimin si trup mbikëqyrës të policisë, si kornizë e pavarur për monitorimin e zbatimit të Konventës së OKB-së për të drejtat e personave me aftësi të kufizuar dhe si amicus curiae në rastet gjyqësore. Krahas kësaj, u rrit edhe buxheti i institucionit, si dhe personelit të rekrutuar, i cili duhet t'i ndihmojë institucionit t'i shfrytëzoj të drejtat e tij. Sidoqoftë, institucioni Avokat i Popullit ende ka nevojë për përforsim plotësues në mënyrë që t'i përmbush obligimet e reja të tij, për shembull, në Mekanizmin e tij Parandalues Nacional. Mekanizmat parandalues nacional nuk mund të jenë efektivë, nëse nuk janë të aftë që në mënyrë të drejtë t'i kryejnë funksionet e tyre. Hartuesit e "Protokollit Fakultativ të Konventës së Kombeve të Bashkuara Kundër Torturës" në mënyrë eksplicite parashikojnë obligime ligjore për shtetet nënshkruese në lidhje me pavarësinë, mandatin dhe resurset buxhetore të mekanizmeve të këtillë. Megjithatë, edhe krahas përforsimit të kohë më parshëm sa i përket personelit, Mekanizmi Nacional Kundër Torturës ende ka nevojë për resurse plotësuese njerëzore por edhe resurse financiare në mënyrë që të mund ta kryej drejt punën e vet.

Ne, jemi mbledhur sot për të diskutuar për "Politikën Nacionale për Mekanizmin Parandalues për Represaliet". Kjo temë është tejet e rëndësishme për funksionimin e drejtë të Mekanizmit Parandalues Nacional. Anëtarët e tij duhet të mund të punojnë pa kërcënime ose sanksione kundër tyre. Gjithashtu, duhet t'i kushtohet vëmendje edhe një çështjeje tjetër -

sigurimit të mbrojtjes nga hakmarrja kundër personave të privuar nga liria dhe kontaktet e tyre të cilët komunikojnë me trupat e monitorimit. Frika nga hakmarrja është pengesë serioze për monitorimit efikas. Me padurim e presim diskutimin Tuaj për strategjitë për zgjidhjen e kësaj sfide.

Në fund, dua ta lavdëroj institucionin Avokat i Popullit për gjithë punën e tij dhe veçanërisht për Mekanizmit Parandalues Nacional. Megjithatë, duhet të kalojmë edhe shumë beteja derisa të zhvillohet një shoqëri e çliruar nga tortura dhe nga llojet e tjera të veprimit brutal, jonjerëzor, përçmues ose ndëshkues. Ne jemi të gatshëm të vazhdojmë të krijojmë relacione për fuqizimin e institucioneve të Avokatit të Popullit.

Ju dëshiroj diskutim të suksesshëm.

Ju faleminderit

Ermonela Khafa

Komisionere e MPN Shqipëri

Çka nënkuptohet nga “sanksionet për hakmarje”?

Nocioni “hakmarje” shpesh përdoret për t’i përshkruar praktikat ndëshkuese të imponuara nga rojtarët ose organet kompetente për arrestimin e të paraburgosurve të cilët kanë paraqitur ndonjë rast të mbikëqyerësit e pavarur. Megjithatë, “hakmarja” definohet si akt i shpagimit, i cili nuk është preciz dhe konkret, duke marrë parasysh se pasojat e shkaktuara mbi personat e nënshtruar ndaj torturës dhe llojit tjetër të keqtrajtimit nuk rezultojnë nga “kundërvajtja” e kryer që gjoja justifikon hakmarjen ose dënimin¹.

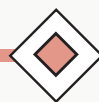
Në realitet, hakmarja duhet të konsiderohet si kërcënim për misionin e MPN-së për parandalimin e torturës dhe keqtrajtimit. Edhe pse aksionet hakmarëse nuk janë fenomen i ri, vetëdija për këtë është në rritje viteve të fundit, sidomos me hyrjen në fuqi të Protokolit Fakultativ nga Konventa e OKB-së kundër torturës (OPKAT) dhe zgjerimit të numrit të mekanizmeve parandalues nacional.

Roli i Mekanizmit Parandalues Nacional (MPN)

Ne si ekspertë të MPN-së në përgjithësi konsiderojmë se masat disiplinore ndikojnë negativisht ndaj gjendjes psikike të personit dhe raporteve me të burgosurit e tjerë. Organeve për mbikëqyrje të themeluara me OPKAT-in u janë dhënë autorizimet në vijim të cilat zakonisht duhet të parandalojnë sanksionet eventuale kundër tyre: qasje pranë të gjitha informatave që kanë të bëjnë me trajtimin e personave të paraburgosur, qasje pranë të gjitha vendeve të paraburgimit, mundësi të kenë intervista private me personat e privuar nga liria, liri për t’i zgjedhur vendet që duan t’i vizitojnë dhe personat që duan t’i intervistojnë². Asociacioni për parandalimin e torturës ashpër i dënon të gjitha format e hakmarjes lidhur me vizitat e vendeve të privimit nga liria. Ato jo vetëm që janë shkelje e të drejtave të njeriut, por janë edhe kërcënim për misionin e organeve për mbikëqyrje.

¹ Nenet 15 dhe 21 të OPKAT-it

² Shiko OPKAT-in nenin 20

Gjatë kohës së vizitave, ne si organ për mbikëqyrje shfrytëzojmë metodat të cilat janë të dobishme për zvogëlimin e rrezikut nga hakmarja, të cilat përfshijnë:

- Garantimin e kohës së duhur të kaluar në çdo vend të vizituar.
- Të mundësohet privatësi gjatë kryerjes së intervistave.
- Mbajtje e intervistave me sa më shumë persona që të mund të njihen më lehtë.

Rregullat për konfidencialitet, të cilat i kufizojnë disa organe të cilat i vizitojnë institucionet, çdo herë duhet të jenë të harmonizuara me parimet humanitare dhe nevojën për mbrojtje.

Veprime për mbrojtjen e personave të privuar nga liria

Realizoni intervistat në privatësi absolute: pa përgjime dhe sipas mundësisë sa më shumë, të sigurohet kontrolli vizual (edhe i personelit edhe i të paraburgosurve).

Shmangni formulimi e rekomandimeve, propozimeve ose peticioneve të personave të paraburgosur menjëherë pas intervistave.

Kur e vizitoni vendin e privimit nga liria, shmangni kërkesat kolektive të hapura nga ana e personave të paraburgosur, sepse në këtë mënyrë, të njëjtat mund të zbulohen.

Jepni ndihmë dhe këshilla personave të burgosur ose familjarëve të tyre edhe në fushën e gjyqësorit, por edhe lidhur me çështjet administrative.

Ngritje e vetëdijes së opinionit publik për të drejtat e personave të privuar nga liria.

Ngritje e vetëdijes për mandatin e organit për mbikëqyrje: Shumica e mekanizmave për vizitë punojnë pas skenës, që gjithashtu është pjesë e (të paktën në rastin e MPN-së) dialogut konstruktiv që e kanë me organet kompetente.

Mbikëqyrja çdo herë duhet të udhëhiqet nga parimi “të mos bëhet dëm” dhe duhet të ndërmerren të gjitha aktivitetet e mundshme për të zvogëluar rrezikun nga sanksionet e shkaktuara ndaj atyre të cilët pajtohen të bashkëpunojnë me ta gjatë kohës së vizitave të tyre.

Shembuj konkret nga mbikëqyrjet, si dhe referenca juridike

A.S. 38 vjet, i dënua me 9 vjet burg për tentim për vrasje në rrethana të kualifikuara, ishte shpërblyer duke i lejuar vizitë nga anëtarët e familjes së tij në periudhë prej katër ditëve në muajin qershor. Për shkak të konfliktit me bashkëqytetarët e tjerë, mungesa e dhuruar për A.S ishte anuluar dhe për një javë ishte përjashtuar nga të gjitha aktivitetet grupore. Kuptohet, reaksioni ndaj kësaj mase ishte kontravers dhe nuk ishte e mirëpritur.

Në bazë të shembullit të lartpërmendur, pyetja e cila duhet parashtruar është përse dhe a duhet të ketë masa disiplinore në institucionet ndëshkuese-korrektuese. A ndikon ky lloj i komunikimit ndaj të drejtave të personave me liri të kufizuar? Sanksionet duhet të jenë të logjishme lidhur me veprën penale dhe rrethanat e të burgosurit, duke përfshirë edhe historiatin disiplinor dhe çfarëdo sëmundje mendore ose çrregullime të tjera kognitive.

Burgjet në Shqipëri gjatë kohës së regjimit komunist shikoheshin vetëm si vende për ndëshkime dhe marrëdhënie të kufizuara në komunikim me botën e jashtme dhe në burg, ndërsa ekzistimi i masave disiplinore për persona me liri të kufizuar në kohën e sotshme, ju çon të përkujtoni dhe mendoni për këtë lloj komunikimi dhe për efektet pasuese dhe interaktive. Masat disiplinore mund të konsiderohen si masa kufizuese për personat me liri të kufizuar. Në realitet, dispozitat ligjore definojnë si një proces i komunikimit me qëllim që të përmirësohet sjellja e papranueshme në rrethin në të cilin ruhen.

Hakmarja fillimisht krijohet nga ana e rrethinës e cila i mundëson të njëjtës të ndodhë. Mund të cekim tre arsye kryesore për zbatimin e masave në këto institucione:

1. Mbipopullimin;
2. Përpjekje për të hyrë në regjimin e sendeve të ndaluara
3. Konfliktet ndërmjet të burgosurve

Në nenin 51 nga Rregullorja e përgjithshme e burgjeve definohen masat e dhëna në raste të dëshmive për shkelje të disiplinës në bazë të klasifikimit të cenimit të kryer. Për kundërvajtje disiplinore shumë të rënda, shqiptohen masa me përjashtim nga të gjitha aktivitetet e përbashkëta deri më 20 ditë, vendosje në ambiente specifike dhe ndërprerje të lejeve për një periudhë prej 6 muajve. Për kundërvajtje serioze disiplinore, shqiptohen masa me përjashtim nga aktivitetet e përbashkëta deri më 10 ditë në ambiente specifike, përjashtime nga daljet jashtë në grupe, por jo më shumë se 20 ditë. Paralajmërimet, si dhe vërejtjet në prani të të burgosurve, shqiptohen për kundërvajtje që konsiderohen të lehta. Ligji 8328 "Për të drejtat dhe veprimet me të burgosurit dhe të paraburgosurit" prashikon masa më të lehta për gra dhe persona të mitur, me çka e përgjysmon kohën për masat e lartpërmendura.

Si do që të jet, personat e mitur duhet të trajtohen si viktimat, dhe jo si kriminel, edhe pse sjellja e tyre është e rrezikshme, por kjo nuk don të thotë se do t'ju falen gabimet, por se duhet të trajtohen më mirë gjatë rrjedhës së procedurës dhe të përcaktohen masat më përkatëse për ato.

Për të përcaktuar se a është vepra cenim, neni 52 i Rregullores së përgjithshme për burgjet parashikon formimin e Këshillit disiplinor dhe mënyrën e veprimit. Në raste të cenimeve më të lehta, masën e vendos drejtori i institucionit, pasi që t'i sqarojë rrethanat dhe të komunikojë me të burgosurit, për arsye se garantohet e drejta e mbrojtjes. Masën disiplinore e përcakton Këshilli disiplinor, të cilin e përbëjnë drejtori i Institucionit në cilësi të kryetarit, si dhe të punësuarit në Sektorin për Mbrojtje Sociale, shëndetësi, shërbimet juridike dhe policore, kur konstatohen shkelje serioze në Nenin 51 nga rregullorja për burgjet³. "Kundër aktvendimit të Këshillit disiplinor, i burgosuri ka të drejtë të paraqet ankesë me shkrim në afat prej 15 ditëve pranë Komisionit për ankesa të Drejtorisë së përgjithshme për burgje, përbërja e të cilës është caktuar sipas urdhërit të drejtorit të përgjithshëm të burgjeve".

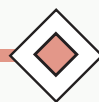
Nga inspektimet e bëra si MPN, vërejtëm se respektimi i të drejtës për ankesë të personave me liri të kufizuar ndaj masave të shqiptuara disiplinore, rreptësisht vëzhgohet nga strukturat përkatëse në BDP. Të gjitha parashtresat e parashtruara janë shqyrtuar me seriozitet dhe shumica prej tyre u bënë pjesë e detyrave inspektuese të institucioneve të cilat u kundërshtuan për shqiptimin e masave të tilla. Nga kontrolli i regjistrave për masa disiplinore, është zbuluar se pothuajse ndaj çdo institucioni të vëzhguar, për shkak të përgjimeve dhe përdorimit të sendeve të ndaluara nga ana e të burgosurve, u janë shqiptuar masa disiplinore. Këto të dhëna janë në lidhje të ngushtë me sigurinë e këtyre institucioneve. Nga monitorimi u tregua se sendet e ndaluara shpesh janë: celularët, drogat narkotike, mjetet për prerje. Mungesa e pajisjes për skenim, në disa burgje mungesa e masave kontrolluese për kontroll të ushqimit, mundësojnë transferimin e mjeteve të ndaluara në këto institucione. Në disa raste, të burgosurit pohojnë se këtë "shërbim" e kryejnë persona të korrumpuar me "pagesë". Për shembull, në një rast në burgun në Korçë, që ishte publikuar nga ana e mediave. Gjatë muajit dhjetor të vitit 2015, Kodi penal i Republikës së Shqipërisë ishte ndryshuar, duke ashpërsuar sanksionet, lidhur me ndëshkimin e personave që tentojnë të fusin ose përdorin sende të ndaluara në burgje.

STATISTIKA

Për vitin 2018, janë zbatuar 1075 masa disiplinore për të gjitha burgjet

Për vitin 2019 deri më tani janë zbatuar 461 masa disiplinore për të burgosurit në të gjitha burgjet

³ Njëlloj, neni 52,2,-3 12, neni 52/1.1-2

Për persona të mitur:

- Për vitin **2018**, nuk është shqiptuar masa disiplinore.
- Për vitin **2019**, deri më tani janë shqiptuar 3 masa **"Paralajmërimë"**

Siç mund të shohim nga tabela më poshtë, masa disiplinore sa më shpesh që shqiptoheshte në institucionet e mbikëqyrura rezultonte **me përjashtim nga aktivitetet e përbashkëta deri më 20 ditë**. Pas kësaj mase vijon masa disiplinore për lirim nga daljet jashtë në grupe. Në lidhje me procedurën që realizohet për shqiptimin e masës, ka pasur raste të kohëpaskohëshme, sporadike të mosrespektimit të normave procedurale të parashikuara me ligj dhe rregullore.

MASA DISIPLINORE PËR TË BURGOSURIT DHE TË PARABURGOSURIT NË BURGJET					
Viti	Këshillim individual	Hakmarje në prani të të burgosurve	Përjashtim nga aktivitetet e përbashkëta deri më 10 ditë	Përjashtim nga dalja në grupe, jo më shumë se 20 ditë	Përjashtim nga aktivitetet e përbashkëta deri më 10 ditë
2018	119	3	200	185	513
Janar – Maj 2019	66	4	111	59	190

Në lidhje me respektimin e të drejtës në favor të shqiptimit të shpërblimit – lejes, të marrim një shembull, në INK "Ali Demi" është evidentuar rasti kur drejtori e ka miratuar daljen e shpërblimit – lejes por GDP ka hedhur poshtë lejen përmes telefonit por jo me letër zyrtare.

Organi kompetent për dhënien e shpërblimit – lejes është udhëheqësi i institucionit, ndërsa GPB ka për detyrë t'i planifikojë lejet⁴.

Problemi egzistues është mosdhënia e shpërblimeve – lejeve personave me shtetësi të huaj. Ky është një problem që duhet të rregullohet, ndërkaj jo të shkelet e drejta.

Personat të cilët e kryejnë mbikqyrjen çdo herë duhet të udhëhiqen nga parimi "të mos bëhet dëm" dhe ti ndërrmarin të gjitha aktivitetet e mundëshme për të zvogëluar rreziqet nga sanksionet e imponuara ndaj personave të cilët janë të pëlqimit të bashkëpunojnë gjatë kohës së vizitave të tyre.

Si konkluzion, mund të themi se është i njohur mirë fakti që burgjet dhe vendet e paraburgimit janë vende ku personi është i privuar nga liria dhe është i kufizuar nga komuniteti me botën e jashtme. Ky komunikim është i kufizuar për arsye se i burgosuri duhet t'i përshatet rregullave të burgut, me të cilat përcaktohen kufinj të sjelljes së një personi në burg. Kuptohet se, vendosja në burg e personit është në lidhje me gjendje të rëndë psikike të personit, por jo vetëm kjo, mund të themi se kjo mund të shkaktojë gjendje të rëndë madje edhe te anëtarët e familjes së tij. Shpeshherë, ata nuk janë të vetëdijshëm për të drejtat e tyre dhe

⁴ Duke u përqëndruar në urdhërin e ministrit për drejtësi nr 103, të datës 14.02.2014 "për zgjidhjen e çështjeve të caktuara lidhur me shpërblimin ose ndarjen në mënyrë të veçantë të lejeve të personave zyrtarë" konkludohet se drejtori i institucionit për ekzekutimin e aktvendimeve kriminalistike, është organ kompetent për shqyrtimin e kërkesave dhe aktvendimeve të shpërblimeve të burgjeve të rëndomtë dhe burgjeve me sistem të dobët të sigurisë. Pasiqë të përfundon procedura juridike për shqyrtimin e kërkesave, drejtori i burgut me letër të veçantë, e njofton drejtorin e përgjithshëm i cili vendos për planifikimin e lejes.

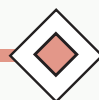

rregullat të cilat medoemos duhet ti zbatojnë, gjë që e vështirëson procesin e adaptimit dhe mënyrën e sjelljes së tyre. Masat disiplinore nuk duhet të konsiderohen si formë e ndëshkimit por si proces i komunikimit për ngritjen e vetëdijes së personit me liri të kufizuar, të analizojë sjelljen e tij dhe performansat në institucion. Forma, përmbajtja, mënyra dhe zbatimi i këtij procesi janë elemente të definuara në dispozita të ndryshme ligjore vendore dhe ndërkombëtare. Të shqiptohet masa disiplinore nuk është e lehtë siç shikohet çdo herë në dy mënyra: fleksibilitet gjatë trajtimit dhe komunikimit me të burgosurit që i mundëson çdo personit hapësirë dhe dinjitet personal dhe krijim i sistemit të sigurisë.

Në procesin e këtij mekanizmi komunikativ, duhet të merren parasyshë disa faktorë që mund të kenë ndikim pozitiv mbi përmirësimin e masave disiplinore:

- Përmirësimi i procedurave për ankesa të personave me liri të kufizuar ta tërheqin masën e shqiptuar;
- Asnjë organ mos të tolerojë dënimin kundër cilit do person për kontaktet me organin për mbikqyrje, kjo konsiderohet për element kyç në luftën kundër torturës dhe parandalimit të torturës. Derisa personat e privuar nga liria janë të nënshtruar ndaj sanksioneve të shqiptuara nga organet për paraburgim, nuk duhet të harohet se familjarët e tyre, të punësuarit në vendet e paraburgimit madje edhe anëtarët e organeve për mbikqyrje, gjithashtu, mund t'i nënshtrohen masave të tilla të ndëshkimit.
- Përveç këshillimit medicinal është e nevojshme të shqyrtohet qëndrimi i psikologut për opsionet dhe efektet mbi shëndetin mendorë të personit; dhe
- Të krijohet "mini-bibliotekë", në hapësirat për separim/ndarje.

Shfrytëzimi i të drejtave dhe respektimi i obligimeve kontribuon për shmangien e paligjshmërisë. Kuptohet, synimi i fundit i zbatimit të rregullave është respektimi i dinjitetit të njeriut dhe mbrojtja e jetës. Por, në çdo rast, e drejta nuk ndalet para burgut.

Peter Kastner

President i grupit juridik dhe Bordit të Avokatit të popullit Austriak

Vërejtje të përgjithshme

Avokati i popullit i Austrisë (AOB) dhe gjashtë komisionet e tij multi – disiplinore, me rregull i përcjellin institucionet publike dhe private të cilat janë të klasifikuara si “vende për privim nga liria në kuptim të nenit 4 të OPCAT” në nivel kombëtarë. Objektivi kryesorë i MNP është zbulimi i deficiteve strukturore të cilët mund të rezultojnë me raste të administrimit jo përkatës.

Si kompetenca plotësuese të parandalimit nga ana e MNP janë inspektimet e institucioneve dhe programeve të përcaktuara për personat me nevoja të posaçme, për shkak të nenit 16, paragrafi 3 të OKB – CRPD, si dhe monitorimi dhe kontrollimi i njëkohshëm i organeve kompetente të autorizuara që të ushtrojnë forcë të drejtpërdrejtë administrative dhe masa të detyrimit. Këto kompetenca parandaluese mund të përputhen me mandatin e OPCAT dhe të njëjtit mund ta plotësojnë të njëjtin.

Komisionet e lartpërmendura kanë realizuar më shumë se 500 vizita gjatë vitit 2018. Pjesa më e madhe e tyre kanë qenë vizita të para dhe janë realizuar në institucionet psikiatrike, institucionet shëndetësore, shtëpitë e pleqve dhe të pensionistëve, institucionet e përcaktuara për mirëqenien e fëmijëve dhe të rinjve. Disa herë me radhë janë vizituar një numër i madh i vendeve klasike të përcaktuara për paraburgim, siç janë institucionet përmirësuese, stacionet e policisë dhe qendrat policore të përcaktuara për paraburgime. Të gjitha vizitat realizohen në pajtim me metodologjinë për monitorim, të zhvilluar nga ana e MNP dhe sipas standardeve tjera të unifikuara.

Informacionet dhe vërejtjet e regjistruara nga ana e komisioneve janë të dokumentuar në suaza të raporteve gjithëpërfshirëse nga vizitat e realizuara: gjithsej 3.134 raporte janë të përpiluara gjatë vitit 2012.

Nga vetë fillimi AOB i tuboi rekomandimet të cilat i përmbledhin rezultatet nga raportet e komisioneve. Vitin e kaluar u formuluan 179 rekomandime të reja. Këto rekomandime janë të dizajnuara që institucioneve dhe personelit të angazhuar atje tu sigurojë orientimin përkatës.

sipas të cilit duhet të garantohen standardet për të drejtat e njeriut. Për këtë qëllim, është e domosdoshme që të zmadhohet vetëdija për të gjithë faktorët e involvuar për atë që nënkupton trajtimin e personave me dinjitet njerëzorë.

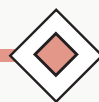
Për përmbushjen e detyrave të veta, MNP duhet të garantojë qasjen përkatëse për realizimin e intervistave private me personat e privuar nga liria, në mënyrë të besueshme pa dëshmitarë. Komisionit gjithashtu duhet ti ofrohet mundësia që të mund të realizojë intervistime diskrete me cilindo person tjetër i cili gjendet në objektin, i cili mund të ofrojë informacione relevante, duke e përfshirë këtu edhe personelin, nëpunësit zyrtarë, mjekët, psikiatri dhe punonjësit social, etj. Të gjithë personat që ofrojnë informacione për MNP nuk mund të jenë lëndë e sanksioneve ose hakmarrjes për shkak të ofrimit të informacioneve për MNP. Për këtë qëllim, ne i përcjellim Udhëzimet kundër frikësimit ose hakmarrjes (të a.q. "Udhëzimet San Hoze"). Prapëseprapë, ne do të fokusohemi drejtë disa situatave specifike të cilat duam që ti theksojmë në veçanti.

Masat specifike

Si orvatem që të pengojmë frikësimin ose hakmarrjen? Çdo herë kur i pyesim njerëzit se vallë pajtohen që të intervistohen, ne sigurohemi se mund të realizojmë bisedime private me të njëjtit. Nëse këta persona intervistohen në hapësirë të veçantë, ne sigurohemi që personeli të jetë i pozicionuar jashtë, të qëndrojë jashtë perimetrit të dëgjimit dhe pamjes. Kuptohet se do të jetë shumë më lehtë që të realizoni kontakte me të burgosurit, dhe kur do ti intervistoni të njëjtit në suaza të mjedisit ku jetojnë të njëjtit. Nëse ata e ndajnë hapësirën me të burgosurit tjerë, duhet të sigurohemi se partnerët tanë të intervistimit pajtohen me një gjë të tillë. Në këtë mënyrë ne sigurojmë më tepër informacione për kushtet e jetës në këto objekte, meqenëse të tjerët mund të ndërhyjnë dhe ofrojnë informacione plotësuese. Do të thotë, ajo që fillon si një lloj dialogu mund të përfundojë si diskutim në grup. Sido që të jetë, duhet të jemi të vetëdijshëm për faktin se pas braktisjes së objektit mund të jemi shkaktarë të konfliktit subtil në mes shokëve të dhomës, gjë që mund të shndërrohet në hakmarrje të partneri ynë i intervistimit. Edhe pse kemi garantuar besueshmëri të bisedimeve ndaj të punësuarve, përkundrazi kemi shkaktuar gjendje të tensionuara dhe konfliktuoze në mes shokëve të dhomës.

Në rastet kur bisedojmë me grupet e cenuara, të cilët çdoherë janë minoritete, duhet të marrim parasysh faktin se është e lehtë që të zbulohet se kujt i jemi drejtuar, pa dallim se vallë i kemi përmendur ose jo emrat e partnerëve tanë të intervistës. Do të thotë, në këtë rast fitohet përshtypja se është më mirë që të mos theksohet gjendja specifike e bisedës së fundit, por të pyetet udhëheqësia se si ata ballafaqohen me situatat e përgjithshme, duke ngushtuar në këtë mënyrë temën e bisedimit hapë pas hapi, pasi të kenë fituar informacione nga vetë udhëheqësia. Me fjalë të tjera, çdo herë duhet të mbahet llogari që pas vetes të lëmë sa më pak indikacione të jetë e mundur.

Të gjithë personat të cilët komunikojnë me MNP, pa marrë parasysh faktin se vallë janë persona të arrestuar, pacientë, të punësuar në qendrat e paraburgimit, spitalet psikiatrike dhe në institucione të ngjashme, anëtarët e shoqërisë civile, përfaqësuesit shtetërorë dhe të tjerë, duhet të besojnë se çdo informacion i ofruar do të mbetet i besueshëm dhe se të njëjtit nuk do ti nënshtrohen asnjë lloji të hakmarrjes për shkakun se kanë ofruar informacionet e tilla. Ashtu siç u konstatua, personeli ndonjëherë është i paqartë, i turpshëm po në disa raste edhe i brengosur kur dëshiron që realizojë kontakte me anëtarët e MNP, gjatë realizimit të vizitave. Në veçanti infermieret e mjekësisë frikësohet se do të vrotohen nga ana e kolegëve ose nga ana e përgjegjës të tyre, në rastet kur ata ofrojnë informacione për MNP. Kështu që kemi pasur situata të çuditshme në një shtëpi të pleqve, kur infermierja insistonte që të bisedojë me komisionin në hapësirën e përcaktuar për pushim, hapësirë kjo e vetme në suaza të objektit ku mund të realizohej bisedimi në kushte të besueshme dhe diskrete. Që të evitohen këto situata ne e inkurajojmë personelin se informatat e tilla mund të plasohen në mënyrë anonime në zyrën tonë në çdo kohë. Secili mund të paraqitet në mënyrë anonime ose të shkruaj letër anonime. Nëse ne i fitojmë këto informacione pas vizitës së realizuar, një vizitë suksese mund

të organizohet menjëherë më pas. Personalisht nuk mbështes aktin e servimit të informacioneve. Por, duhet ta respektojmë situatën personale të të punësuarve.

Masat e mbrojtjes

Një shtet relevant nënshkrues duhet të miratoj masat e mbrojtjes, në raste të ekzistimit të rrezikut se ndonjë individ ose grup do të mund të jenë të ekspozuar ndaj frikësimit ose hakmarrjes për shkak të komunikimit me MNP. Masat e tilla në vete mund të përfshijnë përmbajtjen nga çfarëdo lloji i veprimit në drejtim të frikësimit ose hakmarrjes dhe të sillen të gjitha masat e domosdoshme për mbrojtjen e personave që janë në gjendje të rrezikut.

Për këtë arsye, MNP është i detyruar që ta njoftojë udhëheqësinë, personelin dhe personat e paraburgosur në të gjitha vendet e përcaktuara për paraburgime, se hakmarrja është rreptësisht e ndaluar me Protokollin fakultativ dhe në pajtim me këtë, organet kompetente do të sigurojnë ndalesë absolute për represione. Këto informacione shpërndahen në objekte të ndryshme, duke përfshirë këtu edhe ndalesën absolute për hakmarrje si dhe informacionet për atë se si të barten informacionet në mënyrë të sigurt deri te MNP. Për këtë ne kemi botuar fashikuj, të cilët ua ndajmë gjatë vizitave të realizuara. Ne i inkurajojmë njerëzit që të parashtrojmë padi deri te këshilli i Avokatit të popullit, çdoherë kur do të hetojnë se ofrimi i informacioneve deri te MNP do të shkaktojë atyre çfarëdo lloji të kërcënimeve, kufizimeve ose hakmarrje. Gjithashtu, ne i informojmë palët e përfshira për kompetencat tona ë çdo kohë kur realizojmë kontaktet me të njëjtit dhe kur orvatemë që të themelojmë mirëkuptim për punën që ushtrojmë.

Kuptohet, është detyrë e jona që të ballafaqohemi në mënyrë të senzibilituar me të gjitha informacionet e natyrës diskrete të cilat i pranojmë. Të dhënat personale ose informacionet që mundësojnë identifikimin e ndonjë personaliteti, me përjashtim të rasteve kur nuk ekziston pajtimi i shqiptuar, klasifikohen si të dhëna të ndjeshme. Do të thotë, ne duhet të implementojmë monitorimin përkatës në një mënyrë që pamundëson zbulimin e të dhënave personale ose identifikimin e personalitetit. Për këtë arsye, kemi arritur pajtimin me anëtarët e komisioneve tona, që të japin udhëzime se si të fitojnë qasjen deri te të gjitha informacionet mjekësore, që janë të regjistruara për personat e burgosur në të gjitha institucionet përmirësuese. Kështu që, anëtari i komisionit që i kryen vizitat, mund të kërkojnë dosjet në mënyrë të pavarur, duke mos qenë të varur nga ndihma e personelit që i vrojton. Të njëjtit posedojnë fjalë kalime të cilat u mundësojnë që ti shqyrtojnë dhe kontrollojnë të gjitha dosjet relevante dhe ti filtrojnë informacionet e kërkuara.

Ngritja e vetëdijes

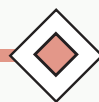
Parandalimi dhe reagimi ndaj hakmarrjes kundër personave që kanë ofruar informacionet deri te MNP është një segment i rëndësishëm i mandatit të MNP. MNP nuk posedon mandatin që të hulumtojë pohimet në lidhje me hakmarrjet. Për këtë arsye MNP në mënyrë sistematike duhet ti përkujtojnë shtetet në lidhje me obligimet e tyre që të sigurojnë ndalesën e represioneve në të gjitha vendet e përcaktuara për paraburgime, në mënyrë përkatëse të njoftojnë personelin për të gjitha vendet e përcaktuara për paraburgime dhe të implementojnë mekanizmat hetuese për zgjidhjen e pohimeve për ekzistimin e hakmarrjes; gjithashtu është e domosdoshme që të përcillet përmbushja e këtyre obligimeve.

Nëse MNP i Austrisë fiton përshtypjen se nuk përkrahjet në mënyrë efikase, menjëherë duhet të konsultohet me Organin këshillëdhënës për të drejtat e njeriut. Këshilli e përkrah Avokatin e popullit të Austrisë si organ këshillëdhënës. I njëjti përbëhet nga përfaqësuesit e Ministrive federale, krahina dhe nga shoqëria civile. Ky organ e përkrah Këshillin e Avokatit të popullit gjatë përcaktimit të pikave të fokusuara në lidhje me procedurat e vrojtimit, dhënies së deklaratave për menaxhim jo përkatës, zhvillimit të rekomandimeve dhe sigurimit të procedurave dhe standardeve permanente të inspektimit. Në këtë rast, ne kemi realizuar kontakte

edhe me shtypin dhe mediet, duke i informuar gazetarët për pengesat rrjedhëse, në këtë mënyrë të njëjtit na mundësojnë përmbushjen e mandatit tonë.

Legjislativi me relevancë (siç është akti legjislativ për themelimin e MNP) duhet të garantojë ndalesën e porosisë, zbatimit, lejimit ose të tolerimit të çfarëdo lloj të sanksioneve kundër çdo personi ose organizate në lidhje me ofrimin e çfarëdo lloj të informacioneve për MNP, pa dallim nga fakti se vallë kemi të bëjmë me informacione të sakta ose të rreme, dhe personat ose organizatat e tilla nuk lejohet që të bëhen viktimat të paragjykitimeve në çfarëdo lloj mënyre.

Silviya Slaveva, eksperte

Zyra e Avokatit të Popullit të Republikës së Bullgarisë

KORNIZA LIGJORE

- Me ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit mbi Avokatin e Popullit, të shpallur në Gazetën zyrtare (GZ) nr.29, me datë 10 Prill, në vitin 2012, funksioni i MPN i është deleguar Avokatit të Popullit.
- Në ligj është përfshirë kapitull i ri, i cili i përkthen kërkesat e OPKAT-it.
- "a" Mekanizmi parandalues nacional (Gazeta zyrtare e re nr.29/2012 që ka hyrë në fuqi nga data 11.05.2012).

Neni 28 (a) (Gazeta zyrtare e re nr.29/2012 që ka hyrë në fuqi nga data 11.05.2012) (1) Kompetencat e Avokatit të Popullit si Mekanizëm parandalues nacional i referohen vendeve ku ka persona të privuar nga liria ose persona të paraburgosur ose të vendosur aty si rezultat i veprës ose konform organit shtetëror, vende nga të cilat nuk mund të largohen sipas dëshirës së tyre. Me qëllim të mbrojtjes së këtyre personave nga nënçmimi, ndëshkimi, tortura ose ndonjë veprimi tjetër mizor dhe johuman.

(2) Avokati i Popullit ka të drejtë:

1. të ketë qasje pa njoftim paraprak dhe në çdo kohë deri tek të gjitha vendet e paraburgimit dhe tek të gjitha objektet dhe instalimet e tyre;
2. të ketë qasje tek të gjitha informacionet në lidhje me numrin e personave të privuar nga liria në paraburgim, siç është definuar në nenin 1, si dhe numrin e vendeve dhe lokacionin e tyre;
3. nëse konsiderohet si e nevojshme të kryej intervista private personale ose me përkthyes dhe pa dëshmitarë me personat e privuar nga liria, si dhe me cilin do person tjetër për të cilin Avokati i Popullit si Mekanizëm parandalues nacional beson se mund të siguroj informacione relevante;
4. të ketë qasje tek të gjitha informacionet që i referohen sjelljes me personat nga neni

1, si dhe kushteve të tyre në paraburgim;

(3) sipas nenit 1 të punësuarit dhe personat zyrtar në objekte janë të obliguar që t'i ndihmojnë dhe t'i japin informacionet e nevojshme Avokatit të Popullit.

Neni 28 (b) (Gazeta e zyrtare e re nr.29/2012 e cila ka hyrë në fuqi nga data 11.05.2012)

(1) Një person ose person zyrtarë nuk ka të drejtë që të porosisë, zbatojë ose lejojë çfardo qoftë sanksioni ndaj ndonjë personi apo organizate, nëse ata kanë paraqitur ndonjë informacion, pa dallim se a janë të vërteta apo jo, për Avokatin e Popullit si Mekanizëm parandalues nacional asnjë person ose organizatë e tillë nuk mund të pësoj asnjë dëm për shkak të asaj.

(2) Informacionet konfidenciale të mbledhura nga Avokati i Popullit si Mekanizëm parandalues nacional nuk mund të zbulohen. Të dhënat personale mund të publikohen vetëm pasi që personi të cilit i referohen pajtohet qartazi.

Neni (28) (g) (Gazeta e zyrtare e re nr.29/2012 e cila ka hyrë në fuqi nga data 11.05.2012)

(1) Pas çdo vizite, Avokati i Popullit përgaditë raport i cili mund të përmbajë rekomandime dhe propozime me qëllim të përmirësimit të kushteve në lokale nga neni 28 ose trajtim të personave të vendosur atje, si dhe parandalimin e ndëshkimit, torturës dhe veprimeve tjera mizore, nënçmuese dhe johumane.

Politika nacionale për mekanizmin parandalues për represalje

ZBULIMET TONA PËR REPRESALJE NË VITIN 2017 DHE 2018 JANË KËTO NË VIJIM:

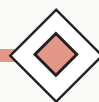
- Shkelja e të drejtës për korrespondencë të fshehtë;
- Transferimi në burg tjetër si sanksion i padefinuar pas kontaktit me mediumet ;
- Torturë gjatë orëve të natës nën maskën e kërkimit dhe konfiskimit;
- Mungesa e mbrojtjes adekuate gjyqësore në rast të sanksioneve disiplinore.

SHKELJA E TË DREJTËS PËR KORRESPONDENCË TË FSHEHTË

- Në nenin 75 (2) të rregullores për zbatimin e EPRCA vërtetohet se "Shkresat dhe dërgesat e pranuar dhe të dërguara nga të dënuarit do të kontrollohen për mbrojtje të sigurisë dhe parandalim të kriminalitetit dhe futjes së gjësendeve, lëndëve dhe substancave të paautorizuara. Shkresat në formë të shkruar nuk do të jenë lëndë e inspektimit".
- Megjithatë, kjo është në kundërshtim me përmbajtjen e nenit 75 (4) të Rregullores, në të cilin thuhet se "Në rast të të dhënave nga të cilat mund të supozohet me arsye se shkresa ka përmbajtje që mund të pengoj zbulimin ose të shpie tek kryerja e veprave serioze penale, për të njejtën do të njoftohet udhëheqësi i burgut dhe prokurori i cili do të e shqyrtojë lighshmërinë e vendit të ekzekutimit të dënimit".

MPN i rekomandon ministrin të drejtësisë që të e zgjidhë këtë keqkuptim në nenin 75 (4) të rregullores për zbatimin e EPRCA, me ç'rast nga i njejtë kërkoi edhe interpretim. MPN nuk morri përgjigje. Megjithatë, me ndryshimet ligjore të nenit 86 (3) EPRCA që ishin propozuar dhe miratur (Gazeta e zyrtare nr.13/2017 e cila ka hyrë në fuqi nga data 7 shkurt në vitin 2017), korrespondenca e të burgosurve nuk do të jetë lëndë e monitorimit në lidhje me përmbajtjen e shkresës, përveçse nëse ajo nuk është e nevojshme për zbulimin ose pengimin e veprave të rënda penale.

Në këtë kuptim, ajo është edhe Vendim nr.4 i datës 18 prill të vitit 2006 për Lëndën kushtetues nr.11 i datës 2005 (Gazeta zyrtare nr.36 nga 2 maj i vitit 2006). Gjykata kushtetuese konsideron se që të jenë në përputhshmëri me Kushtetutën, zbardhja e msheftësisë së korrespondencës patjetër duhet që tërësisht të i plotësojë kërkesat për kufizimin e asaj të drejte,

të verifikuar me nenin 34 (2) nga ligji themelorë i Republikës së Bullgarisë. Heqja dorë nga msheftësia e korrespondencës është e pranueshme vetëm me akt të organit gjyqësor.

Transferimi në burg tjetër si sanksion i padefinuar pas kontaktit me mediumet

Gjatë inspektimit të burgut në Burgas në vitin 2018 dhe takimeve me personat e intervistuar, MPN morri ankesa nga të burgosurit për maltretim nga ana e ndihmësve mjekësorë. Një i burgosur n'a njoftoi se ai ka qenë i suspenduar si larës rrobash për arsye mjekësore, sipas vlerësimit të ndihmësit mjekësorë, megjithëse të njëjtën punë ai e ka punuar në burgun e Plovdivit por mjeku nuk ka qenë në dijeni për ate.

MPN konsideron se nëse mjeku punon në burg, duhet që të e zbatojë vlerësimin shëndetësor të të burgosurve. Një i burgosur n'a njoftoi se është penguar që të kryej intervenim mjekësorë për shkak të dokumentit të gabuar i cili ka qenë i lëshuar nga ndihmësi mjekësor. Inspektimi tregoi se nga zyra e prokurorit i kanë sugjeruar administratës së burgut që të e hetojë rastin.

Një i burgosur, në sanatoriumin e mëparshëm, ka parashtruar një numër të ankesave për keqpërdorime dhe shkelje nga ana e mjekut në qendrën medicinale të burgut. Ai ka dorëzuar dokumente relevante në mbështetje të akuzave të cilat i paraqiti. Pastaj, MPN verifikoi se ky person është transferuar nga burgu në Burgas në shtëpinë e burgut.

Pas disa inspektimeve, ekipi zbuloi se është përditshmëri që të burgosurit të ankohen se administrata e burgut i transferon në shtëpinë e burgut në Debelt. MPN i verifikoi këto aktivitete të administratës si represion të maskuar administrativ dhe insiston për ndërprerje të kësaj praktike. I burgosuri B.M ka tentuar që të vetëvritet në burgun hostelik të Debelit në shenjë proteste kundër transferimit..

Torturë gjatë orëve të natës nën maskën e kërkimit dhe konfiskimit

MPN verifikoi raste se në të kaluarën prokuroria dhe organet kompetente të MPB së bashku realizonin kërkime dhe konfiskime të gjësendeve. Këto aktivitete ishin paraqitur si të suksesshme, meqenëse ishin konfiskuar telefona, tableta dhe gjësende tjera të paautorizuara. Mendimi i MPN është se kërkimet e këtilla sipas kodit penal janë të pranueshme në vendin e fjetjes, por jo edhe në të gjithë burgun. Monitorimi në bazë të ligjit nuk do të thotë se MPB mund të hyjë në burgje për kërkime. MPN verifikoi se kjo praktikë është ndërprerë.

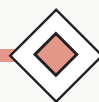
- Megjithatë administrata shtetërore gjatë natës kryen kërkime dhe konfiskime të gjësendeve të paautorizuara. Kjo supozohet se kryhet sipas dispozitave të rregullave për zbatimin e EPRCA, për të cilat MPN konsideron se janë joligjore, respektivisht nenit 86 paragrafi 2, që lejon kërkimet dhe konfiskimet të kryhen në çdo kohë gjatë ditës apo natës. Dispozita është në kundërshtim me nenin 84, paragrafin 1, pikën 2 nga EPRCA që parashihet të drejtë të vazhdimet të kohës së fjetjes prej 8 orëve në periudhën 24 orëshe.
- Drejtoria e përgjithshme për ekzekutimin e sanksioneve mendon se "këto aktivitete të gardianëve të burgut janë raste individuale kur me të vërtetë është paraqitur nevoja".
- MPN sugjeron se aktivitetet e gardianëve të burgut janë rezultat i urdhëresës joligjore të drejtorit të burgut, duke vepruar sipas dispozitës joligjore të rregullores për zbatimin e EPRCA. Prandaj, MPN pret reagim të ministrit të drejtësisë i cili e ka lëshuar aktin joligjor.

Mungesa e mbrojtjes adekuate gjyqësore në rast të sanksioneve disiplinore

Në pajtim me nenin 111 të EPRCA, urdhëresa me të cilën shqiptohet izolimi disiplinorë është lëndë e ankesës në gjykatën administrative e cili është kompetente për sferën në të cilën gjendet burgu në afat prej tri ditëve nga shpallja. Ankesa nuk e anulon zbatimin e urdhëresës, përveç nëse gjykata nuk vendos ndryshe. Në ato raste gjykata e shfuqizon urdhëresën si joligjore, ndërsa sanksioni tanimë është ekzekutuar.

- Është e mundur që përsëri me urdhëresë të gjykatës për sanksionet ardhëshme disiplinore të llogaritet koha e kaluar ose të kompenzohet finansiarisht.
- MPN konsideron se kjo urdhëresë duhet të ndryshohet.
- Sipas procedurave dhe dispozitave administrative sanksionet e tjera disiplinore janë lëndë e ankesës. Për shkak të mungesës së ndalesës të qartë për ankimim të sanksioneve të shqiptuara drejtpërdrejtë nga gjykata, praktika gjyqësore e gjykatave regjionale është kundërthënëse. Disa konsiderojnë se aktiviteti është i papranueshëm, ndërsa të tjerë e shqyrtojnë ankesën për ate se a ka bazë në pajtim me nenin 120 paragrafi 2 nga Kushtetuta.
- Gjykatat administrative konsiderojnë se urdhëresat për shqiptimin e sanksioneve disiplinore nuk janë akte administrative, por janë aktivitete për mirëmbajtjen e rendit dhe disiplinës. Disa panele gjyqësore nuk e shqyrtojnë natyrën e këtyre akteve, por supozojnë se janë në kundërthënie dhe përveçse nëse nuk janë të verifikuara qartazi, këto sanksione janë lëndë e ankesës administrative dhe për ate janë të papranueshme.
- MPN konstatoi mungesë të mbrojtjes adekuate gjyqësore dhe rregullimit juridik të praktikës së shqiptimit të sanksioneve disiplinore ndaj personave të privuar nga liria. Kjo i sqaron rastet e numërta të drejtuarit e Avokatit të Popullit për kompetencat e tij, sipas nenit 100, në lidhje me nenin 99 nga APC për eliminimin e shkeljeve, siç sugjerojnë raportet e inspektimit.

Maja Kević

Zëvendëse e Avokatit të popullit të Republikës së Kroacisë

Republika e Kroacisë ratifikoi OPCAT më 5 Prill 2005 dhe në këtë mënyrë u angazhua për krijimin e një Mekanizmi Kombëtar Parandalues.

Në përputhje me nenin 93 të Kushtetutës së Republikës së Kroacisë, Avokati i Popullit fuqizohet nga Parlamenti Kroat për të promovuar dhe mbrojtur të drejtat e njeriut dhe lirinë e përcaktuar në Kushtetutë, ligje dhe akte juridike ndërkombëtare të miratuara nga Republika e Kroacisë. Në të njëjtën kohë, gjatë vitit 2008, Bordi Koordinues Ndërkombëtar për Institucionet Kombëtare i dha Avokatit të Popullit "statusin A" për të qenë një institucion për mbrojtjen e promovimit dhe mbrojtjes së të drejtave të njeriut, i cili është statusi më i lartë i caktuar një institucioni për të drejtat e njeriut i cili plotëson kriteret e të ashtuquajturave Parime të Parisit. Vitet 2013 dhe 2019 riafirmuan "statusin A" i cili çoi në ndryshime të rëndësishme dhe rrit ndikimin e institucionit, kryesisht duke aplikuar standarde ndërkombëtare në mbrojtjen e të drejtave të njeriut në një nivel kombëtar dhe lokal dhe duke raportuar para organeve ndërkombëtare, përfshirë dhe UPR proces.

Duke pasur parasysh të lartpërmendurën, si dhe faktin që Avokati i Popullit ka vizituar rregullisht vendet ku mbaheshin persona të privuar nga liria në përputhje me kompetencat e tyre ligjore, më 28 janar 2011, Parlamenti Kroat miratoi Ligjin për Mekanizmin Parandalues Kombëtar për Parandalimin e Torturës dhe një lloji tjetër trajtimi apo dënimi mizor, çnjerëzor ose poshtërues (LMKP) i cili përcakton që aktivitetet e MKN-së do të kryhen nga Avokati i Popullit.

Në Prill 2015, ndryshimet dhe plotësimet në LMKP hynë në fuqi. Ndryshimet më domethënëse janë, natyrisht, ato me të cilat pjesëmarrja e dy përfaqësuesve të komunitetit akademik dhe dy përfaqësuesve të shoqatave në zbatimin e aktiviteteve të MPN-së, zëvendësohet me bashkëpunim me një numër shoqatash dhe ekspertësh të pavarur, dhe parashikohet shprehimisht mundësia e bashkëpunimit me avokatë speciale femra.

Nga viti 2012 deri në vitin 2018 kemi kryer 210 vizita nga të cilat janë dërguar 188 vizita të rregullta dhe 22 kontrolle, 1362 rekomandime dhe 215 paralajmërime. Gjatë kësaj periudhe,

ne kemi kryer 113 vizita në komisarate dhe njësi paraburgimi, 43 vizita në burgje dhe institucione ndëshkimi, 14 vizita në institucione psikiatrike, 17 vizita tek azilkërkuesit dhe migrantë të parregullt, 13 vizita në shtëpi për të moshuarit dhe persona me aftësi të kufizuara, 5 vizita në institucione sociale dhe 5 vizita në kazemat ku ndodhen ambientet e ndalimit dhe privimit të lirisë.

Gjatë vitit 2018 kemi realizuar 25 vizita në komisarate, për të cilat kemi dërguar 64 rekomandime dhe katër paralajmërime, gjashtë vizita në burg, për të cilat kemi paraqitur 58 rekomandime dhe 27 paralajmërime, dy vizita në institucionet psikiatrike, për të cilat kemi paraqitur 27 rekomandime dhe tre paralajmërime, gjashtë vizita për aplikantët për mbrojtje ndërkombëtare dhe migrantë të parregullt ku kemi dhënë 36 rekomandime dhe dy paralajmërime, tre vizita në shtëpi për persona të moshuar dhe persona me aftësi të kufizuara, ku kemi paraqitur 60 rekomandime dhe nëntë paralajmërime dhe kemi vizituar një shtëpi për të rritur me sëmundje mendore, ku kemi dhënë pesë rekomandime dhe tre paralajmërime.

Në vitin 2018 zbuluam që mbikëqyrja civile e policisë nuk ishte vendosur akoma dhe se kishte pasur keqpërdorim të autorizimit të dhënë nga oficerët e policisë në momente kur përdoret forcë, mungesë hetimesh efektive dhe të pavarura për paditë që kanë të bëjnë me tejkalimin e autorizimeve, edukim të pamjaftueshëm të oficerëve të policisë për të drejtat njerëzore, veçanërisht gjatë kryerjes së detyrave të tyre policore dhe zbatimit të autoritetit të tyre në grupet e cënueshme të synuara, mungesa e vëzhgimit me video të personave të privuar nga liria dhe kushte joadekuate për akomodimin e tyre.

Sa i përket sistemit të burgjeve, kemi gjetur qasje të pamjaftueshme në kujdesin adekuat shëndetësor, kushte të papërshtatshme të strehimit, personel të pamjaftueshëm, përfshirë mjekë dhe infermierë / teknikë, trajtim të pabarabartë, efikasitet të pamjaftueshëm të mjeteve juridike, dhunë ndër të burgosurit.

Në institucionet psikiatrike gjetëm kushte për akomodim të papërshtatshëm me standartet ndërkombëtare, edukim të pamjaftueshëm për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara mendore, mungesë të regjistrave për zbatimin e masave shtrënguese, ndërsa për migrantët, ne gjetëm joefektivitetin e pretendimeve për dënim kolektiv të migrantëve nga përdorimi i mjeteve të dhunshme, mungesa e vetëdijes së migrantëve për të drejtat e tyre. Ne gjithashtu kemi zbuluar se disa migrantë nuk kanë qasje në mbrojtje ndërkombëtare në territorin e Republikës së Kroacisë.

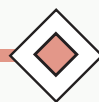
Prezantimi i këtyre shifrave dhe gjetjeve tregon shtrirjen e punës së bërë nga Mekanizmi Parandalues Nacional, pra fushëveprimi i personave që kryejnë intervista në interes të përmbytjes së mandatit siç përcaktohet në OPCAT.

Megjithatë LMKP nuk rregullon çështjen e parandalimit të ndëshkimit, ratifikimi i OPCAT vlen për nenin 21 i cili thotë: "Asnjë organ dhe as zyrtar nuk mund të urdhërojë, aplikojë, lejojë ose tolerojë ndonjë sanksion ndaj ndonjë personi ose organizate për zbulimin e ndonjë informacioni për MKP, qoftë e rreme apo e vërtetë, dhe asnjë person apo organizatë e tillë nuk mund të rrezikohet në asnjë mënyrë".

Në fillim të funksionimit të MKP-së, u dha informacione me shkrim ministrive dhe institucioneve kompetente të mandatit të tij, përfshirë detyrimin e Shtetit sipas nenit 21 të OPCAT.

Detyrimet e përcaktuara në OPCAT përcaktohen në takime të rregullta me institucionet shtetërore, njoftime publike dhe ngjarje të tjera për të rritur ndërgjegjësimin në lidhje me ndalimin e çfarëdo forme të ndëshkimit për personat që ofrojnë informacion konfidencial për MKP. MKP gjithashtu zhvillon arsim për policët dhe oficerët e burgjeve.

Është e rëndësishme të theksohet se deri më tani nuk kemi pasur ankesa ose njohuri për dënime të mundshme gjatë ose pas vizitave të MKP-së, por kemi pasur një rast që një i burgosur të ndëshkohet në 2009 kur MKP ende nuk ishte krijuar në Republikën e Kroacisë. Në atë rast, i burgosuri iu ankua Avokatit të Popullit për mungesën e kujdesit shëndetësor në burg, dhe për shkak të përmbajtjes së ankesës autoritetet e burgut filluan një procedurë disiplinore

për dhënien e informacionit të rremë.

Avokati i Popullit në këtë rast paralajmëroi autoritetet e burgut dhe Ministrinë e Drejtësisë që ankesat e të burgosurve te Avokati i Popullit, pavarësisht nga bazat e pohimeve, nuk duhet të interpretohen si shpifëse, dhe as nuk duhet të fillohet ndonjë procedurë disiplinore ndaj ankesit për shkak të pikëpamjeve të shprehura në çështje. Në të njëjtën mënyrë, indikacioni i të burgosurit për mundësinë e fillimit të një procesi penal nuk ishte vetëm i dyshimtë juridikisht në çështjen e përmendur, por ishte padyshim një formë e frikësimit dhe e pengonte të burgosurin të paraqiste një ankesë.

Ministria kompetente më pas u dërgoi udhëzime të gjitha qendrave të paraburgimit, burgjeve dhe institucioneve korrektuese-dënuese duke thënë se procedurat disiplinore kundër të burgosurve shkak i paraqitjes së ankesave do të jenë të papranueshme.

Duke pasur parasysh rëndësinë e mbrojtjes nga ndëshkimi, në rrjedhojë është zhvillimi i një Metodologjie të re të Punës, e cila në Kapitullin 8, mbulon shtjellimin e nenit 21 të OPCAT.

Ky kapitull paraqet qasje parandaluese dhe reaktive ndaj veprimit, në varësi të faktit nëse ka ndodhur një dënim i veçantë ose nëse jemi të vetëdijshëm për dënimin e mundshëm. Theksi është në një qasje parandaluese që duhet të parandalojë ndëshkimin, kështu që gjatë vizitës, përfaqësuesit e MPN-së prezantojnë zyrtarë dhe persona të privuar nga liria me ndalimin e ndëshkimit dhe mundësinë e raportimit në zyrën e Avokatit të Popullit.

Për më tepër, thuhet se nëse gjatë vizitës së MKP-së ka informacione për dënimin e mundshëm, personi udhëheqës do të informohet menjëherë për dënimin, do të paralajmërohet për dënimin dhe do t'i jepet një paralajmërim me shkrim në formën e një raporti të MPN-së. Një vizitë ad hoc kryhet nëse ekziston informacioni se një person është ndëshkuar ose ekziston një tregues serioz që personi do të ndëshkohet.

Rekomandohet gjithashtu që MPN të jetë në gjendje të kryejë një vizitë kontrolli pas vizitave të rregullta ose ad hoc në organet ndërkombëtare për parandalimin e torturave ose trajtimeve të tjera mizore, çnjerëzore ose degraduese me kusht që të jetë i vetëdijshëm për ndëshkimet e mundshme.

Draft Metodologjia gjithashtu përfshin një qasje reaktive në rast të ndëshkimit ekzistues të një personi ose organizate pas bisedës me MPN. Nëse merret një informacion i tillë, një hetim urgjent zhvillohet nga zyra e Avokatit të Popullit. Nëse autoritetet shtetërore kompetente nuk respektojnë ndalimin e ndëshkimit, MPN do të informojë ministritë kompetente si dhe organet ndërkombëtare për parandalimin e torturave ose trajtimeve të tjera mizore, çnjerëzore ose poshtëruese.

Duke u nisur nga objektivi kryesor i Rrjetit për Shkëmbim të Përvojave dhe mbështetje e ndërsjellë në zbatimin e mandatit të mekanizmave kombëtar parandalues, shpresojmë që do të miratohet një strategji dhe metodologji për të mbrojtur individët ose organizatat nga çdo formë e ndëshkimit, dhe mandati do të zbatohet pa asnjë kufizim.

Hrisulla Antoniu

**Hulumtuese speciale, Avokati
i popullit Greqi**

Korniza ligjore vendore

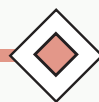
Tejkalimi i hendekut midis stadardeve të paraburgimit ose burgimit dhe praktikës është një sfidë për MPN-në. Kapaciteti për të parandaluar në mënyrë efektive torturën dhe keqtrajtimet e tjera mund të dëmtohet kur ankuesit frikësohen ose kur paragjyken. Të përkujtohemi në frazën e mirënjohur “Në qoftë se heshtet zëri i tyre, puna jonë për të drejtat e njeriut do të bëhet gjithashtu viktimë⁵”. Nuk ka dyshim se politika efektive për reprezalje forcohet nga legjislacioni i fortë i brendshëm që paraqet, pak a shumë, një sistem transparent në lidhje me vendet e privimit të lirisë. Në pjesën e parë të këtij prezantimi, do të prezantohet një aspekt konciz i legjislacionit vendor për entet ndëshkuese-korrektuese me qëllim që të shqyrtohet korniza ligjore dhe masat mbrojtëse procedurale të cilat e nxisin politikën e MPN-së të Greqisë në lidhje me hakmarjen.

Siç theksoi në mënyrë eksplicite KPT-ja në raportin e tij të përgjithshëm të fundit⁶, politika proaktive lidhur me parandalimin e torturës ndaj personave të privuar nga liria përfshin tre dispozita kyçe: e drejta për qasje deri te avokati, e drejta për qasje pranë mjekut, e drejta për të njoftuar familjarët - ose palën tjetër të tretë - për faktin e paraburgimit. Duke ndjekur këtë “triniteti i të drejtave”, do të përpiqemi që në mënyrë përkatëse t’i ndjekim dispozitat e së drejtës vendore që i mundësojnë personit të paraburgosur ose të burgosur t’i shfrytëzojë këto të drejta: ndihmën juridike, kontrollin mjekësor, komunikimin e papenguar.

Për më tepër, informimi i të burgosurit për të drejtat e tij/saj, kontrolli i të gjitha masave nga ana e organit ligjdhënës ose organit tjetër, e drejta për të paraqitur, ruajtja e konfidencialitetit dhe paanshmërisë gjatë hetimit të ankesave mund të shtohen në ato parametra të cilat ndihmojnë në zvogëlimin e shkaqeve sistematike të cilat lejojnë sjellje arbitrare. Të gjitha

⁵ Sekretari i përgjithshëm i OKB-së, Nju Jork, viti 2011

⁶ KPT/Info (2019) pjesa e 9-të, paragrafi 2/4, , §66,28 raporti i përgjithshëm i KPT-së.

masat e lartpërmendura të kujdesit duhet të jenë në pajtueshmëri me supozimin se frikësimi ose hakmarja mund të jenë rezultat i akteve ose mosveprimit nga ana e bartësve shtetëror dhe joshetëror, sipas Udhëzimit të Kombeve të bashkuara kundër frikësimit ose reprezaljeve ("Udhëzime San Hose").

Personi i burgosur mund të paraqet raport pranë Këshillit të burgut për keqtrajtim ose kërkesë jolegjitime nga ana e personelit të burgut.

Në qoftë se Këshilli i burgut e refuzon kërkesën ose nuk jep përgjigje brenda afatit prej një muaji, i burgosuri ka të drejtë të paraqes ankesë pranë Këshillit gjyqësor lokal. Seksioni kompetent i Ministrisë për drejtësi, i autorizuar për të shqyrtuar funksionin përkatës të hapësirave për paraburgim, gjithashtu është i autorizuar me mandat të ndjek respektimin e drejtë të administratave ndaj vendimeve të gjykatës së lartpërmendur.

Në çdo rast, ankesa e të burgosurit e dërguar pranë organit publik ose organizatës ndërkombëtare medoemos duhet dërguar në afat prej tre ditëve, pa kurrfarë kontrolli ose censurimi të përmbajtjes së saj nga ana e drejtorisë së lokaleve. Sekreti i komunikimit është kryesisht i mbrojtur sipas dispozitave të ENK-së, edhe pse kontrolli i përmbajtjes së komunikimit mund të zbatohet për shkaqe sigurie ose me qëllim të hetimit të krimeve veçanërisht të rënda.

Në kontekstin e njëjtë, organi kompetent gjyqësor, i cili është në këtë rast, prokurori publik mbikëqyrës i hapësirës për paraburgim, është i autorizuar të mbikëqyrë kushtet dhe legjitimitetin e kufizimeve në burg. Për shkak se burgu ka për detyrë të sigurojë sigurinë për çdo të burgosur, një viktimë e shqetësimit ose dhunës mund t'i drejtohet prokurorit publik mbikëqyrës, drejtorit dhe cilit do anëtarë të personelit të burgut, si rojtarit kryesor, psikologut, sociologut ose punonjësit social. Për këtë qëllim, pranohet se kërcënimet, gjithashtu, paraqesin akt të dhunës dhe shqetësimit⁷. Ако затворено лице е ограничено од прифаќање на посети, тој/таа може, исто така, тоа да го пријави и на надзорниот јавен обвинител.

Personi i burgosur mund të paraqet raport pranë Këshillit të burgut për keqtrajtim ose kërkesë jolegjitime nga ana e personelit të burgut. Në qoftë se Këshilli i burgut e refuzon kërkesën ose nuk jep përgjigje brenda afatit prej një muaji, i burgosuri ka të drejtë të paraqes ankesë pranë Këshillit gjyqësor lokal. Seksioni kompetent i Ministrisë për drejtësi, i autorizuar për të shqyrtuar funksionin përkatës të hapësirave për paraburgim, gjithashtu është i autorizuar me mandat të ndjek respektimin e drejtë të administratave ndaj vendimeve të gjykatës së lartpërmendur.

Në çdo rast, ankesa e të burgosurit e dërguar pranë organit publik ose organizatës ndërkombëtare medoemos duhet dërguar në afat prej tre ditëve, pa kurrfarë kontrolli ose censurimi të përmbajtjes së saj nga ana e drejtorisë së lokaleve. Sekreti i komunikimit është kryesisht i mbrojtur sipas dispozitave të ENK-së, edhe pse kontrolli i përmbajtjes së komunikimit mund të zbatohet për shkaqe sigurie ose me qëllim të hetimit të krimeve veçanërisht të rënda.

Mëtej, personi i burgosur mundet të deklarohet me shkrim nëse siguria e tij është në rrezik dhe nëse ka nevojë për mbrojtje ose ka të burgosur me të cilët ka probleme. Përveç kësaj, personi i paraburgosur mundet me shkrim të kërkojë që të transferohet në vend tjetër të paraburgimit për arsye personale.

Gjatë kohës së procedurës disiplinore, personi i paraburgosur ka të drejtë të informohet me shkrim për kundërvajtjen disiplinore për të cilën është akuzuar. Ai/ajo gjithashtu ka të drejtë të thirret para Këshillit disiplinor në afat brenda pesë ditëve prej ditës së miratimit të aktvendimit dhe të kërkojë, që dënimi i kufizimit në një qeli të vetme të pezullohet, ndërpritet ose kursehet.

⁷ Nga A deri në Sh për të burgosurit, Ministria e drejtësisë e Greqisë, transparencë dhe të drejtat e njeriut, Politika kriminale e Sekretariatit të përgjithshëm, 2018

Çdo masë e shqiptuar disiplinore është regjistruar në një procesverbal të veçantë. Asnjë sanksion nuk mund të shqiptohet, nëse vepra nuk është paraparë në ligjin ose rregulloren paraprake dhe nuk mund të shqiptohet dënimi disiplinor nëse ai nuk është i personalizuar. Prania e këshillit juridik të të burgosurit është gjithashtu e arritshme për kundërvajtjet më të rënda disiplinore.

Personi i privuar nga liria ka të drejtë absolute dhe të pakontestueshme për të komunikuar me avokat⁸. Ndihma juridike do të sigurohet për të burgosurit e vobektë, pasi që do të parashtrahet kërkesa pranë prokurorit publik mbikëqyrës. Përveç kësaj, sipas pëlqimit të të burgosurit, i cili është shtetas i huaj dhe i cili medoemos duhet të jetë i informuar për të drejtat e tij për gjuhën të cilën e kupton, misioni diplomatik i shtetit prej të cilit ka prejardhjen mund të informohet për faktin e burgosjes së tij.

Detyrat e punonjësve medicinal pritet të kryhen në suaza të disiplinave të pavarura profesionale dhe shkencore. Si rezultat i kësaj, të burgosurit medoemos duhet t'i mundësohen ekzaminime sipas kërkesës së tij dhe me rregull. Personi i burgosur mundet gjithashtu të kërkojë që për kontroll ta mer mjeku i tij personal. Nga personeli i burgut pritet që të njoftojnë mjekun për hapësirën për incidentin eventuale urgjent që ka ndodhur gjatë mungesës së tij në lidhje me shëndetin ose jetën e të burgosurit⁹, ndërsa evidenca e veçantë për viktimat e shqetësimit dhe keqtrajtimit medoemos duhet të udhëhiqet në çdo hapësirë.

Përfundimisht, janë parashikuar dënime të ashpra për dhunë fizike të kryer midis të burgosurve, madje edhe gjatë kohës së pushimit¹⁰, siç është parashikuar me legjislaturën e paradokohshme. Njëherazi, procedurat disiplinore të policisë greke parashikojnë pezullimin e përhershëm të zyrtarëve për zbatimin e ligjit, të cilët kanë kryer aksione duke shkelur rëndë dinjitetin e njeriut¹¹.

Si konkludim, miratimi i të gjitha masave të lartpërmendura procedurale mbrojtëse, së bashku me mandatin e më shumë organizatave të kryejnë kontroll të drejtpërdrejtë në vendet e privimit nga liria¹², japin garanca të caktuara. Por, a është implementimi i tyre përkatës për t'u siguruar se drejtësia nuk ndalet në derën e burgut? Ky është vendi ku roli ynë fillon të zgjerohet dhe plotësojë këtë kornizë me politikën tonë kundër reprezaljeve.

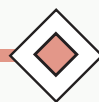
⁸ Kodi i procedurave penale, neni 96

⁹ Vendimi ministror, numri 58819/7.4.2003

¹⁰ Ligji, numri, 4322/2015 neni 5

¹¹ Dekret presidencial, numri 22/1996

¹² Përveç Avokatit të popullit të Greqisë (MPN), vizita të drejtpërdrejta realizohen, nëmes tjerash, edhe nga Organi për inspektim dhe kontroll të Seksionit për paraburgim pranë Ministrisë për drejtësi, transparencë dhe të drejta të njeriut dhe Komisioni i posaçëm i përhershëm parlamentar për sistemin ndëshkues-korrektues dhe forma të tjera për burgosjen e të burgosurve.

Evangelia Markaki

Hulumtuese speciale, Avokati i popullit Greqi

Operacionet e MPN: Përmbledhje e vitit 2018

Rreziku i torturës dhe formave të tjera të keqtrajtimit është kudo, por ky rrezik po rritet në ambiente të mbyllura, në vende jashtë syrit të publikut.

Rreziku i hakmarrjes për personat e privuar nga liria të cilët kanë qenë në kontakt me MPN është një sfidë serioze. **Qëllimi ynë duhet të jetë të eliminojmë - sa më shumë të jetë e mundur - praktikën e dhunshme të paraburgimit.**

Represionet marrin një shumëllojshmëri formash nga kufizimet e panevojshme të të drejtave themelore, ndalimi në kushte më të këqija, kërkimet pushtuese të trupave, sulmet, tërheqje e mbështetjes për lirim të parakohshëm, deri në mbyllje të vetmuar për shkaqe të fabrikuara disiplinore ose sigurie.

Kjo është një detyrë e kërkuar dhe e specializuar **që kërkon frekuentim të rregullt në vendet e paraburgimit, ekspertizë multidisiplinare**, staf të përkushtuar **dhe mjete efektive metodologjike.**

MPN Greke¹³ punon në Institucionin e Avokatit të popullit dhe stafi i specializuar i inspektorëve të vjetër kryen detyrat e MPN.

Ekipi ynë përbëhet nga 15 profesionistë nga fusha të ndryshme të ekspertizës, kryesisht juristë, si dhe shkencëtarë socialë dhe psikologë.

Duke pasur parasysh detyrimin ligjor të MPN për të parandaluar torturat dhe keqtrajtimet e tjera dhe të zbatojnë kornizën ligjore dhe udhëzimet e paraqitura më lart, do dëshiroj t'ju paraqes një përmbledhje të shpejtë të aktiviteteve tona të vitit të kaluar, me një fokus në strategjitë dhe praktikën në lidhje me të ndaluarit në sistemin e drejtësisë penale.

¹³ 3Ligji nr. 4228/2014

Viti 2018 ishte një vit i të menduarit strategjik, zhvillimit metodologjik dhe ndërhyrjeve sistematike operative për të mbrojtur të drejtat në regjimet e paraburgimit: (penale, administrative, psikiatrike). Edhe pse nuk kemi akuza të regjistruara për hakmarje, ne po përpiqemi të zhvillojmë strategjinë dhe mjetet tona metodologjike në mënyrë që të mund ta zgjidhim problemin.

Planifikimi themelor i Avokatit të popullit për **vizita të rregullta mujore rajonale** i mundësoi MPN-së që të sistemojë vizitat e tij në terren në vendet e paraburgimit, ndërsa prania e tij në nivel ndërkombëtarë me pjesëmarrje në takime evropiane ose rajonale dhe rrjete u forcua.

MPN Greke ndjek zhvillimet e përditshme në ambientet e paraburgimit dhe gjithashtu ka filluar një seri kontaktesh me Ministrinë përkatëse të Drejtësisë dhe organizatat e shoqërisë civile.

Anëtarët e MPN-së ndjekin procedura specifike kur vizitojnë qendrat e paraburgimit.

Lista e detajuar e kontrollit përdoret si një mjet themelor për të siguruar një qasje të unifikuar.

Metoda e përdorur gjatë vizitave përfshin:

- Biseda me menaxherin e burgut, stafin e burgut dhe aktorët e tjerë të interesuar,
- Biseda me të burgosurit - në grupe dhe individualisht,
- Shqyrtimi i dokumenteve përkatëse administrative dhe regjistrave për rishikim të plotë të sanksioneve disiplinore në lidhje me proporcionalitetin dhe ligjshmërinë e tyre,

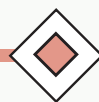
Metodologjia e vizitës ka plotësuar, rishikuar dhe pasuruar këtë vit për sa i përket efektivitetit të saj bazuar në standardet ndërkombëtare, si dhe gjetjet e vitit të kaluar.

Si rezultat i vëmendjes së shtuar ndaj këtij fenomeni, ne kemi vendosur të krijojmë një kornizë koherente për veprim dhe të forcojmë mjetet dhe procedurat për t'iu përgjigjur më mirë praktikave të mundshme të hakmarrjes.

Kështu që, metodologjia e vizitave u përmirësua duke pilotuar mjete dhe praktika të reja që përgjithësisht u gjetën të dobishme.

në veçanti:

- **Kohëzgjatja** e vizitave të tilla pilot (fillimisht të kryera në 3 qendra paraburgimi) ishte **shtrirë në 2 ditë**, me qëllim që të merrte më shumë kohë me stafin dhe të paraburgosurit dhe të ekzaminoni më hollësisht kushtet.
- Dy lloje **të pyetësorëve** anonimë (**për të mitur dhe të rritur**) për plotësimin vullnetar nga të burgosurit u shpërndanë dhe u mbledhën në ditën e parë të vizitës sonë. Shpjegimet për pyetësorin e përkthyer në gjuhët më të zakonshme (sipas të dhënave të kombësisë për të arrestuarit të marra nga statistikat nga Ministria e Drejtësisë) u janë dhënë të ndaluarve. Së bashku me një seri çështjesh të përqendruara në kushtet e paraburgimit, p.sh. **një ndjenjë e sigurisë/incidenteve të mundshme të dhunës/dhe aksesit në shërbime ose aktivitete**, gjithashtu ka një hapësirë ku të arrestuarit mund të shtojnë ndonjë koment tjetër në lidhje me ndalimin e tyre. Të arrestuarit ishin të përzemërt dhe iu përgjigjën mirë kësaj procedure. Përpunimi i mëtutjeshëm i këtyre pyetësorëve pilot i dha MPN Greke burime më të gjera informacioni mbi kushtet e paraburgimit, ndërsa materiali i mbledhur u përdor në kontekstin e ndërhyrjeve të synuara dhe në të njëjtën kohë lehtësoi rivlerësimin e vetë pyetësorit.

- Teknika për të rritur ndjenjën e konfidencialitetit janë përdorur **në diskutime të hapura** me të arrestuarit për të inkurajuar individë ose grupe të individëve të raportojnë akte të mundshme të frikësimit ose hakmarrjes pa u frikësuar.
- Përveç bisedave të hapura, intervistat individuale **(me një ekzemplarë të rastësishëm dhe përfaqësues, si dhe secilin që shprehu gatishmëri për ta bërë këtë)** u zhvilluan nga anëtarët e MPN-së në një dhomë të veçantë, pa asnjë staf burgu të pranishëm, në mënyrë që të zvogëlonte rrezikun nga hakmarrja e mundshme.

Në 2018, MPN Greke filloi një praktikë inovative **të hetimit të incidenteve që përfshijnë vdekjen ose dëmtimet e të arrestuarve**, të vetë-dëmtuar ose për shkak të përgjigjes së pamjaftueshme/të papërshtatshme nga stafi i burgut, si dhe për incidente të tilla si rezultat i dhunës midis të ndaluarve. MPN-ja më pas vepron me iniciativën e vet (kështu pa raportuar) dhe kërkon informacion nga Ministria e Drejtësisë dhe qendra përkatëse e paraburgimit për të hetuar plotësisht rrethanat në të cilat ndodhën këto incidente. Hetimi i incidenteve të mësipërme gjithashtu mund të zbulojë akte hakmarrjeje.

- Për më tepër, mandatet speciale të Zyrës së Avokatit të Popullit, duke vepruar si një Organ i Monitorimit të Jashtëm për kthimin e detyruar të shtetasve të vendeve të treta, si dhe emërimin e tyre për të vepruar si një Mekanizëm Kombëtar i Hetimit të Incidenteve Arbitrare (NMIAI)¹⁵ **(shqyrton incidente mbi abuzimin e kompetencave të trupave të zbatimit të ligjit) i dha ekipit MPN mundësinë për të marrë informacion të vlefshëm dhe të punojë në mënyrë plotësuese me kolegët për çështje që lidhen me keqtrajttime.**

Përveç të lartpërmendurës:

- Ekipi i MPN gjithashtu merr pjesë aktive në debate publike, duke kontribuar në tërheqjen e vëmendjes ndaj realitetit të ndalimit jo vetëm të autoriteteve, por edhe të mediave dhe shoqërisë civile.
- Raportet e MPN-së (raportet e vizitave, raportet vjetore, raportet tematike dhe përcjellëse) mund të shihen si një mjet kryesor për transparencën, përgjegjshmërinë dhe ndërgjegjësimin e punës së MPN-së në mandatin e përgjithshëm dhe çështje specifike.

Vështirësitë

Megjithë përparimin e bërë nga Mekanizmi Parandalues, sfida të shumta ende vazhdojnë.

Anëtarët e MPN përballen me një numër vështirësish që mund të dëmtojnë aftësinë e tyre për të parandaluar në mënyrë efektive keqtrajtimin.

Përmendur shkurtimisht:

Mungesa ose alokim i pamjaftueshëm i burimeve:

- a) stafi (pra mungesa e burimeve njerëzore, gjithashtu mungesa e disa fushave të ekspertizës, p.sh. mjekët, ekspertët e shëndetit mendor),
- b) në kohë (lufta për balancimin e duhur të të gjitha mandateve),

¹⁴ Ligji nr.. 3907/2011, neni23

¹⁵ Ligji nr.4443/2016, neni 56

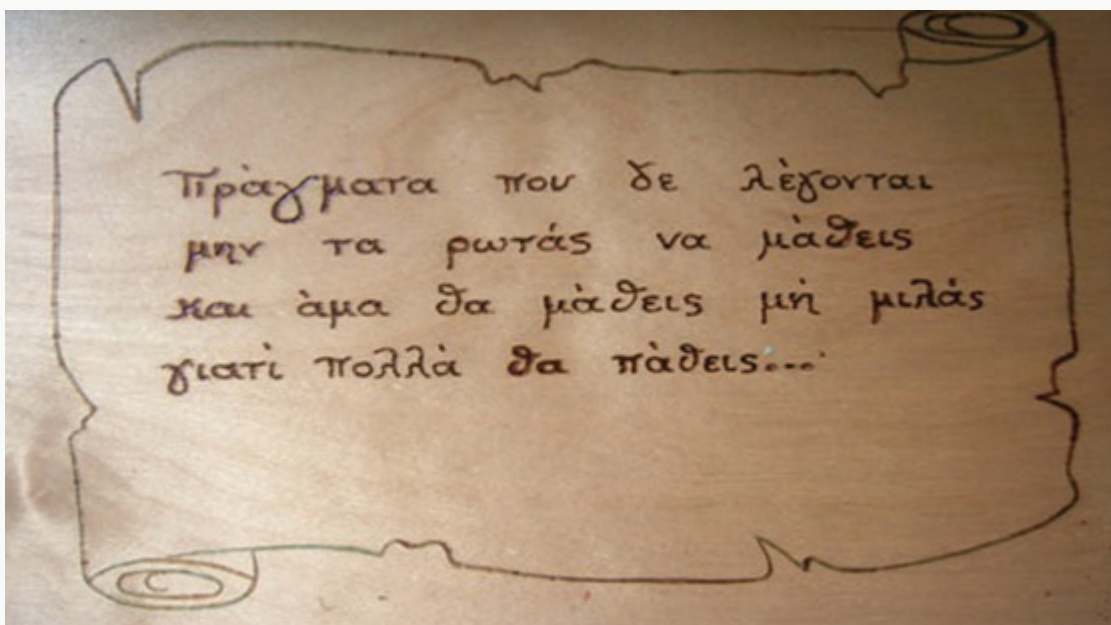
Mjetet efektive të hakmarrjes duhet të zhvillohen më tej për të adresuar çekuilibrin e pushtetit midis stafit të burgut dhe të burgosurve dhe pretendimet e mosbesimit të të burgosurit në emër të stafit të burgut.

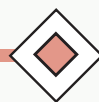
Hapat e mëtutjeshëm për të luftuar pasojat: Sfida e MPN-së

- Është e qartë se **një pretendim për frikësim ose hakmarrje të mirëfilltë duhet të merret seriozisht, të raportohet dhe të përgjigjet.**
- Çështjet e hakmarrjes të marra nën mandatin tonë të përgjithshëm ose Mekanizmin Arbitror të Hetimit të Incidenteve për të dokumentuar dhe mirëmbajtur një bazë të dhënash.
- Të prezantohet një raport tematik mbi çështjet e hakmarrjes.
- Monitoroni raste të raportuara.
- Për të evoluuar mjetet metodologjike, p.sh. duke zhvilluar një pyetësor specifik për masat mbrojtëse, duke zgjatur kohëzgjatjen e vizitës, etj.
- Të ritet gatishmëria për bashkëpunim/për të raportuar dhe zvogëluar ndjenjat e kërcënimit kur bashkëpunoni me anëtarët e MPN-së.
- Të Intensifikohet bashkëpunimi me institucione të tjera, organet monitoruese dhe OJQ- në fushën e parandalimit të torturës dhe keqtrajtimit.
- Të intensifikojmë bashkëpunimin me forcat shtetërore duke paraqitur propozime legjislative dhe duke monitoruar zbatimin e rekomandimeve tona.

Si përfundim, mbani në mend se vetë fakti që MPN ka **fuqinë për të hyrë, në çdo kohë, në çdo vend** ku personat privohen nga liria e tyre, është një përparim i rëndësishëm në vet-vete, duke pasur një efekt të mrekullueshëm në abuzime dhe kontribuon në rritjen e transparencës në vendet e ndalimit.

Epilog:

(Fotografia e marrë në punëtorinë e gdhendjes gjatë vizitës sonë në Qendrën e Paraburgimit në Kretë, shkurt 2018)

*Mos kërkoni të mësoni
gjëra që nuk duhen thënë
dhe nëse mësoni mos thoni
sepse do të vuani kaq shumë...*

Kristina Izso dhe Istvan Sarkozy

Këshilltarë juridik më të vjetër në OPKAT MPN Otsek, Hungari

Fusha ligjore dhe praktika e përgjithshme

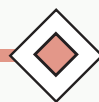
Në Hungari, Akti CXI nga viti 2011 për Komisionerin për të Drejta Themelore (në tekstin në vijim "Akti i Avokatit të Popullit") i përkufizon kompetencat e Komisionerit për të Drejtat Themelore. Sipas nenit 21 (1) të Ligjit për Avokatin e Popullit, Komisioneri mund të kërkojë të dhëna dhe informata nga organi inspektues, ta thërret kryeshefin e organit, të marr pjesë në diskutimin publik ose dëgjim dhe të zbatojë këqyrje aty për aty.

Komisioneri për të Drejtat Themelore mund të veprojë në kuadër të MPN-së. Kapitulli III/A i Ligjit për Avokatin e Popullit i përmban këto masa dhe procedura. MPN-ja mund të kërkojë të dhëna, informata dhe kopje të dokumenteve relevante nga organi i autorizuar. Ai mund ta ftojë shefin e organit ose kryeshefin e organit të tij mbikëqyrës të zbatojë hetim. Ai, gjithashtu, mund të marr pjesë në diskutim ose debat publikë dhe të kryej këqyrje aty për aty.

Gjatë inspektimit në terren, Komisioneri për të Drejtat Themelore mund ta dëgjojë çdo person të pranishëm në tryezë, përfshirë edhe personelin e organit kompetent i cili është nën inspektim dhe çdo person të privuar nga liria e tij. Në këto seanca asnjë person tjetër nuk mund të marr pjesë, përveç nëse MPN-ja nuk e autorizon pjesëmarrjen e tij. [Ligji për Avokatin e Popullit, Pjesa 39 / B (3) - (4)].

Pjesa 39 / E të Ligjit për Avokatin e Popullit parashikon se askush nuk mund të vuajë asnjë pa-favoritet për shkak të dhënies së informatave tek Komesari për të Drejtat Themelore ose tek anëtarët dhe personelit të tyre/të saj, të autorizuar që t'i kryejnë detyrat që lidhen me MPN.

Në fillim të çdo vizite, MPN në letrën e komisionit në mënyrë eksplicite vë në dukje nenin 21 (1) të OPKAT, sipas të cilit asnjë organ ose person zyrtar nuk mund të urdhërojë, kryejë, lejojë ose tolerojë ndëshkim kundër cilitdo qoftë person ose organizatë për raportim dhe informim tek Mekanizmit Parandalues Nacional, pavarësisht se a është i vërtetë ose jo informacioni, dhe asnjë person i këtillë ose organizatë nuk guxon t'u nënshtrohet paragjyqimeve të çfarëdo qoftë mënyre.

Pjesa hyrëse e raporteve për MPN vëmendjen e drejton tek neni 21 (1) i OPKAT si aspekt i rëndësishëm që duhet të merret parasysh.

SPT qëndroi në vizitë në Hungari midis datës 21 dhe 30 mars të vitit 2017. Në rekomandimet e tij, SPT vuri në dukje çështjen e konfidencialitetit dhe rrezikut nga hakmarrja.

SPT vuri në dukje se lokacioni ku zhvillohen intervistat individuale duhet të zgjidhet me kujdes në mënyrë që të sigurohet konfidencialiteti i përmbajtjes së intervistës dhe se parimit "mos bën dëm" aplikohet, pa përjashtim. SPT shtoi se të anketuarit gjithashtu duhet të vënë në pah se të anketuarit mund të paraqesin çdo lloj të hakmarrjes me të cilën përballen pas vizitës, madje edhe ti inkurajojnë që ta bëjnë këtë. Nëse është e nevojshme, duhet të zbatohen vizita për rikontroll. SPT e theksoi nevojën që çdoherë duhet të kërkohen mënyra për mbrojtjen e të intervistuarve nga hakmarrja e mundshme, madje edhe kur duket se ekziston një rrezik i vogël.

SPT i rekomandon MPN që çdoherë të llogarisë se ekziston rrezik nga frikësimi, sanksionet ose hakmarrjet, dhe për këtë shkak të ndërmerr hapa për zgjidhjen e këtij rreziku. MPN qartë duhet ti njoftoj autoritetet se hakmarrja e çdo lloj është e papranueshme dhe se do të kallëzohet dhe përcillet nga MPN. Gjithashtu, MPN duhet të kryej vizita parandaluese.

Të punësuarit në MPN të cilët i intervistojnë të paraburgosurit e zgjedhin me kujdes lokacionin e intervistave, kështu që zbatohet principi i konfidencialitetit. Të paraburgosurit informohen se pjesëmarrja në intervistë është vullnetare, nuk evidentohen të dhënat personale. Të punësuarit në MPN përpiqen të zhvillojnë intervista private me të paraburgosurit, gardianët duhet të mbeten jashtë vendit ku zhvillohet dëgjimi.

MPN, gjatë vizitave të tij, gjithmonë fokusohet në mekanizmin e ankesave. Metoda më efektive për parandalimin dhe ndërprerjen e veprimit të keq është se, të punësuarit në vendin e paraburgimit informohen sa më shpejtë të jetë e mundshme dhe i analizojnë ankesat e këtilla. Duke e marrë parasysh se të paraburgosurit janë të ekspozuan ndaj represalieve, është me rëndësi që ata të kenë mundësi të ankohen në mënyrë anonime. Personeli i MPN i analizon mundësitë e mekanizmit për ankesa, përkatësisht se si të paraburgosurit mund të formojnë një ankesë dhe si institucioni i analizon parashtresat e këtilla.

Në qoftë se ka ndonjë veprim i cili duhet të ndërmerret menjëherë, vizita e delegacionit ua vë në dukje administratorëve vendin e vizituar të paraburgimit për këto probleme në brifingun e fundit.

MPN, në punën e tij, nga muaji janar të vitit 2015, është përballur dy herë me raste të hakmarrjes. Herën e parë kur ndodhi replika ishte rast i mbyllur në lidhje me Shtëpinë e Fëmijës "Cseppko" në Budapest në vitin 2016. Së dyti, MPN përjetoi një shembull të hakmarrjes të rastit të një vizite në Qendrën për Ndihmë të Personave të Moshuar "Visegrad" në vitin 2018.

Në kapitujt e tjerë, do të dëshironim t'i përmbledhim edhe konkluzionet për metodat e ndryshme të veprimit me dy shembuj të ndryshëm të hakmarrjes.

Padi për të drejtën civile kundër MPN pas publikimit të raportit

MPN realizoi vizitë në Shtëpinë e Fëmijës "Cseppko" në Budapest në vitin 2016. Pas publikimit të raportit për vizitën në ueb-faqen e MPN, Shtëpia e Fëmijës "Cseppko" ngriti padi civile kundër zyrës së Komisionerit për të Drejta të Njeriut (në tekstin e mëposhtëm "Zyra"), duke e theksuar cenimin e të drejtave të personit të tij mbi bazë të pjesës 2:42 të Kodit Civil të Hungarisë dhe kërkonte dëmshpërblim. Paditësi pohonte se raporti përfshin akuza të rreme për prostitucion të fëmijëve dhe përdorim të drogave/ilaceve sa i përket institucionit. Me qëllim të sigurimit të provave, paditësi kërkoi nga Gjykata ta angazhoj MPN ti paraqes të gjitha dokumentet bazë të raportit. Duhet të theksohet se procedura e këtillë do ta rrezikonte konfidencialitetin e informatave të cilat i pranon MPN-ja dhe mbrojtjen e personit nga i cili MPN i pranon këto informata gjatë kohës së hetimeve. Fillimisht, gjykata e hodhi poshtë kërkesën

dhe deklaroi se raporti nuk përmban kurrfarë faktesh të cilët do ti cenonin të drejtat e paditësit. Prandaj, Gjykata nuk e mundësoi kërkesën në lidhje me paraqitjen e dokumenteve mbi bazë të të cilave ishte publikuar raporti, meqë një gjë e këtillë ishte irelevante. Gjithashtu, Gjykata deklaroi se nëse deklaratat për raportin nuk kanë qenë të favorshme për paditësin, ky fakt nuk dha arsye që të hapet procedurë gjyqësore me qëllim që të zbatohet raporti i cili është më i favorshëm. Kjo do të thotë ankesë kundër raportit të MPN, gjë që nuk është e lejueshme sipas Ligjit për Avokatin e Popullit.

Paditësi griti padi kundër aktakuzës, por gjithashtu edhe Zyra, si e paditur, paraqiti ankesë. Në ankesën e vet, i padituri ka kërkuar nga gjykata e shkallës së dytë të deklaroj se deklaratat e raportit fare nuk mund të jenë bazë për ngritjen e padisë për të drejtën civile. Gjykata i refuzoi të dyja ankesat. Në lidhje me ankesën e të akuzuarit, Gjykata deklaroi se Zyra mund të paditet në kuadër të procedurës për të drejtën civile në bazë të cenimit të të drejtave të personit, kjo mundësi nuk u përjashtua për faktin se nuk ka ankesë kundër përmbajtjes së raportit të hartuar nga MPN. Të drejtat e personit, të mbrojtura me Kodin Civil mund të zbatohen kundër kujtdo. Raporti nuk përmban deklarata për prostitucion të fëmijëve ose përdorim të drogës/ilaceve, megjithatë vihet në dukje se ka shenja të fenomeneve të këtilla të cilat janë të identifikueshme në institucion.

Meqë aktgjykimi përfundimtar ka të bëjë me mundësinë teorike të udhëheqjes së padisë civile kundër MPN, nëse raporti i tij përmban deklarata të rreme me të cilat cenohen të drejtat e personit, është e domosdoshme që me kujdes të madh MPN t'i analizoj pretendimet dhe deklaratat e fakteve të cilat duhet të përfshihen në raportet e tij.

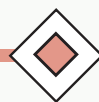
Reprezalja e ushtruar në Qendrën për Ndihmë të Personave të Moshuar "Vishegrad" në lidhje me vizitën e OPKAT para publikimit të raportit

Deklarata e fakteve

Zyra e Komisionerit për të Drejtat Themelore si MPN e Hungarisë zhvilloi vizitë në Qendrën për Ndihmë të Personave të Moshuar në "Vishegrad", i drejtuar nga Fondacioni "Vishegrad Aranukor" më datë 11 dhjetor të vitit 2018. Pas vizitës, Zyra e Komisionerit për të Drejtat Themelore pranoi ankesë të paraqitur nga një i afërm e të përkuajdesurit në Qendër në të cilën përshkruhet se marrëveshja për përkuajdesjen e gruas së moshuar e cila jeton në këtë Shtëpi për persona të moshuar është ndërprerë nga ana e institucionit, me arsyetimin e bazuar mbi faktin se ajo ka paraqitur akuza deri te MPN të cilat kanë qenë të rreme dhe të pafavorshme për Shtëpinë. Ankesa është paraqitur në datën para se MPN ta publikoj raportin për vizitë, përkatësisht faktet e pranuar gjatë kohës së vizitës me të përkuajdesurit të Qendrës nuk janë vlerësuar si duhet. Letra për ndërprerjen e qëndrimit i është bashkangjitur ankesës, përfshirë edhe njoftimin se e përkuajdesura e Qendrës do ta braktis Shtëpinë pas skadimit të afatit prej 3 muajsh.

Kompetencat e MPN

MPN me mandat preventiv nuk merret me ankesa individuale. Ankesat individuale analizohen në kuadër të aktiviteteve të Komisionerit për të Drejta Themelore. Edhe krahas kësaj, rregulli i përgjithshëm i aplikuar në Hungari, rasti i përshkruar më lartë u dërgua në kompetencë të MPN. Shkaku është se e sipas nenit 21, pjesa (1) e Protokollit Fakultativ ndaj Konventës Kundër Torturës dhe Llojeve tjera Brutale, Jonjerezore, Përcmuese ose Ndëshkuese, të publikuar në Hungari me aktin CXLI të vitit 2011, *asnjë organ ose person zyrtar nuk guxon të urdhërojë, zbatojë, lejojë ose tolerojë çfarëdo qoftë sanksioni kundër cilitdo person ose organizatë për shkak se ka raportuar tek Mekanizmi Parandalues Nacional çfarëdo qoftë informata, pavarësisht se a kanë qenë të vërteta ose jo, dhe ndaj asnjë personi tjetër ose organizate nuk duhet të*

ketë paragjykimë në çfarëdo qoftë mënyre. Gjithashtu, në pikën 4 të parimeve të përgjithshme të Politikës së Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës dhe Llojeve tjera Brutale, Johumane, Përcmuese ose Ndëshkuese me hakmarrje lidhur me mandatin për vizita, (...) Shtetet duhet të sigurohen se të gjitha aktet e pretenduara të hakmarrjes dhe frikësimit hulumtohen në kohë, në mënyrë të paanshme dhe efikase, se përgjegjësit nxirren para drejtësisë dhe se viktimave u sigurohen mjete përkatëse.

Sa i përket legjislacionit hungarez, neni 39 / E i Ligjit CXI nga viti 2011 për Komisionerin për të Drejta Themelore (në tekstin e mëposhtëm "Akti i Avokatit të Popullit") deklaroi se *askush nuk mund të vuaj kurrfarë dëmi për shkak të faktit se ai/ajo ka raportuar çfarëdo qoftë informatash deri te Komisioneri për të Drejta Themelore dhe deri te anëtarët e autorizuar të Mekanizmit Parandalues Nacional.*

Në bazë të rregullativës së theksuar, MPN e ka për detyrë të zbatoj mjete efikase për çdo rast të hakmarrjes, me ç'rast konfirmohet kompetenca e MPN për ankesat individuale të cilat kanë të bëjnë me hakmarrjet e këtilla.

Masat e MPN

MPN miratoi masa të drejtpërdrejta në mënyrë që të siguroj mjete efektive për hakmarrje, siç është theksuar në pikën 2.1. Janë zbatuar masa në tre nivele, me bashkëpunim të plotë, të shpejtë dhe efektiv të organeve tjera, përkatësisht Zyra e Qeverisë dhe Prokurori Publik:

- a) dëmshpërblim nga ana e Fondacionit si faktor i institutit
 - b) kërkesë pranë Zyrës së Qeverisë që të ketë kompetencë për supervizion
 - c) kërkesë deri te Prokurori Publik që ta hetoj rastin
-
- a) Anulimi i marrëveshjes për kujdesin e të përkujdesurit në Qendër, si hakmarrje e ndër-marrë për ankesën deri te anëtarët e MPN gjatë vizitës në Qendrën për Ndihmë të Personave të Moshuar "Vishegrad", u shpall nga ana e Fondacionit "Vishegrad Aranukor" si menaxher privat i institucionit. Me qëllim të kompensimit të drejtpërdrejtë të dëmit, Komisioneri për të Drejtat Themelore si MPN, duke u thirrur në nenin 2, pjesa (1) e OPKAT dhe nenin 39 / E të Ligjit për Avokatin e Popullit, e tërhoqi vëmendjen e Bordit Këshillëdhënës të Fondacionit për faktin se anulimi është i paligjshëm. Edhe pse institucioni nuk guxon të zbatoj kurrfarë hakmarrje, madje edhe në rast të informatave të pranura të rreme nga i përkujdesuri i Qendrës, MPN vuri në pah se në rastin konkret, MPN akoma nuk e hetuar rastin për të cilin bëhet fjalë. MPN-ja kërkoi nga Bordi Këshillëdhënës i Fondacionit, si subjekt i interesuar, menjëherë ta tërheq ndërprerjen e marrëveshjes për kujdes dhe ta njoftoj MPN për masën e tij në afat prej 30 ditësh nga pranimi i letrës tek MPN. Në përgjigje, kryesuesi i Bordit Këshillëdhënës e njoftoi MPN se anulimi është tërhequr.
 - b) Me kërkesë të MPN, Zyra e Qeverisë i hulumtoi rrethanat e ndërprerjes pas këqyrjes në vend ngjarje. Ai deklaroi se ndërprerja nuk është e bazuar dhe nuk është në përputhje me ligjin në fuqi. Fakti se ankesa e të përkujdesurit të Qendrës, drejtuar deri te MPN ishte shkak për ndërprerjen e Marrëveshjes për kujdes, mund të shkaktojte frikë tek të përkujdesurit e tjerë të Qendrës dhe të jetë pengesë për shfrytëzimin e të drejtës për ankesë. Zyra qeveritare e vëmendjen e drejtoi tek instituti me atë që në të ardhmen t'i përmbush të gjitha kërkesat për punë të ligjshme.
 - c) Me kërkesë të MPN, Prokurori Publik, i cili e analizoi dokumentet lidhur me rastin, zbatoi këqyrje të jashtëzakonshme në vend të ngjarjes, përfshirë edhe intervistat me personat e prekur. Rezultati nga ky hulumtim është se për faktin se ndërprerja është tërhequr, nuk

ka pasur bazë për veprime të mëtutjeshme nga ana e prokurorit publik.

Mediat publike

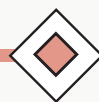
Sa i përket faktit se ndërprerja e paligjshme, e cilësuar si e paligjshme, seriozisht e cenon të drejtën e ankesës, me çka rrezikohet funksionimi i kompensimit të dëmeve, MPN e njoftoi publikun për ndërprerjen e paligjshme përmes mediave të shkruara dhe sociale.

Konkluzion

MPN i Hungarisë u ballafaqua me problemin e hakmarrjes në dy nivele: në rastin e parë, çështja tanimë ishte mbyllur dhe MPN u detyrua ta mbroj pikëpamjen e tij para gjykatës në kuadër të padisë. Në rastin e dytë, MPN u detyrua të veproj menjëherë pas vizitës, para se të përgatitet dhe publikohet raporti për hulumtimin. Dy shembujt e ndryshëm të hakmarrjes kërkonin qëndrime dhe hapa të ndryshëm në emër të MPN.

Në rastin e parë, vetë MPN ishte i involvuar në padinë, ndërsa raportin e tij gjykata e analizoi lidhur me kërkesën e iniciuar nga institucioni i vizituar si paditës, përkatësisht nëse raporti përmban ose jo çfarëdo qoftë pretendimesh të cilët do t'i cenonin të drejtat e personit. Konkluzioni është se, ndonëse të burgosurit nuk mund të vuajnë kurrfarë dëmi për shkak të çfarëdo qoftë informacioni drejtuar MPN, raportin e MPN mund ta shqyrtojë gjykata lidhur me cenimin eventual të të drejtave të personit.

Në rastin e dytë, institucioni i vizituar gjatë intervistave të zhvilluara nga ata janë hakmarrje kundër të burgosurve të cilët kanë biseduar me anëtarët e MPN. Si pasojë e kësaj, MPN u detyrua të reagoje në mënyrë aktive me qëllim që ti mbroj këta persona. Në lloje të këtilla të rasteve, është e domosdoshme që MPN të veproj në kohë dhe në mënyrë efikase, me qëllim që të siguroj mbrojtje, në bashkëpunim me organet e tjera. Përpjekje tjetër mund të jetë MPN të zhvilloj një numër të madh të intervistave të cilat parandalojnë identifikimin e burimit të informatave dhe në këtë mënyrë të pengohet zbatimi i çfarëdo qoftë hakmarrjeje nga ana e institucionit i cili është nën hetim.

Aleksandar Trenkoski

Këshilltar për prevenim nga tortura, MPN Republika e Maqedonisë së Veriut

Të dashur miq dhe të respektuar kolegë,

Reprezalitë mbi personat dhe organizatat për shkak të kontaktit të realizuar dhe informatat e shpërndara me mekanizmat kombëtarë parandalues ose trupat tjerë monitorues, me të njëjtat ose me kompetenca të përafërta, seriuizisht mundet ti minoj përpjekjet tona në luftë kundër torturës në vendet ku privohet liria.

Prej kësaj del edhe obligimi ynë që të zhvillojmë politika përkatëse për zvogëlimin e rreziqut nga lloji i tillë i reprezavive.

Pas vizitës së shtetit tonë në vitin 2017, Nënkomiteti për Parandalim nga Tortura, në raportin e adresuar deri te ne si Mekanizëm Kombëtarë Parandalues, na drejton rekomandime për nevojën e miratimit të udhëzimeve për mbrojtjen e personave të privuar nga liria bga reprezalitë.

Duke e pasur parasysh konstruktivitetin e rekomandimit të tillë, ne si MKP u angazhuam drejt përmirësimit të sistemit metodologjik gjatë të vepruarit, duke implementu masa dhe aktivitete plotësuese në praktikë në drejtim të mbrojtjes të personave të cilët na japin informacione.

Në këtë drejtim, ne aktivizuam disa masa dhe aktivitete praktike të cilat i përdorim gjatë punës, e gjitha e bazuar në rekomandimet e parapara në doracakët e organizatave ndërkombëtare të cilat merren me parandalim nga shkeljet dhe mbrojtjen e të drejtave të personave të ndalur.

Megjithatë, kjo qasje strategjike akoma nuk është futur në dokument oficial i cili do të paraqesi plotësim të akteve interne të sjellura gjatë parandalimit nga tortura.

Ndryshe, plotika jonë aktuale që zbatohet për parandalim dhe mbrojtje nga reprezalitë përbëhet prej tre elementeve, edhe ate:

1. Identifikimi i target grupës i ekspozuar në rrezik nga reprezalitë;

2. Ndërmarrja e masave dhe aktiviteteve për zvogëlimin e rrezikut nga reprezalitë dhe
3. Mënyra e të vepruarit në raste kur pranojmë informata për frikësim ose reprezalitë.

Si **target grupa** të identifikuar dhe të ekspozuara në rrezik nga reprezalitë janë:

- Persona të privuar nga liria dhe persona zyrtarë me të cilët bisedojmë gjatë vizitave;
- Organizata të cilat merren me mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe na japin informacione për gjendjen në vendet ku bëhet privimi nga liria dhe
- Familjarë, miq ose persona tjerë të cilët na sigurojnë informacione për trajtimin e personave të privuar nga liria;

Masa dhe aktivitete konkrete, të cilat i ndërmarrim për zvogëlimin e rrezikut nga reprezalitë eventuale, mundet të ndahen në:

- Aktivitete të cilat i ndërmarrim para vizitës;
- Masa dhe aktivitete që i ndërmarrim gjatë kohës së vizitës, si dhe
- Aktivitete që rrjedhin pas vizitave të kryera

Aktivitete të cilat i ndërmarrim para vizitës përbëhen nga grumbullimi i informacioneve për raste më të hershme ku ka pasur sanksionim të personave të cilët kanë kërkuar mbrojtje të të drejtave nga trupa të jashtëm, organe ose organizata.

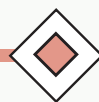
Burimi kryesor i këtyre informatave janë mjetet për informim publik, raportet e organeve dhe organizatave që merren me mbrojtjen e të drejtave të njeriut, si dhe kontakti me ata persona të cilët kanë informacione për gjendjen dhe trajtimin në vendet ku bëhet privimi nga liria.

Masat dhe aktivitetet gjatë vizitave konsistohen nga:

1. Përkushtim i posaçëm i kujdesit ndaj karakterit konfidencial dhe mënyrës se si udhëhiqen bisedat me personat e privuar nga liria dhe personat zyrtarë. Respektivisht,
 - a. I kushtohet kujdesë zgjedhjes së vendeve ku bisedohet;
 - b. Bisedat me personat e privuar nga liria gjithnjë të bëhen pa prezencën e personave zyrtarë,
 - c. Sipas mundësive të bisedohet me sa më shumë persona
 - d. Ndërsa veçanërisht të i kushtohet vëmendje edhe përmbajtjes së bisedave, në varësi nga ajo se a bëhet fjalë për biseda individuale apo grupe;
2. Gjithashtu gjatë vizitave shqyrtohet edhe mundësia e personave të privuar nga liria për qasje tek mekanizmi për ankesa, ndërsa në mënyrë të obligueshme personave zyrtarë i'u sugjerohet edhe për ndalesën e represaljeve të paraparë me nenin 21 të Protokollit fakultativë.

Masat dhe aktivitetet që vijnë pas vizitave të realizuara kryesisht konsistohen nga:

- Përkushtim të kujdesit mbi përmbajtjen e raportit që të mos zbulohet burimi i informacioneve, si dhe të mos publikohen të dhëna personale për personat me të cilët është biseduar pa aprovimin e tyre;
- Gjithashtu, në varshmëri të gjendjeve të konstatuara bëhet vlerësim i rrezikut nga represaljet e mundshme, në bazë të asaj se çka bëhet dhe plan për nevojën e ad-

hoc vizitës vijuese.

Udhëzimet për veprim pas pohimeve të marra për represalje, gjegjësisht e pasqyrojnë qëndrimin e tanishëm të ekipit të MPN sipas kësaj çështje, e ajo është se:

- Ekipi i MPN nuk realizon hetime individuale për shkelje eventuale të të drejtave të personave të privuar nga liria, ndërsa pohimet për çfardo llojë presioni dhe represalje ndaj ndonjë personi, pas pajtueshmërisë nga ai person, i procesuonë tek autoritetet kompetente të cilat duhet të ekzaminonë se vallë me të vërtetë ekzistonë shkelje e të drejtave të personit.
- Ekipi i MPN e përcjellë rezultatin e procedurave dhe në varshmëri nga ajo i planifikon aktivitetet vijuese.

Shkurtimisht kjo është qasja ynë strategjike aktuale për parandalim dhe mbrojtje nga represaljet, ndërsa përndryshe **në praktikë** nuk kemi pasur rast që ndokush të ankohet për represalje për shkak të informacioneve që i ka shpërndarë me ne.

Megjithatë, kemi pasur një rast kur më shumë organizata janë ballafaquar me vështirësi gjatë realizimit të aktiviteteve të tyre, gjoja për shkak të dorëzimit të informacioneve tek ne si MPN.

Në këtë kuptim, gjatë vitit 2016 më shumë organizatave i'u është kufizuar qasja në qendrën e përkohshme tranzitore Tabanoc në orët e mbrëmjes kur në të vërtetë janë kryer deportime kolektive të migrantëve dhe refugjatëve përtej kufirit të vendit tonë. Pas rekomandimeve të drejtuara tek autoritetet kompetente, organizatave joqeveritare i'u është mundësuar qasje e papenguar 24 orëshe, me çka në tërësi është implementuar rekomandimi i drejtuar.

Në fund të këtij prezantimi do dëshiroja që të theksojë se pritshmëritë nga ky takim janë që i njëjti të kontribuojë drejtë përmirësimit të mëtutjeshëm të qasjes tonë metodologjike në parandalimin dhe mbrojtjen nga represaljet.

Ju faleminderit për vëmendjen Tuaj!

Zdenka Perovic

Zëvendëse e Avokatit të Popullit të Malit të Zi për MPN-në

Në Ligjin për Avokatin e popullit të Malit të Zi, neni 25 c, paragrafi 3 thotë: “Askush nuk mundet të jet i sanksionuar dhe as të vuajë pasoja për shkak të veprimit në pajtueshmëri me nenin 2...”, i cili thotë: “Eprori, përkatësisht personi i cili udhëheq me organin, institucionin dhe organizatën është i detyruar Avokatit të popullit ... t’i mundësojë vizitë të papenguar dhe kontroll të hapësirave në të cilat gjenden ose do të mundeshin të gjenden persona të privuar, si dhe bisedë me personat e privuar nga liria dhe me persona të tjerë të cilët mund të japin informata relevante në lidhje me dyshimin se shkelen të drejtat e njeriut pa prezencën e personit zyrtar; dhe t’i vënë në dispozicion të gjitha të dhënat dhe të mundësojnë inspektim të drejtpërdrejtë në dosjet zyrtare dhe dokumentet që i përmbajnë ato të dhëna”.

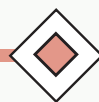
Avokati/katja, zëvendës avokati/katja, këshilltari/tarja kryesor/e e Avokatit/kates të popullit dhe këshilltari/tarja e Avokatit/kates të popullit nuk mund të thiren për përgjegjësi për mendimin ose rekomandimin të cilin e kanë dhënë gjatë ushtrimit të funksionit, përkatësisht për veprimet konform kompetencave dhe autorizimeve të përcaktuara me këtë ligj gjatë rrjedhës së mandatit të tyre, përkatësisht gjatë kohëzgjatjes së marrëdhënies së punës.

Në Ligjin për të dhëna të besueshme të Malit të Zi, neni 26 thotë:

Qasje pranë të dhënave të besueshme pa leje për qasje pranë të dhënave të besueshme ka: në mes të të lartëpërmendurve edhe Avokati i popullit i Malit të Zi, dhe atë vetëm pranë të dhënave të besueshme të nevojshme për kryerjen e autorizimeve të tij, në pajtueshmëri me ligjin.

Gjithashtu është theksuar se me arrdhjen në detyrë, nënshkruhet deklarata se me të dhënat e besueshme do të veprohet konform ligjit dhe rregulloreve të tjera relevante.

Nocioni “hakmarje” shpesh herë përdoret për tu përshkruar praktika e ndëshkimit të personave në paraburgim të cilët kanë biseduar, bashkëpunuar, i kanë dhënë informata MPN-së ose vëzhguesve të tjerë të pavarur, nga ana e rojtarëve, zyrtarëve policorë ose të burgut.

Mirëpo, "hakmarja" e cila definohej si akt i shpagimit, nuk është precize, për shkak se pasojat të cilat i durojnë individët të cilët janë të ekspozuar ndaj abuzimit nuk rezultojnë me të vërtetë nga kryerja e ndonjë "kundërvajtjes" e cila gjoja se e arsyeton hakmarjen ose ndëshkimin përkatësisht sanksionin që ka pasuar. Sanksionet mund të jenë në formë të ndryshme, përveç personave në paraburgim, mund t'i vuajnë edhe persona të tretë, anëtarë të familjeve, gjithashtu edhe persona zyrtarë. APT - preferon të përdorë termin më adekuat, "sanksion", që njëkohësisht është edhe term i përdorur në nenet 15 dhe 21 të OPKAT-it duke përshkruar secilin dënim që është rezultat i vetë kontaktit me vëzhguesit e pavarur. Ndërkaq siç është theksuar mund të shikoni se ligji i Malit të Zi për Avokatin e popullit e përmban këtë term më të zgjerruar.

Sistemi i përgjithshëm për parandalimin e torturës fillon nga vizita e pavarur mbikëqyrëse në vendet e paraburgimit dhe nga kontakti i drejtpërdrejtë ndërmjet vëzhguesve dhe personave të privuar nga liria. Prandaj është tejet brengosës fakti që persona të caktuar të paraburgosur, të cilët përndryshe gjenden në një situatë vulnerabile, kanë qenë të ekspozuar ndaj kërcënimeve dhe abuzimeve, si rezultat i kontaktit të tyre me institucionet të cilat janë themeluar për të parandaluar maltretimin. Këto akte nuk paraqesin vetëm shkeljen e të drejtave të njeriut por edhe kërcënim ndaj vetë minisonit të të gjitha organeve mbikëqyrëse në përgjithësi. Pa marrë parasysh formën e hakmarrjes, ajo nuk guxon të tolerohet, ndërsa kryesisht duhet menjëherë të sanksionohen në mënyrë përkatëse.

Kjo është një nga çështjet e cila na nxit për bashkëpunim dhe këmbim të informative për rastet e evidentuara, të cilat do të kontribuonin drejt dukshmërisë më të madhe të problemit, dhe e gjithë kjo me qëllim të përfundimit të sistemit global për parandalim. Të dhënat dhe analizat na mundësojnë ta shohim shtrirjen e modaliteteve të këtij fenomeni dhe rrethanat konkrete në të cilat këto kanë ndodhur, që mund të kontribuojë drejt zhvillimit të modaliteteve të veprimit parandalues të përshtatshme për çdo situatë dhe rrethanë që veç më ka qenë lëndë e analizës.

Aktet e hakmarrjes fillimisht janë të gjeneruara nga kushtet në ambientin konkret që u mundëson të ndodhin. Deri sa institucionet shtetërore janë të obliguara ta ndalojnë hakmarjen, trupat mbikëqyrës kanë përgjegjësi të veçantë për zbutjen e rrezikut.

Për realizimin e parimit të promovuar "mos shkakto dëm" me rëndësi primare është përgatitja themelore e vizitave. Në praktikë u kristalizuan mënyrat më efektive për zgjidhjen e problemit me hakmarrjen:

- Me ndarjen e kohës së mjaftueshme që do të shfrytëzohet në çdo vend të vizituar,
- Të sigurohet se intervistat do të zhvillohen në konfidencialitet të plotë dhe
- Zhvillimi i bisedave të bëhet me sa më shumë persona, me çka do të mundësohet mosnjohja e pjesërishme ose e plotë e personave të cilët kanë dhënë informacion të caktuar i cili më vonë do të ishte shkas për bisedë me udhëheqësinë ose rekomandim eventual.

Nga ana tjetër mendohet për amandamente ligjore për kriminalizimin e hakmarrjes, si mënyrë e luftës kundër mosndëshkimit dhe mesazh i fortë drejt kryesve potencial.

Sipas metodologjisë tonë, gjatë rrjedhës së vizitës në bisedën hyrëse me udhëheqësinë, MPN-ja paralajmëron me domosdoshmëri se të gjitha bisedat që do të zhvillohen me personat e privuar nga liria dhe zyrtarët janë të besueshme dhe se askush nuk guxon të duron çfarë do formë të frikësimit, gjatë rrjedhës dhe pas përfundimit të vizitës, për shkak të bisedave të mundëshme me përfaqësuesit e MPN-së, ndërkaq veçanërisht hakmarje ose ndonjë lloj të sanksionit pas përfundimit të bisedës dhe informatave të dhëna dhe në përgjithësi pas bashkëpunimit me MPN-në.

Dhe në fund të vizitës, gjatë përfundimit të bisedës, njëra nga temat është edhe frikësimi dhe hakmarja dhe paralajmërimi se MPN-ja në interval të caktuar kohorë sërisht do ta

vizitojë institucionin saktësisht se do të realizojë follow up vizitë dhe sërisht do të bisedojë me bashkëbiseduesit dhe personat e tjerë të cilët do të mundeshin t'i japin informacione për situatën në institucion, pas vizitës paraprake të MPN-së.

Veprimi i MPN-së në raste individuale të hakmarjes dhe frikësimit

Në punën tonë të deritanishme kishim dy raste karakteristike në të cilat u morëm me këtë fenomen. Njëri ishte drastik dhe i përcjellur nga mediat nën emrin e njohur të ashtuquajtur "Ngjarja e Janarit" e vitit 2015 e cila ndodhi në Byronë për ekzekutimin e sanksioneve penale – Podgoricë.

Kronologjia e ngjarjes:

Institucioni u njoftua përmes linjës telefonike nga një i burgosur deri te një këshilltarë i institucionit tonë në orët e pasdites. Thirrja ndodhi gjatë aksionit, kështu që këshilltari jonë dëgjoj tinguj dhe zëra autentik, ulurima pas të cilave arriti të konkludojë se atje me të vërtetë diçka e tmershme po ndodhë. Përleshja ndodhi ndërmjet personave të burgosur dhe nëpunësve të sigurimit (në poligon në hapësirë të hapur, seksioni i mbyllur i Entit ndëshkues – korrektues);

Përfaqësuesit e institucionit (MPN) menjëherë pas njoftimit për incidentin (po të njejtën ditë) nisen për në Byronë për ekzekutimin e sanksioneve penale. Hapat e mëtutjeshëm ishin veprimet reaktive të institucionit d.m.th. zyrtarëve për mbrojtje nga tortura- U realizua bisedë me Drejtorinë e Byrosë për ekzekutimin e sanksioneve penale;

U realizua bisedë me personat e dënuar pjesëmarrës në përleshje, të zhvendosur në repartin disiplinorë dhe personat e dënuar të zhvendosur në Burgun – Bjello Polje;

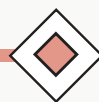
U realizua bisedë me nëpunësit e sigurimit;

U hapë procedura me vet iniciativë;

Me rastin e incidentit në Byronë për ekzekutimin e sanksioneve penale me datën 14 dhe 15 Janar të këtij viti, Avokati i popullit i Malit të Zi me vet iniciativë formoj lëndë dhe hapi procedurë hetuese. Pas shqyrtimit të të gjitha fakteve, rrethanave dhe deklaratave të dëshmitarëve, në Mendimin përfundimtarë është konkluduar se në ditët kritike në byronë kanë ndodhur dy ngjarje të ndryshme sipas hapësirës edhe kohës - e para në terrenin sportiv të ENK-së rreth orës 14 e 30 dhe e dyta pas orës 17 në Seksionin disiplinorë dhe ditën e ardhëshme gjithashtu në vendet e tjera të byrosë. Është konkluduar se në rastin e terrenit sportiv të ENK – së në Spuzh rreth orës 14 e 30, nuk ka ardhur deri te përdorimi i forcës së tepëruar nga ana e personave zyrtarë dhe shkleja e të drejtave të personave të dënuar.

Mirëpo në rastin e seksionit disiplinorë po të njejtën ditë në datën 14 janar pas orës 17 pas shkuarjes së përfaqësuesit të Avokatit të popullit edhe të nesërmen me datën 15 Janar, personat zyrtarë me pa arsye kanë përdorur forcë dhe mjete për detyrim kundër 13 personave të dënuar, kanë keqtrajtuar, i kanë trajtuar në mënyrë jonjerëzore dhe nënçmuese dhe në atë mënyrë i kanë shkelur të drejtat e tyre të njeriut. Duke marrë parasysh intesitetin e forcës së përdorur dhe seriozitetin e pasojave - lëndimeve trupore të tre personave të dënuar, është vlerësuar se në rastin e tyre trajtimi jo njerëzorë dhe degradues, sipas karakteristikave të veta paraqet torturë.

Pas incidentit në poligon, të gjithë të burgosurit- pjesëmarrës në incidentin janë zhvendosur në seksionin disiplinorë dhe vendosur në hapsirën për shetitje, ku përfaqësuesit e Avokatit të popullit biseduan me të gjithë të burgosurit. Pas shkuarjes së tyre, dyert e pjesës për shetitje hapen, duart u lidhen me pranga dhe zyrtarët e Byrosë (të maskuar) fillojnë ti rrahin; (po të njejtën ditë dhe të nesërmen në orët e pasdites) me ngacmime për shkak të thirjes së Avokatit të popullit me çka qartë u është bërë me dije se ky është njëri nga motivet për ndëshkimin e tyre. Për sjelljen e këtij konkluzioni kontribuan edhe deklaratat të cilat personat e dënuar i dhanë në Prokurorinë themelore publike dhe gjetjet e ekspertëve medicinal.

Personat e dënuar veç më janë të dënuar në mënyrë disiplinore dhe penale, ndërsa procedura kundër zyrtarëve edhe pas më shumë se katër viteve, nuk është përfunduar as në shkallë të parë. Muajin e kaluar në një ngjarje publike në Podgoricë, gjykatës i Gjykatës së apelit e cila kryente kontrollin e kësaj procedure deklaroi se procedura është udhëhequr pa gabim dhe se nuk ka pasur kurrfarë vërejtje. Mirëpo, përfaqësuesja e një organizate joqeveritare, e cila vëzhgon këtë procedurë, tregoi se seanca është anuluar dy herë për arsye se zyrtarët kanë qenë në ndonjë garë sportive.

Këtu do të isha kthyer në momentin kur ju thash se të burgosurit i thirren përfaqësuesit tanë për ndihmë, për shkak se dëgjuan ulurima dhe rrahje të të burgosurve të tjerë në korridor. Do të kisha dhënë një temë për diskutim, çka mendoni për këtë. A keni pasur ndonjë rast të ngjajshëm? Si do të vepronit në situatë të tillë? A ka qenë përgjigjja e përfaqësuesve tanë ndaj kësaj thirrjeje për ndihmë në suaza të parandalimit ose të mbrojtjes.

Rasti i dytë në vitin 2019

Gjatë kohës së vizitës së rregullt të institucionit për mbrojtje sociale dhe mbrojtje të fëmijëve të Malit të Zi të muajit shkurt të këtij viti, i cili meret me mbrojtjen institucionale të fëmijëve të pa mbrojtur me sjellje problematike, MPN-ja nga njëri prej shfrytëzuesve të mbrojtjes nga ky institucion u njoftua se është dënuar fizikisht nga ana e një punonjësi, ku kohë më parë kanë qenë në pushim kolektiv në pushimoren e fëmijëve në "Ivanovite Korita", deri sa një i punësuar tjetër ka qenë prezent dhe nuk ka intervenuar. Një shfrytëzues tjetër i vertetoi këto pohime në një bisedë të veçantë. Në ndërkohë, nëna e shfrytëzuesit të mbrojtjes paraqiti padi penale pranë prokurorisë kompetente.

Udhëheqësia e këtij institucioni është njoftuar me pohimet të cilat i pranoj MPN-ja dhe janë të paralajmëruar se duhet të ndërrmeren të gjitha masat e domosdoshme me qëllim të përcaktimit të përgjegjësisë së mundshme disiplinore të punonjësit dhe parandalimi i sanksionimit të mundshëm të shfrytëzuesit të mbrojtjes për shkak të informatës së dhënë pran ekipit të MPN-së. Janë kërkuar informata për masat e ndërmara dhe kemi marrë përgjigje se është realizuar procedura disiplinore në të cilën nuk është vërtetuar përgjegjësia e punonjësit dhe se drejtoresha ka miratuar vendim për zhvendosjen e dy punonjësve në detyra gjatë së cilave nuk do të kenë kontakt me këtë person të mitur.

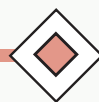
Pas një kohe udhëheqësia na dërgoi një deklaratë me shkrim nga shfrytëzuesi në të cilën ai tërheq të gjithë atë që paraprakisht kishte deklaruar në llogari të punonjësit. Ekipi i MPN-së realizoi edhe vizitë kontrolluese, i brengosur se kjo deklaratë e shkruar është dhënë ndoshta nën detyrim dhe me qëllim të inspektimit të situatës në tërësi pas të gjitha ngjarjeve. Në këtë rast drejtoresha theksoi se kanë problem me shfrytëzuesit e mëdhenj dhe të fortë, të cilët tërë ngjarjen pas vizitës së ekipit të MPN-së e shfrytëzojnë për friksim të nëpunësve se nuk guxojnë të intervenojnë kur shfrytëzuesit bëjnë rëmuje dhe nuk respektojnë disiplinën dhe rendin e shtëpisë. Kjo sigurisht se ka ndikim, kështu që nëpunësit edhe gjatë incidenteve (agresionit ndërmjet personave të mitur, agresioni ndaj nëpunësve) përmbahen të reagojnë, që të mos jenë të akuzuar për veprime joadekuate dhe me këtë të rrezikojnë vendin e punës. Përndryshe, atmosfera e përgjithshme në këtë institucion është pozitive dhe është i dukshëm përkushtimi dhe përpjekjet e udhëheqësisë për zbatimin e të gjitha standardeve ndërkombëtare të cilat vlejnë për këto institucione. Ekipi i MPN-së vlerësoi se nuk duhet të realizojë bisedë me shfrytëzuesin që paraqiti ndëshkimin, pikërisht për arsye që të mos kontribuojë drejt nxitjes së sjelljes agresive të shfrytëzuesve ndaj nëpunësve, për arsye se lajmi për prezencën dhe interesin e tyre menjëherë zgjërohet në mesin e shfrytëzuesve.

Mirëpo, edhe në këtë vend ju kisha dhënë temë për diskutim - Si e shikoni në këtë rast parimin "mos shkakto dëm". Si do ta komentoni tërheqjen e nëpunësve pas rastit të përshkruar? A është sjellur në pyetje për shkak të kësaj, siguria e shfrytëzuesve dhe punonjësve?

Veprimi i MPN-së së Malit të Zi nuk ndërhyr në hetimin e mëtutjeshëm të rasteve të

veçanta të hakmarjes, por kjo kompetencë kalon në pjesën e shërbimit që merret me mbrojtjen nga tortura. Sigurisht se MPN-ja përmes shënimeve përfundimtare, qëndrimeve, raporteve përpiket të ndërrmeren masa të domosdoshme për mbrojtjen e individëve ose grupeve nga frikësimi dhe hakmarja.

Ivan Shelih

**Zëvendës Avokat i Popullit
dhe Shef i MPN-së së Sllo-
venisë**

Sipas ligjit, Ratifikimi i Protokollit Fakultativ i Konventës Kundër Torturës dhe Veprimeve tjera Brutale, Johumane, Përcmuese ose Ndëshkuese ("Gazeta Zyrtare" – Marrëveshja Ndërkombëtare, nr. 20/2006), teksti i Protokollit Fakultativ u bë pjesë e të drejtës vendore sllovene. Neni 8 i Kushtetutës parashikon se marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara dhe publikuara do të zbatohen drejtpërdrejt.

Në Slloveni, Mekanizmi Parandalues Nacional (MPN) mund të zbatohet drejtpërdrejt në nenin 21 të Protokollit Fakultativ, sipas të cilit asnjë organ kompetent ose person zyrtar nuk guxon të urdhëroj, zbatoj, lejojë ose toleroj ndëshkim kundër cilitdo person ose organizatë për raportimin e çfarëdo qoftë informacioni, pavarësisht nëse ato janë të vërteta ose jo, tek mekanizmi parandalues nacional, si dhe asnjë person e këtillë ose organizatë nuk duhet të jetë viktimë e paragjytimeve në çfarëdo qoftë mënyre.

Tani për tani, MPN-ja sllovene nuk përmban regullativa ose politika të posaçme në lidhje me hakmarrjen; në vend të kësaj, ajo e zbaton politikën e SPT në këtë fushë (dokumenti SPT nga muaji maj i vitit 2016: Politika e Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës dhe Veprimeve tjera Brutale, Johumane, Përcmuese ose Ndëshkuese për represalie në lidhje me mandatin e tij për vizita).

Prandaj, puna e MPN e ndjek parimin "E MOS DËMTIMIT" derisa të përgatitet për vizitë, gjatë kohës së vizitës dhe, kuptohet, gjatë kohës së procesit të raportimit. Besojmë se është tejet me rëndësi t'i përmbahemi parimit të konfidencialitetit dhe masave të cilat e parandalojnë identifikimin e personave të cilët paraqesin informata konkrete për MPN (përveç nëse vet personat nuk bien dakord me identifikimin). Më duhet të theksoj se isha anëtar i ekipit të MPN-së që ka vizituar njërin nga burgjet, i ftuar kohë më parë të dëshmoj për veprë penale (që nënkuptonte diskutim për akuza nga ligji i punës). Unë iu përgjigja ftesës së gjykatës dhe, gjatë kohës së dëshmimit tim, iu referova vetëm informatave dhe të dhënave të publikuara në raportin për vizitën e këtij institucioni. Në procedurën e mëtutjeshme, theksin e vura në nenin 21 (2) të Protokollit Fakultativ (*Informatat konfidenciale të mbledhura nga Mekanizmi Paran-*

dalues Nacional janë të privileguara. Të dhënat personale nuk publikohen pa pëlqimin eksplisit të personit të prekur).

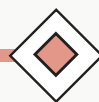
Në praktikë, nuk pranojmë shpesh ankesa në lidhje me hakmarrjen. Kuptohet, në rast të akuzave të këtij lloji, reaguam menjëherë dhe e tërheqim vëmendjen e udhëheqësisë së institucionit për faktin se kjo praktikë nuk është e lejueshme. Nëse akuzat janë serioze dhe kërkojnë hetim më të thellë, rasti mund të shqyrtohet në bazë individuale, përkatësisht në kontekst të autorizimeve të cilat i kemi si Avokat i Popullit. Prandaj, besojmë se qëllimi i MPN filimisht është parandalues, përkatësisht ta ndërpres hakmarrjen. Nëse ka kushte për analizimin e të dhënave të këtij lloji, është e qartë se hakmarrja tanimë ka ndodhur. Prandaj, mekanizmat të cilët i posedon Avokati i Popullit për shqyrtimin e parregullsive të pretenduara, në këto raste, janë të dobishme.

Masat e tjera të cilat i kemi në dispozicion në bazë të Ligjit për Avokatin e Popullit për të drejtat e njeriut (raportimi tek autoriteti superior ose Qeveria, konferenca speciale për publikun, komunikata për media dhe, gjithashtu, për shembull, iniciativa për fillimin e procedurës disiplinore kundër nëpunësit publik, kallëzime penale, etj.), gjithashtu, mund të shfrytëzohen kur një gjë e këtillë është e nevojshme. Krahës kësaj, MPN-ja mund ta përsërisë vizitën e një institucioni ose të vendos të realizoj vizita më të shpeshta. Mekanizëm tjetër i rëndësishëm për parandalimin e hakmarrjes është mbajtja e kontakteve të përhershme me institucionet e sigurisë (për shembull, përmes numrave falas, me familjarët dhe avokatët të cilët janë në kontakt më të shpeshtë me të burgosurit).

Organizatat e përzgjedhura joqeveritare, gjithashtu janë pjesë e MPN-së në Slloveni. Kur kemi të bëjmë me akuza në lidhje me punën e nëpunësve policorë të cilët krijojnë aplikacione për mbrojtje ndërkombëtare, në vitin 2018 Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) vuri në pah parregullsi të dyshimta në punën e disa organizatave joqeveritare lidhur me sigurimin e informatave për shtetasit e huaj. Është raportuar se policia do të konsultohet me prokurorët shtetërorë në lidhje për fajësinë e mundshme të sjelljes së këtillë sipas Kodit Penal.

Meqë këto ishin akuza serioze, që kanë të bëjnë me sjelljen e organizatave joqeveritare, në fund të vitit 2018, e pyetëm MPB se a ka ndodhur konsultimi i paralajmëruar tanimë dhe prokurori kompetent shtetëror a ka marrë masa për zhvillimin e procedurës paraprake penale në lidhje me këtë (dhe, nëse është kështu, çfarë veprimesh kanë ndërmarrë). Përgjigjja që pranuar ishte se sipas mendimit të prokurorisë, sjellja e organizatave joqeveritare nuk është llogaritur si vepër penale. Ishte e qartë se vet policia nuk mund të konstatoj bazë për vepër penale, sepse zyra e prokurorit shtetëror vetëm ka paraqitur raport sipas nenit 148 (10) të Ligjit për procedurë penale (dhe jo, për shembull, kallëzim penal).

Në intervenimin e radhës të MPB, vërejtëm se, në mungesë të një baze më të fuqishme për akuza të këtilla serioze në lidhje me sjelljen e organizatave joqeveritare, presim që MPB-ja të jetë më e vëmendshme gjatë përhapjes së informatave të këtilla, sepse organizatat joqeveritare luajnë rol të rëndësishëm në promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Publikimi i përshpejtuar i informatave për publikun mund të jetë i dëmshëm për personat ose për organizatat e përfshira dhe mund të shkaktoj presion mbi punën e tyre, ta dëmtoj reputacionin, madje edhe të nxisë frikë. Nëse hetimi përfundon për këto pretendime dhe nëse dëshmohet se pohimet në lidhje me sjelljen e organizatave joqeveritare nuk konsiderohen si të pabazuara, gjithashtu, kërkuam të shtohet një njoftim në mënyrë që të shtohet në përgjigje, në të cilën theksohet nëse dhe si MPB-ja do t'i paraqes informatat relevante deri te publike, meqë pikërisht MPB-ja dyshonte në sjelljen e papranueshme të organizatave joqeveritare.

Jelena Samardzic

Këshilltare e pavarur e MPN-së Sërbi

Duke pasur parasysh se MPN-ja e Serbisë nuk ka dokumente formale si SPT sipas të cilave vepron, kur është në pyetje politika e hakmarjes ndaj individit për të cilin MPN-ja ka marrë informata, MPN-ja, parasëgjithash, përmes vizitave të tij parandaluese të vazhdueshme dhe prezencës së vazhdueshme në institucionet në të cilat gjenden personat e privuar nga liria, përpiqet t'i ri-kthejë organet shtetërore dhe personat zyrtarët nga çdo lloj i keqtrajtimit dhe ta orientojë vendin drejt krijimit të kushteve për jetesë në vendet ku janë vendosur personat e privuar nga liria në pajtueshmëri me standardet e pranuar në përgjithsi.

Gjithashtu, konform nenit 20 të Protokolit Fakulltativ ndaj Konventës kundër torturës, MPN-ja ka për detyrë të mbrojë identitetin e individëve të intervistuar, ndërsa në nenin 21 paragrafin 1 të Protokolit Fakulltativ është përcaktuar se “asnjë organ ose person zyrtarë nuk mund të urdhërojnë, zbatojnë, lejojnë ose tolerojnë çfarëdo sanksion kundër cilitdo personi ose organizate për shkak se mekanizmit parandalues nacional i kanë dërguar ndonjë informatë, qoftë e vërtetë ose e pavërtetë, dhe asnjë person i tillë ose organizatë nuk guxon të shkaktojë pasoja të tjera në çfarëdo mënyrë”. Duke u mbështetur në këto nene, ekipi i MPN-së gjatë vizitave vëmendje të veçantë u kushton mbrojtjes së identitetit të të gjithë personave të cilët kanë pasur kontakte me MPN-në dhe parandalimit të dukurive të hakmarjes. Në pajtueshmëri me këtë, MPN-ja aktivitetet e veta i bazon në përcaktimin e synimeve primare që duhet arritur gjatë kohës së vizitës parasëgjithash duke u udhëhequr në pajtueshmëri me parimet e konfidencialitetit dhe “do not harm” – mos shkakto dëm.

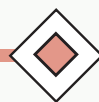
Para vizitës mbledhen informata nga sektori joqeveritar dhe nga burimet e tjera në suaza të Shërbimit profesional të Avokatit të popullit se, a ka pasur parashtresa nga institucione të caktuara dhe në lidhje me çka kanë qenë ato. Mëtej, hartohen pyetësor për intervista të individëve ose grupeve të personave të cilët gjatë rrjedhës së vizitës janë paraqitur për bisedë ose të cilët janë përzgjedhur rastësisht nga ana e ekipit të MPN-së. Gjatë rrjedhës së intervistës me personat, MPN – ja udhëhiqet konform parimit të konfidencialitetit, duke mbrojtur burimin e informacioneve, për çka individët informohen para fillimit të intervistës. Në këtë kuptim, gjatë rrjedhës së vizitës në vendet ku janë të vendosur personat e privuar nga liria, ekipi par-

asëgjithash i informon personat e privuar nga liria për mandatin e vet dhe i njofton se personat e interesuar mund të paraqiten për bisedë me ekipin e MPN-së në mënyrë të drejtpërdrejtë, dhe jo përmes personit zyrtar të institucionit. Duke vepruar në këtë mënyrë ngushtohet hapësira për friksime të mundshme të mëtutjeshme të individëve nga ana e punonjësve zyrtarë. Qasjen proaktive MPN-ja e thekson edhe në fillim të vizitës, në bisedën hyrëse me udhëheqësinë e institucionit, të cilës i bëhet me dije se ndërmarja e hakmarjes ndaj personave të cilët bashkëpunojnë me MPN-në paraqet shkeljen e dispozitave vendore dhe të përgjithshme të pranuara ndërkombëtare. Mirëpo, në qoftë se prapë egziston frika se identiteti i individit ose grupit do të zbulohet dhe në qoftë se paraqitet rreziku nga hakmarja pas përfundimit të vizitës, MPN-ja funksionin e tij parandalues do ta realizojë edhe përmes vizitave plotësuese “ad hoc” në këtë institucion ose seksion të caktuar, përmes bisedës me zyrtarët, sërish duke i përkujtuar për obligimet e pranuara të përgjithshme ndërkombëtare.

Mirëpo, në qoftëse pas përfundimit të vizitës nga individit ose grupi marim informata shtesë për frikësime ose hakmarje, ndërkaq me pëlqimin e mare nga individit ose grupi i prekur, në kuadër të Avokatit të popullit vepron Seksioni për veprime urgjente. Kuptohet se Seksioni për veprime urgjente, para se të shkojnë në institucionin çdo herë i kontakton përfaqësuesit e MPN-së, me qëllim që ti mbledh të gjitha informatat e nevojshme për rastin dhe institucionin konkret, por MPN-ja nuk mer pjesë në veprimet pas informatave shtesë, duke mare parasyshe faktin se bëhet fjalë për veprime ri-aktive.

Për njohuritë e fituara dhe pohimet për frikësime dhe hakmarje, MPN-ja mund të sugjerojë organeve kompetente përmes Raportit nga vizita duke përkujtuar se trajtimi i tillë është në kundërshtim me standardet e pranuara në përgjithësi, përmes lëshimit të komunikatës për publikun në të cilën shprehet brengosja për trajtimin e tillë, si dhe përmes njoftimit të trupave ndërkombëtare për dukurin e tillë në institucionin e caktuar ose sjelljet nga ana e punonjësve të caktuar në institucion. Politikën e hakmarjes ndaj personave të privuar nga liria, MPN-ja e realizon edhe përmes promovimit të vet në parandalimin e torturës, duke marë pjesë në konferenca, tryeza të rumbullakëta dhe punëtori, me qëllim të ngritjes së vetëdijes për nevojën e sigurimit të mbrojtjes për kategoritë më vulnerable të personave.

Vedrana Pavloviq

Udhëheqëse e Sektorit të Avokatit të Popullit për të drejtat e Njeriut në Bosnjë dhe Hercegovinë

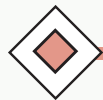
Në fillim, dua që t' i faleminderoj organizatorit që i ftuan përfaqësuesit e Bosnjës dhe Hercegovinës të marrin pjesë në takimin e rrjetit të MKP edhe këtë vit, sepse ne jemi i vetmi vend anëtare e rrjetit, i cili akoma nuk ka themeluar MKP. Për fat të keq, duhet tu informoj se në Bosnje dhe Hercegovinë, në vitin 2018, nuk janë kryer ndryshime dhe plotësime të Ligjit për Avokatin e Popullit për të Drejtat e Njeriut në Bosnje dhe Hercegovinë, me të cilat parashihet themelimi i Mekanizmit Parandalues në suaza të institucionit Avokat i Popullit, edhe pse ndryshimet e propozuara të ligjit janë pranuar nga Këshilli i Ministrave të Bosnjes dhe Hercegovinës.

Me rëndësi është të përsëritet se Bosnja dhe Hercegovina e ratifikoj Protokolin Fakultativ të Konventës kundër torturës dhe dënimit apo sjelljes brutale, jonjerëzore ose degraduese ose dënuese në vitin 2008 (OPKAT).

Si nënshkrues i Konventës së përmendur, Protokoli Fakultativ parashikon se të gjitha shtetet nënshkruese do të themelojnë mekanizëm që të parandalojnë torturë. Protokoli Fakultativ i Konventës kundër torturës dhe dënimit apo sjelljes brutale, jonjerëzore ose degraduese ose dënuese parashikon që të gjitha shtetet do të themelojnë mekanizëm për parandalim të torturës, të cilat nëpërmjet vizitave të rregullta të institucioneve në të cilat janë të privuar nga liria, janë të vendosura të veprojnë në mënyrë parandaluese me qëllim që përmirësohet trajtimi i tyre si dhe i kushteve në të cilat gjenden ata persona.

Edhe përkaj asaj për përmendëm, Avokatët e Popullit të Bosnjes dhe Hercegovinës ndër-morrën aktivitete konkrete me qëllim të përgatiten me kohë dhe të përgatiten për zbatimin e mandatit të këtij mekanizmi.

Për këtë shkak, në suaza të Projektit për ndërtim të kapaciteteve të Avokatit të Popullit për të Drejtat e Njeriut të Bosnjes dhe Hercegovinës, i cili ishte i realizuar në bashkëpunim me Avokatin e Popullit të Republikës së Bullgarisë dhe i përkrahur nga Ambasada e Bullgarisë në Bosnje dhe Hercegovinë, stërvitja e domosdoshme për personelin e Avokatit të Popullit ishte realizuar nga ana e ekspertëve bullgarë, për mandatin dhe funksionimin e Mekanizmit Parandalues dhe me atë u krijuan parakushte që institucioni Avokati i Popullit të ndërmarri rolin e këtij

mekanizmi. Ekipi përbëheshte nga tre ekspertë bulgarë për MKP, kurse stërvitja ishte e përbërë prej dy segmenteve, punë teorike dhe praktike. Dita e parë e stërvitjes ishte pjesa teorike e shkollimit nëpërmjet të cilës të punësuarit në institucionin tonë u njoftuan me mandatin e MKP të Republikës së Bullgarisë, metodologjinë e vizitave të tyre, funksioni i tyre, mënyra e njoftimit dhe niveli i implementimit të rekomandimeve. Dy ditët tjera të stërvitjes kyqën punë në terren, përkatësisht vizitë të Institucioneve ndëshkuese-përmirsuese „Banja Luka“, Klinikës Psikiatrike „Banja Luka“ dhe Drejtorisë Policore „Banja Luka“. Në syza të këtyre vizitave pjesëmarrësve në arsim dhe arsimtarëve, udhëheqja e këtyre institucioneve e prezentonte punën dhe organizimin e këtyre institucioneve dhe të njëjtët u përgjigjen në të gjitha pyetjet që u parashtruan.

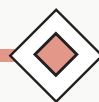
Si pjesë e Projektit, Avokati i Popullit vizitoj administrata më të mëdha policore në Bosnje dhe Hercegovinë që të vërteton kushtet në hapsirat e paraburgosjes. Në këtë drejtim, ishte i përgatitur dhe i shpallur në opinion raport i veçantë për gjendjen në administratën policore në Bosnje dhe Hercegovinë. Vizita e vendeve ku persona, në mënyra të ndryshme, e kanë të kufizuar lirinë e lëvizjes, janë mjete efikase për parandalimin dhe luftimin e torturës. Në bazë të të dhënave të grumbulluara nëpërmjet intervistave me udhëheqjen e pushtetit policor, përkatësisht stacioneve policore të përfshira me Raportin, është përfundar se zyrtarët kanë nivel të caktuar të vetëdijes për nocionin torturë si formë jologjore e mjekimit, por ajo gjithashtu është e patjetërsueshme që në kontinuitet të zbatohet edukimi dhe me ate të ngritet vetëdija e zyrtarëve policor për të drejtat e personave si dhe mënyra e të vepruarit me persona të privuar nga liria. Vizitat e drejtpërdrejta e institucioneve për paraburgosje kanë vërtetuar se problemi kryesor i numrit më të madh të administrimeve policore është se ata nuk kanë numër të mjaftueshëm të vendeve për paraburgim dhe se kanë kapacitete të kufizuara të hapsirave. Gjatë kohës së vizitës, përfaqësuesët e institucionit të Avokatit të Popullit nuk gjetën persona të privuar në asnjërën prej stacioneve policore. Me kontrollimin e dokumentacionit të personit të privuar nga liria, është vërtetuar se organet kompetente i udhëheqin të gjitha evidencat ashtu si duhet, i kanë të gjitha dokumentet, gjithashtu personat janë të informuar për të drejtat, e gjitha vërtetohet me nënshkrimin e personit të privuar nga liria.

Në Raportin special janë dhënë rekomandime: të ndahen mjetet e duhura buxhetore me qëllim që të realizohen rekomandimet e Avokatit të Popullit të Bosnjës dhe Hercegovinës, të drejtuara deri te ministritë kompetente për punë të brendshme në lidhje me nevojën e adaptimit të hapsirave për paraburgim (në përputhje me standardet e parapara me të Drejtat Evropiane për Burgjet); të ndahen mjete buxhetore të nevojshme për punësimin e personelit të nevojshëm – persona të autorizuar zyrtarë në administrimet policore/stacione, në përputhje me sistematizimin e vendeve të punës; në kontinuitet të organizon stërvitje të specializuara dhe të licencuara, në suaza të stërvitjes profesionale, të personave të autorizuar zyrtar që trajtojnë persona të privuar nga liria, e gjitha në përputhje me standartet më të lara vendore dhe ndërkombëtare të fushës.

Edhe pse mekanizmi parandalues nuk është themeluar në Bosnje dhe Hercegovinë, aktivitetet e këtij mekanizmi janë në përputhje me kapacitetet e tyre.

Në vitin 2018, Avokatët e Popullit e ndyshuan Rregulloren për organizim të brendshëm dhe sistematizim në institucionin Avokati i Popullit i Bosnjës dhe Hercegovinës, me ate që Njësia për mbrojtje të të drejtave të të paraburgosurëve/burgosurëve ishte e riemruar në Njësi për ndjekje të zbatimit të të drejtave të personave të privuar nga liria dhe me ate i zgjeroj kompetencat.

Në lidhje me këtë, kompetencë e kësaj njësie është të shqyrton ankesa dhe të hapi procedurë hulumtuese në të gjitha rastet kur është e mundur shkelja e lirive dhe të drejtave të personave të privuar nga liria, pa marrë parasyshë a janë të vendosur në ent (paraburgim/burg) ose institucion tjetër në të cilin kufizohet liria e lëvizjes. Statistika tregon se në vitin 2018, në këtë njësi janë pranuar 144 parashtresa, që paraqet rritje për 6,67% në krahasim me vitin paraprak. Analiza e ankesave të parashtruar tregon se numri më i madh lidhet me përdorimin e benificioneve para gjyqësore, sigurimi i mbrojtjes shëndetësore në kushte në të cilat janë të

vendosur personat e privuar nga liria, kushte për vendosje dhe mjekim, realizim të të drejtës që të vendosen në institucon tjetër.

Me rëndësi është të përmendet se këtë vit, si pjesë e aktiviteteve, Avokati i Popullit realizoj monitorimin e gjendjeve gati në të gjitha entet përmirësuese në Bosnjë dhe Hercegovinë. Është ardhur në përfundim, ka lëvizje pozitive në punën, funksionimin si dhe përmirësim të kushteve për vuajtjen e dënimeve me burg në shumë ente përmirësuese në Bosnje dhe Hercegovinë.

Aktivitetet e Njesisë për mbrojtje të të drejtave të personave me hendikep rezultojnë me shpalljen e Raportit special për gjendjen me të drejtat e njeriut në institucionet për përkujdesje të personave mentalo-invalidor në Bosnje dhe Hercegovinë, i cili gjithashtu ishte i prezentuar përpara opinionit në vitin 2018.

Në Bosnje dhe Hercegovinë, momentalisht nuk kemi shembuj serioz për hakmarrje. Nëse ka ankesa në ndonjë rast, në atë rast reagojmë menjëherë me atë që e njoftojmë udhëheqjen e institucionit sepse nuk pranohet një sjellje e tillë. Intervistat me persona të privuar nga liria praktikohen në hapsira të specializuara, pa prezencën e personave zyrtar ose të punësuar. Personat e privuar nga liria, gjithashtu, drejtohen deri te ne me shkrim, ku është e garantuar besueshmëria e shkresës.

Duke e pasur parasysh se akoma nuk kemi themeluar MKP, mundohemi që të marrim funksionin dhe obligimet e këtij mekanizmi në mas[ë më të madhe të mundur.

Ju faleminderit për kujdesin

Fidane Zekaj

**Këshilltare juridike e MPN-së
Kosovë**

Në pajtim me nenin 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 17 të Ligjit 05/L-019 për Avokatin e Popullit, është themeluar Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës (MKPT) i Avokatit të Popullit.

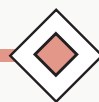
Ligji nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, i cili hyri në fuqi më 26 qershor 2015, në nenin 17, paragrafi 1, përcakton: "Avokati i Popullit vepron si Mekanizëm Kombëtar për Parandalim të torturës dhe trajtimeve e ndëshkimeve të tjera mizore, jonjerëzore dhe poshtëruese."

Ligji parasheh që, në kuadër të Avokatit të Popullit, të krijohet një mekanizëm i veçantë, i cili do t'i kryejë të gjitha funksionet e Mekanizmit Kombëtar për Parandalim të Torturës, sipas Protokollit Opsional të Konventës së OKB-së. MKPT e Kosovës, në përbërje ka juristë, mjekë, psikologë dhe punëtorë socialë. Pra është i përberë prej një ekipi shumë disiplinor, ashtu siç është paraparë me Protokollin Opsional të Konventës së OKB-së.

Gjatë vitit të kaluar, sikurse edhe gjatë këtij viti, MKPT-ja ka vizituar një numër të madh të stacioneve policore, qendra të paraburgimit, qendra korrektuese, institucionet e shëndetit mendor, qendrat e kujdesit social, Qendrën për Azilkërkues dhe Qendrën e Mbajtjes për të Huaj. Lidhur me këto vizita, MKPT-ja, nga gjetjet e monitorimit, ka nxjerrë raporte me rekomandime, të cilat ua ka përcjellë autoriteteve kompetente.

Duhet cekur se Avokati i Popullit, në të gjitha vendet e privimit nga liria, qysh në vitin 2004 i ka të vendosura kutitë e ankesave, të cilat hapen vetëm nga përfaqësuesit e Institucionit të Avokatit të Popullit.

Mirëpo, edhe pse nuk është mandat i MKPT-së për t'i trajtuar ankesat individuale, MKPT-ja, gjatë vizitave të përgjithshme apo ad-hoc, i hap kutitë e ankesave dhe prej aty mund ta kuptojë situatën e përgjithshme në një qendër, e cila është duke u monitoruar. Ndërsa formë tjetër e pranimi të ankesave është përmes thirrjeve telefonike nga vet personat e privuar nga liria, (funksionon edhe linja falas ku numri është i vendosur në kutitë e ankesave), po ashtu përmes familjarëve, përmes punëtorëve socialë dhe përmes avokatëve.

Pavarësisht formave të përzgjedhjes së personave të privuar nga liria për intervistim, të cilat MKPT-ja i aplikon me qëllim të mos rrezikimit të sigurisë së tyre, ne si MKPT, kemi pranuar ankesa me pohimet se, pas bisedës që kanë zhvilluar me ne, ata janë ndëshkuar ose me ndërrim të pavijonit, ose me ndërrim të dhomës, ose me largim nga puna, apo edhe me transferim në qendrat tjera korrektuese.

Frika nga hakmarrja është një pengesë e madhe për një punë efektive monitoruese. Të gjithë personat që komunikojnë me MKPT-në, të burgosurit, pacientët, punonjësit e qendrave të paraburgimit, punonjësit e spitaleve psikiatrike dhe institucioneve të ngjashme, familja, përfaqësuesit e shtetit dhe të tjerë (në qendra të ndalimit p.sh. nga komunikimi me ambasadat e tyre), duhet të sigurohen se çdo informacion i dhënë mbetet konfidencial dhe nuk do të lejohet paraqesin rrezik për kërcënim të çfarëdo ndëshkimi.

Një strategji e tillë duhet të adresojë gjithashtu edhe kërcënimet e ndëshkimit kundër anëtarëve dhe personelit të mekanizmit. (shembull i MKPT, që do të prezantohet gjatë diskutimeve).

MKPT -ja sa herë që ka marrë informata të ndjeshme ose ankesa gjatë vizitës, ka bërë edhe intervista individuale shpesh për të ruajtur anonimitetin dhe personin si burim të informacionit.

Një formë tjetër e përzgjedhjes për zhvillimin e intervistës, të cilën e praktikon MKPT-ja gjatë vizitës, është përzgjedhja e emrave nga tabelat që janë të vendosura nëpër pavijone, ku janë të shkruar emrat e personave të privuar nga liria. Në këtë mënyrë kemi mundësi që të shmangim rrezikun eventuale që mund t'i kanoset një personi të privuar nga liria, në rast se ai ka parashtruar kërkesë për t'u vizituar nga MKPT-ja. Ndërsa, në disa qendra korrektues, emrat e personave të privuar nga liria figurojnë në derën e qelisë ku janë të vendosur. Kjo praktikë e MKPT-së paraqet lehtësim për përzgjedhjen e një personi të privuar nga liria për të biseduar me të, pa u kuptuar nga autoritetet se ai ka bërë kërkesë për intervistë/takim.

Ne si Mekanizëm Kombëtar për Parandalimin e Torturës, në takimet që zhvillojmë, në fillim të vizitës dhe në fund të vizitës, por edhe gjatë takimeve tjera me menaxhmentin, stafin dhe personat e privuar nga liria, në vazhdimësi e theksojmë se ndëshkimet janë të ndaluara në mënyrë eksplicite me të gjitha instrumentet vendore dhe ndërkombëtare dhe se MKPT do t'i trajtoj ato deri në fund. Në këtë drejtim vlen të përmendët bashkëpunimi me Inspektoratin Policor të Kosovës (për rastet e pranimeve të reja) dhe me Inspektoratin e Burgjeve (për rastet që janë në vuajtje) por edhe një bashkëpunim të ngushtë në këtë drejtim kemi me Organizatat Jo-qeveritare.

MKPT ka bërë edhe shpërndarjen e broshurave informuese, tek menaxhmentin, personeli i qendrave, të personat e privuar nga liria, për mundësin e kontaktit në linjën telefonike falas për të parashtruar ankesën si dhe mundësinë që të kenë informacion mbi mandatin dhe metodat e punës të MKPT.

Rastet të cilat pas bisedës me MKPT, janë transferuar ose kemi informacion që janë kërcënuar se do të ndëshkohen, në cilën do formë çoftë, është e mjaftueshme për ekipin e MKPT që t'i kushtojë vëmendje të shtuar dhe të bëhet monitorim i tyre në vazhdimësi (shembull gjatë diskutimeve). Shqetësimet lidhur me këto situata, diskutohen fillimisht me menaxhmentin e qendrës, e nëse është e nevojshme edhe me Drejtorin e Përgjithshëm të Shërbimit Korrektues. Të gjitha këto raste trajtohen me seriozitet nga MKPT dhe Avokati i Popullit duke kërkuar edhe iniciimin e procedurës disiplinore ose penale.

Ndërsa, në të gjitha rastet kur ka pohime për ndëshkim fizik, shikohen dosjet shëndetësore, protokollet e lëndimeve trupore, vet lëndimeve, tentim vet vrasjeve, duke i kushtuar vëmendje të veçantë, personave me çrregullime mendore si dhe abuzuesve të substancave, të cilët mund të jenë të frikësuar nga ndëshkimi dhe nuk kanë guxim të tregojnë/flasin (shembull gjatë diskutimeve).

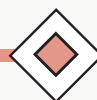
Mirëpo, nga vizita e fundit e realizuar në shkurt të këtij viti në Qendrën Korrektuese në Dubravë, e cila është qendra më e madhe korrektuese në Kosovë, kemi pranuar ankesa edhe nga zyrtarët korrektues. Sipas pohimeve të tyre, ata janë marrë në pyetje nga mbikëqyrësit lidhur me atë se çka kanë biseduar me MKPT, të cilin shqetësim e kemi përcjellë tek Drejtori i Institucionit por edhe tek Drejtori i Përgjithshëm i Shërbimit Korrektues të Kosovës.

Duhet përmendur se në Kosovë, shërbimi shëndetësor i burgjeve, menaxhohet nga Ministria e Shëndetësisë, gjë që ka bërë që të ngritet niveli i shërbimeve, të zvogëlohet numri i ankësive dhe trajtimi i rasteve të bëhet më konfidencialitet më të lartë. Gjithashtu, në procedurat operacionale të veprimit të Shërbimit Shëndetësor të Burgjeve, është paraparë obligimi që në të gjitha ato raste kur qendrat korrektuese pranojnë raste të reja, ndaj të cilave është përdorur forca nga policia apo është përdor forca nga zyrtarët korrektues, apo kur ka pasur përleshje mes të burgosurve, Drejtoria Shëndetësore e Burgjeve e njofton MKPT-në dhe pas hetimit preliminar njofton Inspektoratit e Burgjeve ose Inspektoratin Policor, të cilët kanë mandat për ta hetuar përdorimin e tepruar të forcës, qoftë nga policia apo nga zyrtarët korrektues (shembull gjatë diskutimeve).

Ky bashkëpunim ka ngritur nivelin e sigurisë për të privuarit nga liria dhe ka shtuar kujdesin e sjelljes nga ana e policisë dhe nga ana e zyrtarëve të Shërbimit Korrektues të Kosovës.

MKPT-ja kujdeset për promovimin e mandatit të vet, në mënyrë që institucionet të besojnë në punën e këtij mekanizmi, duke qenë se mandati ynë është respektimi i të drejtave të personave të privuar nga liria, trajtimi human dhe njerëzor i tyre, dhe jo që autoritetet ta shohin MKPT-në si trupë kritikuese, e shumë shpesh edhe si akuzuese. Në këtë drejtim një kontribut shumë të madh ka dhënë Këshilli i Evropës i cili përmes projektit për forcimin e kapaciteteve monitoruese të MKPT-së, të të gjitha vendeve ku mbahen personat e privuar nga liria. Përmes këtij trajnimi ekipit të MKPT por edhe pjesëmarrësve të tjerë nga Avokati i Popullit dhe shoqërisë civile, u janë ofruar trajnimet teorike dhe praktike, me ekspertët më të mirë të CTP. Ky projekt ka rezultuar shumë i suksesshëm, dhe ka zgjatur dy vjet.

Garancia më e fortë e mekanizmave efektivë të monitorimit është aftësia e anëtarëve të tyre për të bërë punën e tyre pa kërcënime apo sanksione kundër tyre. Në të njëjtën kohë, një element i rëndësishëm është mbrojtja kundër hakmarrjeve për të burgosurit pas kontakteve të tyre me monitoruesit, çofshin ata të MKPT ose shoqëria civile.

Aneks I - Rendi i ditës për Takimin e parë të rrjetit të mekanizmave parandalues nacional të vendeve të Evropës Juglindore në vitin 2019

osbe Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
Misioni në Shkup

Република Северна Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë së Veriut
AVOKATI I POPULLIT
Republic of North Macedonia
O M B U D S M A N

“Strategjia nacionale e mekanizmave parandalues për parandalim dhe mbrojtje nga represaliet”

Takimi i parë i rrjetit të MPN të Evropës Juglindore

11-12 Qershor 2019, h. ARKA, Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut

10 Qershor 2019

19:00 - 21:00 Arritja e pjesëmarrësve
Darka e shërbyer në hotel

11 Qershor 2019

09:00 - 09:30 Regjistrimi i pjesëmarrësve

Fjalime hyrëse:

09:30 - 09:50 z. **Ixhet Memeti** – Avokati i Popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut

Ambasadori Clemens Koja – Shefi i Misionit të OSBE-së në Shkup

Prezantimet:

10:00 - 10:30 **Znj. Vjollca Rushaj**, këshilltare shtetërore për prevenim nga tortura,
Avokati i popullit i Republikës së Maqedonisë së Veriut (Moderatore e Takimit të parë të rrjetit të MPN të Evropës Juglindore)

Përfaqësues të Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës të KB

z. Kosta Mitroviq – Anëtar i Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës (SPT) të KB

z. Armen Avetisyan – anëtar i Sekretariatit të Nënkomitetit për Parandalimin e Torturës (SPT) të KB

10:30 - 11:00

Diskutime

11:00 - 11:30

Pushim i shkurtër dhe fotografim i grupit

11:30 - 12:30

Prezantime nga anëtarë të Mekanizmave Parandalues Nacional:

- MPN Shqipëri
- MPN Austri
- MPN Bulgari
- MPN Kroaci
- MPN Greqi

12:30 - 13:00

Diskutime

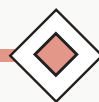
13:00 - 14:30

Pushimi i drekës

14:30 - 15:30

Prezantime nga anëtarë të Mekanizmave Parandalues Nacional:

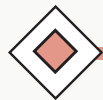
- MPN Hungari
- MPN Maqedonia e Veriut
- MPN Mali i Zi
- MPN Slloveni
- MPN Sërbi
- MPN Bosnja dhe Hercegovina
- MPN Kosovë

15:30 - 16:00	Diskutime
19:30 - 21:30	Darkë zyrtare

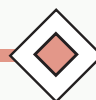
12 Qershor 2019

09:30 - 10:00	Diskutime dhe përmbledhje të diskutimeve nga dita e parë
10:00 - 10:30	Miratimi i konkluzioneve
10:30 -i 11:00	Pauzë për kafe
11:00 - 12:00	Brifing dhe diskutime për planet e ardhshme të Rrjetit (aktivitete, takime, konferenca)
12:00 - 13:00	Dreka
13:00	Nisja e pjesëmarrësve

Aneks II- Lista e pjesëmarrësve

1. Ixhet Memeti, Ombudsman of the Republic of North Macedonia
2. Ambassador Clemens Koja, Head of the OSCE Mission to Skopje
3. Ermonela Xhafa, Commissioner , Ombudsman institution of Albania
4. Genci Terpo, Assistant Commissioner, Ombudsman institution of Albania
5. Besnik Deda, Assistant Commissioner, Ombudsman institution of Albania
6. Peter Kastner, Austrian Ombudsman Board
7. Ivelina Velkova, Chief Expert, Office of the Ombudsperson of Bulgaria
8. Silviya Slaveva, Senior Expert, Office of the Ombudsperson of Bulgaria
9. Maja Kevic, Deputy Ombudsman, Ombudsperson of the Republic of Croatia
10. Anica Tomsic Stojkovska, Legal Affairs Advisor, Ombudsperson of the Republic of Croatia
11. Chrysoula Antoniou, Special investigator, Greek Ombudsman's Office
12. Evangelija Markaki, Special investigator, Greek Ombudsman's Office
13. Izso Krisztina, Senior Legal Advisor, Fundamental human rights of Hungary
14. Istvan Sarkoezy, Senior Legal Office, Fundamental human rights of Hungary
15. Vjollca Rushaj, state counselor, NPM of the Republic of North Macedonia
16. Irina Aceska, counselor , NPM of the Republic of North Macedonia
17. Aleksandar Trenkoski, counselor, NPM of the Republic of North Macedonia
18. Bardhyl Limani, legal officer, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
19. Martin Duvnjak, legal officer, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
20. Jana Dzekov, project assistant, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
21. Jana Dukovska, legal officer, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
22. Zdenka Perovic, Deputy Ombudsman, Ombudsperson's Office of the Republic of Montenegro
23. Daniela Brajkovic, Advisor, Ombudsperson's Office of the Republic of Montenegro
24. Shucko Bakovic, Ombudsman, Ombudsperson's Office of the Republic of Montenegro
25. Ivan Selih, Deputy Ombudsman, Office of the Ombudsperson of the Republic of Slovenia
26. Tamara Blagojevic, Head of NMP, Protector of Citizens of the Republic of Serbia
27. Jelena Samardzic, Independent Advisor, Protector of Citizens of the Republic of Serbia
28. Vedrana Pavlovic, Assistant Ombudsman, Office of the Human Rights Ombudsperson of Bosnia and Herzegovina
29. Vanja Dandic, Expert Advisor, Office of the Human Rights Ombudsperson of Bosnia and Herzegovina
30. Hasime Terziqi, Doctor, Office of the Ombudsperson of Kosovo
31. Fidane Zekaj, Legal Advisor, Office of the Ombudsperson of Kosovo
32. Kosta Mitrovic, SPT member
33. Armen Avetisyan, Human Rights Officer, SPT
34. Vaska Bajramovska Mustafa, deputy ombudsman of the Republic of North Macedonia
35. Suzana Salju, deputy ombudsman of the Republic of North Macedonia
36. Jovan Andonovski, deputy ombudsman of the Republic of North Macedonia
37. Demir Hamiti, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
38. Naxhie Kurtishi, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
39. Marija Llazarova, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia

40. Sllavica Dimitrievska, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
41. Angela Lazarevska, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
42. Monica Sandri, UNHCR representative
43. Dejan Kladarin, Senior protection officer, UNHCR
44. Tatjana Bundaleska, protection associate, UNHCR
45. Zhaneta Poposka, OSCE
46. Sillvana Boshkovska Georgievska, OSCE

**Aneks III - Përfundimet dhe rekomandimet nga Takimi i parë i rrjetit të mekanizmeve parandalues
nacional të vendeve të Evropës Juglindore në vitin 2019**

PËRFUNDIMET DHE REKOMANDIMET E TAKIMIT TË PARË

1. NPM-të duhet të jenë të vetëdijshëm se masat ndëshkimore dhe frikësimet mund të ndodhin në të gjitha “vendet e ndalimit”. Ndjekja e “parimit -mos dëmto” garanton që, askush nuk do të jetë subjekt i sanksioneve, për shkak të përbushjes së mandatit të NPM-së.
2. Aktivitetet e ndërgjegjësimit do të ndihmojnë në krijimin e një platforme besimi për të inkurajuar të gjithë njerëzit të flasin lirshëm me përfaqësuesit e NPM-së, duke qenë të sigurt se parimet e konfidencialitetit nuk do të shkelen.
3. Duke ndjekur politikat e SPT-së për masat ndëshkimore, çdo NPM duhet të krijojë një strategji dhe metodologji individuale, si të parandalojë masat ndëshkimore dhe çfarë duhet të bëhet, kur ndodhin masat ndëshkimore.

Fotografi e përbashkët e pjesëmarrësve të takimit, 11.06.2019

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Skopje

Република Северна Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë së Veriut
AVOKATI I POPULLIT

Republic of North Macedonia
O M B U D S M A N

1ST MEETING OF THE SOUTH EAST EUROPE NATIONAL PREVENTIVE MECHANISM NETWORK IN 2019

Skopje, Republic of North Macedonia

Title: *1st Meeting of the South East Europe National Preventive Mechanism Network in 2019*

Publisher: Ombudsman Office of the Republic of North Macedonia

Redactor: Ombudsman Office - National Preventive Mechanism

Language editing: Ombudsman Office

Design: Keti Stefkova

Copies: 100

CONTENTS

Ixhet Memeti , <i>Ombudsman of the Republic of North Macedonia</i>	139
Ambassador Clemens Koja , <i>Chef of the OSCE Mission to Skopje</i>	141
Ermonela Xhafa , <i>Commissioner at Ombudsman of Albania</i>	143
Dr Peter Kastner , <i>President of legal group in Austrian Ombudsman Board</i>	148
Silviya Slaveva , <i>senior expert in Office of the Ombudsperson of Bulgaria</i>	151
Maja Kević , <i>Deputy Ombudswoman of the Republic of Croatia</i>	155
Chrysoula Antoniou , <i>Special investigator in the Greek Ombudsman</i>	158
Evangelia Markaki , <i>Special investigator in the Greek Ombudsman</i>	161
Krisztina Izsó and István Sárközy , <i>Senior legal advisers of OPCAT NPM Department, Hungary</i>	166
Aleksandar Trenkoski , <i>Adviser for prevention of torture, NPM of the Republic of North Macedonia</i>	171
Zdenka Perovic , <i>Deputy Ombudsman of Montenegro for the NPM</i>	174
Ivan Selih , <i>Deputy Ombudsman and Head of the NPM of the NPM of Slovenia</i>	178
Jelena Samardžić , <i>Independent advisor in NPM Serbia</i>	180
Vedrana Pavlović , <i>Head of the Department in the Ombudsman Institution for Human Rights of Bosnia and Herzegovina</i>	182
Fidane Zekaj , <i>Legal advisor in NPM Kosovo</i>	185
ANNEX I - <i>Agenda of the 1st Meeting of the South East Europe National Preventive Mechanism network in 2019</i>	188
ANNEX II - <i>List of participants</i>	191
ANNEX III - <i>Conclusions and recommendations of the first meeting of the South East Europe national preventive mechanism network in 2019</i>	193

The Ombudsman of the Republic of North Macedonia- the National preventive mechanism, on 11th and 12th June 2019, for the first time hosted and moderated the South-East Europe NPM Network, which this year celebrates 6 years since its first establishment.

This event was financed by the OSCE Mission in Skopje.

The first meeting of the South-East Europe NPM Network was focused on the protection of reprisals strategy as well as adjustment of the common methodology for prevention and protection from reprisals used on persons who cooperate and share certain information with the national preventive mechanisms.

On this event, along the ombudsman Mr. Ixhet Memeti, their addressing had the ambassador of the OSCE mission in Skopje Klemens Koja, members of the Subcommittee for prevention of torture of the United Nations, representatives of the national preventive mechanisms of Albania, Austria, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Greece, Kosovo, North Macedonia, Serbia, Slovenia, Hungary, Croatia and Montenegro.

In addition to this publication you will find the presentations of each participant of the South-East Europe NPM Network meeting.

Ixhet Memeti

**Ombudsman of the Republic
of North Macedonia**

Distinguished colleagues, dear friends, ladies and gentlemen, good day

As a host of the first meeting of the South East European Network of National Preventive Mechanisms in 2019, let me greet and welcome you, and thank the OSCE Mission to Skopje and the UNHCR Office for their support of these network meetings, whose importance is great.

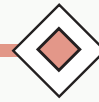
Let me especially extend my greetings to Mr. Clemens Koja, Ambassador of the OSCE Mission to Skopje, and Ms. Monika Sandri - Head of the Office of the High Commissioner for Refugees in Skopje.

I welcome the representatives of the Subcommittee on Prevention of Torture, respected colleagues from the ombudsman institutions and national preventive mechanisms, as well as the representatives of the media.

When we set up this network in 2013, we, the National Preventive Mechanisms from Macedonia, Albania, Croatia, Montenegro, Slovenia, Serbia, and Bosnia and Herzegovina as Ombudsman Institutions, aimed to improve co-operation and establish practices for exchange of experiences, to create better synergy between network members, and to provide mutual support for effectively fulfilling our mandate under the Optional Torture Prevention Protocol (OPCAT).

Today, after six years of operating this network, I can freely say that we have succeeded in our intended purpose, that is, the effects of networking are visible. Confirmation of this is not only the expansion of the network of new members of the National Preventive Mechanisms by the Ombudsman Institutions (currently 13 members), but also the more effective way National Preventive Mechanisms operate in visits to places of detention, which of course is the result of such meetings and meetings where we jointly consider issues we face as a preventive mechanism.

The satisfaction is even greater because these bodies are in constant communica-

tion, often in informal meetings, which again gives effect, as we get to know each other better, get closer to each other, and find solutions to the challenges associated with our mandate.

Focused on our work, we are aware that in our daily efforts to prevent acts of torture in places of deprivation of liberty, whereby we also receive information in conversations with victims, the risk of intimidation and reprisals on the persons and organizations with whom we communicate still presents a great challenge for our work, which also requires a more serious approach to action. Intimidation and reprisals are serious human rights violations.

That is why, at this annual network meeting, we have chosen a topic that is closely linked to the methodology of the work of the National Preventive Mechanisms, namely the strategies for prevention and protection against reprisals. We were aware, however, that the Optional Protocol expressly forbids government authorities and officials from ordering, enforcing, permitting or tolerating any sanction against any person or organization for the information they have submitted to the National Preventive Mechanism, regardless whether this information was true or not.

Therefore, it is our responsibility to monitor compliance with this prohibition, as well as our responsibility to take appropriate measures to reduce the risk of possible reprisals against individuals or organizations for the information they provide us.

I would like to remind you that, recognizing the seriousness of this issue, the United Nations Contracting Bodies have adopted the "Guidelines against Intimidation and Reprisals", and the Committee against Torture has additionally adopted the "Guidelines on Admission and Treatment of Reports of Reprisals against the individuals and the organizations they collaborate with."

The Subcommittee on Prevention of Torture has also adopted its own "Anti-Reprisals Policy", the practical implementation of which we will be able to hear from representatives present at this meeting.

And we, the National Preventive Mechanisms, following the example of these bodies and the seriousness of this occurrence should strive to improve policies and strategies to reduce the risk of intimidation and reprisals, as well as to provide adequate protection to victims.

In view of the abovementioned, I expect that at this meeting, by sharing experiences, as well as by exchanging opinions, we will contribute to the improvement and harmonization of strategies for the prevention and protection from intimidation and reprisals.

At the same time, I look forward to adopting common positions and conclusions on how to improve our work in the fight against torture in places of detention and deprivation of liberty, in particular on how to strengthen our treatment and prevention of reprisals, which will certainly strengthen us as a mechanism for the prevention of torture and as Ombudsman institutions in their efforts for zero tolerance of torture and other inhumane treatment or punishment.

Thank you and I wish you successful work.

Ambassador Clemens Koja

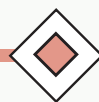
Chef of the OSCE Mission to Skopje

Ombudsman Memeti,
Ladies and Gentlemen,

The OSCE believes that strong and independent National Human Rights Institutions are essential for the effective implementation of human rights commitments. In the 1990 Copenhagen Document, OSCE participating States committed themselves to “facilitate the establishment and strengthening of independent national institutions in the area of human rights and the rule of law”.

In recent years, the Ombudsman Institution of North Macedonia has expanded its competences. The Institution received additional tasks - including acting as external oversight body of the police, as independent framework to monitor the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, and as *amicus curiae* in court cases. In addition, the Institution’s budget had been increased and staff recruited that should help the Institution to better exercise its prerogatives. However, the Ombudsman Institution still needs further strengthening to fulfil its new obligations, for instance, in its National Preventive Mechanism. National Preventive Mechanisms cannot be effective unless they are able to perform their functions properly. The drafters of the “Optional Protocol of the United Nations Convention against Torture” explicitly stipulated legal obligations for the States parties concerning independence, mandate and budgetary resources of such mechanisms. However, despite the recent reinforcements in terms of staff, the National Mechanism against Torture still needs additional human and financial resources in order to its job properly.

Today we are gathered here to discuss the “National Preventive Mechanism Policy on Reprisals”. This topic is of paramount importance for the proper functioning of a National Preventive Mechanism. Its members need to be able to work without threats or sanctions against them. At the same time another issue requires our attention - ensuring protection against

reprisals against persons deprived of their liberty and their contacts who communicate with monitoring bodies. Fear of reprisals is a serious obstacle for effective monitoring. I look forward to your discussion about strategies to tackle this challenge.

To conclude, I commend the Ombudsman Institution for all its work and especially for the National Preventive Mechanism. Still there are many battles to be fought until a society free from torture, inhuman and degrading treatment, punishment and impunity can be realized. We are ready to continue to support efforts to strengthen the Ombudsman Institutions.

I wish you all a fruitful discussion.

Thank you.

Ermonela Khafa

**Commissioner at Ombudsman
of Albania**

What is understood by “reprisals sanctions”?

The term of “reprisals” is frequently used to describe punishment practices inflicted by guards or detaining authorities against detainees who have reported to independent monitors. However, “reprisal” being defined as an act of revenge or retaliation, is neither exact nor precise, since the effects suffered by individuals subjected to torture and other ill-treatment do not result from committing an “offence” supposedly justifying a revenge or a punishment¹.

In fact, the reprisals it should be considered as a threat to the mission of NMPs of preventing torture and ill-treatment. Although reprisals are not a new phenomenon, the awareness about it has grown in the recent years, especially since the entry into force of the Optional Protocol to the UN Convention against Torture (OPCAT) and the multiplication of National Preventive Mechanisms.

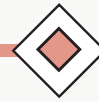
Role of NPM

We as experts of the NPM generally think that disciplinary measures negatively affect the person’s psychological state and relations with other inmates. Monitoring bodies established under the OPCAT are granted the following powers that should normally prevent possible sanctions against them: access to all information referring to the treatment of detainees, access to all places of detention, opportunity to have private interviews with the persons deprived of their liberty, liberty to choose the places they want to visit and the persons they want to interview². The Association for the Prevention of Torture (APT) strongly condemns all forms of reprisals related to visits to places of deprivation of liberty. They are not only a violation of human rights, but also a threat to the mission of monitoring bodies.

During the visits, we as monitoring bodies have used the methods that are useful in re-

¹ articles 15 and 21 of the OPCAT

² See OPCAT Art. 20.

ducing the risks of reprisals include:

- Guaranteeing a sufficient amount of time spent in each place visited.
- Ensuring that interviews are done in private.
- Holding interviews with as many persons as possible to make them less easily identifiable.

Rules of confidentiality, bounding some visiting bodies, should always be balanced with humanitarian principles and the need for protection.

Actions to protect individuals deprived of their liberty

Carry out the interviews in absolute privacy: out of hearing and, to the extent possible, out of sight (of both staff members and detainees).

Omit formulating recommendations, suggestions or petitions to custody staff immediately after the interviews

When visiting the place of deprivation of liberty, avoid collective demands raised openly by detainees as they may expose them

Give the assistance and advices to the inmates or their relatives in both the judicial and the administrative fields

Raise awareness of public opinion on the rights of persons deprived of their liberty

Raise awareness of the mandate of the monitoring body: Most visiting mechanisms operate behind the scenes, which is also part (at least in NPMs' case) of the constructive dialogue they have with the authorities.

Monitors should always be guided by the "do no harm principle" and undertake all the possible actions to mitigate the risk of sanctions inflicted on those who agreed to cooperate with them during their visits.

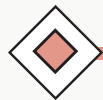
Concrete examples from monitoring as well as legal references

A.S., 38 years old, sentenced to 9 years in jail for attempted murder in qualifying circumstances, was scheduled to go with a four-day rewarding permit in June to meet his family members. Due to a conflict with other fellow inmates, A.S.'s rewarding permit was canceled and for a week he was excluded from all group activities. Naturally, the reaction to this measure was controversial and was not welcomed by the person.

Based on the example mentioned above, the question to ask is why and whether there should be disciplinary measures in penitentiary institutions. Does this kind of communication affect the rights of persons with limited freedom? Sanctions should be reasonable in light of the offense and prisoner's circumstances, including disciplinary history and any mental illness or other cognitive impairment.

Prisons in Albania during the communist regime were seen only as places of punishment and restricted relations in communication with the outside world and within the prison, and the existence of disciplinary measures for people with limited freedom nowadays, makes you reflect on this type of communication and subsequent and interacting effects. Disciplinary measures can be seen as a constrictive measure for people with limited freedom. In fact, the legal provisions are defined as a communication process in order to improve an unacceptable behavior in the environment in which they are kept.

Reprisals are originally generated by an environment which allows them to happen. We can list three main reasons of the application of the measures at in these institutions:

1. High Population;
2. Attempts to enter the mode of prohibited items
3. Conflicts between prisoners

The article 51 of the General Regulation of Prisons defines the measures given in cases of evidence of a breach of discipline based on the classification of the violation committed. For very severe disciplinary violations, are issued the measures of exclusion from all joint activities up to 20 days, placement in specific environments and discontinuation of permits for a period of 6 months. For severe disciplinary violations, are issued the measures of exclusion from joint activities are granted for up to 10 days in specific environments, exclusion from to go outside in groups, but not more than 20 days. The Reprimands, as well as reprimands in the presence of prisoners, are given for violations which are considered light. The Law 8328 "On the rights and treatment of prisoners and detainees" provides lighter measures for women and minors, halving the time for the measures outlined above. 4

Nonetheless, minors should be treated as victims rather than as criminals, although their behavior is dangerous, but does not mean that they will be forgiven of their behavior but should be treated better during the course of the procedure and to resolve the most appropriate measures to be applied to them.

To determine whether an action is a violation, the Article 52 of the General Regulation of Prisons provides the establishment of the Disciplinary Council and the way of proceeding. In the case of lighter violations, the measure is decided by the Director of the Institution after clarifying the circumstances and communicating with the prisoners, as the right to protection is guaranteed. The disciplinary measure is decided by the Disciplinary Council, which is composed of the Director of the Institution in the capacity of chairman, as well as staff members of the social care, health, legal and police sectors, when serious and serious violations are ascertained in Article 51 of the prison regulation³. "Against the decision of the Disciplinary Council, the prisoner has the right to submit a written complaint within 15 days to the Appeals Commission at the General Directorate of Prisons, whose composition is determined by order of the General Director of Prisons".

From the inspections that we have done as NPM, we have noticed that the respect of the right of appeal of persons with limited liberty to the disciplinary measures given is strictly followed by the respective structures in the GDP. All submitted complaints have been reviewed seriously and most of them have become part of the inspection tasks for the institutions that have opposed the issuance of these measures

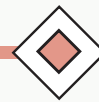
From the survey of disciplinary measures registers, it was found that almost every institution monitored, due to the phenomenon of the plug in and use of prohibited items by the prisoners, disciplinary measures were imposed against them. This data is closely related to security in these institutions. From the monitoring has resulted that the banned items are often cell phones, narcotic drugs, cutting tools. Lack of scanner equipment, in some the prisons in the food control points, enable the transfer of prohibited items to these institutions. In some cases the inmates have claimed that this "service" is performed by corrupt personnel with "payment". For example a case occurred in the Korça Prison, was made public by the media. During December 2015, the Criminal Code of the Republic of Albania has been amendment, toughening the sanctions, related to the punishment of persons attempting to enter or use banned items in prisons.

STATISTICS

For 2018, **1075** disciplinary measures have been applied to all prisons

For 2019 until now **461** disciplinary measures have been applied to inmates in all prisons

³ Ibid article 52. 2,-3 12, article 52/1.1-2

For juveniles :

- For **2018** no disciplinary measure has been issued.
- For **2019** so far 3 measures have been given **"Reprimands"**

As we can see from the table below, the disciplinary measure that has been given more often in the monitored institutions has resulted **in the exclusion from joint activities of up to 20 days**. This measure is then followed by the disciplinary measure of exemption from to go outside in groups. Regarding the procedure followed for issuing the measure, there have been occasional, sporadic cases of non- compliance with the procedural norms provided by law and regulation.

DISCIPLINARY MEASURES FOR PRISONERS AND PRE-DETAINEES IN THE PRISONS					
Year	Individual coun- seling	Reprimands in the presence of prisoners	Exclusion from joint activities for up to 10 days	Exclusion from to go outside in groups, not more than 20 days	Exclusion from joint activities up to 10 days
2018	119	3	200	185	513
Jan- May 2019	66	4	111	59	190

Regarding the respect of the right to the benefit of the rewarding permission let's take an example, in the penitentiary "Ali Demi" there is evidenced a case where the director has approved the granting of the rewarding permission and the GDP has rejected by telephone and not by an official letter. The competent authority for the granting of the rewarding permission is the head of the institution and the GPB has the task of planning the permits⁴.

Another problem found is the non-granting of the rewarding permits to persons with foreign citizenship. This is a problem that needs to be regulated, not discriminatory in legislation.

Monitors should always be guided by the "do no harm principle" and undertake all the possible actions to mitigate the risk of sanctions inflicted on those who agreed to cooperate with them during their visits.

In conclusion, we can say that the fact that prisons and detentions are places where the person is deprived of liberty and who are limited to communicating with the outside world is well-known. This communication is limited because the inmate needs to habituate with the prison rules, which determine the limits of a person's behavior in prison. Of course, that putting into jailed of a person is associated with a heavy state of mind of the person, but not only, we can say that this can cause a heavy situation even to his family members. Often, they are not aware of their rights and the rules they must apply, which makes their adaptation and behavior even more difficult. Disciplinary measures should not be seen as a form of punishment, but as

⁴ Referring to the Order of Minister of Justice No. 103, dated 14.02.2014 "On the Settlement of Certain Issues Related to the Rewarding or Special Granting of Permitted Permits of Officials", it results that the director of the institution of execution of the decisions criminal is the authority responsible for reviewing the claim and awarding remuneration licenses to ordinary and low security prisons. Once the legal proceedings concerning the review of the claim are completed, the Director of the prison shall, by special letter, notify the Director-General who decides on the planning of the permit.

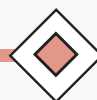
a communication process to raise awareness of the person with limited freedom to re-evaluate his behavior and performance in the institution. The form, content, mode and application of this process are elements defined in various domestic and international legal provisions. To give a disciplinary measure is not easy, as it is always seen in two ways; flexibility in the handling and communication of prisoners that provides each person with space and personal dignity and the creation of a secure system.

In the process of this communication mechanism need to be considered several factors that can have a positive impact on the improvement of disciplinary measures:

- Improvement of complaint procedures of persons with limited freedom to revoke the measure given;
- Ensuring that no authority tolerates any sanction against any person for having been in contact with a monitoring body is a key element in combating and preventing torture. While persons deprived of their liberty are more vulnerable to sanctions inflicted by detaining authorities, it should not be forgotten that their relatives, the places of detention's employees and even members of monitoring bodies can also be subjected to such punishment measures.
- Beside of the medical counseling, is needed to be considered and the psychologist's view for the options and effects on the person's mental health; and
- Creating a "mini-library" in the separation rooms.

Exercise of rights and respecting the obligations contribute to avoiding lawlessness. Of course, the ultimate goal of implementation of the rules is the respect of human dignity and the protection of life.

But in any case, justice does not stop at the prison gate.

Dr Peter Kastner

President of legal group in Austrian Ombudsman Board

General remarks

The Austrian Ombudsman Board (AOB) and its six multidisciplinary commissions regularly monitor public and private institutions that are classified as “places of deprivation of liberty within the meaning of Article 4 of the OPCAT” nationwide and on a regular basis. The main aim of the NPM is to detect structural deficits that can lead to cases of maladministration.

Additional preventive competences of the NPM are the inspection of institutions and programs for persons with disabilities, due to Article 16 paragraph 3 of the UN-CRPD as well as monitoring and concomitant control of the authorities empowered to exercise direct administrative power and coercive measures. These preventive competences can overlap with the OPCAT mandate and complement it.

The commissions carried out more than 500 visits in 2018. Most initial visits were done in psychiatric institutions, medical facilities, retirement and nursing homes, child and youth welfare facilities. Many classic places of detention, such as correctional institutions, police stations and police detention centers, were also visited on a number of occasions. All visits are conducted pursuant to a monitoring methodology developed by the NPM and according to uniform standards.

The information and observations made by the commissions are documented in comprehensive visit reports; a total of 3.134 reports have been drafted since 2012.

The AOB has been collecting recommendations that summarize the results of the reports of the commissions since the very beginning. A total of 179 new recommendations were formulated last year. These recommendations are designed to provide the institutions and the staff working there orientation on which human rights standards have to be guaranteed. To this end, it is necessary to increase the awareness of all those involved for what treating persons with human dignity entails.

To fulfill its tasks the NPM must have guaranteed access to set up private interviews with

persons deprived of their liberty, in a confidential way without witness. The commission must also be able to conduct discrete interviews to any other person in the facility, who may supply relevant information, including staff, officials, physicians, psychiatrists and social workers etc. All people who provide information to NPM may not be subject to sanctions or reprisals for having provided information to the NPM. We therefore follow to the Guidelines against intimidation or reprisals (the so called "San José Guidelines"). Nevertheless we focus some specific situations which I would like to stress.

Specific measures

How do we try to prevent intimidation or reprisals? Whenever we ask people if they agree to be interviewed, we make sure, that we can talk to them in private. If these persons are interviewed in a special room, we make sure that the staff is outside, standing outside of hearing range and visibility. Of course it is much easier to get in contact with detainees, when you interview them in their living area. If they share the room with other inmates we have to make sure, that our interview partners agree. In that way we gain much more information about the living conditions in the facilities, as others might interfere and give additional information. So what starts as a dialogue might end up as a lively group discussion. Nevertheless we have to be aware of the fact that after leaving the facility we might be the reason of a subtle conflict among the roommates, which can turn out to reprisals on our interview partner. Though we guaranteed confidentiality of the conversation towards the staff, we caused, on the contrary, a situation of tension and conflicts among the roommates.

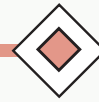
When we talk to vulnerable groups, which is always a minority, we have to keep in mind, that it is easy to find out to whom we addressed to, regardless we mention the names of our interview partner or not. So in this case it seems better not to stress the specific situation in the final talk, but rather ask the management, how they are dealing with the situation in general, narrowing the topic step by step after having received information by the management itself. So in other words we should always watch out to leave as few footprints as possible.

All persons communicating with NPMs, whether detainees, patients, employees of detention centers, psychiatric hospitals and similar facilities, members of civil society, state representatives, and others, should trust that any information provided remains confidential and that they will be not subjected to any retaliation for providing such information. As it turned out the staff is sometimes chary, shy or even anxious to get in contact with members of the NPM, when carrying out visits. Especially nurses seem to fear that they will be observed by colleagues or their supervisor, when giving information to the NPM. So we had a strange situation in an old people home, when a nurse insisted to talk to the commission in the rest room, the only location in the facility where a confidential conversation could be done. To avoid these situations we encourage the staff, that information can be dropped anonymously in our office any time. Anybody can call us anonymously or write an anonymous letter. If we receive this information right away after a visit is carried out, a follow up visit might be the result. Personally I am not a fan of whistleblowing. But we have to respect the personal situation of the staff as well.

Protection measures

The relevant State party has to adopt protection measures, in case of danger that an individual or group is at risk of intimidation or reprisals for having communicated with NPM. Such measures can include requests to refrain from any acts of intimidation or reprisals and to adopt all necessary measures to protect those at risk.

Therefore it is the duty of the NPM to inform management, staff and detainees in all places of detention that reprisals are explicitly prohibited by the Optional Protocol and, correspondingly, that the authorities shall ensure absolute prohibition of reprisals. This information about NPMs shall be distributed in the various facilities, including the absolute prohibition of reprisals,

and information on how to convey information to the NPMs in confidence. We therefore printed folders, which we hand out during our visits. We encourage people to drop a complaint at the Ombudsman board, whenever they have the feeling that giving information to NPM causes for them to any threats, restrictions or reprisals. We also inform stakeholders about our competences at all times we get in contact with them and try to set up an understanding of our work.

Of course it's on our own to deal in a sensitive way with all confidential information, we get. Personal data or information that would allow identification of a person, unless there is express consent, is sensitive data. So we have to set up our monitoring in a way, which does not enable the institution to disclose personal data or identify person. We therefore arranged that the members of our commissions got instructed how to get access to all medical data, which is registered about inmates in all correctional facilities. So the member of the commissions, who are carrying out the visits, can look up files for their own, without depending on the assistance by the staff looking them over the shoulder. They have separate passwords, which allow them to screen all relevant files and filter information.

Awareness-raising

Preventing and addressing reprisals against persons who have provided information to NPMs is an important part of NPMs' mandates. NPMs do not have a mandate to investigate allegations of reprisals. They should systematically remind states of their obligations to ensure the prohibition of reprisals in all places of detention, inform the staff of all places of detention accordingly, and set up investigative mechanisms to address allegations of reprisals; it is also necessary to monitor fulfilment of these obligations.

If the Austrian NPM has the feeling of being not supported in an efficient way he immediately consults the Human Rights Advisory Council. The council supports the Austrian Ombudsman Board as an advisory body. It consists of representatives of the Federal Ministries, the province and civil society. It supports the Ombudsman Board in determining the focal points for monitoring procedures, issuing maladministration statements, developing recommendations and ensuring consistent procedures and inspection standards. In this case we contact press and media as well, informing journalists about the current obstructions, which enable us to fulfill our mandate.

The relevant legislation (such as the legislative act establishing NPMs) should guarantee the prohibition of ordering, applying, permitting or tolerating any sanctions against any persons or organizations for having communicated with the NPMs any information, whether true or false, and no such persons or organizations shall be otherwise prejudiced in any way.

Silviya Slaveva, senior expert

**Office of the Ombudsperson
of Bulgaria**

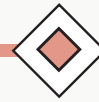
LEGAL FRAMEWORK

- The NPM's function has been delegated to the Ombudsman by the amendments and supplements to the Ombudsman Act, promulgated in State Gazette (SG), issue no. 29 of 10 April 2012.
- A new chapter was included in the law, which translates the requirements of OPCAT:
- "a" National Preventive Mechanism (new – SG no. 29/2012, effective as of 11 May 2012)

Article 28 (a) (new – SG no. 29/2012, effective as of 11 May 2012) (1) The powers of the Ombudsman as a National Preventive Mechanism concern places where there are persons deprived of their liberty, or where persons are detained or accommodated as a result of an act or with the consent of a public authority, which places they cannot leave at their own will, in order to protect such persons from torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

(2) The Ombudsman shall be entitled to:

1. access at any time without prior notice to all places of detention under paragraph 1 and to their installations and facilities;
2. access to all information concerning the number of persons deprived of their liberty in places of detention as defined in paragraph 1, as well as the number of places and their location;
3. the opportunity to have private interviews with the persons deprived of their liberty without witnesses, either personally or with a translator if deemed necessary, as well as with any other person who the Ombudsman as a National Preventive Mechanism believes may supply relevant information;
4. access to all information referring to the treatment of the persons under paragraph 1

as well as their conditions of detention;

(3) Employees and officials in the facilities under paragraph 1 are obliged to assist and supply the necessary information to the Ombudsman.

Article 28 (b) (new – SG no. 29/2012, effective as of 11 May 2012) (1) A person or an official is not entitled to order, apply, permit or allow whatever sanction in respect of a person or organization that they have reported any information, whether true or not, to the Ombudsman as a National Preventive Mechanism, and no such person or organization may suffer any damage because of this.

(2) Confidential information collected by the Ombudsman as a National Preventive Mechanism may not be disclosed. Personal data may be published only after the person it refers to has expressed his or her explicit consent.

Article (28) (d) (new – SG no. 29/2012, effective as of 11 May 2012) (1) After each visit, the Ombudsman shall prepare a report which may contain recommendations and proposals with a view to improving the conditions in the facilities under Article 28 or treatment of the individuals placed there, as well as to preventing torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

National Preventive Mechanism Policy on Reprisals

OUR FINDINGS IN 2017 AND 2018 ABOUT REPRISALS ARE AS FOLLOWS:

- Violations of the secret of correspondence;
- Transfer to another prison as an unregulated sanction upon a contact with the media;
- Torture under the disguise of search and seizure during night hours;
- Lack of adequate judicial defence in case of disciplinary sanctions.

VIOLATIONS OF THE SECRET OF CORRESPONDENCE

- Article 75(2) of EPRCA Implementing Rules specifies that “The correspondence sent and received by prisoners shall be controlled for save of security for the purpose of preventing crime and import of unauthorised stuff, objects and substances. The correspondence in writing shall not be subject to inspection.
- This is, however, rightly contradicted by the content of Art. 75(4) of the Rules of Procedure, which states that “In the case of data from which a reasonable assumption can be made that the letter has content that may prevent disclosure or lead to the commission of a serious crime, the same shall be order by the Chief of the Prison and the prosecutor supervising the legality of the place of execution of the punishment is informed.”

The NPM has recommended to the Minister of Justice to resolve this misunderstanding in Article 75(4) of the EPRCA Implementing Rules, going as far as seeking interpretation by the Minister of Justice. The NPM has received no reply. However, legislative amendments of Article 86(3) EPRCA were proposed and adopted (SG no. 13/2017, in force as of 7 February 2017). Prisoners’ correspondence shall not be subject to supervision as regards its written content, unless this is required for detecting or preventing grave crimes.

In this respect, it is also Decision No 4 of 18 April 2006 on Constitutional Case No. 11 of 2005 (Official Gazette No 36 of 2 May 2006). The Constitutional Court has held that in order to be in conformity with the Constitution, disclosing the secrecy of correspondence must fully meet the requirements for restricting that right as set forth in Article 34(2) of the basic law of

the Republic of Bulgaria. Derogations to the secrecy of correspondence are admissible only by an act of a judicial authority.

Transfer to another prison as an unregulated sanction upon a contact with the media

When examining in 2018 in the Prison - Burgas, during the meetings with the interviewed persons, the NPM has received complaints from prisoners about maltreatment by the medical auxiliaries. Prisoner informed us that he had been suspended as a laundry man for medical reasons, upon an assessment of the medical auxiliary, provided that he used to do the same work in the Plovdiv Prison. The prison doctor was not aware thereof.

The NPM is of the opinion that provided that a prison medical doctor operate at the detention place, they should conduct prisoners' health assessment. Prisoner informed us that he was prevented from undergoing a medical intervention due to the wrong document issued by the medical auxiliary. The inspection showed that the prosecutor's office instructed the prison administration to study the case.

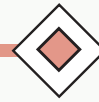
Prisoner, a former sanitarium, has filed numerous complaints about abuses and violations by a medical practitioner at the prison medical center. He has provided relevant documents in support of his allegations. Subsequently, the NPM found that this person was transferred from the Prison in Burgas to prison dormitory.

In subsequent reviews, the team found that it was a permanent practice to complain that the prison administration was being transferred to Debelt prison dormitory. The NPM determines these actions of the administration as administrative repression in disguise and insists that this practice be terminated. The prisoner B. M. attempted suicide in the Debelt Prison Hostel in protest against this.

Torture under the disguise of search and seizure during night hours

In previous years the NPM established cases where prosecutor's offices and MoI authorities jointly had conducted searches and seizure of belongings. These actions were reported as successful as telephones, tablets and other unauthorized objects had been seized. The NPM is of the opinion that such searches under the Criminal Procedure Code are admissible in one sleeping room but not in the entire prison. Supervision of compliance with the law does not imply that MoI authorities get inside prisons to perform searches. The NPM established that this practice had been discontinued.

- The prison administration, however, conducts searching and seizure of unauthorized objects during the night. This is premised on a provision of the EPRCA Implementing Rules, which the NPM finds unlawful, namely Article 86, para 2, which allows for searches and seizure to be conducted at any time during the day or night. The provision runs contrary to Article 84, para 1, item 2 EPRCA that provides for the right to a continuous sleeping time of eight hours over a period of 24 hours.
- The Directorate General Execution of Punishments is of the opinion that "these actions of the prison guards are single cases when a genuine need has occurred".
- The NPM points out that the actions of the prison guards result from an unlawful order of the prison director acting upon an apparently unlawful provision of the EPRCA Implementing Rules. The NPM therefore expects the reaction of the Minister of Justice who issued the unlawful act.

Lack of adequate judicial defence in case of disciplinary sanctions

- Pursuant to Article 111 EPRCA, the order imposing disciplinary isolation is subject to appeal before the administrative court competent in the jurisdiction where the prison is located within three days of announcing it. The appeal does not stay the execution of the order unless the court otherwise decides. In those cases when the court repeals the order as unlawful, the sanction has already been served.
- The opportunities are either to deduct the time served from future disciplinary sanctions, or subsequent financial compensation, again following a court decision.
- The NPM is of the opinion that this provision should be amended.
- The remaining disciplinary sanctions are subject to appeal under the administrative terms and procedures. Due to the lack of an express prohibition to appeal the imposed sanctions directly in court, the case law of the regional courts is contradictory. Some rule that the action is inadmissible, while others review the appeal on the merits pursuant to Article 120, para 2 of the Constitution.
- The administrative courts consider the orders imposing disciplinary sanctions not to be administrative acts but rather acts for the maintenance of order and discipline. Some court panels do not discuss the nature of these acts but assume ad contrario that unless expressly specified, these sanctions are subject to administrative appeal and are thus inadmissible.
- The NPM established lack of adequate judicial protection and legal regulation of the practice for imposing disciplinary sanctions on people deprived of their liberty. This explains the numerous occasions of making recourse to the Ombudsman's power under Article 100 read in combination with Article 99 APC for eliminating violations as the inspection reports demonstrate.

Thank you for your attention.

Maja Kević

**Deputy Ombudswoman of the
Republic of Croatia**

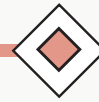
The Republic of Croatia ratified the OPCAT on 5 April 2005 and thereby committed itself to establishing a National Preventive Mechanism.

In accordance with Article 93 of the Constitution of the Republic of Croatia, the Ombudsman is empowered by the Croatian Parliament to promote and protect the human rights and freedom set forth in the Constitution, laws and international legal acts adopted by the Republic of Croatia. At the same time, during 2008, the International Coordination Board for National Institutions granted the Ombudsman the "status A" for being an institution for protection of human rights promotion and protection, which is the highest status being assigned to a human rights institution which meets the criteria of the so-called Paris Principles. 2013 and 2019 reaffirmed the "status A" which led to significant changes and increased the impact of the institution, primarily by applying international standards in the protection of human rights at a national and local levels and by reporting to international bodies, including and the UPR process.

Recognizing the above, as well as the fact that the Ombudsman has regularly visited the places where persons deprived of their liberty were held in accordance with their statutory powers, on 28 January 2011, the Croatian Parliament adopted the Law on National Preventive Mechanism for the Prevention of Torture and another type of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment (LNPM) which stipulates that the NPM activities will be performed by the Ombudsman.

In April 2015, changes and amendments to the LNPM entered into force. The most significant changes are, of course, those by which the participation of two representatives of the academic community and two representatives of the associations in the implementation of the NPM activities, is replaced by cooperation with a number of associations and independent experts, and the possibility of cooperating with special female attorneys is explicitly anticipated.

From 2012 to 2018 we conducted 210 visits of which 188 regular and 22 control visits, 1362 recommendations and 215 warnings were sent. During this period, we conducted 113 visits to police stations and detention units, 43 visits to prisons and penitentiary establishments,

14 visits to psychiatric institutions, 17 visits to asylum seekers and irregular migrants, 13 visits to homes for the elderly and weak persons, 5 visits to social institutions and 5 visits to barracks where premises for detention and deprivation of liberty are located.

During 2018, we conducted 25 visits to police stations to which we sent 64 recommendations and four warnings, six prison visits to which we submitted 58 recommendations and 27 warnings, two visits to psychiatric institutions to which we submitted 27 recommendations and three warnings, six visits to international protection applicants and irregular migrants where we gave 36 recommendations and two warnings, three home visits for elderly and weak persons where we submitted 60 recommendations and nine warnings and visited one home for mentally ill adults where we gave five recommendations and three warnings.

In 2018, we found that civil oversight of police had not yet been established and that there had been misuse of the authority given by police officers when using force, a lack of effective and independent investigations into overruling lawsuits, insufficient education of police officers for human rights, especially while conducting their police duties and applying their authority to vulnerable target groups, lack of video surveillance of persons deprived of their liberty and inadequate conditions for their accommodation.

Regarding the prison system, we found insufficient access to adequate health care, inadequate housing conditions, insufficient staffing, including doctors and nurses / technicians, unequal treatment, insufficient efficiency of legal remedies, inter-prisoner violence.

In psychiatric institutions we found conditions for accommodation inadequate to international standards, insufficient education on the rights of persons with mental disabilities, lack of records on enforcement of coercive measures, while regarding migrants, we found ineffective the investigation of allegations for collective expulsion of migrants by use of coercive means, lack of awareness of migrants about their rights. We have also found out that certain migrants do not have access to international protection on the territory of the Republic of Croatia.

The presentation of these figures and findings indicates the scope of work carried out by the National Preventive Mechanism, thus the scope of persons conducting interviews in the interest of fulfilling the mandate as stipulated in the OPCAT.

Although the LNPM does not regulate the issue of the prevention of punishment, the OPCAT ratification applies to Article 21 which reads: "Not one body nor officer may order, apply, permit or tolerate any sanction against any person or organization for disclosure of any information to the NPM, whether false or true, and no such person or organization may be in any way endangered."

At the very beginning of the NPM's operation, it provided written information to its competent ministries and institutions on its mandate, including the State's obligation under Article 21 of the OPCAT.

The liabilities set out in the OPCAT are set out at regular meetings with state institutions, public announcements, and other events to raise awareness in reference to prohibition of any form of punishment on persons providing confidential information to the NPM. The NPM also conducts education for police and prison officers.

It is important to note that we have so far had no complaints or knowledge of possible penalties during or after the NPM visits, but we did have a case of a prisoner being punished in 2009 when the NPM was not yet established in the Republic of Croatia. In that case, the prisoner complained to the Ombudsman about the lack of health care in the prison, and because of the content of the complaint the prison authorities initiated a disciplinary procedure for giving false information.

The Ombudsman in this case warned the prison authorities and the Ministry of Justice that the prisoners' complaints to the Ombudsman, regardless of its grounds, should not be interpreted as defamatory, nor should any disciplinary proceedings be initiated against the

complainant because of the views expressed in the case. Equally, the prisoner's indication of the possibility of initiating a criminal proceedings was not only legally suspicious in the named case, but was undoubtedly a form of intimidation and deterring the prisoner from lodging a complaint.

The competent ministry then sent instructions to all detention centers, prisons and penitentiary establishments stating that disciplinary proceedings against prisoners for filing complaints were inadmissible.

Bearing in mind the importance of the protection against punishment, the development of a new Methodology of Work is in process , which in Chapter 8 covers the elaboration of Article 21 of the OPCAT.

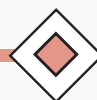
This chapter sets out preventive and reactive approaches to action, depending on whether a particular punishment has occurred or whether we are aware of possible punishment. The emphasis is on a preventive approach that should prevent punishment, so during the visit, NPM representatives introduce officials and persons deprived of their liberty with the prohibition on punishment and the possibility to report to the Ombudsman's office.

Furthermore, it is stated that if during the visit of the NPM there is information about possible punishment, the manager will be immediately informed about the punishment, will be warned about the punishment and will be given a written warning in the form of an NPM report. An ad hoc visit is carried out if there is information that a person has been punished or that there is a serious indication that the person will be punished.

It is also recommended that the NPM should be able to conduct a control visit following regular or ad hoc visits to international bodies for the prevention of torture or other cruel, inhuman or degrading treatment provided that it is aware of possible punishment.

The Draft Methodology also includes a reactive approach in case of existing punishment of a person or organization after talking to the NPM. If such information is received, an urgent investigation is conducted by the Ombudsman's office. If the competent state authorities fail to comply with the prohibition on punishment, the NPM shall inform the competent ministries as well as the international bodies for the prevention of torture or other cruel, inhuman or degrading treatment.

Starting from the core objective of the Network for Exchange of Experiences and mutual support in the implementation of the mandate of the national preventive mechanisms, we hope that a strategy and methodology will be adopted to protect individuals or organizations from any form of punishment, and the mandate will be implemented without any restrictions.

Chrysoula Antoniou

**Special investigator in the
Greek Ombudsman**

PART A'

The domestic legal framework

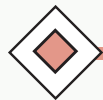
Bridging the gap between detention or imprisonment standards and practice is a challenge for the NPMs. The capacity to effectively prevent torture and other ill-treatment can be undermined when intimidation or prejudice is raised upon complainants. To remind a well-known phrase, “when their voices are stifled, our work for human rights is also a victim”⁵. There is no question that an effective policy on reprisals is enhanced by a solid domestic legislation that constitutes a, more or less, transparent system concerning places of deprivation of liberty. In the first part of this presentation, a concise aspect of the domestic penitentiary legislation will be presented, in order to scrutinize the legal framework and the procedural safeguards that foster the greek NPM’s policy concerning reprisals.

As the CPT has explicitly pointed out in its recent general report⁶, a proactive policy concerning the prevention of torture towards persons deprived of their liberty includes three crucial provisions: the right of access to a lawyer, the right of access to a doctor, the right to notify a relative -or another third party- of the fact of the detention. Following this ‘trinity of rights’, we will try to respectively trace the domestic law provisions that allow the detained or imprisoned person to avail himself of these rights: legal assistance, medical examination, unhindered communication.

Additionally, the duly information of the detainees’ rights, the effective control of all measures affecting human rights by a judicial or other authority, the right to report, the maintenance of confidentiality and the impartial conduct of the investigation upon complaints can be added to those parameters that help diminish any systemic causes permitting arbitrary behaviour.

⁵ UN Secretary General, New York, 2011

⁶ CPT/Inf(2019)9-part, section 2/4, §66, 28th General Report of the CPT

All the abovementioned precautions should nonetheless be in accordance with the assumption that intimidation or reprisals may be the result of acts or omission by both State and non-State actors, according to the United Nations Guidelines against Intimidation or Reprisals ("San José Guidelines").

Under this aspect, domestic legal provisions falling within the scope of preventing reprisals or facilitating victims of such acts to request the prohibition and compensation for any ill-treatment are embodied in the Greek Constitution, the Penitentiary Code, the Internal Regulation for Detention Facilities and other relevant laws or ministerial decisions.

More particularly, the Constitution provides in article 7 that torture, any act of ill-treatment, physical damage or psychological violation, as well as any other offence of inherent human dignity is prohibited and punished by law. Additionally, the constitutional right to refer to public authorities is granted to all citizens, under the provision of article 10, which also establishes the respective obligation of authorities to act within a reasonable period of time.

According to the Greek Penitentiary Code, respect of human dignity and self-esteem must be enhanced during the treatment of the detainees, in accordance to the principle of equal treatment. On no occasion should the imprisoned person be subjected to any act of discrimination.

In the same context, the competent judicial authority, which is, in that case, the supervising public prosecutor on the detention premise, is empowered to oversee the conditions and the legitimacy of confinement in prison. As the prison is obliged to ensure safety for each prisoner, a victim of harassment or violence can address to the supervising public prosecutor, the director and any member of the prison staff, as the chief warden, the psychologist, sociologist or social worker. For that purpose, it is acknowledged that threats also consist an act of violence and harassment⁷. If an imprisoned person is restrained from accepting visits, he/she can report that to the supervising public prosecutor, as well.

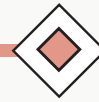
The imprisoned person can also report to the Prison Council any mistreatment or illegitimate request by prison staff. Should the Prison Council reject the request or omit to deliver a response within a period of a month, the prisoner has the right to appeal to the local Magistrate's Court Council. The competent department of Ministry of Justice, empowered to review the proper function of detention premises, is also vested with the mandate of monitoring the administrations' proper compliance to the decisions of the abovementioned court.

In any case, a detainee's complaint addressed to a public authority or an international organization must be forwarded within three days, without any check or censorship of its content by the premises directorate. The secrecy of communication is generally protected under the provisions of Penitentiary Code, although checking the communication content may be applied for security reasons or for the purpose of investigating particularly serious crimes.

Furthermore, an imprisoned person may declare in writing whether his/her personal safety is in danger and he/she needs protection or there are prisoners with whom he/she is facing problems. In addition, a detained person may request in writing to be transferred to another detention facility for personal reasons.

During a disciplinary procedure, the detained person has the right to be notified in writing about the disciplinary offence he/she is being accused of. He/she has also the right to be called before the Disciplinary Council within five days since the decision was made and ask that the restriction sentence to an individual cell is suspended, interrupted or spared. Each disciplinary measure imposed is registered on a special record. No sanction can be imposed unless the offence is prescribed in a prior to the action law or regulation and no disciplinary punishment can be imposed if not personalized. The presence of the prisoner's legal council is also available for the most severe disciplinary infractions.

⁷ Prisoner's A-Z, Hellenic Ministry of Justice, Transparency and Human Rights, General Secretariat for Crime Policy, 2018.

There is an absolute and unquestionable right of a person deprived of his liberty to communicate with a lawyer⁸. Legal aid will be provided for the indigent prisoners, after an application is filed to the supervising public prosecutor. Moreover, upon the consent of a foreign national prisoner, who must be informed about his rights in an apprehensible language, the diplomatic mission of his origin State can be informed about the fact of his imprisonment.

The medical staff duties are expected to be carried out under the disciplines of professional and scientific independence. Consequently, a prisoner must be examined upon his request and in regular terms. An imprisoned person can also request to be examined by his/her personal doctor. The staff of the prison is expected to inform the doctor of the premise about any urgent incident that has occurred during his absence concerning the health or life of a prisoner⁹, and a special record on victims of harassment and mistreatment must be properly kept in each premise.

Finally, severe punishments are provided for physical violence committed amongst prisoners, even during a leave, as prescribed in recent legislation¹⁰. At the same time, the disciplinary procedures of the Hellenic Police provide for a permanent dismissal of law enforcement officials that have committed actions of severe offend of human dignity¹¹.

Concluding, the enactment of all the abovementioned procedural safeguards, along with the mandate of several organizations to conduct on sight inspections in the places of deprivation of liberty¹², do provide certain guarantees. But is their implementation adequate to secure that justice does not stop at the prison door? This is where our role begins to expand and fill out this framework with our policy against reprisals.

⁸ Code of Criminal Procedure, article 96

⁹ Ministerial Decision no 58819/7.4.2003

¹⁰ Law no 4322/2015, article 5

¹¹ Presidential Decree no 22/1996

¹² Apart from the Greek Ombudsman (NPM), on sight visits are also conducted, amongst others, by the Detention Premises' Inspection and Control Body of the Ministry of Justice, Transparency and Human Rights and the parliamentary Special Permanent Committee on the Penitentiary System and other Forms of Confinement of Detainees

Evangelia Markaki

**Special investigator in the
Greek Ombudsman**

NPM's operations: Review of 2018

The risk of torture and other forms of ill-treatment exists everywhere, but this risk increases in closed environments, in places out of public view.

The risk of reprisals against persons deprived of their liberty who have been in contact with the NPMs is a serious challenge. **Our target must be to eliminate -as possible- abusive detention practices.**

Reprisals take various forms from undue restrictions on basic entitlements, placement in worse conditions of detention, invasive body searches, assault, withdrawal of support for early release, to solitary confinement for fabricated disciplinary or security reasons.

This is a demanding and specialised task which **requires regular presence in places of deprivation of liberty, multidisciplinary expertise, dedicated personnel and effective methodological tools.**

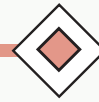
Greek NPM¹³ operates in Ombudsman Institution and specialized staff of Senior Investigators, perform the NPM tasks.

Our team comprises 15 professionals from different fields of expertise, mostly lawyers, as well as social scientists and psychologists.

Having in mind the legal obligation that NPM's have to prevent torture and other ill-treatment and act according to the legal framework and guidelines, presented earlier, I would like to present you a quick review of our last year's operations, with focus on strategies and practices concerning detainees in the criminal justice system.

2018 was a year of strategic reflection, methodological development and systematic operational interventions to protect rights in detention regimes: (criminal, administrative, psy-

¹³ Law no 4228/2014

chiatric). Although we haven't recorded allegations of reprisals, we try to develop our strategy and methodological tools, so to be able to address the issue.

Ombudsman's basic planning for **regular monthly** regional **visitations** gave NPM the opportunity to systematize its on -the- spot visits at the detention sites, while its presence at international level by participating in European or regional meetings and networks was intensified.

Greek NPM monitors day-to-day developments in detention facilities and has also launched a series of contacts with the relevant Ministry of Justice, and civil society organizations.

NPM members follow specific procedures while visiting detention centers.

A detailed checklist is used as an essential tool to ensure a unified approach.

Method applied during visits includes:

- Conversations with prison Governor, prison staff and other relevant stakeholders,
- Conversations with prisoners – in groups and individually,
- Review of relevant administrative documents and records to thoroughly check imposition of disciplinary sanctions regarding their proportionality necessity and legality,

Visitation methodology has complemented, revised and enriched this year regarding its effectiveness on the basis of international standards, as well as according to last year's findings.

As a result of the growing attention given to this phenomenon, we decided to establish a coherent framework for action and enhance tools and procedures to better respond to possible retaliation practices.

Thus visitation methodology was upgraded by piloting new tools and practices that were mostly appraised as useful.

Particularly:

- **The duration** of such pilot visits (initially implemented in 3 detention centers) was **extended to 2 days**, in order to have more time with staff and detainees and inspect more thoroughly the conditions.
- 2 types of anonymized **questionnaires** (for minors and adults) were developed for voluntary completion by detainees, that were distributed and collected the first day of our visit. Explanations on the questionnaire that had been translated to most common languages (according to the nationality data of detainees that was acquired from the statistical data from the Ministry of Justice), were given to detainees. Along with a series of focused questions on detention conditions, e.g. **sense of security/possible incidents of violence/and access to specific benefits services or activities**, there was also a blanc space, where detainees could add any other comment they wanted regarding their detention. Detainees were receptive and responsive to this procedure. Further processing of these pilot questionnaires gave the Greek NPM more expanded sources of information on the conditions of detention, while the material collected was used in the context of targeted interventions and at the same time facilitated the re-evaluation of the questionnaire per se.
- Techniques to enhance the sense of confidentiality were used **in open discussions** with detainees, so to encourage individuals or groups of persons to make allegations of any possible act of intimidation or reprisal, without being targeted.
- In addition to open discussions, individual interviews (**with random and representative sample, as well as with anyone who expressed the will to do so**) were conducted by NPM members in a separate room, without the presence of

prison's staff, so to reduce the risk of potential reprisal.

In 2018 the Greek NPM has also launched an innovative practice to **investigate incidents of death or injury of detainees**, whether self-inflicted or due to insufficient/not prompt response to these incidents by Detention Center staff as well such incidents as a result of violence amongst detainees. The NPM then acts in his own initiative (thus without the submission of a report) and requests information from the Ministry of Justice and the pertinent Detention Center to investigate thoroughly the circumstances under which these incidents occurred. Investigating the above incidents may reveal acts of reprisal as well.

- Moreover, special mandates of the Ombudsman's Office, acting as External Monitoring on Forced Returns of third country nationals¹⁴, as well as the appointment to act as the National Mechanism for the Investigation of Arbitrary Incidents (NMIAI)¹⁵ (investigates incidents **of arbitrary conduct in the discharge of duties or misuse of power of law enforcement bodies**) have given NPM team the opportunity to receive valuable information and work complementary with colleagues on issues concerning, ill treatment.

In addition to all the above mentioned:

- NPM team also actively participate in the public debate, thus contributing to bringing the realities of detention to the attention not only of the authorities but also of the media and the civil society.
- NPM's reports (reports per visit, annual, thematic and follow up reports) can be considered to be an essential tool for transparency, accountability and raising awareness of the work of the NPM in general mandate and specific issues.

Difficulties

In spite of the progress made by the Preventive Mechanism, numerous challenges still persist.

NPM members face a number of difficulties which can undermine their capacity to effectively prevent ill-treatment.

Briefly mentioned:

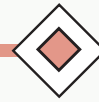
Lack or insufficient allocation of recourses:

- a) in staff; (thus lack in human resources, also lack in some areas of expertise e.g. doctors, mental health experts),
- 6) in time (struggle to adequately balance all the mandates),

Need to further develop effective tools to prevent reprisals, in order to encounter the power imbalance between prison staff and prisoner and the claimed lack of credibility of detainee as an excuse on behalf of the prison staff.

¹⁴ Law no 3907/2011, art.23

¹⁵ Law no 4443/2016, art. 56

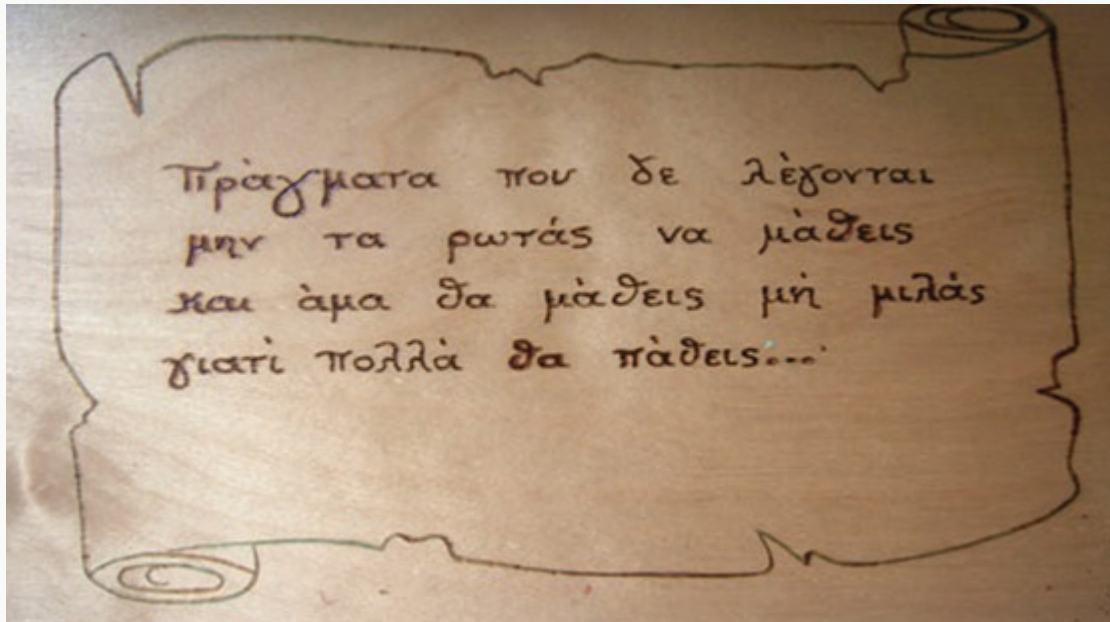

Further steps towards combating Reprisals: The NPM challenge

- It goes without **saying that every allegation of intimidation or actual reprisal must be taken seriously, recorded and responded to.**
- Document cases of reprisals received under our general mandate or by the Mechanism for Investigation of Arbitrary Incidents and keep a database thereof.
- Present thematic report on cases of reprisals.
- Follow upon reported cases.
- Evolve methodological tools, eg. by developing a more specific questionnaire on safeguards, expand visit's duration, etc.
- Raise willingness to cooperate/ report and reduce feelings of threat when cooperating with NPM members.
- Intensify cooperation with other Institutes, Monitoring Bodies and NGO's in the field of Prevention of torture and ill -treatment.
- Intensify cooperation with state powers by submitting legislative proposals and monitor the implementation of our recommendations.

Concluding, let's bare in mind that the mere fact that the NPM **has the power to access, at any time, any place** where persons are deprived of liberty, has been an **important advancement** in itself, having **a deterrent effect to** abusive practices and contributing to increased transparency in places of detention.

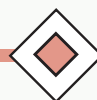
Epilogue:

(Photo taken in the woodcarving workshop, during our visit to a Detention Center in Crete, Feb.2018)

*Do not ask to learn
things that are not to be told
and if you learn do not tell
because you will suffer a lot ...*

Krisztina Izsó and István Sárközy

**Senior legal advisers of OP-
CAT NPM Department,
Hungary**

Legal background and general practice

In Hungary, Act CXI of 2011 on the Commissioner for Fundamental Rights (hereinafter the “Ombudsman Act”) defines the competences of the Commissioner for Fundamental Rights. Under Section 21(1) of the Ombudsman Act, the Commissioner may request data and information from the inspected authority, invite the head of the authority, participate in a public hearing and conduct on-site inspections.

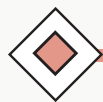
The Commissioner for Fundamental Rights may act within the framework of the NPM. Chapter III/A of the Ombudsman Act contains these proceedings and measures. The NPM may request data, information and the copies of the relevant documents from the inspected authority. He may invite the head of the authority or the head of its supervisory authority to conduct an inquiry. He may also participate in a public hearing and conduct on-site inspections.

In the course of on-site inspections, the Commissioner for Fundamental Rights may hear any person present on the site, including the personnel of the authority under inspection and any person deprived of his/her liberty. In these hearings, no other person may participate, unless the NPM authorized his/her participation. [Ombudsman Act, Section 39/B(3)-(4)].

Section 39/E of the Ombudsman Act stipulates that no one shall suffer any disadvantage for providing information to the Commissioner for Fundamental Rights or to his/her staff members authorized to perform the tasks related to the NPM.

At the beginning of each visit, the NPM in the commission letter refers expressly to Article 21(1) of OPCAT, under which no authority or official shall order, apply, permit or tolerate any sanction against any person or organization for having communicated to the national preventive mechanism any information, whether true or false, and no such person or organization shall be otherwise prejudiced in any way.

The introductory part of the NPM reports calls attention also to Article 21(1) of the OPCAT

as an important aspect to be taken into account.

The SPT paid a visit to Hungary between 21 and 30 March, 2017. In its Recommendations, the SPT referred to the issue of confidentiality and risk of reprisals. The SPT suggested that the location where the individual interviews take place should be carefully chosen to ensure that the content of the interview remains confidential and that the “do no harm” principle is applied, without exception. The SPT added that the interviewers should also indicate that the interviewees can report any reprisal that they may face subsequent to the visit and encouraged them to do so. If necessary, follow-up visits should be conducted. The SPT underlined the need to always seek ways to protect those interviewed from possible reprisals, even when there appears to be little risk.

The SPT recommended that the NPM always consider that there is a risk of intimidation, sanctions or reprisals, and therefore take steps to address such a risk. The NPM should clearly inform the authorities that reprisal of any kind is impermissible, will be reported and will be followed up by the NPM. The NPM should also undertake preventive follow-up visits.

Those staff members of the NPM who interview the detainees choose the location of the interviews carefully so the principle of confidentiality is applied. The detainees are informed that participation in the interview is voluntary, no personal data are recorded. The staff members of the NPM try to make private interviews with the detainees, the guards have to stay outside hearing distance.

The NPM, in the course of its visits, always focuses on the complaint mechanism. The most effective method to prevent and terminate ill treatment is that the staff members of the place of detention are informed as soon as possible and they investigate into these complaints. Given that the detainees are exposed to reprisals, it is important that the detainees shall have the possibility to file a complaint anonymously. The staff members of the NPM examine the possibilities of the complaint mechanism, i.e. how the detainees may formulate a complaint and how the institution investigates into these complaints.

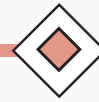
If there are actions to be taken immediately, the visiting delegation indicates these issues to the management of the visited place of detention at the final debriefing.

The NPM, since its operation from January 1, 2015, has faced cases of reprisal in practice twice. The first time when reprisal occurred was a closed case in connection with the Cseppkő Children’s Home in Budapest in 2016. Second, the NPM experienced an example of reprisal in the course of a pending case of the visit to Visegrád Assisted Living Center for the Elderly in 2018.

In the following sections, we would like to describe and summarize the conclusions of the different methods of handling the two examples of the distinct types of reprisals.

Civil law suit against the NPM after publishing its report

The NPM conducted a visit to the Cseppkő Children’s Home in Budapest in 2016. After the report on the visit was published on the NPM’s website, Cseppkő Children’s Home initiated a civil law suit against the Office of the Commissioner for Fundamental Rights (hereinafter the “Office”), alleging violation of its personality rights based on section 2:42 of the Civil Code of Hungary, and claimed damages. The plaintiff claimed that the report included false statements regarding child prostitution and drug consumption with regard to the institution. For the purpose of providing evidence, the plaintiff requested the Court to oblige the NPM to submit all the background documentation of the report. It should be noted that such procedure would jeopardize the confidentiality of the information that the NPM receives, and the protection of the person from whom the NPM receives these items of information in the course of its investigation. The Court of first instance rejected the claim, and declared that the report did not contain any statement of facts which would violate the plaintiff’s personality rights. Therefore the Court

did not give place to the request regarding the submission of the documents based on which the report was published, as this was irrelevant. The Court also declared that if the statements of the report were not favourable to the plaintiff, this fact does not give reason to initiate a judicial procedure in order to enforce a report which is more favourable. This would mean an appeal against the NPM's report, which is not allowed under the Ombudsman Act.

The plaintiff has submitted an appeal against the judgement, and also the Office as defendant submitted an appeal. In its appeal, the defendant requested the Court of second instance to declare that the statements of the report may not form a basis at all for initiating a civil law suit. The Court rejected both appeals. With regard to the appeal of the defendant, the Court declared that the Office may be sued in the framework of a civil law procedure on the basis of violation of personality rights, this possibility is not excluded by the fact that there is no appeal against the content of the report issued by the NPM. The personality rights protected by the Civil Code may be enforced against anyone. It declared that the report did not include statements regarding child prostitution or drug consumption but pointed out the signs of such phenomena recognizable within the institution, there was no violation.

As the final judgement refers to the theoretical possibility to conduct a civil law suit against the NPM if its report contains false statements which violate personality rights, it is an essential task of the NPM to carefully examine allegations and statements of facts to be included in its reports.

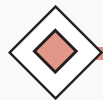
Reprisal applied by the Visegrád Assisted Living Center for the Elderly in connection with the OPCAT visit before publishing the report

Statement of Facts

The Office of the Commissioner for Fundamental Rights as a Hungarian NPM paid a visit to the Visegrád Assisted Living Center for the Elderly operated by the Visegrád Aranykor Foundation on December 11, 2018. After the visit, the Office of the Commissioner for Fundamental Rights received a complaint filed by a relative of an inmate, describing that the care contract of an old woman living in this home for the elderly was terminated by the institute with a reasoning based on the fact that she made allegations to the NPM which were false and not favourable for the home. The complaint was filed on a date when the NPM had not even published its report on the visit, i.e. the facts obtained during the visit from the inmates have not even been evaluated. The letter of termination has been attached to the complaint, including the notice that the inmate shall leave the home after a termination period of 3 months.

Competence of the NPM

The NPM having a preventive mandate does not deal with individual complaints. Individual complaints are investigated within the framework of the general activities of the Commissioner for Fundamental Rights. Despite this general rule applied in Hungary, the case described above was referred to the competence of the NPM. The reason was that under article 21, section (1) of the Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, promulgated in Hungary by Act CXLIII of 2011, *no authority or official shall order, apply, permit or tolerate any sanction against any person or organization for having communicated to the national preventive mechanism any information, whether true or false, and no such person or organization shall be otherwise prejudiced in any way*. Also, under Point 4 of the general principles of the Policy of the Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment on reprisals in relation to its visiting mandate, (...) *States need to ensure that all alleged acts of reprisals and intimidation are promptly, impartially and effectively investigated, that those responsible are brought to justice*

and that victims are provided with appropriate remedies.

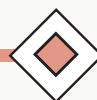
As far as Hungarian legislation is concerned, Article 39/E of the Act CXI of 2011 on the Commissioner for Fundamental Rights (hereinafter the "Ombudsman Act") declares that *no one shall suffer any harm due to the fact that he/she has communicated any information to the Commissioner for Fundamental Rights and to the authorized members of the national preventive mechanism.*

Based on the regulation cited above, the NPM is obliged to perform effective remedies on each case of reprisal, whereby the competence of the NPM for individual complaints referring to such reprisals is established.

Measures of the NPM

The NPM adopted immediate measures to provide effective remedies for the reprisal as indicated in Point 2.1. Measures have been applied on three levels, with full, prompt and effective co-operation of other authorities, i.e. the Government Office and the public prosecutor:

- a) reparation by the Foundation as stakeholder of the institute
 - b) request to the Government Office having competence for supervision
 - c) request to the public prosecutor to investigate into the case
- a) The termination of the care contract of the inmate, as a reprisal taken for complaining to the members of the NPM in the course of the visit to the Visegrád Assisted Living Center for the Elderly, was declared by the Visegrád Aranykor Foundation as the private stakeholder of the institute. For the purpose of immediate reparation of the harm, the Commissioner for Fundamental Rights as the NPM, referring to article 2, section (1) of OPCAT and Article 39/E of the Ombudsman Act, has drawn the attention of the advisory board of the Foundation to the fact that the termination was unlawful. Although the institute shall not apply any reprisal even in case if the information received from the inmate turns out to be false, the NPM pointed out that in the present case, the NPM has not yet even examined the case at issue upon its merits. The NPM requested the advisory board of the Foundation as stakeholder to immediately withdraw the termination of the care contract and inform the NPM on its measure within 30 days of the receipt of the letter of the NPM. In its answer, the chair of the advisory board informed the NPM that the termination had been withdrawn.
- b) Upon request of the NPM, the Government Office investigated into the circumstances of the termination upon the inspection on the spot. It declared that the termination was not well-reasoned and did not comply with applicable law. The fact that the complaint of the inmate made to the NPM was the reason for the termination of the care contract, could arouse fear in other inmates and make an obstacle to making use of the right to complaint. The Government Office has called the attention of the institute to fulfil all requirements of lawful operation in the future.
- c) Upon request of the NPM, the public prosecutor investigated into the documents related the case, made an extraordinary on-site inspection, including personal interviews with the persons concerned. The result of the investigation was that due to the fact that the termination had been withdrawn, there was no ground for further actions on the part of the public prosecutor.

Public media

With regard to the fact that the unlawful termination taken as reprisal seriously breaches the right to complaint, jeopardizing the functioning of reparation of harms, the NPM informed the public on the unlawful termination through the written and social media.

Summary

The Hungarian NPM faced the problem of reprisal on two levels: in the first case, the matter was already closed, and the NPM had to defend its point of view before the court in the framework of a lawsuit. In the other case, the NPM had to act promptly after the visit, before the report on the investigation having been prepared and published. The two different examples of reprisal required different attitudes and steps on behalf of the NPM.

In the first case, the NPM itself was involved in the lawsuit and its report was examined by the court with respect to the claim initiated by the visited institution as plaintiff, i.e. whether or not the report contains any allegations which would violate the personality rights. The conclusion is that although the inmates may not suffer any harm due to any information given to the NPM, the report of the NPM may be examined by the court with respect to the eventual violation of personality rights.

In the second case, the visited institution applied reprisal against the inmates who talked to the members of the NPM in the course of the interviews conducted by them. As a consequence, the NPM had to react actively in order to defend these persons. In such types of cases, it is essential that the NPM act promptly and effectively in order to provide protection, in co-operation with other authorities. Another attempt could be that the NPM performs a great number of interviews which prevents that the source of information is recognized and thus prevents the application of any reprisal on the side of the institution which is under investigation.

Aleksandar Trenkoski

Adviser for prevention of torture, NPM of the Republic of North Macedonia

Dear friends and respected colleagues,

Reprisals against individuals and organizations for having communicated and shared information to NPMs, or to other monitoring bodies with the same or similar competences, could seriously undermine our efforts to prevent and combat torture in places of detention.

Therefore it is our obligation to develop appropriate policies to mitigate the risks of this type of reprisals.

Following the visit to our country in 2017, the Subcommittee on Prevention of Torture, in a report addressed to us as a National Preventive Mechanism, made a recommendation on the need to adopt guidelines on reprisals for the protection of persons deprived of their liberty.

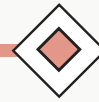
Bearing in mind the constructiveness of this recommendation, we have stepped in to improve our methodological system of working by practically implementing additional measures and activities aimed at protecting the information providers.

In this regard, we have established a practical set of measures and activities that we apply in our work, which are based on principles contained in the guidelines of international organizations dealing with the prevention and protection of the rights of detainees.

However, such a strategic approach has not yet been transcended into an official document that would complement our already adopted internal acts on how to prevent torture.

Otherwise, our currently applicable policy for the prevention and protection of reprisals is consisted mainly of three elements:

1. Identification of target groups exposed at risk of reprisals;
2. Taking specific measures and activities to reduce the risk of reprisals and
3. Guidelines for dealing with cases where we receive allegation of intimidation or reprisals.

Identified **target groups** at risk of reprisals:

- Persons deprived of their liberty, as well as officials with whom we speak during our visits in places of detention;
- Human rights organizations that provide us informations about the situation in places of detention,
- Relatives and friends of individuals deprived of their liberty, as well as other individuals who provide us information about the treatment of persons deprived of their liberty;

Specific measures and activities taken to reduce the risk of possible reprisals can be divided into:

- Activities we undertake before the visits;
- Specific measures and activities we take during the visits, as well as
- Activities that follow after the visits

The activities we undertake before the visits mainly include collecting information on the existence of previous cases of reprisals against any person who have asked for protection of his rights from external bodies, authorities or organizations.

The main sources of such information are the media, reports of human rights bodies and organizations, as well as contacts with all those who have information about the conditions and treatment in places of detention.

Measures and activities taken during the visits are consisted of:

1. Paying particular attention to the principle of confidentiality during the conversations with detainees and officials. Namely,
 - a. Consideration is given to the choice of where to conduct conversations;
 - b. Conversations with persons deprived of their liberty are always conducted in absolute privacy, without presence of staff members;
 - c. Conducting conversations with as many people as possible;
 - d. Paying particular attention about the content of the conversation, depending on whether it is an individual or group conversation;
2. During the visits we examine the possible access of persons deprived of their liberty to the complaint mechanisms and also warn the officials that any kind of reprisal is impermissible, referring to the prohibition of reprisals provided in Article 21 of the Optional Protocol.

Measures and activities that follow after the visits:

- Paying attention to the content of the report in order to not disclose the source of information, as well as to not disclose personal data about the persons with whom the interviews were conducted;
- Depending on the situation, after the visit we carry out the risk assessment of possible reprisals, which serves as a basis when planning whether there is a need for immediate ad-hoc or follow-up visits.

The guidelines for dealing with allegations of reprisals reflect the actual attitude of our NPM team on this issue, namely:

- The NPM team does not conduct individual investigations into possible violations of the rights of persons deprived of their liberty, and therefore any allegations of intimidations or reprisals to a particular person, with prior consent from that person, are submitted to the competent authorities in charge to investigate whether there is a violation of the person's rights.
- The NPM team monitors the outcome of the proceedings and plans the following activities accordingly.

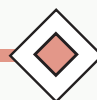
This is briefly our current strategic approach. In **practice**, so far, we have not had a case of a person complaining about reprisals because of the information he had shared with us.

However, we have had one case where several organizations were faced with difficulties in carrying out their activities due to allegedly providing information to us as an NPM.

In this regard, during 2016, more organizations were faced with restricted access to the temporary transit center Tabanovce in the night hours when in fact collective deportations of migrants and refugees across our country's border were actually carried out. Following the recommendation we had addressed to the competent authorities, NGOs were provided with unhindered 24-hour access. Thus the recommendation was fully implemented.

At the end of this presentation I would just like to emphasize that my expectations of this meeting are to further improve our methodological approach to prevention and protection against reprisals.

Thank you for your attention

Zdenka Perovic

Deputy Ombudsman of Montenegro for the NPM

The Law on the Ombudsman of Montenegro, Article 25c, paragraph 3 reads: "No one can be sanctioned or suffer the consequences while acting in accordance with paragraph 2 ...", which reads: "The Head, i.e. the person managing the body, institution and organization shall be obliged to provide the Ombudsman with an uninterrupted visit and inspection of the premises where persons deprived of their liberty are or could be found, as well as to provide an interview with persons deprived of their liberty and with other persons who can provide relevant information related to the suspicion that human rights are violated, without the presence of an official person; and make available all data and provide direct insight into the official files and documents containing that data."

The Ombudsman, the Deputy Ombudsman, the Chief Counselor of the Ombudsman and the Counsel of the Ombudsman can not be held liable for the opinion or recommendation they have given performing their duty, i.e. for acting in accordance with the competences and authorizations prescribed by this law during their term i.e. during their employment contract.

Article 26 of the Law on Confidential Data of Montenegro reads as follows:

Access to confidential data without permission for access to confidential data is: between the above stated and the Ombudsman of Montenegro, and only to the confidential data required to exercise its powers, in accordance with the law.

It is also stated that when starting the duty, a statement is signed that confidential data will be handled in accordance with the law and other relevant regulations.

The term "reprisal" is often used to describe the practice of punishing detained persons who have discussed, cooperated, provided information to the NPM or other independent observers, by guards, police or prison officials.

However, the "reprisal" that is defined as an act of retaliation or revenge, is not precise, as the consequences suffered by individuals who are subjected to abuse do not really result from

the commission of an “offense” that allegedly justifies revenge or punishment, or the sanction which respectively followed. Sanctions can be in various forms, in addition to detainees, they can be endured by third parties, family members, officials as well. The APT prefers to use a more adequate term, “sanction”, which is also the term used in Articles 15 and 21 of the OP-CAT, describing any penalty resulting from the very contact of independent observers. And as stated, you see that the Ombudsman Law in Montenegro also contains that broader term.

The global system for the prevention of torture begins with an independent oversight visit to places of detention and direct contact between observers and those deprived of their liberty. It is therefore extremely worrying that certain detainees, who are still vulnerable, have been exposed to threats and abuses as a result of their contact with institutions established to prevent and prevent torture. These acts are not only a violation of human rights but also a threat to the very mission of all supervisory bodies as a whole. Whatever the form of reprisal, they must not be tolerated, and perpetrators must be immediately sanctioned.

This is one of the issues that does not encourage cooperation and exchange of information on the recorded cases, in order to contribute to a greater visibility of the problem, in order to strengthen the global prevention system. The data and analyzes allow us to see the range of modalities of this phenomenon and the specific circumstances in which they occurred, which in turn may contribute to the development of modalities of preventive action appropriate to any situation and circumstance that has already been a subject of analysis.

Acts of reprisal are initially generated by conditions in the particular environment that allows them to happen. While state institutions are obliged to prohibit reprisal, supervisory bodies have a special responsibility in risk mitigation.

Thorough preparation of visits is of primary importance for the realization of the promoted principle of ‘do no harm’. The most effective ways to solve the problem of reprisal have been crystallized in practice:

- By allocating enough time to spend at each site visited,
- Ensuring that the interviews are conducted in complete confidentiality and
- Conducting interviews with as many persons as possible to enable partial or complete unrecognizability of the persons who provided certain information, which would later be the reason for discussion with the management or a possible recommendation.

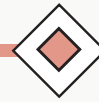
On the other hand, legal amendments are being considered to criminalize retaliation, as a way of combating impunity and a strong message to potential perpetrators.

According to our methodology during the introductory conversation with the management, the NPM mandates that all conversations with detainees and officials are confidential and that no one should suffer any form of intimidation during and after the end of the visit, due to possible discussions with the NPM representatives, in particular retaliation or some kind of sanction after the end of the conversation and the information provided and in general for the cooperation with the NPM.

And at the end of the visit, during the closing conversation, one of the themes is the intimidation and reprisal and the announcement that the NPM will visit the institution again at a certain time interval, that is, it will conduct a follow up visit and talk again with the interlocutors and other persons who could provide information about the situation in the institution after the previous visit of the NPM information and in general because of the cooperation with the NPM.

The NPM’s handling of individual cases of reprisal and intimidation

In our work so far we have had two distinctive cases in which we deal with this phenomenon. One was drastic and media-driven under the recognizable name, the so-called “January

event " from 2015 which occurred at the Podgorica Criminal Enforcement Bureau.

Chronology of the case:

The institution received a telephone call from a prisoner in the afternoon. The call took place during the action itself, so that our counselor heard authentic sounds and voices, whining, after which he could conclude that something really dreadful was happening there.

The clash occurred between the convicts and the security guards (on the open, closed ward of the Penitentiary Institution);

Representatives of the Institution (NPM) visit the Bureau of Criminal Sanctions immediately after learning about the incident (the same day).

Further steps were reactive action of the Institution i.e. Torture Protection Officers - Conversation with the Bureau of Criminal Sanctions was conducted;

Conversation with convicts involved in the conflict, transferred to the disciplinary unit, and convicts transferred to Bijelo Polje Prison.

Conversation with security officers;

A procedure has been initiated upon personal initiative;

On the occasion of the incident at the Bureau for the Execution of Criminal Sanctions of 14 and 15 January this year, the Ombudsman of Montenegro initiated a case and conducted an investigation on its own initiative. After considering all the facts, circumstances and statements of the witnesses, the Final Opinion concludes that in the critical days of the Bureau two critical events occurred, different in place and time of occurrence, i.e. the first happened on the sport terrain of the CPI around 2:30 pm and the second at 5 pm, at the disciplinary department and the following day also in the disciplinary department and other places in the Bureau. It was concluded that the incident on the sports terrain at the CPI in Spuz, at around 2:30 pm there was neither excessive use of force by the officials nor violation of the convicts' rights.

However, in the disciplinary case on the same day - 14 January at 5 pm, after the Ombudsman's departure and the 15 January, the officials unjustifiably used force and means of coercion against 13 convicts, they abused them, treated them inhumanely, and in a humiliating way, thus violating their human rights. Given the intensity of the force used and the seriousness of the consequences - the bodily injuries of the three convicts, it is assessed that in their case the inhuman and degrading treatment is torture in its character.

Following the incident, all inmates prisoners-participants in the incident were transferred to the disciplinary unit and accommodated in the walk-in room, where the ombudsman's representatives spoke with all of them. After they left, the door of the walk-in section opens, their hands are handcuffed and the Bureau officials (masked) begin to beat them; (the same day and the next day in the afternoon), teasing about the Ombudsman's call, making it clear that this is one of the motives for their punishment. The statements made by the convicts in the Basic Public Prosecutor's Office and the findings of the medical experts contributed to this conclusion.

The convicts are already disciplinary and criminally punished, and the proceedings against the officials, even after more than four years, have been completed not even in the first instance. Last month, at a public hearing in Podgorica, a judge of the Appeal Court that supervised that procedure stated that the proceedings were led without any error and had no objections. However, a representative of an NGO that monitored the procedure said the hearing was postponed twice because officials were at some sports competitions.

Here I would go back to the moment when I told you that the prisoners called our representatives for help, because they heard cries for help and beatings of other prisoners in the corridor. I would give a topic for discussion, what do you think about it. Have you had a similar case? How would you handle such a situation? Was the response of our representatives to this call for assistance within the framework of prevention or protection?

Second case in 2019

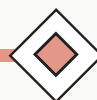
During a regular visit to the Social Protection and Child Protection Institution in Montenegro which deals with the institutional protection of abandoned children with behavioral problems, in February this year, the NPM found out from one of the beneficiaries of protection at the institution that he was physically punished by one of his employees when they were recently on a collective vacation at the recreational educational center "Ivanova korita", while another employee was present and did not intervene. Another beneficiary confirmed these findings in a separate conversation. In the meantime, the mother of the beneficiary has filed a criminal complaint with the competent prosecutor's office.

The management of this institution is aware of the allegations received by the NPM team and has been warned that they should take all necessary measures to establish possible disciplinary liability of the employee and prevent any sanctioning of the beneficiary of protection due to the information shared with the NPM team. Information was required on the measures taken and we were told that a disciplinary procedure had been carried out in which the officer was not held accountable and that the director had made a decision to deploy the two employees on assignments in which they would not have a contact with this minor.

After a while, the management provided a written statement from the beneficiary with which he withdraws everything he has previously said on behalf of the employee. The NPM team also conducted a site visit, concerned that this written statement might have been made under duress and for insight into the complete situation after all events had happened. On this occasion, the director stated that they have a problem with the stout and strong beneficiaries, who use the whole incident after the NPM team visit to intimidate the officials that they must not intervene when the beneficiaries make a mess and do not respect the discipline and the house rules. It certainly had an impact, so officials refrain from responding even in incidental situations (aggression among minors, aggression towards officials) so as not to be accused of inadequate behavior, thus endangering their workplace. Otherwise, the overall atmosphere at this institution is positive and recognizes the commitment and effort of the management to apply all international standards that apply to these institutions. The NPM team estimated that it should not conduct a conversation with the beneficiary who reported the punishment, so that encouraging aggression of beneficiaries towards officials can be avoided because the news of their presence and interest is immediately spread among beneficiaries.

However, here too I would give you a topic for discussion - how can you in this case see the "do no harm" principle. How would you comment on the withdrawal of officials after the described case? Is this the reason why the safety of beneficiaries and employees is at stake?

The NPM of Montenegro does not go into further investigation of the individual reprisal cases, since that competence is transferred to the part of the service dealing with torture protection. The NPM certainly seeks through concluding remarks, attitudes, reports to take measures necessary to protect individuals or groups from intimidation and reprisal.

Ivan Selih

**Deputy Ombudsman and
Head of the NPM of the NPM
of Slovenia**

Under the Act Ratifying the Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, No 20/2006), the text of the Optional Protocol became part of Slovenian domestic law. Article 8 of the Constitution provides that ratified and published international treaties shall be applied directly.

In Slovenia, the national preventive mechanism (NPM) may be applied directly to Article 21 of the Optional Protocol, under which no authority or official shall order, apply, permit or tolerate any sanction against any person or organisation for having communicated to the national preventive mechanism any information, whether true or false, and no such person or organisation shall be otherwise prejudiced in any way.

For now, the Slovenian NPM contains no special regulations or policies regarding reprisals; rather, it pursues the policy of the SPT in this area (SPT document of May 2016: *Policy of the Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment on reprisals in relation to its visiting mandate*).

Therefore, the work of the NPM follows the “DO NO HARM” principle while preparing for a visit, during the course of a visit and, of course, during the reporting process. We believe it is particularly important to adhere to the principle of confidentiality and to measures that prevent the identification of persons who have provided specific information to the NPM (unless the person themselves consents to identification). I should mention in passing that I was, as a member of the NPM team that visited one of the prisons, recently invited to testify in a criminal case (which involved the hearing of allegations of a labour-law nature). I responded to the summons of the court and, during my testimony, referred only to the information and findings published in the report on the visit to this institution. In the remaining part, I referred to Article 21(2) of the Optional Protocol (*Confidential information collected by the national preventive mechanism shall be privileged. No personal data shall be published without the express consent of the person concerned*).

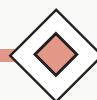
In practice, we do not encounter complaints regarding reprisals very often. Of course, in the event of allegations of that type, we react immediately and draw the attention of the institution's management to the fact that this practice is not permitted. If the allegations are serious and require more thorough investigation, the case may be dealt with on an individual basis, i.e. within the context of the powers that we have as Human Rights Ombudsman. We believe, therefore, that the purpose of the NPM is primarily a preventive one, i.e. to prevent reprisals. If there is a requirement to investigate allegations of this type, it is clear that reprisals have already occurred. The tools that we have as Ombudsman for investigating alleged irregularities are therefore useful in these cases.

Other measures we have at our disposal under the Human Rights Ombudsman Act (notification of a superior authority or the government, special public press conferences, press releases and also, for example, an initiative to commence disciplinary proceedings against a public official, criminal charges, etc.) could also be used where required. Moreover, the NPM could repeat a visit to an institution or decide to undertake more frequent visits. Another important tool for preventing reprisals is maintaining permanent contact with secure institutions (e.g. via freephone numbers, with relatives and lawyers who are in more frequent contact with prisoners).

Selected non-governmental organisations are also part of the NPM in Slovenia. When dealing with allegations regarding the work of police officers processing applications for international protection, in 2018 the Ministry of the Interior (MNZ) highlighted suspected irregularities in the operations of some NGOs with regard to the provision of information to foreign nationals. It was announced that the police would consult state prosecutors regarding the possible culpability of this conduct under the Criminal Code.

As these were serious allegations regarding the conduct of NGOs, we asked the MNZ at the end of 2018 whether the announced consultation had already taken place and whether the competent state prosecutor had taken action to steer pre-criminal proceedings in relation to this (and, if so, what action they had taken). The answer we received stated that, in the opinion of the prosecutor's office, the NGOs' conduct was not believed to be criminal. It was clear that the police themselves could establish no basis for a criminal charge, as the state prosecutor's office merely submitted a report under Article 148(10) of the Criminal Procedure Act (and not, for example, a criminal charge).

In the subsequent intervention by the MNZ, we noted that, in the absence of a more solid basis for such serious allegations regarding the conduct of the NGOs, the MNZ would be expected to be more considerate and careful when disseminating this information, as NGOs play an important role in promoting and protecting human rights. The rash release of information to the public can be harmful to the persons or organisations involved, and can place undue pressure on their operations, damage their reputation and even constitute intimidation. If the investigation of these allegations is concluded and the allegations regarding the conduct of the NGOs are shown to be groundless, we have also asked for a notice to be added to the response stating whether and how the MNZ will provide the relevant information to the public, as it was the MNZ that had cast doubt on the admissibility of the NGOs' conduct.

Jelena Samardzic

**Independent advisor in NPM
Serbia**

Given that the NPM of Serbia does not have formal documents such as the SPT to act upon, when it comes to retaliation policy against the individual for whom the NPM received information, the NPM primarily through its continuous preventive visits and presence in institutions where persons deprived of their liberty are held, seeks to dissuade state authorities and officials of any kind of abuse and to direct the state towards creation of conditions for living in places where persons deprived of their liberty are accommodated in accordance with generally accepted standards.

Also, according to Article 20 of the Optional Protocol to the Convention against Torture, the NPM is obliged to protect the identity of the interviewed individuals, while Article 21 paragraph 1 of the Optional Protocol states that “no body or official may order apply, permit, allow or tolerate any sanction against any person or organization because they gave the National Preventive Mechanism some information whether true or false, and no such person or organization shall suffer any other consequences in any way.” Relying on these articles, the NPM team during the visits pays particular attention to the protection of the identity of all persons who have contacted the NPM and the prevention of retaliation. Accordingly, the NPM bases its activities on the setting the primary objectives to be achieved during the visit primarily in accordance with the principles of confidentiality and “do not harm” principle.

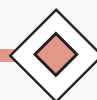
Prior to the visit, information was collected from the nongovernmental sector and other sources within of the Ombudsman’s Office on whether there were complaints from certain institutions and what they were referring to. Questionnaires are then prepared for interviewing individuals or groups of persons who have applied for an interview during the visit or who have been randomly selected by the NPM team. During the interviewing of the persons, the NPM is guided by the principle of confidentiality, thus protecting the source of information, which individuals are informed of prior to the start of the interview. In this regard, during a visit to places where persons deprived of their liberty are accommodated, the team firstly informs persons deprived of their liberty of their mandate and indicates that interested persons can apply for an interview with the NPM team directly, rather than through the officer from the institution. By

doing so, the possibility for possible later intimidation of individuals by officials is reduced. The NPM's proactive approach also emphasizes the beginning of the visit, in the introductory conversation with the institution's management, which points out that taking revenge on persons who have collaborated with the NPM is in breach of domestic and generally internationally accepted regulations. However, if there is still a fear that the identity of the individual or the group will be recognized and if there is a risk of retaliation upon completion of the visit, the NPM will also exercise its preventive function through additional ad hoc visits to that specific institution or department concerned, conversation with officials, reminding them repeatedly of generally accepted international obligations.

However, if after the end of the visit from an individual or a group reports of intimidation or retaliation are received, after given consent given by that individual or group concerned, within the Ombudsman there is a Emergency Care Unit which shall act within its authorizations. Of course, the Emergency Care Unit always contacts the NPM representatives before visiting the institution to collect all the information needed for the specific case and institution, but the NPM does not participate in the post-processing since it is a matter of reactive action.

The NPM may point out to the competent authorities by submitting the Visit Report on the findings and allegations of intimidation and retaliation reminding them that such conduct is contrary to generally accepted standards, by issuing a press release expressing concern about such conduct, and by notifying international bodies of such occurrence in a particular institution or manner of conduct of certain officials in the institution. The NPM also pursues its policy of retaliation for persons deprived of their liberty through its promotion of the prevention of torture, taking part in conferences, round tables and workshops, in order to raise awareness of the need to provide protection for the most vulnerable categories of persons.

Vedrana Pavlović

**Head of the Department in the
Ombudsman Institution for
Human Rights of Bosnia and
Herzegovina**

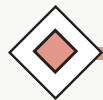
At the beginning, I would like to thank the organizer for inviting the representatives of Bosnia and Herzegovina to attend the NPM network meeting this year, too, since we are the only member state of the network, which still does not have an established NPM. Unfortunately, I need to inform you that in Bosnia and Herzegovina, in 2018, no amendments were made to the Law on Ombudsman for Human Rights of Bosnia and Herzegovina, which foresees the establishment of the Preventive Mechanism within the Ombudsman Institution, although the proposed amendments to the Law are accepted by the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina.

It is important to repeat that Bosnia and Herzegovina ratified the Optional Protocol to the Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment in 2008 (OPCAT).

As a signatory to the said Convention, the Optional Protocol stipulates that all States Parties shall establish mechanisms to prevent torture. The Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment provides that all States Parties shall establish mechanisms to prevent torture which, through regular visits to institutions in which persons deprived of liberty are placed to act preventively in order to improve their treatment and the conditions in which those persons are found.

Notwithstanding the above, the Ombudsmen of Bosnia and Herzegovina have undertaken certain concrete activities in order to prepare themselves in time and to prepare for the implementation of the mandate of this mechanism.

For this reason, within the framework of the Capacity Building of the Ombudsman for Human Rights of Bosnia and Herzegovina Project, which was carried out in cooperation with the Ombudsman of the Republic of Bulgaria and supported by the Bulgarian Embassy in Bosnia and Herzegovina, the necessary training for the staff of Ombudsman Institution was carried out by the Bulgarian experts, on the mandate and functioning of the Preventive Mechanism, and thus created preconditions for the Ombudsman Institution to adequately take over the role of this

mechanism. The team consisted of three NPM Bulgarian experts, and the training itself was composed of two segments, theoretical and practical work. The first day of training was a theoretical part of education through which the employees of our Institution got acquainted with the mandate of the NPM of the Republic of Bulgaria, the methodology of their visits, their function, the manner of reporting, and the level of implementation of the recommendations. The second two days of training included field work, that is, visits to the Banja Luka Penitentiary Institution, the Banja Luka Psychiatric Clinic and Banja Luka Police Administration. Within these visits to the participants of the education and educators, the management of these institutions presented the work and organization of these institutions, and answered all the questions that they had.

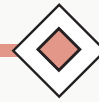
As part of the Project, the Ombudsmen visited larger police administrations in Bosnia and Herzegovina to determine the conditions in the detention facilities. In this regard, a Special Report on the Status of Police Administrations in Bosnia and Herzegovina was prepared and presented to the public. Visiting places where persons who are in any way restricted freedom of movement are an effective means of preventing and combating torture. Based on data gathered through interviews with the leadership of the police authorities, that is, the police stations covered by the Report, it is concluded that officials have a certain level of awareness about the notion of torture as an illegal form of treatment, but it is also necessary to continuously conduct education and thereby raising the awareness of police officers about the rights of persons and treatment of persons deprived of their liberty. Direct visits to detention facilities found that the main problem of most police administrations is the fact that they do not have sufficient number of detention facilities, and that there is limited capacity of rooms. During the visits, representatives of the Ombudsman Institution did not find any persons detained in any of the police stations. By inspecting the documentation of a person deprived of liberty, it has been established that the competent authorities keep all records properly, contain the necessary forms, and that the persons are informed of their rights, which is confirmed by the signature of the persons deprived of their liberty.

In the Special Report, general recommendations have been issued: to allocate the necessary budgetary funds in order to implement the recommendations of the Ombudsman of Bosnia and Herzegovina addressed to the competent ministries of the interior related to the necessary adaptation of detention facilities (in accordance with and in line with the standards envisaged in the European Prison Rules); to allocate the budget funds necessary for recruitment of additional staff - authorized officials in police administrations/stations, in accordance with the established systematization of jobs; to organize continuous, specialized and licensed training within the framework of professional training of authorized official persons who treat persons deprived of their liberty, which will be in the line with the highest domestic and international standards in this field.

Although the Preventive Mechanism has not yet been established in Bosnia and Herzegovina, the activities of this mechanism are in line with their capacities.

In 2018, Ombudsmen amended the Rulebook on Internal Organization and Systematization of the Ombudsman Institution of Bosnia and Herzegovina, so that the existing Department for the Protection of the Rights of Detainees/Prisoners was renamed into the Department for Monitoring the Exercise of the Rights of Persons Deprived of their Liberty, and thus extended its powers.

In this regard, the jurisdiction of this Department is to consider complaints and initiate investigative proceedings in all cases related to possible violation of the rights and freedoms of persons deprived of their liberty, whether they are placed in a correctional facility (detention/prison) or any other institution in which their freedom of movement is restricted. Statistics show that in the course of 2018, 144 complaints were received in this Department, which represents an increase of 6.67% in relation to the previous year. The analysis of submitted complaints shows that the largest number related to the use of out-of-prison benefits, the provision of adequate health care in institutions where persons deprived of their liberty are placed, conditions

of accommodation and treatment, the exercise of the right to transfer to another institution.

It is important to note that in this year, as part of their regular activities, the Ombudsmen conducted monitoring of the situation in almost all correctional institutions in Bosnia and Herzegovina. It was concluded that there are some positive developments in the work, functioning, as well as improvement of conditions for serving prison sentences in most correctional institutions in Bosnia and Herzegovina.

Activities of the Department for the Protection of the Rights of Persons with Disabilities resulted in the publication of the Special Report on the state of human rights in institutions for the care of mentally disabled persons in Bosnia and Herzegovina, which was also presented to the public in 2018.

In Bosnia and Herzegovina, for now, we have not had more serious examples of retaliation. If there is complaint in some case, in that case we react immediately by notifying the management of the institution about the inadmissibility of such behaviour. Interviews with persons deprived of their liberty are in practice performed in special rooms, without the presence of officials or employees. The persons deprived of their liberty also address to us in writing, where the confidentiality of the letter is guaranteed.

Given that we do not yet have an established NPM, we are trying to take over the function and tasks of this mechanism to the greatest possible extent.

Thank you for your attention.

Fidane Zekaj

Legal advisor in NPM Kosovo

In accordance with Article 135 paragraph 3 of the Constitution of the Republic of Kosovo and Article 17 of the Law on Ombudsman 05 / L-019, a National Institution for the Prevention of Torture (NPM) has been established.

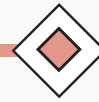
Law no. 05 / L-019 of the Ombudsman, which entered into force on 26 June 2015, in Article 17, paragraph 1, reads: „ The Ombudsman acts as a National Mechanism for the Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment “

The law stipulates that, within the Ombudsman, a special mechanism should be established to perform all functions of the National Mechanism for the Prevention of Torture, in accordance with the Optional Protocol of the UN Convention. The NPM of Kosovo consists of lawyers, doctors, psychologists and social workers. It is therefore made up of a multidisciplinary team, as stipulated by the Optional Protocol of the UN Convention.

During the past year, as well as this year, the NPMT has visited numerous police stations, detention centers, correction centers, mental health facilities, social protection centers, Asylum Seekers and the Centre for Foreigners. Based on the findings of the visits, the NPMT issued reports with recommendations, which it forwarded to the competent authorities.

It should be noted that the Ombudsman, in all institutions for individuals deprived of liberty, has set up boxes of complaints since 2004, which can be opened only by representatives of the Ombudsman.

However, although it is not the NPMT's mandate to deal with individual complaints, the NPMT, during the general or ad hoc visits, opens the complaint boxes. Hence the general situation at the center being monitored can be understood. Another form of reception of complaints is through telephone calls by persons deprived of liberty themselves (there is also a free line where the number is pasted on the complaint boxes), as well as through family members, social workers and lawyers.

Despite the forms of selection of persons deprived of their liberty for an interview used by the NPMT in order not to endanger their safety, we as the NPMT have received complaints alleging that, following the conversation they had with us, they were punished by changing the department, or changing their premises, or by being fired, or even transferred to other correctional centers.

Fear of reprisal is a major obstacle to effective monitoring. All persons communicating with the NPM, prisoners, patients, detention staff, staff of psychiatric hospitals and similar institutions, family members, state representatives and others (in detention centers, eg through communication with their embassies), should ensure that every information provided remains confidential and will not pose a risk of any penalty.

Such a strategy should also include threats of reprisals against members and staff of the mechanism. (such as NPM, to be presented during the discussions).

Each time the NPMT received sensitive information or complaints during the visit, it also conducted additional individual interviews to maintain the anonymity and the person as a source of information.

Another form of selection for the NPMT interview during the visit was the selection of names from the tables in the pavilions where the names of persons deprived of their liberty were written. In this way we are able to avoid the potential danger that a person deprived of liberty may face if he / she requests to be visited by the NPM. In some correctional centers, however, the names of persons deprived of their liberty appear on the door of their cell. This practice of the NPM facilitates the choice of a person deprived of their liberty to talk to it, without the competent authorities being aware that that exact person has requested an interview / meeting.

We, as the National Mechanism for the Prevention of Torture, at the meetings we hold, at the beginning of the visit and at the end of the visit, but also at other meetings with the management, staff and the persons deprived of their liberty, continue to emphasize that penalties are explicitly forbidden by all domestic and international instruments and that the NPM will treat them till their finalization. In this regard, it is worth mentioning the cooperation with the Police Inspectorate in Kosovo (in cases of new admissions) and the Prison Inspectorate (in cases of distress), but in this respect we also have good cooperation with the NGOs.

The NPMT also distributed information leaflets to management, center staff, to persons deprived of their liberty, on the opportunity to call the free number to file a complaint, as well as the opportunity to have information on the mandate and methods of operation of the NPMT.

Cases that, after talking to the NPM, have been transmitted or for which we have information that were threatened to be punished, in any form, are sufficient for the NPM team to keep a close watch on continual basis. (example, during discussions). Concerns about these situations are first discussed with the center's management, and if necessary with the General Director of the correctional center. All of these cases are being seriously considered by the NPMT and the Ombudsman seeking disciplinary or criminal proceedings.

In this regard, in all cases where there are allegations of corporal punishment, health records, bodily injury protocols, self-injury, suicide attempts are reviewed, with particular attention being paid to persons with mental disorders, as well as to threatened persons who may be afraid of reprisal and lack the courage to tell / speak (example, during discussions).

However, since our last visit in February this year to the Dubrava Correctional Center, Kosovo's largest correctional center, we received complaints from correctional officers. According to their allegations, they were questioned by supervisors about their discussions with the NPMT, and we have submitted the same complaints to the director of the facility but also to the General Director of the Kosovo Correctional Service.

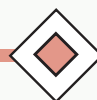
It should be noted that in Kosovo, prison health service is managed by the Ministry of Health, which has led to an increase in the level of services, a reduction in the number of com-

plaints and the processing of cases that becomes more secure. Also, in the Operational Procedures of the Prison Health Service, there is a requirement in all cases where correctional centers receive new cases where the police force is used or the same force is used by the penitentiary officers, or when there is a conflict between prisoners, the Health Service in the prisons reports to the NPMT and upon preliminary investigation reports to the Prison Inspectorate or the Police

This co-operation has raised the level of security for persons deprived of their liberty and increased the attention of police and Kosovo correctional officers.

The NPMT is committed to promoting its mandate so that institutions can trust the work of this mechanism, because our mandate is to respect the rights of persons deprived of their liberty, their human treatment, and not the fact that the authorities consider the NPMT a body of criticism, often a body that needs to be charged. In this regard, the Council of Europe has made a major contribution through the NPMT Capacity Building Project in all places where persons deprived of their liberty are held. Through this training, the NPMT team, as well as other participants from the Ombudsman and civil society, offered theoretical and practical training with the best experts of the CTP. This project proved very successful and lasted for two years. The strongest guarantee for effective monitoring mechanisms is the ability of their members to do their job without threats or sanctions. At the same time, an important element is the protection of prisoners from reprisal after their contact with the observers, whether they are NPMT or civil society.

ANNEX I - Agenda of the 1st Meeting of the South East Europe National Preventive Mechanism network in 2019

Република Северна Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë së Veriut
AVOKATI I POPULLIT
Republic of North Macedonia
O M B U D S M A N

“NPM Policy on Reprisals”

1st MEETING OF THE SOUTH EAST EUROPE NPM NETWORK IN 2019

11-12 June, Skopje,
Republic of North Macedonia

10 June 2019

7:00 pm to 9:00 pm	Arrival of the participants Dinner served in the hotel
--------------------	---

11 June 2019

09:00 to 09:30	Registration of the participants
----------------	----------------------------------

Introduction speeches:

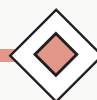
09:30 to 09:50	Mr. Ixhet Memeti - Ombudsman of the Republic of North Macedonia H.E. Ambassador Clemens Koja – Head of the OSCE Mission to Skopje
----------------	---

Presentations:

10:00 to 10:30	Ms. Vjollca Rushaj, state counselor for prevention of torture, Ombudsman of the Republic of North Macedonia (Moderator of the 1st meeting of SEE NPM Network) Representatives from SPT Mr. Kosta Mitrovic – member of the UN SPT and Mr. Armen Avetisyan – member of the SPT Secretariat
----------------	---

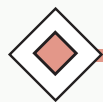

10:30 to 11:00	Discussion
11:00 to 11:30	Short Break and Group photo
	Presentations from NPM members
	- NPM Albania
11:30 to 12:30	- NPM Austria
	- NPM Bulgraria
	- NPM Croatia
	- NPM Greece
12:30 to 13:00	Discussion
13:00 to 14:30	Lunch Break
	Presentations from NPM members:
	- NPM Hungary
	- NPM Macedonia
14:30 to 15:30	- NPM Montenegro
	- NPM Slovenia
	-NPM Serbia
	- BiH
	- NPM Kosovo
15:30 to 16:00	Discussion
19:30 to 21:30	Official dinner

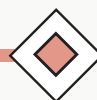
12 June 2019

09:30 to 10:00	Discussion and recap of the discussions from Day 1
10:00 to 10:30	Adoption of conclusions
10:30 to 11:00	Coffee break
11:00 to 12:00	Briefing and discussion of the network and plans of the South East Europe NPM Network (activities, meetings, conferences)
12:00 to 13:00	Lunch
13:00	Departure of the participants

ANNEX II - List of participants

1. Ixhet Memeti, Ombudsman of the Republic of North Macedonia
2. Ambassador Clemens Koja, Head of the OSCE Mission to Skopje
3. Ermonela Xhafa, Commissioner, Ombudsman institution of Albania
4. Genci Terpo, Assistant Commissioner, Ombudsman institution of Albania
5. Besnik Deda, Assistant Commissioner, Ombudsman institution of Albania
6. Peter Kastner, Austrian Ombudsman Board
7. Ivelina Velkova, Chief Expert, Office of the Ombudsperson of Bulgaria
8. Silviya Slaveva, Senior Expert, Office of the Ombudsperson of Bulgaria
9. Maja Kevic, Deputy Ombudsman, Ombudsperson of the Republic of Croatia
10. Anica Tomsic Stojkovska, Legal Affairs Advisor, Ombudsperson of the Republic of Croatia
11. Chrysoula Antoniou, Special investigator, Greek Ombudsman's Office
12. Evangelija Markaki, Special investigator, Greek Ombudsman's Office
13. Izso Krisztina, Senior Legal Advisor, Fundamental human rights of Hungary
14. Istvan Sarkoezy, Senior Legal Office, Fundamental human rights of Hungary
15. Vjollca Rushaj, state counselor, NPM of the Republic of North Macedonia
16. Irina Aceska, counselor, NPM of the Republic of North Macedonia
17. Aleksandar Trenkoski, counselor, NPM of the Republic of North Macedonia
18. Bardhyl Limani, legal officer, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
19. Martin Duvnjak, legal officer, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
20. Jana Dzekov, project assistant, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
21. Jana Dukovska, legal officer, Office of the Ombudsperson of the Republic of North Macedonia, UNHCR team
22. Zdenka Perovic, Deputy Ombudsman, Ombudsperson's Office of the Republic of Montenegro
23. Daniela Brajkovic, Advisor, Ombudsperson's Office of the Republic of Montenegro
24. Shucko Bakovic, Ombudsman, Ombudsperson's Office of the Republic of Montenegro
25. Ivan Selih, Deputy Ombudsman, Office of the Ombudsperson of the Republic of Slovenia
26. Tamara Blagojevic, Head of NMP, Protector of Citizens of the Republic of Serbia
27. Jelena Samardzic, Independent Advisor, Protector of Citizens of the Republic of Serbia
28. Vedrana Pavlovic, Assistant Ombudsman, Office of the Human Rights Ombudsperson of Bosnia and Herzegovina
29. Vanja Dandic, Expert Advisor, Office of the Human Rights Ombudsperson of Bosnia and Herzegovina
30. Hasime Terziqi, Doctor, Office of the Ombudsperson of Kosovo
31. Fidane Zekaj, Legal Advisor, Office of the Ombudsperson of Kosovo
32. Kosta Mitrovic, SPT member
33. Armen Avetisyan, Human Rights Officer, SPT
34. Vaska Bajramovska Mustafa, deputy ombudsman of the Republic of North Macedonia
35. Suzana Salju, deputy ombudsman of the Republic of North Macedonia
36. Jovan Andonovski, deputy ombudsman of the Republic of North Macedonia
37. Demir Hamiti, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
38. Naxhie Kurtishi, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
39. Marija Llazarova, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia

40. Sllavica Dimitrievska, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
41. Angela Lazarevska, Ombudsperson's Office of the Republic of North Macedonia
42. Monica Sandri, UNHCR representative
43. Dejan Kladarin, Senior protection officer, UNHCR
44. Tatjana Bundaleska, protection associate, UNHCR
45. Zhaneta Poposka, OSCE
46. Sillvana Boshkovska Georgievska, OSCE

ANNEX III - Conclusions and recommendations of the first meeting of the South East Europe national preventive mechanisam network in 2019

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS OF THE 1ST MEETING

1. NPMs must be aware that reprisals and intimidation may occur in all “places of detention”. Following the “do-no-harm-principle” guarantees that no one shall be subject of a sanction due to fulfilling the mandate of the NPM.
2. Awareness raising activities will help to build up a platform of trust to encourage all people to talk freely to NPM members, being sure that the principles of confidentiality will not be violated.
3. Following SPT policy on reprisals each NPM will set up an individual strategy and methodology, how to prevent reprisals and what has to be done, when reprisals occur.

Joint photo of the participants of the event, 11.06.2019

